

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Program starostlivosti o Chránené vtáčie územie Strážovské vrchy na roky 2019-2048

21. august 2019

Spolufinancované z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátneho rozpočtu v rámci projektu: „Vypracovanie programov starostlivosti o vybrané chránené vtáčie územia – 2. etapa“

Investícia do Vašej budúcnosti

OBSAH

ÚVOD	4
1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE.....	5
1.1. ČÍSLO PODĽA ŠTÁTNEHO ZOZNAMU	5
1.2. PRÍSLUŠNOSŤ K EURÓPSKEJ SÚSTAVE CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ	5
1.3. KATEGÓRIA A NÁZOV ÚZEMIA.....	5
1.4. PLATNÝ PRÁVNÝ PREDPIS O VYHLÁSENÍ CHRÁNENÉHO ÚZEMIA	5
1.5. CELKOVÁ VÝMERA CHRÁNENÉHO ÚZEMIA	5
1.6. SÚČASNÝ STAV PREDMETU OCHRANY	6
1.6.1. <i>Prírodné pomery</i>	6
1.6.2. <i>Stručný popis predmetu ochrany</i>	18
1.6.3. <i>Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany</i>	19
1.6.3.1. Súčasný stav druhov	19
1.6.3.1.1. Definovanie stavu druhu sokol sťahovavý v CHVÚ Strážovské vrchy.....	19
1.6.3.1.2. Definovanie stavu druhu výr skalný v CHVÚ Strážovské vrchy.....	23
1.6.3.1.3. Definovanie stavu druhu žlna sivá v CHVÚ Strážovské vrchy.....	25
1.6.3.1.4. Definovanie stavu druhu orol skalný CHVÚ Strážovské vrchy	28
1.6.3.1.5. Definovanie stavu druhu bocian čierny v CHVÚ Strážovské vrchy	31
1.6.3.1.6. Definovanie stavu druhu včelár lesný v CHVÚ Strážovské vrchy.....	33
1.6.3.1.7. Definovanie stavu druhu hlucháň hôrny v CHVÚ Strážovské vrchy	35
1.6.3.1.8. Definovanie stavu druhu kuvik kapcavý v CHVÚ Strážovské vrchy	37
1.6.3.1.9. Definovanie stavu druhu lelek lesný v CHVÚ Strážovské vrchy	39
1.6.3.1.10. Definovanie stavu druhu chriaštel' poľný v CHVÚ Strážovské vrchy	42
1.6.3.1.11. Definovanie stavu druhu ďateľ čierny v CHVÚ Strážovské vrchy	44
1.6.3.1.12. Definovanie stavu druhu ďateľ bielochrbtý v CHVÚ Strážovské vrchy	46
1.6.3.1.13. Definovanie stavu druhu jariabok hôrny v CHVÚ Strážovské vrchy	48
1.6.3.1.14. Definovanie stavu druhu penica jarabá v CHVÚ Strážovské vrchy	50
1.6.3.1.15. Definovanie stavu druhu ďateľ prostredný v CHVÚ Strážovské vrchy	52
1.6.3.1.16. Definovanie stavu druhu muchárik malý v CHVÚ Strážovské vrchy	54
1.6.3.1.17. Definovanie stavu druhu muchárik bielokrký v CHVÚ Strážovské vrchy	56
1.6.3.1.18. Definovanie stavu druhu strakoš obyčajný v CHVÚ Strážovské vrchy	58
1.6.3.1.19. Definovanie stavu druhu strakoš veľký v CHVÚ Strážovské vrchy.....	60
1.6.3.1.20. Definovanie stavu druhu prepelica poľná v CHVÚ Strážovské vrchy	62
1.6.3.1.21. Definovanie stavu druhu krutihlav hnedý v CHVÚ Strážovské vrchy	64
1.6.3.1.22. Definovanie stavu druhu príhľaviar čiernohlavý v CHVÚ Strážovské vrchy.....	66
1.6.3.1.23. Definovanie stavu druhu hrdlička poľná v CHVÚ Strážovské vrchy	68
1.6.3.1.24. Definovanie stavu druhu žltouchvost hôrny v CHVÚ Strážovské vrchy.....	70
1.6.3.1.25. Definovanie stavu druhu muchár sivý v CHVÚ Strážovské vrchy	72
1.6.3.2. Stav druhov vtákov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ a ich biotopov.....	74
1.6.3.2.1. Sokol sťahovavý.....	74
1.6.3.2.2. Výr skalný.....	74
1.6.3.2.3. Žlna sivá.....	74
1.6.3.2.4. Orol skalný	74
1.6.3.2.5. Bocian čierny.....	75
1.6.3.2.6. Včelár lesný.....	75
1.6.3.2.7. Hlucháň hôrny	75
1.6.3.2.8. Kuvik kapcavý	75
1.6.3.2.9. Lelek lesný	75
1.6.3.2.10. Chriaštel' poľný	75
1.6.3.2.11. Ďateľ čierny	75
1.6.3.2.12. Ďateľ bielochrbtý	75
1.6.3.2.13. Jariabok hôrny.....	75
1.6.3.2.14. Penica jarabá	76
1.6.3.2.15. Ďateľ prostredný.....	76
1.6.3.2.16. Muchárik malý	76
1.6.3.2.17. Muchárik bielokrký.....	76
1.6.3.2.18. Strakoš obyčajný.....	76
1.6.3.2.19. Strakoš veľký.....	76
1.6.3.2.20. Prepelica poľná	76

1.6.3.2.21. Krutihlav hnedý	77
1.6.3.2.22. Pŕhl'aviar čiernoŕlavý.....	77
1.6.3.2.23. Hrdlička poľná	77
1.6.3.2.24. Źltochvost hôrny.....	77
1.6.3.2.25. Muchár sivý	77
1.6.3.3. Cieľový stav druhu.....	77
1.6.3.3.1. Sokol sťahovavý.....	77
1.6.3.3.2. Výr skalný.....	77
1.6.3.3.3. Źlna sivá.....	77
1.6.3.3.4. Orol skalný	78
1.6.3.3.5. Bocian čierny.....	78
1.6.3.3.6. Včelár lesný.....	78
1.6.3.3.7. Hlucháň hôrny.....	78
1.6.3.3.8. Kuvik kapcavý	78
1.6.3.3.9. Lelek lesný	78
1.6.3.3.10. Chriašteľ poľný	78
1.6.3.3.11. Ţateľ čierny	78
1.6.3.3.12. Ţateľ bielochrbtý	78
1.6.3.3.13. Jariabok hôrny.....	78
1.6.3.3.14. Penica jarabá	79
1.6.3.3.15. Ţateľ prostredný.....	79
1.6.3.3.16. Muchárik malý	79
1.6.3.3.17. Muchárik bielokrký.....	79
1.6.3.3.18. Strakoš obyčajný.....	79
1.6.3.3.19. Strakoš veľký.....	79
1.6.3.3.20. Prepelica poľná	79
1.6.3.3.21. Krutihlav hnedý	79
1.6.3.3.22. Pŕhl'aviar čiernoŕlavý.....	80
1.6.3.3.23. Hrdlička poľná	80
1.6.3.3.24. Źltochvost hôrny.....	80
1.6.3.3.25. Muchár sivý	80
1.6.3.4. Osobitné záujmy.....	80
1.6.3.4.1. Sokol sťahovavý.....	80
1.6.3.4.2. Výr skalný.....	81
1.6.3.4.3. Źlna sivá.....	81
1.6.3.4.4. Orol skalný	81
1.6.3.4.5. Bocian čierny.....	81
1.6.3.4.6. Včelár lesný.....	81
1.6.3.4.7. Hlucháň hôrny.....	81
1.6.3.4.8. Kuvik kapcavý	82
1.6.3.4.9. Lelek lesný	82
1.6.3.4.10. Chriašteľ poľný	82
1.6.3.4.11. Ţateľ čierny	82
1.6.3.4.12. Ţateľ bielochrbtý	82
1.6.3.4.13. Jariabok hôrny.....	82
1.6.3.4.14. Penica jarabá	83
1.6.3.4.15. Ţateľ prostredný.....	83
1.6.3.4.16. Muchárik malý	83
1.6.3.4.17. Muchárik bielokrký.....	83
1.6.3.4.18. Strakoš obyčajný.....	83
1.6.3.4.19. Strakoš veľký.....	83
1.6.3.4.20. Prepelica poľná	84
1.6.3.4.21. Krutihlav hnedý	84
1.6.3.4.22. Pŕhl'aviar čiernoŕlavý.....	84
1.6.3.4.23. Hrdlička poľná	84
1.6.3.4.24. Źltochvost hôrny.....	84
1.6.3.4.25. Muchár sivý	84
1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území	85
1.7. VÝSLEDKY KOMPLEXNÉHO ZISŤOVANIA STAVU LESA	86

2. SOCIOEKONOMICKÉ POMERY (VYUŽÍVANIE ÚZEMIA A JEHO OKOLIA), POZITÍVNE A NEGATÍVNE FAKTORY	88
2.1. HISTORICKÝ KONTEXT	88
2.2. STRUČNÝ OPIS AKTUÁLNEHO STAVU.....	88
2.3. NÁVRH ZÁSAD A OPATRENÍ VYUŽÍVANIA ÚZEMIA A JEHO OKOLIA Z HĽADISKA CIEĽOV OCHRANY.....	89
2.3.1. <i>Návrh zásad a opatrení pre jednotlivé predmety ochrany</i>	89
2.3.1.1. Návrh zásad a opatrení pre sokola sťahovavého	90
2.3.1.2. Návrh zásad a opatrení pre výra skalného	90
2.3.1.3. Návrh zásad a opatrení pre žľnu sivú	91
2.3.1.4. Návrh zásad a opatrení pre orla skalného	91
2.3.1.5. Návrh zásad a opatrení pre bociana čierneho	92
2.3.1.6. Návrh zásad a opatrení pre včelára lesného	92
2.3.1.7. Návrh zásad a opatrení pre hlucháňa hôrneho	93
2.3.1.8. Návrh zásad a opatrení pre kuvika kapcavého	93
2.3.1.9. Návrh zásad a opatrení pre lelka lesného	94
2.3.1.10. Návrh zásad a opatrení pre chriašteľa poľného	94
2.3.1.11. Návrh zásad a opatrení pre ďatľa čierneho	94
2.3.1.12. Návrh zásad a opatrení pre ďatľa bielochrbtého	95
2.3.1.13. Návrh zásad a opatrení pre jariabka hôrneho	95
2.3.1.14. Návrh zásad a opatrení pre penicu jarabú.....	96
2.3.1.15. Návrh zásad a opatrení pre ďatľa prostredného	96
2.3.1.16. Návrh zásad a opatrení pre muchárika malého	96
2.3.1.17. Návrh zásad a opatrení pre muchárika bieločkrého	97
2.3.1.18. Návrh zásad a opatrení pre strakoša obyčajného	97
2.3.1.19. Návrh zásad a opatrení pre strakoša veľkého	97
2.3.1.20. Návrh zásad a opatrení pre prepelicu poľnú.....	97
2.3.1.21. Návrh zásad a opatrení pre krutihlava hnedého	98
2.3.1.22. Návrh zásad a opatrení pre príhľaviara čiernehohlavého	98
2.3.1.23. Návrh zásad a opatrení pre hrdličku poľnú.....	98
2.3.1.24. Návrh zásad a opatrení pre žltochvosta hôrneho	98
2.3.1.25. Návrh zásad a opatrení pre muchára sivého	99
2.3.2. <i>Členenie územia na ekologicko-funkčné priestory (EFP)</i>	99
2.3.2.1. Návrh zásad a opatrení v EFP1 – hniezdiská sokola sťahovavého a výra skalného.....	100
2.3.2.2. Návrh zásad a opatrení v EFP2 – hniezdiská lesných druhov, dutinových hniezdíčov a dravcov	101
2.3.2.3. Návrh zásad a opatrení v EFP3 – hniezdiská chriašteľa poľného, prepelice poľnej, strakoša veľkého a loviská dravcov	103
2.3.2.4. Návrh zásad a opatrení v EFP4 – hniezdiská ďatľa bielochrbtého a muchárika malého	104
2.3.2.5. Návrh zásad a opatrení v EFP5 – hniezdiská penice jarabej, strakoša obyčajného a hrdličky poľnej	105
2.3.2.6. Návrh zásad a opatrení v EFP6 – hniezdiská ďatľa prostredného a muchárika bieločkrého.....	106
3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE.....	108
3.1. STANOVENIE DLHODOBÝCH CIEĽOV STAROSTLIVOSTI V NADVÄZNOSTI NA EKOLOGICKO-FUNKČNÉ PRIESTORY	108
3.2. STANOVENIE OPERATÍVNYCH CIEĽOV V NADVÄZNOSTI NA EKOLOGICKO-FUNKČNÉ PRIESTORY	112
3.3. RÁMCOVÉ PLÁNOVANIE A MODELY HOSPODÁRENIA PRE LESNÉ BIOTOPY	114
3.4. NAVRHOVANÉ OPATRENIA, STANOVENIE HARMONOGRAMU ICH PLNENIA, URČENIE SUBJEKTU ZODPOVEDNÉHO ZA ICH PLNENIE, STANOVENIE MERATELNÝCH INDIKÁTOROV ICH PLNENIA.	118
4. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI.....	143
5. POUŽITÉ PODKLADY A ZDROJE INFORMÁCIÍ	161
6. PRÍLOHY	165
6.1. MAPA PREDMETOV OCHRANY CHVÚ STRÁŽOVSKÉ VRCHY	165
6.2. MAPA IDENTIFIKÁCIE VLASTNÍCKO – UŽIVATEĽSKÝCH VZŤAHOV CHVÚ STRÁŽOVSKÉ VRCHY	166
6.3. MAPA VYUŽITIA ÚZEMIA CHVÚ STRÁŽOVSKÉ VRCHY.....	167
6.4. MAPA EKOLOGICKO FUNKČNÝCH PRIESTOROV CHVÚ STRÁŽOVSKÉ VRCHY.....	168
6.5. INÁ DOKUMENTÁCIA	169
6.5.1. <i>Mapa častí CHVÚ Strážovské vrchy so zakázanými činnosťami podľa vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z.</i>	169
6.5.2 <i>Mapa prekryvu CHVÚ Strážovské vrchy s chránenými územiami a územiami európskeho významu (ÚEV)</i>	170
6.5.3. <i>Porastová mapa CHVÚ Strážovské vrchy</i>	171
6.5.4. <i>Mapa časti CHVÚ Strážovské vrchy s vyznačením JPRL pre navrhovaný bezzásah (hlucháň hôrny).</i>	172

ÚVOD

Chránené vtáacie územie Strážovské vrchy bolo vyhlásené v r. 2009 za účelom **zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov: sokola sťahovavého, výra skalného, žlny sivej, orla skalného, bociana čierneho, včelára lesného, hlucháňa hôrneho¹, kuvika kapcavého¹, lelka lesného, chriašteľa poľného¹, d'atľa čierneho¹, d'atľa bielochrbtého, jariabka hôrneho, penice jarabej, d'atľa prostredného, muchárika malého¹, muchárika bielokrkeho, strakoša obyčajného¹, strakoša veľkého¹, prepelice poľnej, krutihlava hnedého¹, príhľaviara čiernohlavého, hrdličky poľnej, žltochvosta hôrneho¹ a muchára sivého**. Chránené vtáacie územie Strážovské vrchy je jedným z najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie sokola sťahovavého, výra skalného a žlny sivej.

V programe starostlivosti je uvedené podrobné hodnotenie stavu uvedených 25 druhov vtáctva, ako aj z tohto hodnotenia vychádzajúce **4 dlhodobé ciele ochrany, 31 operatívnych cieľov a 199 opatrení** na ich dosiahnutie. Návrhy zásad a opatrení sú stanovené pre jednotlivé druhy vtáctva a následne zoskupené podľa ekologicko - funkčných priestorov. V Chránenom vtáčom území Strážovské vrchy bolo vymedzených **6 ekologicko-funkčných priestorov** podľa výskytu a nárokov jednotlivých druhov vtáctva a ich skupín.

Dlhodobým cieľom programu starostlivosti je zachovanie súčasného priaznivého stavu 20 druhov vtáctva a zlepšenie stavu 5 druhov vtákov - žlna sivá, jariabok hôrny, žltochvost hôrny a strakoš veľký, vrátane zvrátenia veľmi nepriaznivého stavu druhu hlucháň hôrny prostredníctvom vytvorenia podmienok pre návrat druhu do CHVÚ.

Schválením programu starostlivosti sa nemení súčasný právny stav, ktorý je upravený v zákone č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) a vo vyhláske Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 434/2009 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáacie územie Strážovské vrchy (ďalej len „vyhláska č. 434/2009 Z. z.“), ako aj v ďalších predpisoch na úseku ochrany prírody, starostlivosti o lesy, poľovníctva, rybárstva, územného plánovania a iných. Spresňujú sa však **zásady využívania územia a stanovujú sa opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany vtáctva**.

Schválením programu starostlivosti budú tiež vytvorené podmienky pre systematickejšiu ochranu vtáctva v tomto území. Financovanie opatrení je plánové predovšetkým zo štátneho rozpočtu. Z fondov EÚ (hlavne z Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020) sa predpokladá 5,65 % z celkových predpokladaných výdavkov programu starostlivosti.

V materiáli vyčíslené finančné prostriedky boli po prerokovaní v novembri 2018 spresnené. Ide o odhad, skutočné čerpanie bude závisieť predovšetkým od toho, či dôjde k obmedzeniu bežného obhospodarovania a aká bude forma náhrady.

¹ Vo vyhláske Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 434/2009 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáacie územie Strážovské vrchy, sú použité slovenské mená druhov podľa prílohy č. 4 k vyhláske Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. o ochrane prírody a krajiny. Vzhľadom na zmenu slovenského názvoslovía druhov voľne žijúceho vtáctva sú pre niektoré druhy v tomto programe starostlivosti uvádzané aktuálne mená druhov v zmysle tejto zmeny, ako aj podľa prílohy č. 32 citovanej vyhlásky.

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1. Číslo podľa štátneho zoznamu

Chránené vtáčie územie Strážovské vrchy (ďalej aj „**CHVÚ Strážovské vrchy**“) je evidované v Štátnom zozname osobitne chránených častí prírody a krajiny pod číslom **A/22**.

1.2. Príslušnosť k európskej sústave chránených území

CHVÚ Strážovské vrchy je súčasťou európskej sústavy chránených území Natura 2000². Prekrýva sa so 4 územiami európskeho významu, ktoré sú vymenované v prílohe vykonávacieho rozhodnutia Komisie (EÚ) 2019/17 zo 14. decembra 2018, ktorým sa prijíma dvanásť aktualizácia zoznamu lokalít s európskym významom v alpskom biogeografickom regióne. Podrobnosti sú uvedené v časti 1.6.4. a mapovej prílohe č. 6.5.2.

1.3. Kategória a názov územia

Príslušnosť k európskej sústave chránených území:	Natura 2000
Kód územia:	SKCHVU028
Kategória:	Chránené vtáčie územie
Názov územia:	Strážovské vrchy

1.4. Platný právny predpis o vyhlásení chráneného územia

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 434/2009 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Strážovské vrchy, nadobudla účinnosť 1. novembra 2009.

1.5. Celková výmera chráneného územia

Celková rozloha CHVÚ Strážovské vrchy stanovená vyhláškou je **58 673 ha**. Mapa využitia územia je prílohou č. 6.3.

Tabuľka č. 1: Výmera v členení podľa druhov pozemkov (podľa stavu katastra nehnuteľností k 1. máju 2015)

Kód pozemku	Druh pozemku	Zastúpenie v %
2	orná pôda	1,50
4	vinica	0,00
5	záhrada	0,03
6	ovocný sad	0,00
7	trvalé trávne porasty (TTP)	12,95
10	lesný pozemok	84,67
11	vodná plocha	0,21
13	zastavaná plocha a nádvorie	0,65
Spolu		100,00

² § 28 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

1.6. Súčasný stav predmetu ochrany

1.6.1. Prírodné pomery

Geografická poloha a vymedzenie územia

CHVÚ Strážovské vrchy sa nachádza na severozápade Slovenska. Z väčšej časti leží **v Trenčianskom kraji**, ale časť prechádza **do Žilinského kraja**. Najjužnejší bod územia je pri obci Dolné Vestenice, najsevernejší pri obci Hričovské Podhradie. Geomorfologicky CHVÚ hraničí na západe s Považským podolím, na juhu s Považským Inovcom a Podunajskou pahorkatinou, východnú hranicu tvorí časť Hornonitrianskej kotliny a Malej Fatry, severne leží Žilinská kotlina. Zastavané územia obcí nie sú súčasťou CHVÚ. CHVÚ Strážovské vrchy pretínajú dve cesty druhej triedy (II/517 a II/574), množstvo ciest tretej triedy, ciest miestneho významu a spevnených či nespevnených lesných ciest.

Klíma

Podnebím patria Strážovské vrchy do **mierne teplej klimatickej oblasti** s priemernými ročnými teplotami **7 až 8°C a úhrnom zrážok od 700 do 1000 mm**. V strednej časti pohoria je chladnejšia klíma s priemernou ročnou teplotou 5°C. Najteplejší mesiac je júl s priemernou teplotou 15 až 18°C. Najchladnejší je mesiac január s teplotami -3 až -6°C. Súvislá snehová pokrývka sa udrží priemerne 80 až 120 dní v roku, dĺžka trvania snehovej pokrývky je značne závislá na expozícii oblasti a nadmorskej výške. Vďaka značne pretiahnutému tvaru CHVÚ v smere sever-juh a značným rozdielom reliéfu sú však klimatické podmienky v jednotlivých častiach pohoria odlišné. Južná časť pohoria je výraznejšie ovplyvňovaná teplejšou klímou susednej Podunajskej pahorkatiny, zatiaľ čo severná oblasť klímou chladnejších horských oblastí. To sa napríklad prejavuje v priemerných počtoch letných dní v rozmedzí 20 až 30. Častý je inverzný ráz počasia, kedy rozdiely medzi vzduchovými hmotami môžu byť až 10°C.

Geologické podmienky a formy reliéfu

Strážovské vrchy sa po štruktúrnej stránke odlišujú od ostatných jadrových pohorí vnútorných Karpát, lebo netvoria jednotnú megaantiklinálu, ale niekoľko antiklinálnych a synklinálnych popaleogénnych pásiem. Je to pohorie **morfologicky silne rozčlenené**. Tiež z hľadiska geologického majú Strážovské vrchy mimoriadne pestré zloženie s typickou príkrovovou stavbou. Kryštalické jadro pohoria paleozoického veku je malé a asymetricky vysunuté do juhovýchodnej časti, kde vytvára masív Malej Magury a Suchého. Budujú ho **kryštalické bridlice, hlavne ruly, migmatity a niekoľko typov granitoidov**. Podstatnú časť tvoria silne zvrásnené a presúvané mezozoické komplexy. Na kryštalinikum sú v okolí Gápľa viazané **hydrotermálne kremenné žily** s drobným výskytom olovnatých a zinkových rúd. Z minerálov obsahujú okrem kremeňa, kalcitu, hematitu a sideritu aj galenit, sfalerit a pyrit. Severný okraj kryštalických masívov lemuje úzky pruh obalovej malomagurskej jednotky (bridlice, kremence, vápence, dolomity, pieskovce).

Severne od nej sa rozprestiera **krížňanský príkrov**, ktorý buduje celú centrálnu časť. Tvoria ho prevažne stredne a málo odolné komplexy zliechovskej a z časti belianskej série (**vápence, dolomity** a rozhovcové slienité vápence, **siene, bridlice, kremence a pieskovce**). Na krížňanskom príkrove sú plocho uložené komplexy chočského príkrovu, ktorý tvoria prevažne veľmi odolné polohy masívnych vápencov a dolomitov. Severne od Valaskej Belej sa nachádza v lokalite Kozí vrch bohaté nálezisko **skamenelín**. V predmetnom území leží aj allgäuské súvrstvie tvorené škvrtými slieňovcami a slienitými vápencami. V súvrství sa nachádza bohatá fauna amonitov (Rajecká Lesná, Trenčianske Teplice, Čičmany).

Chočský príkrov buduje miestami celé horské skupiny (Strážov, Baské, Rokoš, veľkú časť Trenčianskej vrchoviny), inde sú len trosky ako pozostatok pôvodného súvislého príkrovu. V nadloží chočského príkrovu sa miestami vyskytujú i zvyšky vyššieho príkrovu (strážovského), ktorý tvoria veľmi odolné svetlé vápence a dolomity (Strážov, Baské, Hrubá Kečka).

Strážovský príkrov tvorí severnú oblasť Strážovských vrchov, priliehajúcu k vnútrokarpatskému paleogénu a tvorí i menšie trosky na chočskom príkrove. Vyznačuje sa prítomnosťou svetlých vápencov tzv. wettersteinského typu.

Severozápadný okraj vrchov budujú intenzívne prevrásnené komplexy **manínskeho príkrovu** kriedového veku. Prevažnú časť územia tvoria kriedové stredne až málo odolné horniny vo flyšovom vývoji (Butkovská brázda).

Mohutné **bradlo Butkova** budujú jurské útvary (krinoidové, piesčité a rohovcové **vápence**) a organogénne vápence spodnej kriedy a sliene. Z nerastných surovín majú najväčší význam nerudné suroviny (vápence, sliene, dolomity a kremence).

Keďže prevažná časť Strážovských vrchov je budovaná vápencami, viažu sa k nim aj krasové javy. Nachádzajú sa tu rozsiahle **krasové oblasti** ako Mojtínsky kras, či kras v okolí Strážova. Stretávame sa s podzemnými, ale i povrchovými formami krasu. Z povrchových sa tu vyskytujú krasové jamy, škrapy (možno nájsť na Hrubej Kačke, vrchole Bosmán) a z podzemných jaskyne a priepasti. V Strážovských vrchoch evidujeme **cca 200 väčších i menších jaskýň**. Väčšina z nich je ťažko dostupná a v niekoľko málo z nich sa zachovala i ojedinelá sintrová výplň v podobe rozličných kvapľových útvarov.

V rámci geomorfologického členenia Slovenskej republiky (Mazúr, Lukniš, 1986) patrí CHVÚ do **Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty, oblasti Tatransko-fatranská**. Celky CHVÚ tvoria **južnejšie Strážovské vrchy a severnejšie Súľovské vrchy**.

Geologická stavba má zásadný vplyv na výsledný reliéf pohoria. Pokiaľ na kryštaliku sa vytvoril hladko modelovaný reliéf, na mäkkých, prevažne bridlicových horninách vznikli exogénnymi vplyvmi kotliny s pahorkatinným charakterom a brázdy. Na dolomitických a vápencových horninách vznikli strmé skalné vyvýšeniny, bradlové útvary a príkrovové trosky, ktoré sú často rozčlenené úzkymi kaňonovitými dolinami. Na tieto horniny sa viaže aj podzemný kras, už vyššie spomínané rozsiahle krasové oblasti Mojtínskeho krasu a v okolí Strážova.

Reliéf Strážovských vrchov vďaka svojej členitosti vykazuje nielen znaky pahorkatiny (výškové rozdiely 31 až 100 m), vyššej pahorkatiny (101 až 180 m), ale aj vrchoviny (181 - 310 m), hornatiny (311 až 470 m) či vysočiny (471 až 640 m).

Štruktúrne typy reliéfu sa vyskytujú v mimoriadne pestrom bohatstve tvarov. Detailná tvárnosť okrajov príkrovových trosiek je veľmi pestrá a striedajú sa tu súvislé skalné steny (zápole) s bralnými stráňami rozčlenenými úzkymi krasovými a polokrasovými dolinami a tiesňavami, až po skalné mestá. V morfológicky exponovaných polohách sa zachovali príkrovové trosky len na malých plochách v podobe izolovaných vrchov. Majú ráz pyramidálnych alebo štíhlych kužeľovitých vrchov, respektíve pretiahnutých hrebeňov s rozsiahlymi skalnými útvarmi a štruktúrnymi tvarmi. Keďže príkrovové trosky budujú karbonatické horniny, viažu sa k nim krasové javy. Zovreté doliny majú povahu **kaňonov až tiesňav** a ich stráne vyznačujú časté bralné partie. Medzi výnimočné typy reliéfu patria vápencové **Butkovské bradlá**. Vyznačuje ich veľká relatívna výška, vysoké sklony a značný podiel skalných tvarov rozčlenených hlbokými skalnými tiesňavami.

Hydrologické pomery

Severná a západná časť CHVÚ patrí do **povodia Váhu**, východná a južná časť do **povodia rieky Nitry**. Najvýznamnejšími prítokmi Nitry sú Tužina, Chvojnica, Nitrica a Bebrava. Najvýznamnejším prítokom Váhu je Rajčanka, ktorá odvodňuje severné svahy pohoria. Ďalšími sú Pružinka, Slatinský potok, Teplička, Radiša, Domanižanka. Vodný režim pohoria patrí k stredohorskej oblasti s maximom prítokov počas topenia snehu (marec-apríl), s minimom v zime. Zásoby podzemných vôd sú ovplyvnené geologickým zložením a reliéfom. V kryštalickej oblasti Malej Magury a Suchého sú **podzemné vody** s početnými, ale menej výdatnými prameňmi. Oveľa väčší význam majú oblasti, ktoré tvoria mezozoické útvary. Pre podzemný obeh vôd sú najvýznamnejšie čisté masívne vápence a dolomity najmä vyšších príkrovov. Vývery majú ráz krasových prameňov s veľkou výdatnosťou. Oproti tomu sú prvky

krížňanského príkrovu najmä s väčšou prímiesou nekarbonatických látok, menej bohaté na podzemné vody. Strážovské vrchy sú bohaté aj na termálne vody (napr. Belušské Slatiny).

Pôdy

V CHVÚ sú najrozšírenejším pôdnym typom **rendziny** (prevažne plytký pôdny profil a značná skeletnosť), miestami v bralných oblastiach **litosoly**. Rendziny sa viažu na karbonatické horniny a dominujú vo všetkých hornatých i vrchovinných častiach pohoria s výnimkou Suchého a Malej Magury, kde prevládajú **hnedé pôdy** nenasýtené. V erózných brázdach a na znížených okrajoch pohoria sú hnedé pôdy nasýtené a sprievodné rendziny a pararendziny.

Flóra

Podľa fyto geografického členenia spadá CHVÚ Strážovské vrchy do oblasti **západokarpatskej flóry** (*Carpaticum occidentale*), obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*), okresu Strážovské a Súľovské vrchy.

Vyznačuje sa bohatou vápencovou flórou so zastúpením teplomilných panónskych druhov, horských a vysokohorských karpatských druhov. Podstatný vplyv na charakter flóry majú hlavne pestré mikroklimatické podmienky ako aj severo - južná orientácia pohoria.

Na celom území prevládajú **biotopy kvetnatých a vápnomilných bučín**, na Strážove sa v najvyšších nadmorských výškach pohoria vyskytujú aj **javorovo-bukové horské lesy**. V závislosti od lokálnych pôdných a mikroklimatických podmienok sú tu zastúpené aj **lipovo-javorové sutinové lesy**. V Podhradskej doline dosahujú severnú hranicu rozšírenia **lesostepné spoločenstvá s dubom plstnatým**. Z lúčno-pasienkových spoločenstiev sa tu nachádzajú **podhorské lúky a suchomilné travinnobylinné a krovité porasty**, miestami s výskytom borievky obyčajnej a druhmi z čeľade vstavačovité (*Orchidaceae*). V nivách potokov sa nachádzajú vysokobylinné spoločenstvá, brehové porasty deväťsilov a biotopy podhorských jelšových lesov. Časté, hoci rozlohou nepatrné, sú podmáčané biotopy slatinných lúk a podsvahových pramenísk, ojedinele s tvorbou penovca.

Vzhľadom na akútny problém zarastania nelesných biotopov sú najviac ohrozené lúčne a mokradové druhy: bradáčik vajcovitolistý (*Listera ovata*), hmyzovník holubyho (*Ophrys holubyana*), hmyzovník muchovitý (*Ophrys insectifera*), pavstavač hlavatý (*Traunsteinera globosa*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), vemenníček zelený (*Coeloglossum viride*), vemenník dvojlistý (*Platanthera bifolia*), vemenník zelenkastý (*Platanthera chlorantha*), vstavač bledý (*Orchis pallens*), vstavač mužský poznačený (*Orchis mascula* subsp. *signifera*), vstavač obyčajný (*Orchis morio*), vstavač vojenský (*Orchis militaris*), vstavačovec bazový (*Dactylorhiza sambucina*) - žltá a fialová forma, vstavačovec Fuchsov Soov (*Dactylorhiza fuchsii* subsp. *sooana*). Na mokradiach často rastú krušík močiarny (*Epipactis palustris*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), vzácnejšie päťprstnica hustokvetá (*Gymnadenia densiflora*).

Hodnotu z hľadiska vývoja karpatskej flóry majú tzv. **západokarpatské endemity a subendemity**, ako sú klinček lesklý (*Dianthus nitidus*), klinček včasný pravý (*Dianthus praecox* subsp. *praecox*), poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*), poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*), stoklas jednosteblový (*Bromus monocladus*) a soldanelka karpatská (*Soldanella carpatica*).

Okrem spomínaných chránených rastlinných druhov sa v území ďalej vyskytujú **druhy európskeho významu** ako prilbica tuhá moravská (*Aconitum firmum* subsp. *moravicum*), v bučinách sa veľmi vzácnne vyskytuje orchidea črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*).

Najviac horských a vysokohorských druhov je koncentrovaných na vrchole Strážova, napríklad iskerník alpínsky (*Ranunculus alpestris*), iskerník veľhorský (*Ranunculus breyninus*), lipnica alpínska (*Poa alpina*). Zo Strážova bola opísaná reznáčka laločnatá slovenská (*Dactylis glomerata* subsp. *slovenica*).

Celkový ráz CHVÚ určujú aj travinno-bylinné porasty suchomilných a stredne vlhkomilných lúk a pasienkov. Z ohrozených druhov sa v nich hojne vyskytujú horec križatý (*Gentiana cruciata*), mečík škridlicovitý (*Gladiolus imbricatus*), orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), veternica lesná (*Anemone sylvestris*), žltohlav najvyšší (*Trollius altissimus*).

CHVÚ Strážovské vrchy je prevažne lesnaté územie. Prevládajúcou drevinou je buk lesný (*Fagus sylvatica*), ojedinele sa vyskytuje hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), dub zimný (*Quercus petraea*), vo vyšších polohách jedľa biela (*Abies alba*), smrek obyčajný (*Picea abies*) a ďalšie druhy. **Smrekové porasty** sú väčšinou nepôvodné, spolu s borovicou boli na mnohých miestach umele rozšírené na úkor buka. Bralá a skalné chrbty s plytkou pôdou obsadzuje pôvodná **borovica lesná** (*Pinus sylvestris*). Na chladnejších severných stenách sa sporadicky vyskytuje chránená drevina tis obyčajný (*Taxus baccata*). Pozornosť si zasluhujú porasty duba plstnatého (*Quercus pubescens*) v Podhradskej doline. Je to botanicky veľmi zaujímavé miesto s výskytom teplomilných druhov ako hadí mor rakúsky (*Scorzonera austriaca*), kavyľ drsnosteblový (*Stipa eriocalis*), kavyľ pôvabný (*Stipa pulcherrima*), lykovec voňavý (*Daphne cneorum*).

Vo vlhkých roklinách a sutinách môžeme nájsť miestami vzácne druhy kortúza Matthioliho (*Cortusa matthioli*), či jazyk jelení (*Phyllitis scolopendrium*).

Fauna

CHVÚ je súčasťou **lesnej zóny palearktiskej oblasti**. Podľa zoogeografického členenia Slovenska patrí územie do provincie listnatých lesov, podkarpatského úseku. Ekologické faktory (abiotické a biotické) určujú životné podmienky pre faunu. Vzhľadom na ich rozdielne pôsobenie sú rôzne i životné podmienky v rozličných biotopoch, čo je určujúcim faktorom formovania živočíšnych spoločenstiev. Uvádzame stručný prehľad suchozemských a vodných živočíšnych spoločenstiev CHVÚ Strážovské vrchy.

BEZSTAVOVCE

Mollusca

V území, vzhľadom na prevahu karbonátového podložja, nachádza vhodné podmienky pestré spektrum lesných aj slatinných druhov **mäkkýšov** (*Mollusca*). Viaceré z nich patria medzi vzácne a ohrozené mäkkýše Slovenska: ciha karpatská (*Clausilia dubia carpatica*), pimprlík močiarny (*Vertigo geieri*), pimprlík zubatý (*Vertigo antivertigo*), pimprlík mokradný (*Vertigo angustior*).

Coleoptera

Chrobáky Strážovských vrchov nie sú dostatočne preskúmané. K vzácnym druhom patria niektoré xylosapofágne druhy zachovalých prirodzených listnatých lesov a pralesovitých lokalít (Strážov, Podhradská lesostep, Rokoš a i.). Larvy viacerých vzácných chrobákov sa vyvíjajú v dreve starých odumretých listnatých stromov. Typický predstaviteľ bukových lesov s dostatkom odumretých stromov je fúzač alpský (*Rosalia alpina*).

Lepidoptera

K pomerne vzácnym patria niektoré druhy **motýľov** lúčno pasienkovej krajiny s pestrou skladbou flóry. Významné sú modráčiky viazané na zachovalé pasienkové spoločenstvá trávnatých porastov na vápencoch: modráčik čiernoškrvný (*Maculinea arion*), modráčik horcový (*Maculinea alcon*), modráčik Rebelov (*Maculinea rebeli*), vidlochvost ovocný (*Iphiclides podalirius*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*). Lesné okraje s chochlačkami (*Corydalis* sp.) umožňujú výskyt jasoňa chochlačkového (*Parnassius mnemosyne*). Na vápencových xerothermných svahoch s rozchodníkom prežívajú metapopulácie druhu jasoň červenooký (*Parnassius apollo*).

STAVOVCE

Amphibia

Obojživelníky: skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan štíhly (*Rana dalmatina*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok horský (*Triturus alpestris*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), mlok bodkovaný (*Triturus vulgaris*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*).

Reptilia

V území sú zaznamenané druhy **plazov:** jašterica bystrá (*Lacerta agilis*), jašterica múrová (*Podarcis muralis*), slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), užovka obojková (*Natrix natrix*), (*Coronella austriaca*), užovka stromová (*Elaphe longissima*) a v prostredí s horskou klímou sa vyskytujú jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*), vretenica severná (*Vipera berus*).

Aves

Stav významných druhov **vtáctva** je detailnejšie uvedených v ďalších častiach dokumentu.

Mammalia

Cicavce patria medzi pomerne dobre známe a preskúmané živočíchy Strážovských vrchov. Osobitne priaznivé podmienky poskytujú Strážovské vrchy so svojimi lesnými a skalnými krasovými biotopmi pre netopiere. Typické druhy pre oblasť sú podkovár krpatý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*), netopier východný (*Myotis blythii*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*).

Z ďalších cicavcov sa v území bežne vyskytuje kuna lesná (*Martes martes*), kuna skalná (*Martes foina*), hranostaj čiernochvostý (*Mustela erminea*), lasica myšozravá (*Mustela nivalis*), vydra riečna (*Lutra lutra*), jazvec lesný (*Meles meles*). V posledných rokoch sa tu častejšie objavuje psík medvedíkovitý (*Nyctereutes procyonoides*).

Kopytníky reprezentuje srnec lesný (*Capreolus capreolus*), jeleň lesný (*Cervus elaphus*), diviak lesný (*Sus scrofa*) a nepôvodný muflón lesný (*Ovis musimon*).

Z veľkých mäsožravcov je zistený nepravidelný výskyt vlka (*Canis lupus*). Pomerne vzácny je rys ostrovid (*Lynx lynx*) a medveď hnedý (*Ursus arctos*), ktoré tu majú stály výskyt. Veľmi početná je líška (*Vulpes vulpes*).

Vymedzenie a opis biotopov druhov

Hniezdnymi biotopmi **sokola sťahovavého** sú oblasti v lesnom a horskom prostredí so skalnými svahmi a stenami s dostatkom dutín alebo lavíc pre umiestnenie hniezda (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva veľmi rôznorodé biotopy, hniezdi od tropických oblastí po studené morské oblasti, v horúcich alebo studených púštnych oblastiach. Mimo hniezdného obdobia bol sokol sťahovavý registrovaný prakticky všade vo svete, napr. aj mimo súvislej pevniny na lodiach v Tichom oceáne (White et al. 2015). Na Slovensku sú hniezdnymi biotopmi druhu vysoké skalné útvary v lesnom prostredí, obvykle vzdialené od frekventovaných ciest a ľudských sídiel neďaleko otvorenej krajiny. Hniezdi v pohoriach od nadmorskej výšky 240 m n. m. (Burda, Malé Karpaty) až po najvyššie polohy Tatier (cca 1 780 m n. m.). Typický hniezdny biotop predstavuje horské lesné prostredie so skalnatými svahmi, stenami s dostatkom dutín alebo lavíc, vhodných pre umiestnenie znášky. Nie je výnimkou, ak obsadí hniezda postavené krkavcom alebo umelé hniezda inštalované na skalných stenách (Chavko, unpubl.). Výnimočne hniezdi aj v opustených lomoch (napr. Javorie – Schwarbacher, Jasík, Bačkor in litt., Cerová vrchovina - Chavko in verb.). Podmienkou hniezdenia je vhodný skalný biotop. Prakticky na celom území, vrátane nížin, možno zastihnúť prevažne migrujúce zimujúce jedince alebo jedince z blízkych pohorí. Veľmi zriedkavo môže zahniezdiť aj v nížine. Z nášho územia je známy iba jediný preukázaný prípad úspešného hniezdenia v r. 1995 na topoli v typickej agrocenóze juhozápadného Slovenska (Vďačný in verb.). Potravné biotopy predstavujú územia v pestrej krajine s mozaikou lesov, vŕd a

poľnohospodárskej krajiny v nižších a stredných polohách (Jasík in litt; Karaska a Cichocki 2014). V CHVÚ Strážovské vrchy druh hniezdi na lokalitách s vhodným skalným biotopom.

Hniezdnymi biotopmi **výra skalného** sú oblasti s dostatkom skalných útvarov (kameňolomy, skaly, skalné bralá) v blízkosti otvorenej poľnohospodárskej krajiny (Danko a Karaska 2002). Vo svete preferuje človekom riedko osídlené oblasti, kde sa vyskytuje najmä v neprístupnom teréne. Hniezdi v skalnatej krajine s útesmi a roklinami, v okolí jaskýň, v lesných fragmentoch, v oblastiach s roztrúsenými stromami a v hájoch, všeobecne na nerušených miestach, mimo ľudských sídel. Obýva tiež rozvoľnené lesy, ale aj tajgu a ostatné typy lesných porastov. Ďalej aj lesostepi, riečne údolia s roklinami a zarastenými lomami, tiež poľnohospodársku krajinu so skalnatým prostredím a útesmi. Potravné biotopy zahŕňajú oblasti v otvorenej krajine alebo v riedko zalesnenom teréne; napr. inundačné územia, poľnohospodársku krajinu, pasienky, malé obrábané polia. Hniezdnym prostredím výra skalného na Slovensku sú oblasti s dostatkom kameňolomov a skál. Okrem neprístupných skalných útvarov preferuje druh aj hniezdenie na zemi, napr. medzi balvanmi v lesnom poraste, v koreňových vývratoch, v strmých svahoch, niekedy aj na strmých kamenito–hlinitých zalesnených brehoch vôd (rieka Orava pri Tvrdošíne). Raritou je aj hniezdenie na opustenom železničnom moste v rovinatej krajine (Karaska a Cichocki 2014). Od začiatku 90. rokov minulého storočia sa začal výr skalný sa začal výr skalný šíriť aj do nížinných lužných lesov hraničného pásma v okolí toku rieky Moravy, kde hniezdi v stromových hniezdach (napr. v dravčích a bocianích hniezdach a kolóniách volaviek) (Zuna-Kratky 2003). Na území Slovenska boli stromové hniezda registrované napr. v porastoch lužného lesa (západné Slovensko), ďalej v nížinných dubovo-hrabových porastoch (háj susediaci s poliami a lúkami, na okraji rúbane, okres Prievidza) (Šotnár 2007) alebo v brehových porastoch topoľa sivého v nížinnej otvorenej krajine (východné Slovensko) (Pačenovský et al. 2012). V CHVÚ Strážovské vrchy hniezdi v rámci skalných útvarov a stien v oblastiach s bezprostrednou nadväznosťou na poľnohospodársku krajinu.

Hniezdnymi biotopmi **žlny sivej** sú staré listnaté, zmiešané, menej ihličnaté lesy s dostupnými trávnatými biotopmi, kde vyhľadáva kolónie mravcov (SOS/BirdLife 2013). V Európe a Ázii preferuje druh rozvoľnenejšie lesné porasty v otvorenej krajine, napr. lužné lesy, parky, záhrady a sady. Spravidla sa vyskytuje v listnatých lesoch, avšak lokálne obýva aj borovicovo-dubové lesy (*Pinus-Quercus*), alebo rozvoľnené horské ihličnaté lesy so smrekovcom (*Larix*). V Európe sa hniezdné biotopy čiastočne prekrývajú s biotopmi žlny zelenej (*Picus viridis*), avšak žlna sivá preferuje viac lesný interiér. Vyhýba sa čistým ihličnatým porastom tajgového charakteru (napr. v strednej Sibíri), preferuje viac listnaté lesy (Winkler a Christie 2015). Na Slovensku obýva žlna sivá listnaté lesy, napr. bučiny, lužné lesy a staré brehové porasty pozdĺž vodných tokov, cintoríny, stromoradia, parky v intravilánoch obcí a miest, ale aj skupiny stromov a solitéry v otvorenej krajine (Karaska a Cichocki 2014). Žlna sivá sa v CHVÚ Strážovské vrchy vyskytuje rovnomerne, čo je podmienené mozaikovitou štruktúrou krajiny vytvorenou striedaním sa lesných a nelesných biotopov.

Hniezdnymi biotopmi **orla skalného** sú vyššie položené lesnaté oblasti v montánnom a subalpínskom pásme s príľahlými poliami a pasienkami v horských kotlinách (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva širokú škálu otvorených biotopov, zvyčajne mimo ľudských sídel, napr. pohoria, kotliny a stepnú krajinu. Lokálne sa vyskytuje aj v okolí mokradí, preferuje nízku alebo redšiu vegetáciu pred husto zalesnenými územiaми. Rozšírený je od púští po okraje tundry, od hladiny mora až po vysoké pohoria. Častý je aj v alpínskom pásme, najmä v lete. Na hniezdenie využíva nedostupné, málo urbanizované priestory, napr. skalné steny a stromy v starých redších lesných porastoch. Na odpočinok a nocľah využíva najmä suché stromy v blízkosti hniezda. V suchých oblastiach v Idaho (USA) preferuje druh ako hniezdný biotop oblasti porastené palinou (*Artemisia*). V takomto biotope sa zdržujú vysoké počty zajaca kalifornského (*Lepus californicus*), hlavnej potravy orla skalného v tejto oblasti (Orta et al. 2015). Na Slovensku sú typickým prostredím orla skalného vysoké zalesnené skalnaté pohoria s rozsiahlymi lúkami, pasienkami a poliami ako loviskami v blízkosti. Vyhovujú mu aj väčšie lesné komplexy s extenzívne využívanou poľnohospodárskou krajinou bez skalného

prostredia. Druh a typ lesa nie je až taký dôležitý, ale v prípade stromových hniezd vyžaduje aspoň menšie enklávy starých porastov s mohutnými stromami, najčastejšie jedľami (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **bociana čierneho** sú lesy všetkých typov, prirodzené aj umelé. Podmienkou je prítomnosť aspoň malého množstva starých stromov s vhodným biotopom pre umiestnenie hniezda (Karaska 2002). Vo svete obýva nerušené oblasti lesných porastov v blízkosti potokov, mokradí, vodných plôch a brehov riek, kde hľadá potravu. Vyhýba sa veľkým vodným plochám a súvislým lesným porastom. Hniezdi mimo intravilánov obcí a miest. Vtáky v subsaharskej Afrike a na Iberskom polostrove preferujú skalnaté biotopy s riečnymi korytami. Na Iberskom polostrove sú významnými biotopmi napájadlá dobytka, ktoré sú umiestnené ďalej od ciest, s veľkou vodnou hladinou, hlbšou vodou a s vysokou diverzitou vodných živočíchov. Zimujúce a migrujúce vtáky sa vyskytujú aj na mokradiach v otvorenej krajine a na ryžových poliach (Elliott et al. 2014). Na Slovensku hniezdi na celom území od 100 m n. m vo Východoslovenskej nížine po 1000 m n. m v Oravských Beskydách a Tatrách. Preferuje najmä enklávy starých porastov obvykle vo väčších lesných komplexoch (Karaska 2002). Hniezdo je umiestnené najčastejšie na starých stromoch, zvyčajne na spodných vetvách ďalej od kmeňa (listnaté stromy) alebo na bočných vetvách tesne pri kmeni (ihličnaté stromy) (Hudec et al 1994). Okrem hniezd na starých stromoch boli hniezda zistené aj v páse topoľov v poľnohospodárskej krajine (Rác in litt, Podunajská rovina), na skalách v lesnom prostredí (napr. Nízke Tatry, Muránska planina, Malá Fatra) a na poľovníckych posedoch (Karaska ex Karaska 2002; Štollmann ex Karaska 2002, Podbeskydská vrchovina).

Hniezdnymi biotopmi **včelára lesného** sú hlavne teplejšie oblasti listnatých lesov (hrabiny, dubiny, bučiny) v susedstve s lúkami a pasienkami so zastúpením rozptýlenej zelene, kde je dostatok jeho potravy - blanokrídľeho hmyzu (Karaska a Danko 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru, preferuje najmä listnaté lesy, avšak vyskytuje sa aj v zmiešaných porastoch. V niektorých oblastiach svojho areálu hniezdi aj v ihličnatých lesoch (napr. Škandinávia, Veľká Británia). Obsadzuje aj rôzne biotopy v otvorenej alebo zalesnenej krajine, vrátane vresovísk a oblastí v poľnohospodárskej krajine. Predpokladá sa, že na hniezdenie vyžaduje nerušené miesta. V Afrike zimuje v sekundárnych lesných porastoch a iných husto zalesnených oblastiach (Orta et al. 2013). Hniezdnym prostredím na Slovensku sú lesy od luhov pri Latorici, Dunaji a Morave až po zmiešané a ihličnaté lesy centrálnej časti Západných Karpát. Obýva všetky lesnaté oblasti s príľahlou mozaikovou krajinou do približne 900–1000 m n.m. Vzhľadom na potravnú špecializáciu na blanokrídly hmyz mu najviac vyhovujú teplejšie a suchšie južné svahy. Optimálnym prostredím sú lesnaté nízke až stredne vysoké oblasti Karpát na okraji nížin. Preferuje viacetážové zmiešané porasty. Neobýva oblasti bez lesov a zriedkavý je aj v územiach s intenzívnou poľnohospodárskou výrobou s prevahou ornej pôdy (Karaska a Danko 2002, Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **kuvika kapcavého** sú horské ihličnaté a zmiešané lesy. Vo svete obýva boreálne, subalpínske a zmiešané lesy. V Európe hniezdi v horských borovicových (*Pinus*), borovicovo-smrekových (*Picea*) a brezových (*Betula*) lesoch, v starých porastoch s bukom (*Fagus*) a vo vyspelých ihličnatých lesoch. V severnej Amerike hniezdi v smrekových (*Picea mariana*, *P. glauca*), topoľových (*Populus*), brezových a jedľových (*Abies balsamea*) lesoch. Vyskytuje sa aj v starých topoľových a zmiešaných lesných porastoch, ďalej v subalpínskych lesoch s jedľou plsnatoplodou (*Abies lasiocarpa*) a smrekom engelmannovým (*Picea engelmanni*). Počas zimy preferuje staré lesné porasty. Veľké stromy zachytávajú sneh a umožňujú jednoduchší prístup ku koristi. Počas jari sa presúva do otvorenejšej krajiny (orná pôda, rúbaniská, lesné okraje), kde je vyššia denzita hrabošov (Holt et al. 1999). Hniezdný biotop kuvika kapcavého na Slovensku tvoria ihličnaté a zmiešané lesy, najmä smrekové, menej jedľovo-bukové na rovinách i v horách, obvykle vo väčších lesných komplexoch. Dôležitým faktorom pri hniezdení je prítomnosť dutín v teritóriu, ktoré sú často vytesané d'atľom čiernym v bukoch, jedliach, zriedkavejšie boroviciach a menej aj v smrekoch. Druh vzácne obsadzuje aj vhodné hniezdné búdky (Párnica, Malá Magura; Osádka, Ostrý vrch) (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **lelka lesného** sú riedke lesy, okraje hustejších krovinatých oblastí alebo stepné oblasti. Vyhýba sa lokalitám bez stromového alebo krovinného pokryvu, poľnohospodárskej krajine, vysokým polohám a tundre (Danko 2002). Vo svete obýva hlavne suchú otvorenú krajinu, napr. nížinné vresoviská s roztrúsenými stromami, lesy a kroviny (najmä paseky, čistiny a okraje lesov), rúbaniská a mladiny. Vyskytuje sa tiež v otvorenej kriedovej krajine (Anglicko), v okolí priemyselných skládok odpadu, v lesostepiach, na riedko porastených kamenitých stráňach, v dubových krovinách, na kamenitých a piesočnatých dunách, v púštiach a polopúštiach. Vyhýba sa oblastiam v urbánnej krajine, pohoriam, nížinám bez stromov, hustým interiérom lesov, vyspelým monokultúram a vysokým lúčnym porastom. Potravné biotopy zahŕňajú aj menej typické oblasti, napr. záhrady, poľnohospodársku pôdu, okolie trstinových porastov a mokradí (Cleere a Christie 2013). Na Slovensku hniezdi lelek lesný v rozvoľnených lesoch (najmä v borovicových porastoch) s výskytom rúbanísk, lesných okrajov a teplých strání s porastom krovísk a solitérnych stromov. Ďalej preferuje aj mozaikovitú lúky a pasienky s krovínami, často s výskytom borievky (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **chriašťaľa poľného** sú hlavne lúky, predovšetkým extenzívne a nepravidelne obrábané, tiež dlhodobo nekosené lúky, s bylinným porastom vyšším ako 20 cm, ktorý poskytuje úkryt (Demko 2001, Hudec a Šťastný 2005). V Európe a Ázii hniezdi v suchších až vlhkých lúkach a pasienkoch, vrátane horských lúk a okrajov mokradí. Vyhýba sa príliš zaplaveným mokradiam, stojatej vode a otvorenej krajine so skalami, štrkom a pieskom. Mimo obdobia hniezdenia obýva aj agroecenózy (obilné polia, okopaniny a krmoviny). Počas zimovania sa zdržuje v trávnych oblastiach, napr. v savanách, často aj v oblastiach spálených v období sucha (Afrika) (Taylor a de Juana 2014). Na Slovensku pôvodne hniezdil v extenzívne využívaných podmáčaných lúkach ovplyvnených prirodzeným režimom riek (v súčasnosti niva rieky Morava, Latorica, Ipel'). V horských a podhorských oblastiach sú hniezdnymi biotopmi druhu najmä extenzívne využívané prirodzené lúky aj bez vplyvu vodného režimu (Demko 2001). Ďalšími charakteristickými biotopmi sú oblasti pravidelne nevyužívané ľudskou činnosťou (napr. okraje mokradí, ruderalne biotopy – rumoviská a skládky organického materiálu). Osobitný typ biotopu predstavujú opustené poľnohospodárske pozemky – napr. úhory, kde sa nevykonáva žiadna činnosť (Demko 2001).

Hniezdnymi biotopmi **ďatľa čierneho** sú staré porasty listnatých, zmiešaných, ale aj ihličnatých lesov rozsiahlejšieho charakteru (Kropil 2002a). Vo svete obýva všetky typy klimaxových lesných porastov, vrátane lesných okrajov, vyhýba sa však veľmi hustým lesom. V Škandinávii a na Sibíri uprednostňuje smrekovo-borovicové lesy s prímiesou smrekovca, ďalej obýva aj brezové, topoľové a jelšové porasty. V Poľsku hniezdi vo všetkých typoch prírodných lesných porastov. V Japonsku obýva boreálne zmiešané alebo ihličnaté lesy do 1000 m n.m, zriedka sa vyskytuje v nížinách. Vyžaduje staré práchnivé stromy a pne pre vyhľadávanie potravy a vhodné stromy pre tesianie dutín. Mimo obdobia hniezdenia sa vyskytuje aj v otvorenej krajine, lesných čistinách a na okrajoch miest (Winkler a Christie 2002a). Na Slovensku hniezdi ďateľ čierny od nížin po hornú hranicu lesa. Na nížinách preferuje lužné lesy (mäkký a tvrdý luh), v stredných polohách bukové porasty a vo vyšších polohách horské zmiešané a smrekové lesy. Hniezdi aj v lesných fragmentoch, ak sa v danom poraste vyskytuje dostatok drevín pre tesianie dutín a vyhľadávanie potravy (práchnivé pne, staré stromy) (Kropil 2002).

Hniezdnymi biotopmi **ďatľa bielochrbtého** sú bukové, jedľo-bukové, smrekovo-jedľovo-bukové a lokálne aj dubové lesy v nadmorských výškach od 330–1300 m n. m. Teritóriá sú predovšetkým v strmších svahoch s vyšším podielom mŕtveho dreva (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Preferuje vyspelé klimaxové, avšak rozvoľnené listnaté a zmiešané lesy s vysokým podielom mŕtveho dreva a padnutých kmeňov. Obýva najmä porasty staršie ako 80 rokov, umiestnené často na strmých svahoch alebo neďaleko vody. V prírodných lesoch východnej Európy hniezdi v bažinatých lesoch s jaseňom (*Fraxinus*), jelšou (*Alnus*), ďalej v lesných porastoch s dubom (*Quercus*) a hrabom (*Carpinus*). Príležitostne sa vyskytuje aj v ihličnatých lesoch. V strednej Európe a v Pyrenejách je typický

v rozvoľnenejších, svetlých zmiešaných lesoch (buk-dub, buk, jedľa, javor, smrek a pod.). Na Peloponézskom polostrove je úzko viazaný na vyspelé horské lesy s dominantnou jedľou gréckou (*Abies cephalonica*). Na Sibíri hniezdi dateľ bielochrbtý v listnatých lesoch s brezou (*Betula*), ďalej v zmiešaných svetlých ihličnatých lesoch a pozdĺž záplavových oblastí s porastami vrb (*Salix*). Japonské populácie dätľa sú závislé na prírodných bukových lesoch (Winkler a Christie 2002b). Na Slovensku je dateľ bielochrbtý typickým druhom starých listnatých a zmiešaných lesov v štádiu rozpadu s významným zastúpením buka. Zásadný význam má prítomnosť odumretých stromov, kde nachádza potravu a v ktorých si buduje aj hniezda (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **jariabka hôrneho** sú ihličnaté, zmiešané a listnaté lesy v stredných a vo vyšších horských polohách (300–1850 m n.m.) s výskytom bobuľonosných krovín (Saniga 2002). Vo svete obýva najčastejšie zmiešané lesy, od nížin po horské oblasti (napr. v Alpách sa vyskytuje po 1600–1800 m n.m.). V Nórsku je druh viazaný na strednoveké zmiešané lesy s porastami smreka (*Picea abies*), borovice (*Pinus sylvestris*), brezy plstnatej (*Betula pubescens*), brezy previsnutej (*Betula pendula*) a na iné opadavé stromy (*Populus tremula*, *Alnus glutinosa*, *A. incana*, *Salix caprea*, *Sorbus aucuparia* a *Prunus padus*). V severovýchodnej Číne uprednostňuje sekundárne porasty. Predpokladá sa, že druh sa nedokázal adaptovať na malé fragmenty pôvodných lesných porastov. Jariabok sa všeobecne vyhýba čistým ihličnatým porastom. Vyžaduje prítomnosť bohatého podrastu (do 2 m) a čistín, s porastami jelše, brezy, topoľa a liesky pozdĺž potokov, riek, prechodných oblastí (ekotónov) a čistín vzniknutých vďaka požiarom. Vyhýba sa úplne otvoreným priestranstvám. V švajčiarskych Alpách preferuje lesy s vysokým podielom jelše s bohatou vertikálnou štruktúrou (s množstvom vysokých porastov jarabiny vtáče, s hustým podrastom a lesnými okrajmi) (de Juana a Kirwan 2013). Optimálny hniezdny biotop na Slovensku predstavujú stanovišťa prírodných lesov v štádiu rozpadu, ako aj mozaika sekundárnych lesných porastov, kde sa striedajú všetky vekové stupne. Vyhovujú mu najmä zmiešané porasty s pestrou štruktúrou, kde sa striedajú staršie porasty s čistinami a mladinami³. Preferuje ťažko prístupné husté porasty s extenzívnym lesným hospodárením (svahy hôr, údolia lesných potokov, vlhkejšie miesta na kalamitiskách a húštiny na styku so starými porastami a zarastené pasienky). Lesy obýva až po ich hornú hranicu a okrajovo zasahuje až do kosodreviny. Optimálne sú preň najmä stredné a vyššie polohy a lesné porasty v štádiu rozpadu. Druh preferuje aj hraničné línie medzi porastami so zárastom pionierskych drevín (lieska, breza, jelša, baza) (Saniga 2002; Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **penice jarabej** sú krovité porasty na južne exponovaných stráňach a rovinách v teplých nížinných a podhorských oblastiach (Krištín 2002a). V Európe a Ázii obýva biotopy podobného charakteru. Obýva kroviny a krovinné formácie, od lesných okrajov, hustých trnitých krovín, čistín s hustým podrastom po mladé porasty plantáží, húštiny pri riekach, živé ploty pozdĺž ciest, pasienky, lúky, parky a sady (Aymí et al 2015). Druh častejšie hniezdi v suchých oblastiach, vo vhodných porastoch môže byť aj v blízkosti vody, obsadzuje aj svetlé listnaté lesy a ihličnaté lesy s podrastom (Šťastný & Hudec 2011). Na zimoviskách v Afrike obýva suchú otvorenú krajinu s krovinami, kde dominujú akáciové porasty (*Acacia*) a porasty myrhovníkov (*Commiphora*); vyskytuje sa aj v suchej savane (Aymí et al. 2015). Na Slovensku hniezdi v otvorenej krajine so skupinami alebo pásmi hustých trnitých krovín. Spravidla vyžaduje prítomnosť aspoň jednotlivých stromov alebo vyšších kríkov, ktoré využíva ako miesto pre spev (Šťastný & Hudec 2011). Obýva napr. strelnice v bývalých vojenských priestoroch (Lešť), mladé topoľové porasty v spoločenstve *Asparago-Crataegetum* (Podunajsko, Bohuš ex Krištín 2002) a agátové lesíky (Krištín 2002a). Preferuje aj sekundárne biotopy, napr. zarastajúce výsypky, sady, pasienky s krovinami, okraje viníc a svetlých lesov.

Hniezdnymi biotopmi **dätľa prostredného** sú staré teplomilné dúbravy a lužné lesy s dubom, pričom najvyššie populačné hustoty dosahuje v nenarušených, prírode blízkych dubových lesoch (Pavlík 2002a). Je viazaný na vyspelé opadavé lesy s preferenciou duba (*Quercus*)

³ Porasty mladšie ako 60 rokov

a hraba (*Carpinus*). Pôvodným biotopom v centrálnej Európe sú lužné lesy a stráne porastené starými dubmi alebo bukmi (*Fagus sylvatica*). V súčasnosti obsadzuje aj otvorené staré sady hraničiace s listnatými lesmi, tento typ biotopu má však pre druh menší význam. Obsadzuje aj bukové, zmiešané bukovo-dubové a dubové lesy v južnej a bukové lesy v severo-východnej Malej Ázii a Kaukaze (Winkler et al. 2014). Na Slovensku ďateľ prostredný hniezdi v starších lesných porastoch najmä s prítomnosťou dubov, ďalej preferuje aj stromové porasty pozdĺž vodných tokov, väčšie parky a cintoríny so starými stromami. Dôležitá je prítomnosť mŕtvych alebo odumierajúcich listnáčov (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **muchárika malého** sú zachovalé vysoké listnaté lesy, predovšetkým bukové a bukovo-jedľové porasty (SOS/BirdLife 2013). Vo svete hniezdi v lesných oblastiach, hlavne v zmiešaných opadavých lesoch, predovšetkým v bukových, menej v dubových lesoch. Na severe areálu sa vyskytuje v smrekových porastoch. Preferuje rozvoľnené vysoké stromy, s dostatkom podrastu a otvorenými zónami v lesnom zápoji. Uprednostňuje holiny, paseky a oblasti v blízkosti vody. Počas mimohniezdného obdobia sa vyskytuje aj v hájoch, lesných monokultúrach, okrajoch, parkoch a záhradách s vysokými stromami. Počas ťahu bol registrovaný aj v kroví, na plantážach a v záhradách, často na vysokých stromoch, ale aj vo vysokom kroví v suchšej krajine a v saharských oázach (Taylor 2006a). Na Slovensku patrí muchárik malý medzi druhy charakterizované ako indikátory zachovalosti prirodzených zmiešaných horských lesov. Obýva listnaté alebo zmiešané štruktúrne bohaté lesy vyššieho veku s dostatkom vhodných dutinových stromov. Preferuje najmä bukové lesy, ďalej hrabovo-bukové lesy, jedľo-bučiny a vyššie položené smrekovo-jedľovo-bukové porasty (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **muchárika bielokrkého** sú najmä listnaté, dubové a bukové lesy, menej zmiešané porasty, parky, staré sady s dostatkom dutín alebo búdok (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Uprednostňuje presvetlené lesy, lesné okraje, lužné lesy, otvorenú krajinu s roztrúsenými stromami, ako aj staré parky a aleje. Sekundárne sa vyskytuje aj v záhradách a sadoch. Vyžaduje staré stromy s dostatkom dutín, vysoko nad zemou. Preferuje opadavé listnaté lesy, vyskytuje sa v dubových, bukových, lipových a brezových lesoch. Na severe areálu je tiež v dubových a jaseňových lesoch s hustým podrastom liesky a hlohu. V Rusku hniezdi v hrabových lesoch, občas sa vyskytuje aj v borovicových porastoch. V porovnaní s muchárikom čiernohlavým (*Ficedula hypoleuca*) obsadzuje teplé kontinentálnejšie prostredie (Taylor 2006b). Na Slovensku hniezdi muchárik bielokrký v listnatých, menej zmiešaných lesoch s vyšším zastúpením listnatých stromov. Obýva staré pralesovité a prírode blízke porasty, napr. lužné lesy, bučiny, bukovo-jedľové a bukovo-smrekové porasty s dostatkom vhodných dutín na hniezdenie. Extrémne vysoké denzity dosahuje druh napr. v riedkych dubových lesoch so slabým podrastom a s dutinami (napr. pohorie Tríbeč). Hniezdi aj v prostredí mestských parkov a záhrad (napr. Zvolen) (Krištín a Kropil 2002).

Hniezdnymi biotopmi **strakoša obyčajného** sú otvorené oblasti, extenzívne obhospodarované suchšie trávnaté plochy s roztrúsenými krovinami, opustené poľnohospodárske pozemky, lesné okraje, záhrady, parky, sady a vojenské výcvikové priestory (SOS/BirdLife 2013). Vo svete vyžaduje slnečnú, suchú a teplú krajinu, zvyčajne s mierne svahovitým povrchom, s roztrúsenými drevinami, kríkmi a nízkymi stromami (1–3 m). Dôležitým komponentom potravného biotopu je nízka vegetácia, príp. obnažená pôda a dostatok konárov, ktoré slúžia ako vyhliadkové body k lovu (napr. konáre solitérnych stromov, krovín, stĺpov, línií elektrického vedenia a ploty). V poľnohospodárskej krajine obýva opustené zarastajúce oblasti, zarastené sady a záhrady, živé ploty a kroviny pozdĺž ciest a železníc. Častý je aj v oblastiach so stepným charakterom, napr. vo vojenských priestoroch alebo spálených lesoch, ale aj na lesných čistiniach a smrekových plantážach. V západnej Európe sa vyskytuje na extenzívnych pasienkoch, napr. v kopcovitých oblastiach alebo v stredných nadmorských výškach. Veľmi často loví v blízkosti poľných ciest, kde je ľahko dostupná potrava (napr. pravidelne kosené okraje ciest alebo holá pôda) a vyskytuje sa tu dostatok vyhliadkových bodov (stĺpy plotov, roztrúsené kroviny a nepokosená vegetácia ako

útočisko pre korisť). Vyhýba sa veľmi suchým oblastiam, zriedkavý je aj v horských regiónoch. V zimoviskách v južných častiach Afriky obýva podobné biotopy, akými sú hniezdne biotopy (Yosef et al. 2012). Na Slovensku obýva strakoš obyčajný predovšetkým otvorenú poľnohospodársku krajinu s bohatou rozptýlenou zeleňou, najmä s krovinami. Preferuje lúky a pasienky s trnitými kríkmi (hloh, ruža šípová, trnka) v nižších a stredných polohách. Menej početný je na okrajoch lesov v intenzívne obrábanej krajine bez rozptýlenej zelene. Prechodne obýva aj väčšie rúbane v ranných štádiách zarastania. Menej hniezdi na okrajoch intravilánov, najmä v tichších oblastiach. Vyhýba sa súvislým zalesneným oblastiam, silne urbanizovaným územiám a polohám nad hornou hranicou lesa (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **strakoša veľkého** sú oblasti v pahorkatinovej a podhorskej krajine s dostatkom rozptýlenej zelene, často v blízkosti rašelinísk a vlhkých lúk (SOS/BirdLife 2013). Vo svete hniezdi v otvorenej krajine so soliternými stromami, kríkmi, so stĺpmi a líniami elektrického vedenia. Severné populácie obývajú čistiny a lesné okraje v tajge alebo v prechodnej zóne medzi tajgou a tundrou. Niekedy sa vyskytuje aj v močaristej krajine a v okolí rašelinísk. Dôležitým komponentom potravného biotopu je nízka vegetácia a množstvo konárov, ktoré slúžia ako vyhlídkové body k lovu (napr. konáre soliterných stromov, krovín, stĺpov, línii elektrického vedenia a ploty) (Yosef et al. 2008). Na Slovensku obýva strakoš veľký predovšetkým otvorenú poľnohospodársku krajinu s prevahou mokrých lúk a pasienkov s bohatou rozptýlenou zeleňou. Preferuje lúky a pasienky so skupinkami smrekov v blízkosti rašelinísk a močiarov. Menej početný je na okrajoch lesov v intenzívne obrábanej krajine na suchších lúkach. Prechodne obýva aj väčšie rúbane v ranných štádiách zarastania. Menej hniezdi aj na okrajoch intravilánov, najmä v tichších oblastiach. Vyhýba sa súvislým zalesneným oblastiam, silne urbanizovaným územiám a polohám nad hornou hranicou lesa (Karaska a Cichocki 2014).

Pôvodnými biotopmi **prepelice poľnej** sú stepi a lesostepi. V súčasnosti sú hniezdnymi biotopmi druhu najmä oblasti v otvorenej poľnohospodárskej krajine, napr. obilné polia, krmoviny, menej okopaniny, lúky a pasienky (Demko 2002). Vo svete obýva najmä otvorenú kultúrnu krajinu, roviny alebo miesta s mierne zvlneným povrchom. Podmienkou hniezdenia je prítomnosť hustej vegetácie, ktorá však nie je vyššia ako 1 m. V severo-východnej Tanzánii sa vyskytuje aj v menej narušených pasienkoch. Vyhýba sa holej pôde (McGowan et al. 2013). V podmienkach Slovenska hniezdi prepelica poľná najmä v agrocenózach. Vyskytuje sa napr. v obilných a repkových poliach, kde obzvlášť preferuje miesta s podrastom tráv, burín alebo krmovín. Najpočetnejšia je na lúkach, ktorými vystupuje až do horských polôh (napr. Hruštínska hoľa, cca 1100 m n. m., Kubínska hoľa, cca 1300 m n. m.). Zriedkavejšie ju možno zastihnúť aj v suchších častiach slatinných rašelinísk, vo väčších ruderáloch. Uprednostňuje otvorenejšiu krajinu, menším plochám v lesoch sa vyhýba, bola však zastihnutá aj na rozľahlejších rúbaniach v rannom štádiu zarastania. Ďalej obsadzuje aj zaplavované a suché lúky, neobrábané trávnaté plochy (úhory), okraje mokradí a letiská. Počas migrácie sa vyskytuje aj v mestách; často ju možno počuť ozývať sa zo striech domov (Demko 2002; Hudec a Šťastný 2005; Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **krutihlava hnedého** sú staré rozvoľnené listnaté lesy a okraje lesných porastov, porasty rozptýlenej stromovitej vegetácie v otvorenej krajine, brehové porasty, poľné lesíky, väčšie sady a háje (Pavlík 2002b). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Vyskytuje sa od rozvoľnených lesov, čistín, lesov s nízkym podrastom po krovité a opustené pasienky s roztrúsenými stromami. Obýva najmä slnečné a suchšie oblasti, vyhýba sa mokrej vegetácii a vyšším pohoriam. Hniezdi aj v rozvoľnených brehových porastoch, v presvetlenejších častiach hustejších zmiešaných alebo opadavých lesov a v lesných okrajoch. Obýva aj mladiny, aleje, plantáže, sady a väčšie záhrady. Lokálne sa vyskytuje aj v čistých porastoch borovice alebo smrekovca. Mimo obdobia hniezdenia obýva aj rozvoľnené suché lesy, krovité pasienky a záhrady. V južnej Ázii je typický v krovinách, húštinách a v poľnohospodárskej krajine. V južnej Európe prezimuje často v pobrežných mokradiach a v macchiách (Winkler et al. 2015). Na Slovensku hniezdi krutihlav hnedý v otvorenej krajine

so skupinami stromov, lesíkmi a alejami, v nie príliš hustých listnatých a zmiešaných lesoch, ojedinele v borovicových a smrekovo-borovicových lesoch. Podmienkou hniezdneho výskytu je dostatok stromových dutín a prítomnosť plôch bez vegetácie alebo s nízkou trávnatou vegetáciou a s dostatkom mravenísk (Pavlík 2002b, Hudec a Šťastný 2005).

Hniezdnymi biotopmi **pŕhľaviara čiernohlavého** sú suchšie travinné porasty, často s podielom voľných plôch alebo riedkou vegetáciou a s rozptýlenými krovinami. Ďalej hniezdi aj v rôznych typoch sekundárnych biotopov (ruđerálne plochy, strelnice, skládky, tankodromy) (Šťastný a Hudec 2011). Vo svete obýva podobné oblasti v otvorenej krajine. V Európe preferuje otvorenú krajinu s rôznou výškou krovín alebo umelé biotopy, akými sú kamenné múry, ploty a vedenia. Častý je aj v oblastiach so zvlneným terénom a bylinným porastom rôznej výšky (vysokohorské planiny, vresoviská, zatrávnené časti pohorí, suché roviny, krovité pasienky, vŕdz zelené kroviny) (Collar 2015). Podobné biotopy obýva druh aj na Slovensku. Jeho typickým prostredím je trávnatá bezlesá krajina s rozptýlenou drevinnou vegetáciou a s vysokými bylinami. Obvykle sa vyskytuje na suchých teplých, na juh orientovaných stanovištiach; napr. ŕelezničné násypy, skládky odpadov, väčšie staveniská s riedkou vegetáciou často s obnaženou pôdou, zaburinené areály poľnohospodárskych družstiev, ruderalizované stanovištia s vysokými bylinami, často býva aj v priekopách pozdĺž ciest, v medzihrádzových priestoroch a nivách riek. Ojedinele sa vyskytuje aj na okrajoch rašelinísk a zamokrených lúkach s vysokými bylinami (Krištín 2002b, Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **hrdličky poľnej** sú oblasti v otvorenej krajine s dostatkom rozptýlenej zelene, napr. vetrolamy, poľné lesíky, ale aj fragmenty lesov, ich okraje a brehové porasty (Krištín 2002c). Vo svete obýva širokú škálu lesných biotopov, stepnú krajinu a polopúšte. Vyhýba sa súvislým lesom. Preferuje lesné okraje, rozvoľnené lesy a vresoviská so skupinkami stromov. Vyhýba sa veterným a vlhkým regiónom. Uprednostňuje suché, slnečné oblasti. Nevyskytuje sa v horách. Napriek tomu, ŕe toleruje ľudskú prítomnosť, hniezda si nestavia v blízkosti miest a obcí. Častá je aj v lesoch s dubom cezminovým (*Quercus ilex*), korkovým (*Q. suber*), v oblastiach s porastom borievok, v tujových lesoch v poľnohospodárskej krajine, tiež v olivových hájoch a ŕatlových oázach. V zimoviskách v Afrike obýva akáciové savany a savany s porastami rodu Combretum (Baptista et al. 2015). Na Slovensku hniezdi v oblastiach so striedajúcimi sa lesíkmi, hájmi, solitérnymi stromami a krami v poliach, lúkach, často v blízkosti vody. Obýva rôznoveké svetlé lesy, najmä ich okraje, poľné lesíky, krovinaté húštiny a opustené záhrady. Potravné biotopy zahŕňajú voľné priestranstvá v bezprostrednom okolí, kde zbiera najmä semená kultúrnych rastlín a burín (Hudec a Šťastný 2005).

Hniezdnymi biotopmi **ŕltochvosta hôrneho** sú staré riedke lesné porasty, intravilány obcí a miest s vysokou stromovou vegetáciou; napr. záhrady, parky, sady a cintoríny (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Preferuje riedke presvetlené lesy, vrátane starých parkov a parkových záhrad, lesných čistín a ich okrajov, s nízkym krovinným a bylinným podrastom. V severnej Európe obýva subarktické horské brezové porasty a borovicové lesy. V strednej a južnej Európe hniezdi v listnatých lesoch, avšak obýva aj prechodné biotopy, akými sú vresoviská, oblasti s roztrúsenými staršími stromami a hlavovými vŕbami pozdĺž potokov a priekop. Ďalej sa vyskytuje aj v otvorenej kopcovitej krajine so starými kamennými múrmi a budovami. V Rusku preferuje všeobecne listnaté a zmiešané lesy, menej borovicové porasty. V severnej Afrike hniezdi v starých dubových porastoch a ihličnatých lesoch. Zimuje v semi-aridných oblastiach, najmä v krovitých stepiach, riedkej suchej stromovej vegetácii, v akáciových porastoch pozdĺž riek a v záhradách (Collar a Christie 2015). Na Slovensku obýva ŕltochvost hôrny vysokú stromovú zeleň v obciach a mestách, parky, cintoríny, ale aj samoty so solitérmi, kalamitiská s jednotlivými stromami, rôzne staré riedke lesy, ako sú rašeliniskové borové lesy Oravskej kotliny, či staré smrečiny na hornej hranici lesa, hájovne a samoty na lesných čistinách (Karaska a Cichocki 2014). Vo vyšších pohoriach obsadzuje najmä hrebeňové partie pohorí s polámanými a vyschnutými listnatými stromami. Najvyššie hustoty dosahuje v presvetlených porastoch, kde podrast chýba alebo je len minimálny. V nižších polohách takéto podmienky spĺňajú napr. lužné lesy, optimálne so

zachovalým vodným režimom, ktorý bráni rastu vysokého podrastu vegetácie (napr. žihľavy), ďalej dubové prírodné lesy bez podrastu (napr. pohorie Tríbeč) a rozvoľnené borovicové lesy s prímiesou duba alebo agátu v Záhorskej nížine (napr. vojenské priestory) (Kropil 2002b).

Hniezdnymi biotopmi **muchára sivého** sú listnaté a parkové porasty, osobitne ich okraje, aleje, záhrady a sady (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva všetky typy riedkych lesných porastov alebo zalesnené oblasti s vyvýšenými miestami (konáre), ktoré poskytujú výhľad. Hniezdne biotopy zahŕňajú rôzne typy rozvoľnených presvetlených porastov, od starších stromov po mladiny až kroviny. Dobré sa prispôbil aj urbanizovanej krajine, kde obsadzuje záhrady, parky, sady a iné človekom vytvorené prostredie. Obýva listnaté aj ihličnaté porasty, vyskytuje sa tiež v lesných okrajoch, čistinách, spálených porastoch, brehových porastoch pozdĺž potokov, riek a v okolí stojatých vôd. V afrických zimoviských sa vyskytuje v podobných biotopoch, napr. v opadavých alebo vždyzelených listnatých lesoch, vrátane porastov miombo, mapane a akáciových saván. Rovnako častý je aj v sekundárnych biotopoch, akými sú zarastajúce pasienky, plantáže, sady, záhrady, parky a trnité kroviny (Taylor 2006c). Na Slovensku hniezdi muchár sivý vo všetkých typoch lesov, s preferenciou redších listnatých, prípadne zmiešaných porastov. Obýva aj parkovitou krajinu so starými stromami a s dutinami, napr. brehové porasty a vysokú zeleň v intravilánoch (cintoríny, parky). Vyhýba sa nelesnej krajine a horským polohám nad hornou hranicou lesa. Vzácny je v horských smrečinách (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **hlucháňa hôrneho** sú staré prirodzené horské smrekové i zmiešané lesy. Biotopy sa vyznačujú nižšou zapojenosťou porastu, nie príliš hustým podrastom a pestrou druhovou skladbou vegetačného krytu s bobuľonosnými kríkmi (SOS/BirdLife 2013). V Európe a Ázii obýva najmä ihličnaté borovicové lesy, ďalej aj smrekové, jedľové porasty a zmiešané lesy. V niektorých častiach svojho areálu obýva aj izolované listnaté lesy, napr. pohorie Cantabria v severnom Španielsku a na juhu Uralu. Preferuje rozsiahle oblasti starých lesov, často s vlhkou pôdou a striedajúcimi sa mokradami, rašeliniskami, vresoviskami (*Vaccinium*, *Calluna*) a čistinami. V Nórsku uprednostňuje staré lesné porasty s výrazným podielom čučoriedok (*Vaccinium myrtillus*). Počas zimy sa vyskytuje aj v menej zapojených lesoch (najmä v severných oblastiach), zatiaľ čo v lete (najmä počas hniezdenia) obýva hustejšie porasty s podielom bobuľonosných drevín (de Juana a Kirwan 2012). Na Slovensku sú hniezdnym prostredím hlucháňa hôrneho staré riedke zmiešané a ihličnaté lesy nad 800–900 m n.m. s podrastom čučoriedok. Obýva aj zarastajúce okraje horských holí a hornú hranicu lesa (Karaska a Cichocki 2014).

1.6.2. Stručný popis predmetu ochrany

Účelom CHVÚ Strážovské vrchy je **zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu a zabezpečenie ich prežitia a rozmnožovania**. CHVÚ je jedným z najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie druhov: sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), výr skalný (*Bubo bubo*) a žlna sivá (*Picus canus*). Pravidelne tu hniezdi viac ako 1 % národnej populácie druhov orol skalný (*Aquila chrysaetos*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), chriaštel poľný (*Crex crex*), d'ateľ čierny (*Dryocopus martius*), d'ateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*), d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), muchárik malý (*Ficedula parva*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*), strakoš obyčajný (*Lanius collurio*), strakoš veľký (*Lanius excubitor*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), krutihlav hnedý (*Jynx torquilla*), pŕhľaviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), žltouchvost hôrny (*Phoenicurus phoenicurus*), muchár sivý (*Muscicapa striata*) a hlucháň hôrny (*Tetrao urogallus*). Údaje sú z obdobia vypracovania vedeckého návrhu a vyhlásenia územia.

V čase vymedzovania sústavy CHVÚ na Slovensku bolo CHVÚ Strážovské vrchy na Slovensku najvýznamnejším územím pre hniezdenie sokola sťahovavého, výra skalného a žlny sivej. V CHVÚ Strážovské vrchy bola v tom čase zistená v rámci sústavy CHVÚ

najvyššia početnosť sokola sťahovavého na Slovensku. CHVÚ Strážovské vrchy je pre druh sokol sťahovavý ako predmet ochrany najvýznamnejšie CHVÚ na Slovensku.

1.6.3. Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany

Pri zhodnotení stavu predmetov ochrany sa vychádzalo z hodnotenia priaznivého stavu druhov, ktoré sú predmetmi ochrany v jednotlivých CHVÚ. Toto hodnotenie je založené na údajoch, ktoré Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky – Správa Chránenej krajinskej oblasti Strážovské vrchy pravidelne zhromažďuje v rámci mapovania a monitoringu a ktoré boli získané v čase pred vyhlásením CHVÚ Strážovské vrchy, ako aj priamym mapovaním v CHVÚ Strážovské vrchy v r. 2010-2015. Mapovanie bolo vykonané podľa publikácie Metodika systematického dlhodobého monitoringu vtákov v chránených územiach (ŠOP SR, Banská Bystrica, 2013). Zohľadnený bol pritom nielen stav ich populácií, ale aj stav ich biotopov a ohrození. Preto sa pri hodnotení kritériá populácie, biotopov a ohrození uvádzajú v programe starostlivosti v celom rozsahu.

Pre odpočet napĺňania programu starostlivosti bude potrebné merať zmeny stavu druhov tými istými kritériami, ako v r. 2010-2015. Len takto sa zabezpečí porovnateľné vyhodnotenie stavu. Z tohto dôvodu je nižšie uvedená pre každý predmet ochrany celá tabuľka hodnotenia stavu (v kapitole 1.6.3.1).

Stručné celkové zhodnotenie stavu predmetov ochrany je uvedené v kapitole 1.6.3.2., stanovenie cieľových stavov druhov je uvedené v kapitole 1.6.3.3. a osobitných záujmov u dotknutých druhov je v kapitole 1.6.3.4.

1.6.3.1. Súčasný stav druhov

1.6.3.1.1. Definovanie stavu druhu sokol sťahovavý v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

Sokol sťahovavý je rozšírený v celom CHVÚ Strážovské vrchy na lokalitách s vhodným bralným biotopom a podmienkami pre úspešné hniezdenie. V súčasnosti **hniezdi** v CHVÚ stabilná populácia, ktorej početnosť sa odhaduje, s miernymi fluktuáciami, na **15 párov** (dáta z monitoringu). Niektoré páry striedajú hniezdne lokality pravidelne, iné menia miesto hniezdenia iba sporadicky a iné páry hniezdia trvalo na tej istej lokalite. V severnej časti CHVÚ (CHKO Strážovské vrchy) hniezdi 9 párov na 10 lokalitách (1 pár pravdepodobne strieda 2 lokality), v južnej časti CHVÚ hniezdi 6 párov a 2 hniezdne lokality sú v blízkosti CHVÚ (potravné teritória zasahujú do CHVÚ).

Tabuľka č. 2: Definovanie stavu druhu sokol sťahovavý

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B - priemerný	C - nepriaznivý
populácia	1.1 Veľkosť populácie	Veľkosť populácie je viac ako 13 párov za 5 rokov.	Veľkosť populácie je 7 - 13 párov za 5 rokov.	Veľkosť populácie je menej ako 7 párov za 5 rokov.
	1.2 Populačný trend	Populácia vzrástla za 5 rokov o viac ako 10 %.	Populácia je za 5 rokov stabilná, s fluktuáciou ± 10 %.	Populácia klesla za 5 rokov o viac ako 10 %.
	1.3 Veľkosť areálu	Viac ako 75 % plochy CHVÚ.	50 - 75 % plochy CHVÚ.	Menej ako 50 % plochy CHVÚ.
	1.4 Areálový trend	Rozloha vhodných skalných útvarov pre druh v CHVÚ za	Rozloha vhodných skalných útvarov pre druh v CHVÚ za	Rozloha vhodných skalných útvarov pre druh v CHVÚ za

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B - priemerný	C - nepriaznivý	
	posledných 5 rokov neklesla o viac ako 10 % z ich rozlohy.	posledných 5 rokov klesla o 15 - 20 % z ich rozlohy.	posledných 5 rokov klesla o viac ako 20 % z ich rozlohy.	
1.5 Hniezdna úspešnosť	Priemerná hniezdna úspešnosť za 5 rokov je viac ako 3,2 vyleteného mláďaťa na hniezdny pár.	Priemerná hniezdna úspešnosť za 5 rokov je 1,2 - 3,2 vyleteného mláďaťa na hniezdny pár.	Priemerná hniezdna úspešnosť za 5 rokov je pod 1,2 vyleteného mláďaťa na hniezdny pár.	
biotop	2.1 Hniezdny biotop	75 - 100 % historických hniezd je vhodných na hniezdenie, hniezdny pár má k dispozícii v dosahu do 2 km minimálne 3 potenciálne lokality vhodné na hniezdenie, nie je zaznamenaný výskyt veľkých kráľov krkavca čierneho (<i>Corvus corax</i>) v hniezdom období.	50 - 75 % historických hniezd je vhodných na hniezdenie, hniezdny pár má k dispozícii v dosahu do 2 km minimálne 1 - 3 potenciálne lokality vhodné na hniezdenie, nie je zaznamenaný výskyt veľkých kráľov krkavca čierneho v hniezdom období, prípadne len sporadicky.	Menej ako 50 % historických hniezd je vhodných na hniezdenie, hniezdny pár nemá k dispozícii v dosahu do 2 km potenciálne lokality vhodné na hniezdenie, zaznamenaný výskyt veľkých kráľov krkavca čierneho v hniezdom období.
	2.2 Potravný biotop	Menej ako 5 % potravného biotopu pretínajú línie vzdušných vysokonapäťových (VN) elektrických vedení, vzdialenosť migračných trás vtákov (potravné druhy) do 5 km, rôznorodá mozaikovitá štruktúra biotopov, dostatok stromovej a krovinovej vegetácie v krajine, minimálne 50 % hniezd je vo vzdialenosti menej ako 3 km od urbánnych sídiel.	5 - 25 % potravného biotopu pretínajú línie vzdušných VN elektrických vedení, vzdialenosť migračných trás vtákov (potravné druhy) 5 - 10 km, stredne rôznorodá štruktúra biotopov, mierny nedostatok stromovej a krovinovej vegetácie v krajine, minimálne 50 % hniezd je vo vzdialenosti 3 - 10 km od urbánnych sídiel.	Viac ako 25 % potravného biotopu pretínajú línie vzdušných VN elektrických vedení, vzdialenosť migračných trás vtákov (potravné druhy) nad 10 km, monotónna štruktúra biotopov, nedostatok stromovej a krovinovej vegetácie v krajine, minimálne 50 % hniezd je vo vzdialenosti viac ako 10 km od urbánnych sídiel.
	2.3 Biotopy počas zimovania	Viac ako 10 % výmery TTP obsahuje rozptýlenú krovinovú a stromovú vegetáciu so zastúpením druhov, ktoré	menej ako 10 % výmery TTP obsahuje rozptýlenú krovinovú a stromovú vegetáciu so zastúpením druhov, ktoré	TTP neobsahujú rozptýlenú krovinovú a stromovú vegetáciu so zastúpením druhov, ktoré poskytujú v zimnom

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B - priemerný	C - nepriaznivý	
	poskytujú v zimnom období trofickú bázu pre spevavce (ruža/ <i>Rosa sp.</i> , hloh/ <i>Crataegus sp.</i> , baza čierna/ <i>Sambucus nigra</i> , trnka obyčajná/ <i>Prunus spinosa</i>).	poskytujú v zimnom období trofickú bázu pre spevavce (ruža/ <i>Rosa sp.</i> , hloh/ <i>Crataegus sp.</i> , baza čierna/ <i>Sambucus nigra</i> , trnka obyčajná/ <i>Prunus spinosa</i>).	období trofickú bázu pre spevavce (ruža/ <i>Rosa sp.</i> , hloh/ <i>Crataegus sp.</i> , baza čierna/ <i>Sambucus nigra</i> , trnka obyčajná/ <i>Prunus spinosa</i>).	
ohrozenia	3.1 Priame ohrozenie druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Viac ako 95 % hniezdných lokalít bez vyrušovania ohrozujúceho inkubáciu a výchovu mláďat, do 300 m od hniezd nie sú skalolezecké trasy, do 500 m od hniezda je skalolezecká činnosť vykonávaná len mimo hniezdnej sezóny, za 5 rokov neboli zaznamenané žiadne prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie mláďat alebo vajec, odstrel, trávenie), viac ako 25 % hniezd v rámci celého CHVÚ je strážených fyzicky alebo kamerovými systémami.	75 - 95 % hniezdných lokalít bez vyrušovania ohrozujúceho inkubáciu a výchovu mláďat, do 200 m od hniezda nie sú skalolezecké trasy, do 400 m od hniezda je skalolezecká činnosť vykonávaná len mimo hniezdnej sezóny, za 5 rokov boli zaznamenané maximálne 2 prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie mláďat alebo vajec, odstrel, trávenie), 25 % hniezd v rámci celého CHVÚ je strážených fyzicky alebo kamerovými systémami.	Menej ako 75 % hniezdných lokalít bez vyrušovania ohrozujúceho inkubáciu a výchovu mláďat, do 100 m od hniezd nie sú skalolezecké trasy, za 5 rokov boli zaznamenané viac ako 3 prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie mláďat alebo vajec, odstrel, trávenie), menej ako 25 % hniezd v rámci celého CHVÚ je strážených fyzicky alebo kamerovými systémami.
	3.2 Deštrukcia hniezdných biotopov	Menej ako 10 % hniezdných brál sukcesne zarastených drevinami alebo výrazne zvetralých.	10 - 25 % hniezdných brál sukcesne zarastených drevinami alebo výrazne zvetralých.	Viac ako 25 % hniezdných brál sukcesne zarastených drevinami alebo výrazne zvetralých.
	3.3 Deštrukcia potravného biotopu	Viac ako 90 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je zabezpečených zábranami, línie VN pretínajú menej ako 5 % územia, územie bez používania	75 - 90 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je zabezpečených zábranami, línie VN pretínajú 5 - 25 % územia, sporadické používanie	Menej ako 75 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je zabezpečených zábranami, línie VN pretínajú viac ako 25 % územia, prítomnosť veterných elektrární

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B - priemerný	C - nepriaznivý
	insekticídov a chemických látok na likvidáciu teplokrvných živočíchov za 5 rokov, viac ako 10 % plochy TTP tvorí rozptýlená krovinová a stromová vegetácia.	insekticídov a chemických látok na likvidáciu teplokrvných živočíchov za 5 rokov, menej ako 10 % plochy TTP tvorí rozptýlená krovinová a stromová vegetácia.	v území, intenzívne používanie insekticídov a chemických látok na likvidáciu teplokrvných živočíchov za 5 rokov, plochy TTP netvorí rozptýlená krovinová a stromová vegetácia.

Tabuľka č. 3: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu sokol sťahovavý

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	3	3	9
	1.2. Populačný trend	3	2	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	3	2	6
	1.5. Hniezdna úspešnosť	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	2	4
	2.2. Potravný biotop	3	2	6
	2.3. Biotopy počas zimovania	2	2	4
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	3	2	6
	3.2. Deštrukcia hniezdných biotopov	2	2	4
	3.3. Deštrukcia potravného biotopu	3	1	3
Dosiahnutá hodnota spolu:				56
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				66

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 4: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu sokol sťahovavý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
85 %		

Zhodnotenie

Populácia sokola sťahovavého v CHVÚ Strážovské vrchy je stabilná s rastúcou tendenciou. Prvý pár začal hniezdiť v Strážovských vrchoch v r. 1998, postupne populácia rástla. Potenciál biotopov na zahniezdenie druhu je vysoký. Limitujúcimi faktormi sú vykrádanie hniezd, predácia (napr. *Bubo bubo*, *Vulpes vulpes*), klimatické faktory a vyrušovanie počas hniezdenia. Priemerná hniezdna produktivita za obdobie projektu bola od 0,8 - 1,53 mláďat na hniezdny pár.

1.6.3.1.2. Definovanie stavu druhu výr skalný v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

Výr skalný je rozšírený v celom CHVÚ Strážovské vrchy na lokalitách s vhodným hniezdnym a lovným biotopom a podmienkami pre úspešné hniezdenie. Vzhľadom na trvalú väzbu na hniezda sú dlhodobo využívané historické hniezdne lokality, pričom absolútna väčšina párov preferuje hniezdenie v rámci skalných útvarov a stien v oblastiach s bezprostrednou nadväznosťou na poľnohospodársku krajinu. Najvýznamnejšími lokalitami výskytu výra sú najmä Súľovské skaly a širšia oblasť Manínov, výskyt bol zaznamenaný aj v centrálnej a južnej časti Strážovských vrchov. V súčasnosti je populácia stabilná. Početnosť druhu v CHVÚ Strážovské vrchy sa v súčasnosti odhaduje na **15 – 20 hniezdných párov** (dáta z monitoringu).

Tabuľka č. 5: Definovanie stavu druhu výr skalný

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Veľkosť populácie je viac ako 18 párov za posledných 5 rokov.	Veľkosť populácie je 6 - 18 párov za posledných 5 rokov.	Veľkosť populácie je menej ako 6 párov za posledných 5 rokov.
	1.2. Lokálna populačná hustota	Populačná hustota je viac ako 3 páry/100 km ² za posledných 5 rokov.	Populačná hustota je 1 - 3 páry/100 km ² za posledných 5 rokov.	Populačná hustota je menej ako 1 pár/100 km ² za posledných 5 rokov.
	1.3. Populačný trend	Populácia vzrástla za 5 rokov o viac ako 10 %.	Populácia je za 5 rokov stabilná, s fluktuáciou ±10 %.	Populácia klesla za 5 rokov o viac ako 10 %.
	1.4. Areálový trend	Dostupnosť vhodných skalných útvarov narástla za 5 rokov o viac ako 5 %.	Dostupnosť vhodných skalných útvarov je za 5 rokov stabilizovaná (tolerancia ±5 %).	Dostupnosť vhodných skalných útvarov poklesla za 5 rokov o viac ako 5 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 75 % historických hniezd a vhodných skalných útvarov je vhodných na hniezdenie, bez ohrozenia sukcesiou a vyrušovania ľudskými aktivitami.	50 - 75 % historických hniezd a vhodných skalných útvarov je vhodných na hniezdenie, bez ohrozenia sukcesiou a vyrušovania ľudskými aktivitami.	Menej ako 50 % historických hniezd a vhodných skalných útvarov je vhodných na hniezdenie, bez ohrozenia sukcesiou a vyrušovania ľudskými aktivitami.
	2.2. Potravný biotop	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP viac ako 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	V poľnohospodárskej krajine zaberajú trvalé trávne porasty 50 - 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	V poľnohospodárskej krajine zaberajú trvalé trávne porasty menej ako 50 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.
	2.3. Zimoviská			

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
ohrozenia	3.1. Vyrušovanie na hniezdiskách	Viac ako 75 % hniezd za 5 rokov bez rušenia športovo - rekreačnými (skalolezectvo, turistika) a lesohospodárskymi aktivitami, za 5 rokov nezaznamenané žiadne prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie hniezd, odstrel).	50 - 75 % hniezd za 5 rokov bez rušenia športovo - rekreačnými (skalolezectvo, turistika) a lesohospodárskymi aktivitami, za 5 rokov zaznamenané 2 prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie hniezd, odstrel).	Menej ako 50 % hniezd za 5 rokov bez rušenia športovo - rekreačnými (skalolezectvo, turistika) a lesohospodárskymi aktivitami, za 5 rokov zaznamenané 3 prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie hniezd, odstrel).
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdisk	Menej ako 10 % hniezdných brál je sukcesne zarastených drevinami alebo bez iných vhodných hniezdných možnosti za 5 rokov.	10 - 25 % hniezdných brál je sukcesne zarastených drevinami alebo bez iných vhodných hniezdných možnosti za 5 rokov.	Viac ako 25 % hniezdných brál je sukcesne zarastených drevinami alebo bez iných vhodných hniezdných možnosti za 5 rokov.
	3.3. Stupeň ohrozenia potravného biotopu	Výmera TTP je viac ako 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ, pokles výmery TTP za 5 rokov je menej ako 5 %, vylúčené používanie insekticídov a chemických látok na likvidáciu teplokrvných živočíchov.	Výmera TTP je 70 - 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ, pokles výmery TTP za 5 rokov je 5 - 10 %, obmedzené používanie insekticídov a chemických látok na likvidáciu teplokrvných živočíchov.	Výmera TTP je maximálne 70 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ, pokles výmery TTP za 5 rokov je viac ako 10 %, intenzívne používanie insekticídov a chemických látok na likvidáciu teplokrvných živočíchov.
	3.4. Stupeň ohrozenia nadzemnou sieťou vedení	Minimálne 75 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je chránených proti zraneniam a úhynom vtákov hrebeňovými zábranami.	50 - 75 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je chránených proti zraneniam a úhynom vtákov hrebeňovými zábranami.	Pod 50 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je chránených proti zraneniam a úhynom vtákov hrebeňovými zábranami.

Tabuľka č. 6: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu výr skalný

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	3	3	9
	1.2. Lokálna populačná hustota	3	2	6

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
	1.3. Populačný trend	2	1	2
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	3	2	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Zimoviská	2	2	4
O	3.1. Vyrušovanie na hniezdiskách	2	3	6
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdisk	2	2	4
	3.3. Stupeň ohrozenia potravného biotopu	2	2	4
	3.4. Stupeň ohrozenia nadzemnou sieťou vedení	2	2	4
Dosiahnutá hodnota spolu:				53
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				69

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 7: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu výr skalný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	77 %	

Zhodnotenie

Aktuálny stav výra skalného možno vyhodnotiť ako priaznivý a stabilný. Hlavným zdrojom ohrozenia je lokalizácia väčšiny hniezd v oblastiach intenzívne športovo - rekreačne využívaných (skalolezectvo, turistika, rekreačné aktivity), z čoho vyplýva vysoká miera rušenia a významný negatívny vplyv na úspešnosť hniezdenia. Rovnako k vyrušovaniu v čase hniezdenia môže dôjsť aj v dôsledku obhospodarovania lesných porastov v okolí hniezda. Ďalšími limitujúcimi faktormi sú konštrukčne nevhodné vzdušné líniové elektrické vedenia bez ošetrenia zábranami proti nárazom a úhynom a strata hniezdného biotopu sukcesnými procesmi v okolí vhodných hniezdných skalných útvarov (zarastanie skalných stien, zanášanie skalných políc a hniezdných kotlínok). Pozitívnym faktorom je pomerne dobrý pomer extenzívne a intenzívne obhospodarovanej krajiny s dostatkom remízok, ale aj tu existuje určité riziko možnosti straty extenzívne obhospodarovanej krajiny v dôsledku zalesňovania, zarastania po opustení a zastavovania územia poľnohospodárskych pozemkov.

1.6.3.1.3. Definovanie stavu druhu žlna sivá v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

Žlna sivá sa v CHVÚ Strážovské vrchy vyskytuje rovnomerne, vďaka mozaikovitej štruktúre krajiny vytvorenej striedaním sa lesných a nelesných biotopov. V miestach s prevahou listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov s dostupnými trávnatými biotopmi je populačná hustota väčšia. V súčasnosti je populácia na celom území stabilná. Početnosť druhu v CHVÚ Strážovské vrchy sa v súčasnosti odhaduje na **100 – 130 hniezdných párov** (dáta z monitoringu).

Tabuľka č. 8: Definovanie stavu druhu žlna sivá

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Populačná hustota na monitorovacích plochách je viac ako 0,5 hniezdného páru/km ² hlavných biotopov (listnaté a zmiešané lesy nad 80 rokov), resp. viac ako 20 hniezdných párov/100 km ² územia s vhodným biotopom (listnaté a zmiešané lesy nad 60 rokov) za 5 rokov.	Populačná hustota na monitorovacích plochách je 0,1 - 0,5 hniezdného páru /km ² hlavných biotopov (listnaté a zmiešané lesy nad 80 rokov), resp. 5 - 20 hniezdných párov /100 km ² územia s vhodným biotopom (listnaté a zmiešané lesy nad 60 rokov) za 5 rokov.	Populačná hustota na monitorovacích plochách je do 0,1 hniezdného páru/km ² hlavných biotopov (listnaté a zmiešané lesy nad 80 rokov), resp. do 5 hniezdných párov/100k m ² územia s vhodným biotopom (listnaté a zmiešané lesy nad 60 rokov) za 5 rokov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov je stabilná, s fluktuáciou do ±20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov je viac ako 80 % z celkovej výmery lesných pozemkov v CHVÚ.	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov je 50 - 80 % z celkovej výmery lesných pozemkov v CHVÚ.	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov je menej ako 50 % z celkovej výmery lesných pozemkov v CHVÚ.
	1.4. Areálový trend	Výmera listnatých lesov nad 80 rokov za posledných 5 rokov narástla o viac ako 5 %.	Výmera listnatých lesov nad 80 rokov za posledných 5 rokov je stabilizovaná (tolerancia ±5 %).	Výmera listnatých lesov nad 80 rokov za posledných 5 rokov poklesla o viac ako 5 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 100 rokov.	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.	Menej ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.
	2.2. Potravný biotop	Nelesné plochy bohaté na výskyt mravenísk zaberajú viac ako 50 % z celkovej nelesnej plochy CHVÚ.	Nelesné plochy bohaté na výskyt mravenísk zaberajú 30 - 50 % z celkovej nelesnej plochy CHVÚ.	Nelesné plochy bohaté na výskyt mravenísk zaberajú menej ako 30 % z celkovej nelesnej plochy CHVÚ.
	2.3. Biotop počas zimovania	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
	mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov, nelesné plochy bohaté na výskyt mravenísk zaberajú nad 50 % z celkovej nelesnej plochy CHVÚ.	nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov, nelesné plochy bohaté na výskyt mravenísk zaberajú 30 - 50 % z celkovej nelesnej plochy CHVÚ.	mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov, nelesné plochy bohaté na výskyt mravenísk zaberajú menej ako 30 % z celkovej nelesnej plochy CHVÚ.
ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia populácie	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov vzrástol o vyše 10 %.	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov je za 5 rokov stabilný (tolerancia ±10 %).
	3.2. Stupeň ohrozenia biotopu	Bez veľkoplošnej formy podrastového hospodárskeho spôsobu v lesoch, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov menej ako 5 %, pokles výmery TTP za 5 rokov je menej ako 5 %, vylúčené používanie insekticídov.	Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na max. 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov 5 - 10 %, pokles výmery TTP za 5 rokov je 5 - 10 %, obmedzené používanie insekticídov.
			Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov poklesol o vyše 10 %.
			Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na viac ako 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov viac ako 10 %, pokles výmery TTP za 5 rokov je viac ako 10 %, intenzívne používanie insekticídov.

Tabuľka č. 9: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu žlna sivá

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota / veľkosť populácie	3	3	9
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotop počas zimovania	2	1	2
O	3.1. Populácia	2	2	4
	3.2. Biotop	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				41
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				57

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 10: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu žlna sivá

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	72 %	

Zhodnotenie

Stav druhu v CHVÚ Strážovské vrchy je hodnotený ako priaznivý – priemerný - B. Tento stav súvisí s bežným obhospodarovaním lesov, pri ktorom dochádza k odstraňovaniu hrubého mŕtveho dreva a dutinových stromov, to má za následok úbytok vhodných hniezdných stromov⁴ a teda zhoršovanie stavu hniezdných biotopov. Na druhej strane neudržiavané nelesné plochy sukcesne zarastajú a tým sa znižuje potravný biotop druhu. Populácia tohto druhu je pritom stabilná. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa druh nachádza v priemernom stave.

1.6.3.1.4. Definovanie stavu druhu orol skalný CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje výskyt **4 - 5 hniezdných párov** orla skalného (dáta z monitoringu), čo predstavuje približne 5 % slovenskej hniezdnej populácie druhu. Populácia orla skalného v CHVÚ je klasifikovaná ako stabilná populácia s maximálnou zmenou $\pm 20\%$. Druh je pomerne rovnomerne rozptýlený po území aj vzhľadom na to, že obsadzuje rozľahlé hniezdne teritórium. Potravné teritórium jedného páru je veľké a v závislosti na dostupnosti potravy a charaktere krajiny dosahuje aj okolo 100 km². Orol skalný v CHVÚ Strážovské vrchy hniezdi v podhorských a horských oblastiach spravidla od nadmorskej výšky 450 m n. m. Obýva zvyčajne väčšie lesné komplexy, v ktorých vyhľadáva málo antropicky vyrušované staršie lesné porasty neďaleko lovísk, ktoré tvorí otvorená poľnohospodárska krajina, zastúpená pasienkami a extenzívne využívanými lúkami. Ako hniezdič v Strážovských vrchoch preferuje stromové hniezda. Hniezdo býva umiestnené na starších stromoch (smrek, jedľa) v starších porastoch. Hniezdiská sú dlhodobou stabilné. Orly však môžu nepravidelne hniezda meniť aj vyše 1 km od seba v závislosti od podmienok na začiatku hniezdenia (napr. stav hniezdného porastu, vyrušovanie človekom a pod.). Hniezdiskami môžu byť (podľa skúseností v iných územiach) tiež skalné útvary a komplexy, kde nachádza vhodné miesta pre stavbu hniezd bez vyrušovania človekom.

Tabuľka č. 11: Definovanie stavu druhu orol skalný

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ hniezdi minimálne 5 párov.	V CHVÚ hniezdi 2 - 5 párov.	V CHVÚ hniezdia maximálne 2 páry.
	1.2. Populačný trend	Populácia za 5 rokov stúpla o viac ako 2 páry.	Populácia je za 5 rokov stabilná (± 1 pár).	Populácia za 5 rokov poklesla o minimálne 2 páry.
	1.3. Veľkosť areálu	Územia nevhodné pre druh (urbanizované priestory) nezaberajú viac ako 5 % celkovej výmery CHVÚ.	Územia nevhodné pre druh (urbanizované priestory) nezaberajú viac ako 5 - 10 % celkovej výmery CHVÚ.	Územia nevhodné pre druh (urbanizované priestory) zaberajú viac ako 10 % celkovej výmery CHVÚ.

⁴ Hniezdný strom je drešina, na ktorej dochádza k hniezdeniu chráneného vtáčieho druhu. To môže byť jednak v korune stromu, ale aj v dutine. Podľa nárokov jednotlivých druhov ide o postavenie hniezda chráneným vtáčim druhom, alebo využitie hniezda či dutiny iného (i nechráneného) druhu chráneným vtáčim druhom, či o hniezdo vybudované človekom (napr. búdka, umelé hniezdo).

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
	1.4. Areálový trend	Rozloha urbanizovaných plôch v CHVÚ za 5 rokov nestúpila o viac ako 10 % z ich rozlohy.	Rozloha urbanizovaných plôch v CHVÚ za 5 rokov stúpila o 10 - 20 % z ich rozlohy.	Rozloha urbanizovaných plôch v CHVÚ za 5 rokov nestúpila o viac ako 20 % z ich rozlohy.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je minimálne 20 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území mozaikovitité.	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je 10 - 20 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území nerovnomerné.	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je pod 10 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území sústredené na 1 – 2 lokality.
	2.2. Potravný biotop	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP vyše 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP 50 - 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP pod 50 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.
	2.3. Biotopy počas zimovania	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP vyše 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP 50 - 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP pod 50 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.
ohrozenia	3.1. Nepriame ohrozenie druhu	Minimálne 75 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je chránených proti úhynu vtákov.	50 - 75 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je chránených proti úhynu vtákov.	Pod 50 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je chránených proti úhynu vtákov.
	3.2. Priame ohrozenie druhu	Za 5 rokov neboli zaznamenané žiadne prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie mláďat alebo vajec, odstrel, trávenie, odchyt do želez).	Za 5 rokov boli zaznamenané do 2 prípadov priameho prenasledovania človekom (vyberanie mláďat alebo vajec, odstrel, trávenie, odchyt do želez).	Za 5 rokov bolo zaznamenaných viac ako 3 prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie mláďat alebo vajec, odstrel, trávenie, odchyt do želez).
	3.3. Ohrozenie hniezdných biotopov	Za 5 rokov je výmera lesných porastov starších ako 80 rokov stabilná ($\pm 5\%$ z ich celkovej výmery).	Za 5 rokov došlo k poklesu výmery lesných porastov starších ako 80 rokov maximálne o 20 % z ich celkovej výmery.	Za 5 rokov došlo k poklesu výmery lesných porastov starších ako 80 rokov o vyše 20 % z ich celkovej výmery.

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
3.4. Ohrozenie potravných biotopov	Výmera TTP za 5 rokov poklesla kvôli zarastaniu náletom drevín, zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním do 5 % z ich celkovej výmery.	Výmera TTP za 5 rokov poklesla kvôli zarastaniu náletom drevín, zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním o 5 - 10 % z ich celkovej výmery.	Výmera TTP za 5 rokov poklesla kvôli zarastaniu náletom drevín, zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním o vyše 10 % z ich celkovej výmery.
3.5. Ohrozenia migračného biotopu / biotopu počas zimovania	Výmera TTP za 5 rokov poklesla kvôli zarastaniu náletom drevín, zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním do 5 % z ich celkovej výmery.	Výmera TTP za 5 rokov poklesla kvôli zarastaniu náletom drevín, zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním o 5 - 10 % z ich celkovej výmery.	Výmera TTP za 5 rokov poklesla kvôli zarastaniu náletom drevín, zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním o vyše 10 % z ich celkovej výmery.

Tabuľka č. 12: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu orol skalný

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1 Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	3	2	6
	1.4. Areálový trend	3	2	6
B	2.1. Hniezdny biotop	3	3	9
	2.2. Potravný biotop	2	3	6
	2.3. Biotopy počas zimovania	2	1	2
O	3.1. Nepriame ohrozenia druhu	2	1	2
	3.2. Priame ohrozenia druhu	3	3	9
	3.3. Ohrozenie hniezdných biotopov	2	3	6
	3.4. Ohrozenie potravných biotopov	3	1	3
	3.5. Ohrozenia migračného biotopu/biotopu počas zimovania	3	1	3
Dosiahnutá hodnota spolu:				64
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				78

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 13: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu orol skalný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
82 %		

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií pre hodnotenie stavu je druh orol skalný v CHVÚ Strážovské vrchy klasifikovaný stupňom A – dobrý, priaznivý stav.

1.6.3.1.5. Definovanie stavu druhu bocian čierny v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje výskyt **12 - 16 hniezdných párov** bociana čierneho (dáta z monitoringu), čo predstavuje 3 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (400 – 600). Trend populácie bociana čierneho je klasifikovaný ako stabilný s maximálnou zmenou $\pm 20\%$, priemerná hustota populácie je 1-4 páry/100 km². Hniezdne páry sú rozmiestnené podľa vhodnosti, teda kvality hniezdných biotopov a najmä potravnej dostupnosti v krajine. Biotopom druhu sú komplexy lesov nad 80 rokov v blízkosti dolín s potravným biotopom (zachovalé alúviá podhorských vodných tokov, mokrade v otvorenej krajine). Hlavné biotopy sa nachádzajú v Súľovských vrchoch (Súľovské skaly) a v Strážovských vrchoch (centrálne a východná oblasť). Biotopy druhu sa v území nachádzajú od 100 - 1000 m n. m. Podmienkou je dostatok starých stromov na umiestnenie hniezda a kľud bez vyrušovania ľudskou činnosťou. Jeho prítomnosť v území ovplyvňuje dostatok potravy.

Tabuľka č. 14: Definovanie stavu druhu bocian čierny

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Populácia má 31 a viac obsadených teritórií.	Populácia má 11 - 30 obsadených teritórií.	Populácia má 10 a menej obsadených teritórií.
	1.2. Populačný trend	Populácia má v období 5 rokov dlhodobý rastúci trend o vyše 20 %.	Populácia je v období 5 rokov stabilná, alebo kolíše ($\pm 20\%$).	Populácia v období 5 rokov má klesajúci trend o vyše 20 %.
	1.3. Areálový trend	Areál má dlhodobý rastúci trend (viac ako 20 %).	Areál je stabilný, alebo kolíše ($\pm 20\%$).	Areál má dlhodobý klesajúci trend (viac ako 20 %).
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Výmera lesov nad 80 rokov je vyše 40 % z lesných pozemkov v CHVÚ, ich distribúcia je rovnomerná, mladiny a porasty do 60 rokov tvoria do 20 % porastov.	Výmera lesov nad 80 rokov je 20 - 40 % z lesných pozemkov v CHVÚ, ich distribúcia je ostrovčekovitá a rovnomerne rozptýlená v území, mladiny a porasty do 60 rokov tvoria 20 - 60 % porastov.	Výmera lesov nad 80 rokov je pod 20 % z lesných pozemkov v CHVÚ, vyskytujú sa nerovnomerne, mladiny a porasty do 60 rokov tvoria nad 60 % porastov.
	2.2. Potravný biotop	Plocha lovísk s dostatkým zarybnených vhodných vodných tokov a mokradí narastá o viac ako 10 % za posledných 10 rokov, resp. podiel vodných plôch dosahuje vyše 3 % rozlohy CHVÚ.	Plocha lovísk s dostatkým zarybnených vhodných vodných tokov a mokradí je stabilná ($\pm 10\%$) za posledných 10 rokov, resp. podiel vodných plôch dosahuje 1 - 3 % rozlohy CHVÚ.	Plocha lovísk s dostatkým zarybnených vhodných vodných tokov a mokradí klesá o viac ako 10 % za posledných 10 rokov, resp. podiel vodných plôch dosahuje menej ako 1 % rozlohy CHVÚ.
	2.3. Biotopy počas migrácie a translokácie	Miera znečistenia a vyrušovania na lokalitách mokradí klesá o viac ako 10 % za posledných 5 rokov.	Miera znečistenia a vyrušovania na lokalitách mokradí je stabilná ($\pm 10\%$) za posledných 5 rokov.	Miera znečistenia a vyrušovania na lokalitách mokradí narastá o viac ako 10 % za posledných 5 rokov.

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia druhu (vyrušovanie)	Žiadny prípad zmareného hniezdenia v dôsledku lesohospodárskych prác alebo vyrušovania (turistika a pod.).	Počet prípadov zmareného hniezdenia v dôsledku lesohospodárskych prác alebo vyrušovania (turistika a pod.) 1 až 3 za rok.	Počet prípadov zmareného hniezdenia v dôsledku lesohospodárskych prác alebo vyrušovania (turistika a pod.) 4 a viac za rok.
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdného biotopu	Podiel starých porastov nad 80 rokov rastie o viac ako 5 % za posledných 10 rokov.	Podiel starých porastov nad 80 rokov sa nemení ($\pm 5\%$) za posledných 10 rokov.	Podiel starých porastov nad 80 rokov a výstavkov klesá o viac ako 5 % za posledných 10 rokov.
	3.3. Stupeň ohrozenia potravného biotopu	Znečistenie a degradácia mokradí má klesajúci trend o viac ako 10 % za posledných 10 rokov	Znečistenie a degradácia mokradí je stabilná ($\pm 10\%$) za posledných 10 rokov.	Znečistenie a degradácia mokradí má stúpajúci trend o viac ako 10 % za posledných 10 rokov.
	3.4. Stupeň ohrozenia migračného biotopu	(mokrade sa revitalizujú).		

Tabuľka č. 15: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu bocian čierny

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1 Veľkosť populácie	2	2	4
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	3	3	9
	2.2. Potravný biotop	2	3	6
	2.3. Biotopy počas migrácie a translokácie	2	1	2
O	3.1. Stupeň ohrozenia druhu	2	3	6
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdného biotopu	1	3	3
	3.3. Stupeň ohrozenia potravného biotopu	2	3	6
	3.4. Stupeň ohrozenia migračného biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				48
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				72

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 16: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu bocian čierny

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol bocian čierny v celkovom hodnotení v CHVÚ Strážovské vrchy zaradený do stavu B (priemerný) s hodnotou 67 %.

1.6.3.1.6. Definovanie stavu druhu včelár lesný v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje výskyt **30 - 40 hniezdných párov** včelára lesného (Karaska et al.2015), čo predstavuje 3-4 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (900-1 300). Trend populácie je klasifikovaný ako stabilný s maximálnou zmenou ± 20 %. Priemerná hustota populácie včelára lesného v CHVÚ Strážovské vrchy je 1-4 páry/100 km². Obýva celé CHVÚ vo vhodnom prostredí, hniezdne páry sú rozmiestnené najmä podľa potravných dostupnosti v krajine. Vyššie hustoty dosahuje podľa pozorovaní v oblasti Súľovských vrchov, v južných okrajoch Strážovských vrchov a v okolí Valaskej Belej. Hlavné biotopy sa nachádzajú prevažne v mozaikovitej časti krajiny CHVÚ (Súľovské vrchy, centrálna časť – Zliechovská hornatina, celý južný okraj CHVÚ), kde sa vyskytuje popri lesných porastoch dostatok trávnych porastov (lúky, extenzívne pasienky), kroviny, poľné lesíky, ovocné sady. Optimálne biotopy pritom nachádza v teplejších polohách v listnatých lesoch v susedstve s lúkami, pasienkami a rozptýlenou drevinovou vegetáciou. Jeho prítomnosť v území ovplyvňuje dostatok potravy. V oblasti súvislých lesných komplexov sú jeho hniezdiská koncentrovanejšie smerom k okrajom do blízkosti otvorenej krajiny s dostatkem potravných príležitostí.

Tabuľka č. 17: Definovanie stavu druhu včelár lesný

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ je obsadených minimálne 50 hniezdných okrskov.	V CHVÚ je obsadených 20 - 50 hniezdných okrskov.	V CHVÚ je obsadených do 20 hniezdných okrskov.
	1.2. Populačný trend	Početnosť za 5 rokov vzrástla o vyše 20 %.	Početnosť je za 5 rokov stabilná (alebo na úrovni prirodzenej fluktuácie ± 20 %).	Početnosť za 5 rokov zmenšila o vyše 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS*.	70 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je minimálne 20 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území mozaikovité.	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je 10 - 20 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území nerovnomerné.	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je pod 10 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území nerovnomerné.
	2.2. Potravný biotop	Výmera TTP je viac ako 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	Výmera TTP je 70 - 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	Výmera TTP je maximálne 70 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.
	2.3. Migračný biotop	Výmera TTP je viac ako 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	Výmera TTP je 70 - 90 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	Výmera TTP je maximálne 70 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
ohrozenia	3.1. Vyrušovanie na hniezdiskách	Za 5 rokov nebolo zaznamenané porušenie ochranných pásiem okolo hniezd v hniezdnom období.	Za 5 rokov bolo zaznamenaných max.5 prípadov vyrušovania počas hniezdenia ľudskými aktivitami a porušenie ochranných pásiem okolo hniezd.	Za 5 rokov bolo zaznamenaných viac ako 5 prípadov porušenia ochranných pásiem okolo hniezd lesohospodárskou činnosťou s prípadmi neúspešného hniezdenia z antropických príčin.
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdisk	Za 5 rokov je výmera lesných porastov starších ako 80 rokov stabilná ($\pm 5\%$ z ich celkovej výmery).	Za 5 rokov došlo k poklesu výmery lesných porastov starších ako 80 rokov maximálne o 10% z ich celkovej výmery.	Za 5 rokov došlo k poklesu výmery lesných porastov starších ako 80 rokov o vyše 10% z ich celkovej výmery.
	3.3. Stupeň ohrozenia lovísk	Výmera TTP za 5 rokov sa nemení (tolerancia $\pm 1\%$) zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním do 5% z ich celkovej výmery, na lesných pozemkoch a TTP sa nepoužívajú insekticídy.	Výmera TTP za 5 rokov poklesla zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním o $2-10\%$ z ich celkovej výmery, na TTP sa používajú insekticídy nepravidelne a maximálne na 10% výmery a na lesných pozemkoch sa insekticídy neaplikujú.	Výmera TTP za 5 rokov poklesla zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním o vyše 10% z ich celkovej výmery, opakovaná aplikácia insekticídov na TTP a lesných pozemkoch.
	3.4. Stupeň ohrozenia migračného biotopu	Výmera TTP za 5 rokov poklesla sa nemení (tolerancia $\pm 1\%$) zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním do 5% z ich celkovej výmery, na lesných pozemkoch a TTP sa nepoužívajú insekticídy.	Výmera TTP za 5 rokov poklesla zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním o $2-10\%$ z ich celkovej výmery, na TTP sa používajú insekticídy nepravidelne a maximálne na 10% výmery a na lesných pozemkoch sa insekticídy neaplikujú.	Výmera TTP za 5 rokov poklesla zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním o vyše 10% z ich celkovej výmery, aplikácia insekticídov na TTP a lesných pozemkoch.

* Databanka fauny Slovenska <http://www.sopsr.sk/istb/index.php?m=klienti&ac=7&k=1>

Tabuľka č. 18: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu včelár lesný

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	3	2	6
B	2.1. Hniezdny biotop	3	3	9

	2.2. Potravný biotop	2	3	6
	2.3. Migračný biotop	2	1	2
O	3.1. Vyrušovanie na hniezdiskách	2	2	4
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdisk	2	2	4
	3.3. Stupeň ohrozenia lovísk	3	2	6
	3.4. Stupeň ohrozenia migračného biotopu	3	1	3
Dosiahnutá hodnota spolu:				52
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				66

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 19: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu včelár lesný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
79 %		

Zhodnotenie

Na základe zhodnotenia kritérií stavu je stav včelára lesného v CHVÚ Strážovské vrchy klasifikovaný stupňom A – dobrý, priaznivý stav.

1.6.3.1.7. Definovanie stavu druhu hlucháň hôrny v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa v súčasnosti **hlucháň hôrny ako hniezdič už nevyskytuje**. Sporadicky sa tu ešte vyskytnú jednotlivé exempláre zatúlané zo susedných území. Hniezdna populácia hlucháňa hôrneho z CHVÚ Strážovské vrchy vymizla podľa aktuálneho mapovania v r. 2014. Hlavné biotopy sa nachádzali prevažne v centrálnej časti CHVÚ v oblasti Sádockých vrchov, v Zliechovskej hornatine na Suchom vrchu pod Valaskou Belou, v oblasti Nitrických vrchov od Závadskej Poľany po Capárku na hrebeňových partiách (700-920 m n. m.) severovýchodne od obce Kšinná. Optimálnym biotopom sú staré prirodzené horské lesy (od horských bučín po smrečiny) s rozvolnenou štruktúrou. Vhodný biotop sa vyznačuje nižšou pokrývnosťou stromovej etáže 60 – 70 %, resp. nižším zakmenením (pod 0,7) ideálne so svetlinami s bobuľonosnými kríkmi (*Vaccinium sp.*, *Rubus sp.*). Hustým tmavým porastom bez bylinnej etáže sa vyhýba. Z pôvodného vhodného biotopu pre výskyt hlucháňa hôrneho ostali už len fragmenty s veľmi nízkou výmerou a tým pádom majú biotopy nevyhovujúcu kvalitu. Za hlavné ohrozenie sa pokladá veľkoplošná úmyselná aj náhodná ťažba lesných porastov nad 100 rokov vhodných na hniezdenie, či zimovanie, a iné vyrušovanie a likvidácia hniezdisk fragmentáciou lesných porastov. Druh s oslabenou početnosťou a reprodukčnou schopnosťou prežívajúci v území na extinkčný dlh je veľmi citlivý na akýkoľvek predačný tlak. Veľmi negatívny dopad na druh má prikrmovanie a vnadenie diviačej zveri a vplyv iných predátorov.

Tabuľka č. 20: Definovanie stavu druhu hlucháň hôrny

Kritéria hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
pop uláci 1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ sa vyskytuje viac ako 15 kohútov.	V CHVÚ sa vyskytuje 5 - 15 kohútov.	V CHVÚ sa vyskytuje do 5 kohútov.

Kritéria hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý	
1.2. Populačný trend	Populácia za obdobie 5 rokov rastie o minimálne 10 %.	Populácia za obdobie 5 rokov je stabilná, alebo rastie do 10 %.	Populácia sa za obdobie 5 rokov klesá, alebo populácia úplne zanikla.	
1.3. Areálový trend	Počet obsadených hniezdných lokalít stúpa minimálne o 10 % za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených tokanísk je stabilný alebo stúpa do 10 % za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených tokanísk klesá za obdobie 5 rokov, alebo populácia úplne zanikla.	
1.4. Trend v okolitých štátoch a územiach	Početnosť populácie v Poľsku a Českej republike a v okolitých územiach na Slovensku stúpa o vyše 20 %.	Početnosť populácie v Poľsku a Českej republike a v okolitých územiach na Slovensku je stabilná alebo s miernymi výkyvmi do 20 %.	Početnosť populácie v Poľsku a Českej republike a v okolitých územiach na Slovensku klesá o viac ako 20 %.	
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Lesné porasty nad 80 rokov s nižšou zapojenosťou porastov (50 - 70 %) v lokalitách výskytu sú celistvé a presahujú 200 ha.	Lesné porasty (nad 80 rokov) s nižšou zapojenosťou porastov (50 - 70 %) v lokalitách výskytu sú celistvé a presahujú 100 ha.	Lesné porasty (nad 80 rokov) s nižšou zapojenosťou porastov (50 - 70 %) v lokalitách výskytu nie sú celistvé a nepresahujú 100 ha.
	2.2. Potravný biotop a biotopy počas migrácie	Zastúpenie lesných porastov nad 80 rokov s porastmi čučoriedok dosahujúcich minimálne 30 % pokryvnosti zaberajú na lokalitách výskytu viac ako 300 ha. Aplikácia chemických látok na lokalitách je vylúčená.	Zastúpenie lesných porastov nad 80 rokov s porastmi čučoriedok dosahujúcich minimálne 30 % pokryvnosti zaberajú na lokalitách výskytu viac ako 200 ha. Aplikácia chemických látok na lokalitách výskytu je len výnimočná a bodová.	Zastúpenie lesných porastov nad 80 rokov s porastmi čučoriedok dosahujúcich minimálne 30 % pokryvnosti zaberajú na lokalitách výskytu menej ako 200 ha.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	Menej ako 15 hniezdných lokalít je v čase toku a hniezdenia (1.3. - 1.7.) ovplyvnených lesotechnickými zásahmi alebo vyrušovaním.	15 až 30% hniezdných lokalít je v čase toku a hniezdenia (1.3. - 1.7.) ovplyvnených lesotechnickými zásahmi alebo vyrušovaním.	Viac ako 30% hniezdných lokalít je v čase toku a hniezdenia (1.3. - 1.7.) ovplyvnených lesotechnickými zásahmi alebo vyrušovaním.
	3.2. Deštrukcia hniezdných/ potravých biotopov	Viac ako 90 % lokalít zostalo za obdobie 5 rokov bez negatívnej zmeny biotopu.	75 - 90 % lokalít zostalo za obdobie 5 rokov bez negatívnej zmeny biotopu.	Menej ako 75 % lokalít zostalo bez negatívnej zmeny biotopy.

Kritéria hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
3.3 Fragmentácia biotopu	Viac ako 90 % lokalít je vo vzdialenosti menšej ako 15 km od iných lokalít s vhodnými biotopmi.	60 - 90 % lokalít je vo vzdialenosti menšej ako 15 km od iných lokalít s vhodnými biotopmi.	Menej ako 60 % lokalít je vo vzdialenosti menšej ako 15 km od iných lokalít s vhodnými biotopmi.

Poznámka: Za vhodný biotop možno považovať starší smrekový alebo zmiešaný porast nad 80 rokov, so zapojenosťou 50-70%, s pokryvnosťou čučoriedky min 30 %.

Tabuľka č. 21: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu hlucháň hôrny

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	1	3	3
	1.2. Populačný trend	1	3	3
	1.3. Areálový trend	1	3	3
	1.4. Trend v okolitých štátoch a územiach	1	2	2
B	2.1. Hniezdny biotop	1	3	3
	2.2. Potravný biotop a biotopy počas migrácie	1	3	3
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	1	3	3
	3.2. Deštrukcia hniezdných/potravných biotopov	1	3	3
	3.3. Fragmentácia biotopu	1	2	2
Dosiahnuté body				25
Možný počet bodov				75

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 22: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu hlucháň hôrny

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
		33%

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh hlucháň hôrny zaradený v celkovom hodnotení v CHVÚ Strážovské vrchy do nepriaznivého stavu C s hodnotou 33 % z maximálneho bodového ohodnotenia priaznivého stavu.

1.6.3.1.8. Definovanie stavu druhu kuvik kapcavý v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

Veľkosť populácie v CHVÚ Strážovské vrchy sa odhaduje na **10 - 15 párov** (dáta z monitoringu), čo predstavuje približne necelé 1 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (1 600+). Trend populácie je klasifikovaný ako stabilný s maximálnou zmenou ± 20 %. Najvyššia denzita druhu bola zistená v oblasti Suchá duša a Strážov. Rozptyl jedincov v území je nepravidelný, významne závislý od vhodnosti biotopov. Vhodnými biotopmi druhu sú pritom horské bukové, zmiešané lesy a ihličnaté od 600 m n.m. po najvyššie partie územia (1200 m n. m.). Početnejší je v centrálnej oblasti od Pružiny po Gápel, kde sú najsúvislejšie oblasti podhorských a horských bukových a bukovo-jedľových lesov. Rozloha biotopov je znižovaná ťažbou starých porastov nad 100 rokov s hniezdnymi možnosťami kuvika kapcavého.

Tabuľka č. 23: Definovanie stavu druhu kувik kapcavý

Kritériá hodnotenia		Priaznivý stav		Nepriaznivý stav
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ vyše 30 hniezdných teritórií.	V CHVÚ 10 - 30 hniezdných teritórií.	V CHVÚ menej ako 10 hniezdných teritórií.
	1.2. Populačný trend	V CHVÚ populačný nárast o vyše 20 %, na skúmaných plochách populačný nárast o vyše 20 %.	V CHVÚ stabilný trend resp. na skúmaných plochách s osciláciou do 20 %.	V CHVÚ pokles o vyše 20 %, na skúmaných plochách pokles o vyše 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Veľkosť areálu v CHVÚ je 30 % lesných pozemkov.	Veľkosť areálu v CHVÚ je 10 - 30 % lesných pozemkov.	Veľkosť areálu v CHVÚ je menej ako 10 % lesných pozemkov.
	1.4. Areálový trend	Rozloha smrekových a zmiešaných lesov nad 80 rokov sa nemení.	Rozloha lesov nad 80 rokov sa za 5 rokov znížila o 10 %.	Rozloha lesov nad 80 rokov sa za 5 rokov znížila o vyše 10 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Ihličnaté alebo zmiešané lesy nad 80 rokov zaberajú minimálne 30 % z plochy lesov CHVÚ.	Výskyt porastov nad 80 rokov vhodnej druhovej a vekovej štruktúry s dutinami po tesároch čiernych zaberá 25 % lesných pozemkov.	Lesný porast nad 80 rokov je na 20 % lesných pozemkov v CHVÚ.
	2.2. Potravný biotop	Do 1 km od hniezda, resp. v lovnom areáli, sú otvorené plochy (lúky a rúbane) v optimálnej rozlohe 20 %.	Výskyt odlesnených plôch, rúbání a mladín je okolo 10 % v okruhu 1 km od hniezda.	Prevažujú súvislé lesné porasty alebo prevládajú veľké odlesnené plochy a mladiny.
	2.3. Biotopy počas zimovania			
ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Menej ako 20 % areálu rozšírenia v CHVÚ podlieha stresovým faktorom (napr. ťažba, vyrušovanie, stavebné práce, lyžiarske strediská, cesty, hluk).	20 - 30 % areálu podlieha stresovým faktorom (napr. ťažba, vyrušovanie, stavebné práce, lyžiarske strediská, cesty, hluk).	30 - 50 % areálu podlieha stresovým faktorom (napr. ťažba, vyrušovanie, stavebné práce, lyžiarske strediská, cesty, hluk).
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdného biotopu	Podiel lesov vo veku nad 80 rokov za 5 rokov vzrástol o 5 %.	Podiel lesov vo veku nad 80 rokov sa za posledných 5 rokov nemenil.	Podiel lesov vo veku nad 80 rokov sa za 5 rokov zmenšil o 10 %.
	3.3. Stupeň ohrozenia biotopu počas zimovania			

Tabuľka č. 24: Zhodnotenie stavu druhu kuvik kapcavý

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	3	6
	1.4. Areálový trend	1	3	3
B	2.1. Hniezdny biotop	3	3	9
	2.2. Potravný biotop	2	3	6
	2.3. Biotopy počas zimovania	2	3	6
O	3.1. Stupeň ohrozenia druhu	2	3	6
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdného biotopu	1	3	3
	3.3. Stupeň ohrozenia biotopu počas zimovania	1	3	3
Dosiahnutá hodnota spolu:				54
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				90

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 25: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu kuvik kapcavý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	60 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií v celkovom hodnotení je kuvik kapcavý v CHVÚ Strážovské vrchy v stave B – priemernom priaznivom s hodnotou 60 % maximálnej možnej bodovej hodnoty stavu.

1.6.3.1.9. Definovanie stavu druhu lelek lesný v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ Strážovské vrchy sa veľkosť populácie lelka lesného odhaduje na **5 - 20 párov** (Karaska et al. 2015). Najväčšie množstvo záznamov priamych pozorovaní z hniezdného obdobia je evidovaných v oblasti Zliechovskej hornatiny od Suchej duše po Strážov. Druh sa vyskytuje v presvetlených lesných porastoch prelínajúcich sa so zarastajúcimi pasienkami, predovšetkým na teplých stráňach s rúbaňami a jednotlivými ponechanými stromami v lesnatej centrálnej časti CHVÚ, taktiež bol zaznamenaný na okrajoch borovicových lesov v severnej časti CHVÚ pri Pružine. Hlavnými biotopmi lelka lesného sú okraje lesných porastov alebo rúbaní so soliternými stromami, (dôležitý je dostatok lietajúceho hmyzu s nočnou aktivitou), zarastajúce borievkové pasienky so soliternými stromami.

Tabuľka č. 26: Definovanie stavu druhu lelek lesný

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	V CHVÚ hniezdi viac ako 50 párov.	V CHVÚ hniezdi 5 - 50 párov.	V CHVÚ hniezdi menej ako 5 párov.

	1.2. Populačný trend	Hustota populácie vzrastá z dlhodobejšieho hľadiska o 10 - 20 %.	Hustota populácie je z dlhodobejšieho hľadiska stabilná, prípadne s menšími krátkodobými výkyvmi nepresahujúcimi 20 % stavu početnosti.	Hustota populácie sa z dlhodobejšieho hľadiska znižuje.
	1.3. Veľkosť areálu	Druh sa vyskytuje na viac ako 20 % CHVÚ.	Druh sa vyskytuje na 10 - 20 % CHVÚ.	Druh sa vyskytuje na menej ako 10 % CHVÚ.
	1.4. Areálový trend	Areál druhu sa v danom území zväčšuje; vhodné biotopy sú obsadzované hniezdiacimi pármami pravidelne po viacero rokov.	Areál druhu je v danom území z dlhodobejšieho hľadiska stabilný, prípadne s menšími krátkodobými výkyvmi; vhodné biotopy sú obsadzované hniezdiacimi pármami pravidelne po viacero rokov.	Areál druhu sa v danom území znižuje; hniezdiacimi pármami nie sú pravidelne obsadzované ani vhodné biotopy.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Prevažne zmiešané alebo ihličnaté lesy s nesúvislým korunovým zápojom prerušované čistinami; okraje redších lesov a ich stret s bezlesnou krajinou s výskytom krovín s nelesnou drevinovou vegetáciou (NDV).	Lesy s nesúvislým korunovým zápojom s rúbaniskami a lesné okraje bez plynulého prechodu na nelesné pozemky.	Lesy mladšieho veku so súvislým korunovým zápojom bez stretov s otvorenou krajinou alebo rúbaniskami; prevaha smrekových monokultúr aj v nižších častiach územia.
	2.2. Potravný biotop a migračný biotop	Prevažne zmiešané alebo ihličnaté lesy s nesúvislým korunovým zápojom prerušované čistinami; okraje redších lesov a ich stret s bezlesnou krajinou s výskytom krovín a NDV; prostredia nezaťažené chemickými postrekmi znižujúcimi diverzitu hmyzu.	Lesy s nesúvislým korunovým zápojom s rúbaniskami a lesné okraje bez plynulého prechodu na nelesné pozemky; prostredia len málo zaťažené chemickými postrekmi znižujúcimi diverzitu hmyzu.	Lesy mladšieho veku so súvislým korunovým zápojom bez stretov s otvorenou krajinou alebo rúbaniskami; prostredia vo väčšej miere zaťažené chemickými postrekmi znižujúcimi diverzitu hmyzu.

ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	Druh nie je prenasledovaný; počas obdobia hniezdenia nie je na hniezdiskách vyrušovaný lesohospodárskou činnosťou a zberom lesných plodov; potravná základňa nie je degradovaná aplikáciou chemických postrekov.	Druh nie je priamo prenasledovaný a počas obdobia hniezdenia je na hniezdiskách v menšej miere vyrušovaný občasou lesohospodárskou činnosťou; potravná základňa nie je degradovaná aplikáciou chemických postrekov.	Druh nie je prenasledovaný ale počas obdobia hniezdenia je vyrušovaný sústavnou alebo dlhodobou lesohospodárskou činnosťou; potravná základňa je degradovaná aplikáciou chemických postrekov.
	3.2. Ohrozenie biotopu	Zachovávanie a zvyšovanie podielu vhodných hniezdných biotopov v celej rozlohe daného územia; najmä v nižších nadmorských výškach CHVÚ pri strete s otvorenou krajinou zachovávanie (prípadne zvyšovanie podielu) ihličnatých porastov s nesúvislým korunovým zápojom, najmä borín; vylúčenie používania chemických prostriedkov znižujúcich diverzitu hmyzu a tým potravnú základňu daného druhu.	Zachovávanie podielu vhodných hniezdných biotopov v celej rozlohe daného územia; najmä v nižších nadmorských výškach pri strete s otvorenou krajinou zachovávanie ihličnatých porastov s nesúvislým korunovým zápojom, najmä borín; len sporadické používanie chemických prostriedkov znižujúcich diverzitu hmyzu a tým potravnú základňu daného druhu.	Znižovanie podielu vhodných hniezdných biotopov v celej rozlohe daného územia; najmä v nižších nadmorských výškach pri strete s otvorenou krajinou znižovanie podielu riedkych ihličnatých porastov, najmä borín; používanie chemických prostriedkov znižujúcich diverzitu hmyzu a tým potravnú základňu daného druhu.

Tabuľka č. 27: Zhodnotenie stavu druhu lelek lesný

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	1	2	2
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný a migračný biotop	2	2	4
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	3	6
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	2	4
Dosiahnutá hodnota spolu:				38
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				60

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 28: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu lelek lesný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	63 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh lelek lesný v CHVÚ Strážovské vrchy zaradený v celkovom hodnotení do stavu B – priemerný, priaznivý stav s hodnotou 63 %.

1.6.3.1.10. Definovanie stavu druhu chriaštel' poľný v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa veľkosť populácie chriašteľa poľného odhaduje na **35 - 40 párov** (Karaska et al. 2015), čo predstavuje približne 1 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (3 000-5 000), pričom trend populácie sa klasifikuje ako stabilný s maximálnou zmenou ± 20 %. Hustota populácie sa pohybuje v optimálnych biotopoch od 0,16-0,48 hniezdných párov/10 ha. Chriaštel' poľný sa vyskytuje v najvyšších denzitách v centrálnej časti CHVÚ: okolie Čičmian, Zliechova, Valaskej Belej, kde sa nachádza vysoký podiel zachovalých podhorských, podmáčaných a mokrých lúk. Biotopom sú u druhu predovšetkým podhorské kosné lúky, podmáčané lúky, porasty vysokých burín na trvalých trávnych porastoch. Biotopy chriašteľa poľného predstavujú bylinné porasty vyššie ako 20 cm (Danko et al. 2002, Polák a Saxa 2005). V jarnom období preferuje chriaštel' rýchlo rastúcu vegetáciu, napríklad v okolí hnojísk. V menšej miere, ale pravidelne, sa vyskytuje na kultúrnych kosných lúkach, v lucerne alebo na mokradiach, menej často aj na poliach (obilné, repka), vyhýba sa pravidelne spásaným pasienkom. Chriaštel' poľný je ako hniezdič rozšírený na celom území poľnohospodárskej krajiny CHVÚ.

Tabuľka č. 29: Definovanie stavu druhu chriaštel' poľný

Kritéria hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ sa vyskytuje viac ako 150 volajúcich samcov za obdobie 5 rokov.	V CHVÚ sa vyskytuje 30 - 150 volajúcich samcov za obdobie 5 rokov.	V CHVÚ sa vyskytuje do 30 volajúcich samcov za obdobie 5 rokov.
	1.2. Populačný trend	Populácia za obdobie 5 rokov rastie o minimálne 20 %.	Populácia za obdobie 5 rokov je stabilná s výkyvmi do ± 20 %.	Populácia za obdobie 5 rokov klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Volajúce samce sú zaznamenané na viac ako 75 % poľnohospodárskych pozemkov počas 5 rokov.	Volajúce samce sú zaznamenané na 50 – 75 % poľnohospodárskych pozemkov počas 5 rokov.	Volajúce samce sú zaznamenané na menej ako 50 – 75 % poľnohospodárskych pozemkov počas 5 rokov.
	1.4. Areálový trend	Počet miest s chrapkajúcimi samcami stúpa minimálne o 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet miest s chrapkajúcimi samcami je stabilný, prípadne kolíše v rozsahu 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet miest s chrapkajúcimi samcami klesá za obdobie 5 rokov o viac ako 20 %.

biotop	2.1. Hniezdny biotop	Poloprirodzené a prirodzené lúky kosené 1 x ročne zaberajú viac ako 30 % poľnohospodárskych pozemkov.	Poloprirodzené a prirodzené lúky kosené 1 x ročne zaberajú 20 - 30 % poľnohospodárskych pozemkov.	Poloprirodzené a prirodzené lúky kosené 1 x ročne zaberajú menej ako 20 % poľnohospodárskych pozemkov.
	2.2. Potravný biotop	Výmera TTP v CHVÚ rastie o viac ako 5 % za obdobie 5 rokov* ¹ .	Zmeny vo TTP v CHVÚ nepresahujú 5 % za obdobie 5 rokov* ¹ .	Výmera TTP v CHVÚ klesá o viac ako 5 % za obdobie 5 rokov * ¹ .
	2.3. Biotopy dôležité počas migrácie	Počas obdobia migrácie (august – september) tvorí rozsah nevykosených plôch alebo iných bylenných porastov vyšších ako 30 cm, viac ako 10 % otvorenej krajiny.	Počas obdobia migrácie (august – september) tvorí rozsah nevykosených plôch alebo iných bylenných porastov vyšších ako 30 cm 5 - 10 % otvorenej krajiny.	Počas obdobia migrácie (august – september) je rozsah nevykosených plôch alebo iných bylenných porastov vyšších ako 30 cm menej ako 5 % otvorenej krajiny.
	3.1. Nepriame ohrozenie druhu	Viac ako 70 % lokalít je v čase hniezdenia (15.5. – 1.8.) bez agrotechnických a iných negatívnych zásahov, za obdobie 5 rokov * ² .	45 - 70 % lokalít je v čase hniezdenia(15.5. – 1.8.) bez agrotechnických a iných negatívnych zásahov, za obdobie 5 rokov* ² .	Menej ako 45 % lokalít je v čase hniezdenia bez agrotechnických a iných negatívnych zásahov, za obdobie 5 rokov * ² .
	3.2. Priame ohrozenie druhu	Viac ako 75 % lúk v CHVÚ je kosených spôsobom od stredu k okrajom alebo pásmi.	50 - 75 % lúk v CHVÚ je kosených spôsobom od stredu k okrajom alebo pásmi.	Menej ako 50 % lúk v CHVÚ je kosených od stredu k okrajom alebo pásmi.
ohrozenia	3.3. Deštrukcia hniezdných a potravých biotopov	Stav biotopu sa na lokalitách nezhoršil za obdobie 5 rokov * ³ .	Stav biotopu sa zhoršil na menej ako 30 % lokalít za obdobie 5 rokov* ³ .	Stav biotopu sa zhoršil na viac ako 30 % lokalít za obdobie 5 rokov * ³ .

*¹ K znížovaniu výmery TTP môže dôjsť jednak zastavaním, rozoráním, zalesnením a podobne. Je vhodné vychádzať z aktuálnych podkladov skutočného stavu napr. jednotiek LPIS (nie údajov podľa katastra, nakoľko stav katastra neodráža skutočný stav).

*² Najmä kosenie, intenzívna pasťva, mulčovanie, hnojenie a iná činnosť ktorá by mohla spôsobiť priame usmrtenie mláďat alebo dospelých jedincov

*³ Zhoršenie stavu biotopu môže predstavovať – zalesnenie (prirodzené sukcesiou, alebo zámerné, zmena trvalého trávneho porastu na pasienok alebo ornú pôdu, zmena úhoru alebo prirodzenej lúky na intenzívne obhospodarovaný trávnatý porast, vyrovnávanie medzí, odvodnenie a podobne. Naopak zlepšenie biotopu môže predstavovať premena časti ornej pôdy na trávnatý porast, zmena pasienka na kosnú lúku a podobne.

Tabuľka č. 30: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu chriaštel' poľný

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6

	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotopy dôležité počas migrácie	2	3	6
○	3.1. Nepriame ohrozenie druhu	1	3	3
	3.2. Priame ohrozenie druhu	1	2	2
	3.3. Deštrukcia hniezdných a potravných biotopov	2	3	6
Dosiahnuté body				47
Možný počet bodov				78

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 31: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu chriaštel' poľný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	60 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia je druh chriaštel' poľný v CHVÚ Strážovské vrchy v celkovom hodnotení klasifikovaný do priaznivého stavu B - priemerný s hodnotou 60%.

1.6.3.1.11. Definovanie stavu druhu ďateľ čierny v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje na **75 - 110 párov** (Karaska et al. 2015), čo predstavuje 2 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (5 500+), t. j. je splnené kritérium viac ako 1 % národnej populácie. Obýva podhorské a horské listnaté a zmiešané lesy po najvyššie partie územia (1200 m n. m.). Hustota populácie v hlavných biotopoch dosahuje priemerne 0,30 – 0,5 obsadených teritórií/km². Rozptyl jedincov v území je roztrúsený, v závislosti od vhodnosti biotopov. Najvyššie hustoty boli zistené v častiach s najväčším podielom zachovalých listnatých a zmiešaných lesov s dostatočným zastúpením starých porastov a to najmä v centrálnej a severnej časti CHVÚ. Početnejší je v lokalitách Súľovské vrchy v severnej časti a v centrálnej oblasti od Pružiny po Gápel, kde sú najsúvislejšie oblasti podhorských a horských bukových a bukovo- jedľových lesov s podielom starých porastov. Preferuje staré porasty nad 100 rokov.

Ďateľ čierny nie je hniezdnym biotopom viazaný na prírodné dutiny, keďže páry si vydlabávajú dutiny samostatne (Hudec 1983), preto sú pre tento druh vhodné na hniezdenie aj o niečo mladšie porasty (nad 80 rokov) ako pre iné druhy naviazané ekologicky na vekovo staršie dreviny (mucháriky alebo žltouchvosty). Zastúpenie porastov vo veku nad 80 rokov v CHVÚ Strážovské vrchy je v súčasnosti ešte dostatočné. Je potrebné zdôrazniť, že ďateľ čierny má najväčšie hniezdne teritórium zo všetkých našich ďateľov (rádovo km²). Populácia druhu v CHVÚ je hodnotená ako stabilná.

Tabuľka č. 32: Definovanie stavu druhu ďateľ čierny

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Veľkosť populácie je vyššia ako 150 hniezdných párov.	Veľkosť populácie dosahuje 50 - 150 hniezdných párov.	Veľkosť populácie je nižšia ako 50 hniezdných párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov je stabilná, s	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov klesá o viac ako 20 %.

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
		fluktuáciou do ± 20 %.	
1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	70 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.
1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 20 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú lesy s prevahou drevín nad 100 rokov.	Menej ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú lesy s prevahou drevín nad 80 rokov.
	2.2. Potravný biotop	Lesy s prevahou drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Lesy s prevahou nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
	2.3. Biotop počas zimovania	Lesy s prevahou drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Lesy s prevahou nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	Podiel lesov nad 80 rokov za 5 rokov vzrástol o vyše 10 %.	Podiel lesov nad 80 rokov je za 5 rokov stabilný (tolerancia ± 10 %).
	3.2. Ohrozenie biotopu	Bez veľkoplošnej formy podrastového hospodárskeho spôsobu v lesoch, pokles rozlohy lesov nad 80 rokov menej ako 5 %, pokles výmery TTP za 5 rokov je menej ako 5 %, vylúčené používanie insekticídov.	Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na max. 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy lesov nad 80 rokov 5 - 10 %, pokles výmery TTP za 5 rokov je 5 - 10 %, obmedzené používanie insekticídov.

Tabuľka č. 33: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu ďateľ čierny

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6

	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotop počas zimovania	2	1	2
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	2	4
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				38
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				57

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 34: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu d'ateľ čierny

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

V súčasnosti môžeme hodnotiť stav d'atľa čierneho v CHVÚ Strážovské vrchy ako priemerný priaznivý – B.

1.6.3.1.12. Definovanie stavu druhu d'ateľ bielochrbtý v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa aktuálne početnosť d'atľa bielochrbtého pohybuje na úrovni **150 - 160 párov** (dáta z monitoringu), čo predstavuje približne 4 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (4 250+). CHVÚ Strážovské vrchy je charakteristiké pomerne vysokou lesnatosťou, čo umožňuje jeho pomerne rovnomerný výskyt. Vďaka vhodným podmienkam pre výskyt niektoré lokality vykazujú vyššiu denzitu druhu, početnejší je v severnej časti CHVÚ (Súľovské vrchy) a v centrálnej oblasti od Pružiny po Zliechov (masív Strážova, Podhradská lesostep), kde sú najsúvislejšie oblasti s výskytom ochranných lesov s vysokým podielom mŕtveho dreva (nad 20 m³/ha), prevažne podhorských bukových a bukovovo-jedľových lesov s podielom pôvodných porastov. Xerothermné lesné svahy (čisté dubiny) na južných úpätiach obýva zriedkavejšie. Hustota populácie v hlavných biotopoch dosahuje 0,2 - 0,5 obsadených teritórií/100 ha. Najvyššie hustoty boli zistené v častiach CHVÚ Strážovské vrchy, kde prevažujú zachovalé listnaté a zmiešané lesy vo veku nad 100 rokov s dostatkom mŕtveho dreva. Druh je pomerne citlivý na fragmentáciu lesných porastov. Je diskutabilné, či zastúpenie porastov vo veku nad 100 rokov v CHVÚ Strážovské vrchy je v súčasnosti dostatočné pre stabilný trend populácie. Aktuálne sa odhaduje mierny pokles populácie druhu v CHVÚ (do - 50 %).

Tabuľka č. 35: Definovanie stavu druhu d'ateľ bielochrbtý

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Veľkosť populácie je vyššia ako 200 hniezdných párov.	Veľkosť populácie dosahuje 100 - 200 hniezdných párov.	Veľkosť populácie je nižšia ako 100 hniezdných párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov je stabilná, s fluktuáciou do \pm 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov klesá o viac ako 20 %.

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	50 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 50 % tetrád kvadrátov DFS.
	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 20 % / 5 rokov.	Areál sa zmenšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 100 rokov.	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.	Menej ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.
	2.2. Potravný biotop	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
	2.3. Biotop významný počas zimovania	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov vzrástol o vyše 10 %.	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov je za 5 rokov stabilný (tolerancia ± 10 %).	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov poklesol o vyše 10 %.
	3.2. Ohrozenie biotopu	Bez veľkopošnej formy podrastového hospodárskeho spôsobu v lesoch, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov menej ako 5 %.	Veľkopošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na max. 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov 5 - 10 %.	Veľkopošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu využívaná na viac ako 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov viac ako 10 %.

Tabuľka č. 36: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu ďateľ bielochrbtý

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	1	3	3
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotop významný počas zimovania	2	1	2
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	2	4
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				35
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				57

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 37: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu ďateľ bielochrbtý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	61 %	

Zhodnotenie

Stav druhu ďateľ bielochrbtý v CHVÚ Strážovské vrchy je hodnotený ako priemerný priaznivý - B.

1.6.3.1.13. Definovanie stavu druhu jariabok hôrny v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje veľkosť populácie jariabka na **20 - 25 párov** (Karaska et.al. 2015), čo predstavuje približne 1 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (3 000-5 000). U druhu bol v území zistený mierny pokles populácie o 20-50 %, pravdepodobne spôsobený zmenou biotopov (znižovanie podielu úživných drevín ako lieska, jarabina, breza, osika v lesných porastoch), ale najmä silným predačným tlakom najmä diviacej zveri, ktorej stav v území silne narastá. Hustota populácie sa pohybuje v optimálnych biotopoch v rozmedzí od 0,16 do 0,48 páru/10 ha. Jariabok hôrny sa vyskytuje v najvyšších denzitách v centrálnej časti CHVÚ. Najväčšia hustota bola zistená v lokalitách Suchá Duša, Gápel a Fačkov, kde sa nachádzajú zarastajúce pasienky a rúbane s lieskou, smrekovcom a brezou. Typickým prostredím jariabka hôrneho sú ihličnaté, zmiešané i listnaté lesy v stredných a vyšších horských polohách. Dôležitým biotopom sú aj zarastajúce pasienky v pokročilom štádiu sukcesie, zmiešané i listnaté lesy v stredných horských polohách. Výskyt liesky, brezy, jelše ako aj rôznych bobuľonosných kríkov predstavuje jednu z kľúčových charakteristík biotopu tohto vtáčieho druhu. Druh preferuje hraničné línie medzi porastmi so zárastom pionierskych drevín. Takéto podmienky sa nachádzajú v strednej časti CHVÚ Strážovské vrchy.

Tabuľka č. 38: Definovanie stavu druhu jariabok hôrny

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Veľkosť populácie je vyššia ako 150 hniezdných párov.	Veľkosť populácie dosahuje 30 - 150 hniezdných párov.	Veľkosť populácie je nižšia ako 30 párov.

	1.2. Populačný trend za 10 rokov	Populácia stúpla o vyše 20 %.	Populácia je stabilná alebo s miernymi výkyvmi (do 20 %).	Pokles populácie o vyše 20 %.
	1.3. Areálový trend	Areál sa zväčšuje o viac ako 20 % počas 5 rokov.	Areál je stabilný, prípadne oscilácia (do 20 %) počas 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 10 % počas 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny a potravný biotop	Lesné porasty s vhodnou vekovo-druhovo-priestorovou štruktúrou v lokalitách výskytu sú celistvé a presahujú 50 ha.	Lesné porasty s vhodnou vekovo-druhovo-priestorovou štruktúrou v lokalitách výskytu sú celistvé na ploche 25 - 50 ha.	Lesné porasty s vhodnou vekovo-druhovo-priestorovou štruktúrou v lokalitách výskytu nie sú celistvé a nepresahujú 25 ha.
ohrozenia	3.1. Populácia	Predačný tlak diviačej zveri a ich celkové stavy sú nízke (podpriemerné), neprekračujú úroveň normovaných kmeňových stavov (NKS)	Predačný tlak zveri a ich celkové stavy sú na priemernej úrovni; mierne prekračujú úroveň NKS (15%).	Predačný tlak diviačej zveri a ich celkové stavy sú vysoké (nadpriemerné).
	3.2. Hniezdny a potravný biotop	Vyše 90 % hniezdných a potravných biotopov ostáva do budúceho roka bez negatívnej zmeny (zmeny rôznorodosti vekovo-druhovo-priestorovej štruktúry drevín).	75 - 90 % hniezdných a potravných biotopov ostáva do budúceho roka bez negatívnej zmeny (zmeny rôznorodosti vekovo-druhovo-priestorovej štruktúry drevín).	Menej ako 75 % hniezdných a potravných biotopov ostáva do budúceho roka bez negatívnej zmeny (zmeny rôznorodosti vekovo-druhovo-priestorovej štruktúry drevín).

Tabuľka č. 39: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu jariabok hôrny

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	1	3	3
	1.2. Populačný trend za 10 rokov	1	3	3
	1.3. Areálový trend	1	3	3
B	2.1. Hniezdny a potravný biotop	3	3	9
O	3.1. Populácia	1	3	3
	3.2. Hniezdny a potravný biotop	2	2	4
Dosiahnutá hodnota spolu:				25
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				51

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 40: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu jariabok hôrny

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
		49 %

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií v celkovom hodnotení je jariabok hôrny v CHVÚ Strážovské vrchy v stave C - nepriaznivý s hodnotou 49 % z maximálnej možnej bodovej hodnoty stavu.

1.6.3.1.14. Definovanie stavu druhu penica jarabá v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa aktuálne odhaduje výskyt **30 - 40 hniezdných párov** (dáta z monitoringu), čo predstavuje menej ako 1 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (15 000). CHVÚ v súčasnom vymedzení hraníc nezahŕňa dostatok vhodných biotopov pre druh, veľká časť sa nachádza mimo aktuálnej hranice CHVÚ. Preto je pri prípadnej optimalizácii hraníc potrebné zvážiť pričlenenie niektorých lokalít umiestnených pri hranici územia. Trend populácie druhu v území sa klasifikuje ako stabilný s maximálnou zmenou $\pm 20\%$. Priemerná hustota populácie je v oblastiach výskytu v otvorenej poľnohospodárskej krajine s dostatkem vhodných biotopov od 0,16- 0,48 páru/10 ha. Hniezdne páry sú rozptýlené v poľnohospodárskej krajine podľa dostupnosti hniezdných biotopov. Biotopom sú poloopené nelesné krovinné formácie s trnitými krami na výslných kamenistých stráňach v teplých a suchých polohách, extenzívne obhospodarované, opustené a zarastajúce suché pasienky, krovité medze, remízky, okraje riedkych listnatých lesov, staré sady, vinice. Hlavné biotopy penice jarabej sú v Súľovských vrchoch a v južných okrajoch Nitrických vrchov, tiež na južne orientovaných stráňach s pasienkami s rozptýlenými krovinnami v širšom okolí obce Valaská Belá do nadmorskej výšky 900 m. Napriek tomu, že rozloha biotopu je dostatočne veľká a stabilná pre dlhodobé prežívanie populácie penice jarabej, je dôležité sledovať, aby nedochádzalo k zhoršovaniu kvality biotopov na nelesných pozemkoch ich zarastaním a zmenou na súvislý porast drevín (ako sa to v súčasnosti deje na južných okrajoch CHVÚ v okolí Vesteníc) a na druhej strane intenzifikáciou poľnohospodárstva. Na niektorých lokalitách sa za posledné roky kvalita biotopov zhoršila aj v dôsledku zániku krajinných prvkov za účelom poľnohospodárskeho využívania, (napríklad výruby solitérnych stromov, nevhodný manažment stromoradií a vetrolamov). Niektoré lokality zanikli aj v dôsledku zalesnenia pasienkov v južných okrajoch CHVÚ.

Tabuľka č. 41: Definovanie stavu druhu penica jarabá

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Veľkosť populácie je vyššia ako 100 hniezdných párov.	Veľkosť populácie dosahuje 30 - 100 hniezdných párov.	Veľkosť populácie je nižšia ako 30 hniezdných párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia stúpa za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.	Populácia je za obdobie 5 rokov stabilná alebo osciluje do $\pm 20\%$.	Populácia klesá za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	70 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.
	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí $\pm 20\%$ / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkem trnitých krov sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkem trnitých krov sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkem trnitých krov sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.

ohrozenia	2.2. Potravný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	2.3. Migračný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	3.1. Ohrozenie populácie	V hniezdnom období (od 1. 5. do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na menej ako 10 % vhodných biotopov.	V hniezdnom období (od 1. mája do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na 10 - 30 % vhodných biotopov.	V hniezdnom období (od 1. mája do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na viac ako 30 % vhodných biotopov.
		3.2. Ohrozenie biotopu	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na menej ako 10 % plochy vhodných biotopov.	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na 10 - 30 % plochy vhodných biotopov.

Tabuľka č. 42: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu penica jarabá

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	1	3	3
	2.2. Potravný biotop	1	2	2
	2.3. Migračný biotop	1	1	1
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	3	6
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				34
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				60

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 43: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu penica jarabá

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	57 %	

Zhodnotenie

Populácia penice jarabej je v CHVÚ stabilná a celkový stav je hodnotený ako priemerný priaznivý - stupeň B.

1.6.3.1.15. Definovanie stavu druhu ďateľ prostredný v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje na **120 - 150 párov** (Karaska et al. 2015), čo predstavuje približne 2 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (6 100+). Aktuálne je trend populácie hodnotený ako stabilný. Hustota populácie v hlavných biotopoch dosahuje priemerne 0,8 - 2 páry/100 ha. Rozšírenie druhu v CHVÚ je závislé od vhodnosti biotopov. Najvyššie hustoty boli zistené v južných častiach Strážovských vrchov s najväčším podielom zachovalých listnatých dubových a dubovo-bukových lesov s dostatočným zastúpením starých porastov. Početnejší je v južných oblastiach CHVÚ v Nitrických vrchoch, kde sú najsúvislejšie oblasti s výskytom ochranných lesov s podielom porastov nad 100 rokov (Rokoš, Kňaží stôl, Žrebíky, Baske). Výskyt bol zaznamenaný aj v čistých bučinách okolo Pružiny, avšak v omnoho nižšej hustote. Preferovaným biotopom sú staré porasty (do 700-950 m n. m.), optimálne s pôvodným drevinovým zložením a s dostatkom mŕtveho dreva. Druh je pomerne citlivý na fragmentáciu lesných porastov. Zastúpenie porastov vo veku nad 100 rokov v južnej časti CHVÚ Strážovské vrchy je v súčasnosti ešte dostatočné pre stabilný trend populácie.

Tabuľka č. 44: Definovanie stavu druhu ďateľ prostredný

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
Populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Veľkosť hniezdnej populácie je vyššia ako 200 párov.	Veľkosť hniezdnej populácie dosahuje 100 - 200 párov.	Veľkosť hniezdnej populácie je nižšia ako 100 párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov je stabilná, s fluktuáciou do ± 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	70 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.
	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 20 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 100 rokov.	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.	Menej ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý	
2.2. Potravný biotop	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	
2.3. Biotop významný počas zimovania	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	
ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov vzrástol o vyše 10 %.	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov je za 5 rokov stabilný (tolerancia ±10 %).	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov poklesol o vyše 10 %.
	3.2. Ohrozenie biotopu	Bez veľkoplošnej formy podrastového hospodárskeho spôsobu, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov menej ako 5 %.	Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na max. 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov 5 - 10 %.	Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na viac ako 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov viac ako 10 %.

Tabuľka č. 45: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu d'ateľ prostredný

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotop významný počas zimovania	2	1	2
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	2	4
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				38
Maximálna možná hodnota ($\sum \text{váh} \times 3$):				57

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 46: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu ďateľ prostredný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

Stav druhu ďateľ prostredný v CHVÚ Strážovské vrchy je hodnotený ako priemerný priaznivý – B.

1.6.3.1.16. Definovanie stavu druhu muchárik malý v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje na **70 - 100 párov** muchárika malého (dáta z monitoringu), čo predstavuje približne 1-1,4 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (5 000-10 000). Bol zistený mierny pokles populácie so zmenou do - 50 %, hustota populácie v hlavných biotopoch dosahuje priemerne 0,5-0,62 párov/10 ha. Výskyt jedincov v území je roztrúsený, v závislosti od vhodnosti biotopov. Najvyššie hustoty boli zistené v častiach CHVÚ, kde prevažujú zachovalé listnaté a zmiešané bukovo-jedľové lesy nad 100 rokov. Tieto sa zachovali v prírodných rezerváciách a ochranných lesoch. Obýva porasty od bukovo-dubových po bukovo-jedľové lesy a najvyššie partie územia (1 200 m. n. m.) s dostatkom mŕtveho dreva a dutinových stromov. Početnejší je v severnej časti CHVÚ (Súľovské vrchy) a v centrálnej oblasti CHVÚ od Pružiny po Zliechov (masív Strážova), kde sú najsúvislejšie oblasti s výskytom ochranných lesov, s pôvodným drevinovým zložením a výskytom mŕtveho dreva nad 20 m³/ha.

Tabuľka č. 47: Definovanie stavu druhu muchárik malý

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Hniezdna populácia je vyššia ako 200 párov.	Hniezdna populácia dosahuje 100 - 200 párov.	Hniezdna populácia je nižšia ako 100 párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov je stabilná, s fluktuáciou do ±20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	50 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 50 % tetrád kvadrátov DFS.
	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ±20 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 100 rokov.	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.	Menej ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.
	2.2. Potravný biotop	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou	Listnaté a zmiešané lesy	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
	listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
2.3. Biotop významný počas migrácie	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov vzrástol o vyše 10 %.	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov je za 5 rokov stabilný (tolerancia ±10 %).
	3.2. Ohrozenie biotopu	Bez veľkoplošnej formy podrastového hospodárskeho spôsobu v lesoch, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov menej ako 5 %.	Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na max. 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov 5 - 10 %.
			Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov poklesol o vyše 10 %.
			Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na viac ako 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov viac ako 10 %.

Tabuľka č. 48: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu muchárik malý

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota / veľkosť populácie	1	3	3
	1.2. Populačný trend	1	3	3
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	1	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotop významný počas migrácie	2	1	2
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	2	4
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				32
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				57

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 49: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu muchárik malý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	56 %	

Zhodnotenie

V súčasnosti môžeme hodnotiť stav muchárika malého v CHVÚ Strážovské vrchy ako priemerný priaznivý – B, avšak tento stav je iba tesne nad hranicou pre klasifikovanie druhu v stave C. Dalšie zhoršenie hodnotenia jednotlivých kritérií priaznivého stavu povedie aj k celkovej zmene stavu.

1.6.3.1.17. Definovanie stavu druhu muchárik bieločrký v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje populácia muchárika bieločrkého na úrovni na **800 - 1 300 párov** (dáta z monitoringu), čo predstavuje približne 1 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (70 000-150 000 párov). Trend populácie je hodnotený ako stabilný. Hustota populácie v hlavných biotopoch dosahuje premerne 2 páry/10 ha. Výskyt jedincov v území je roztrúsený, v závislosti od vhodnosti biotopov. Najvyššie hustoty boli zistené v častiach CHVÚ, kde prevažujú listnaté a zmiešané lesy nad 80 rokov s dostatkom dutín, napr. lokality Strážov, Rokoš, Baske, Súľovské skaly, Podhradská lesostep, Ostrá Malenica); od dubových po bukovo-jedľové lesy po najvyššie časti CHVÚ (1 200 m. n. m.). Vyhýba sa smrekovým a borovicovým porastom, ako aj zapojeným rovnorodým porastom v rastovom štádiu mladiny až tenké kmeňoviny bez dostatku dutinových stromov, kde nemá vhodné podmienky na hniezdenie.

Tabuľka č. 50: Definovanie stavu druhu muchárik bieločrký

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Hniezdna populácia je vyššia ako 1 500 párov.	Hniezdna populácia dosahuje 500 – 1 500 párov.	Hniezdna populácia je menšia ako 500 párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov je stabilná, s fluktuáciou do ±20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	70-90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.
	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ±20 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 100 rokov.	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.	Menej ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.
	2.2. Potravný biotop	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou	Listnaté a zmiešané lesy	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
	listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
2.3. Biotop počas zimovania	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov vzrástol o vyše 10 %.	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov je za 5 rokov stabilný (tolerancia ±10 %).
	3.2. Ohrozenie biotopu	Bez veľkoplošnej formy podrastového hospodárskeho spôsobu v lesoch, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov menej ako 5 %.	Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na max. 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov 5 - 10 %.
			Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov poklesol o vyše 10 %.
			Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na viac ako 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov viac ako 10 %.

Tabuľka č. 51: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu muchárik bielokrký

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotop počas zimovania	2	1	2
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	2	4
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				38
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				57

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 52: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu muchárik bielokrký

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

V súčasnosti môžeme hodnotiť stav muchárika bielokrkého v CHVÚ Strážovské vrchy ako priemerný priaznivý – B.

1.6.3.1.18. Definovanie stavu druhu strakoš obyčajný v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje výskyt **300 - 400 hniezdných párov** strakoša obyčajného (Karaska et al. 2015). Trend populácie je klasifikovaný ako mierny pokles o 20-50 %, pravdepodobne spôsobený zmenou a poškodzovaním biotopov (odstraňovanie poľných remízok a krovín mulčovaním a na druhej strane zmenou na les). Priemerná hustota populácie je v oblastiach výskytu v otvorenej poľnohospodárskej krajine 0,8-2 páry /10ha. Hniezdne páry sú rozptýlené v poľnohospodárskej krajine podľa dostupnosti hniezdných biotopov. Biotopom sú polootvorené nelesné krovinovú formácie s tŕnitými krami a solitérne stromy v teplých a suchých polohách, extenzívne obhospodarované, opustené a zarastajúce suché pasienky, lúky, krovité medze, remízky, okraje redších listnatých lesov, staré sady, vinice, záhrady a parky. Hlavné biotopy strakoša obyčajného sa nachádzajú v Súľovských vrchoch a v južných okrajoch Strážovských vrchov, tiež v centrálnej časti - Čičmany, Zliechov, Valaská Belá, Čavoj kde je krajina ovplyvnená tradičným ovčiarstvom a laznickým osídlením v minulosti, krajinná mozaika je pestrá s dostatkom rozptýlenej zelene.

Napriek tomu, že rozloha biotopu je dostatočne veľká a stabilná, pre dlhodobé prežívanie populácie strakoša obyčajného je dôležité sledovať, aby sa práve kvalita nezhoršovala intenzifikáciou poľnohospodárstva. Na niektorých lokalitách sa za posledné roky kvalita biotopov zhoršila v dôsledku zániku krajinných prvkov za účelom poľnohospodárskeho využívania, (napríklad výruby solitérnych stromov, nevhodný manažment stromoradií a vetrolamov). Niektoré lokality zanikli aj v dôsledku zalesnenia pasienkov a lúk, najmä v oblasti Súľovských vrchov.

Tabuľka č. 53: Definovanie stavu druhu strakoš obyčajný

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Veľkosť populácie je vyššia ako 1 200 hniezdných párov.	Veľkosť populácie dosahuje 300 – 1 200 hniezdných párov.	Veľkosť populácie je nižšia ako 300 hniezdných párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia stúpa za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.	Populácia je za obdobie 5 rokov stabilná alebo osciluje do ± 20 %.	Populácia klesá za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	70 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.
	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 20 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.

biotop	2.1. Hniezdny biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	2.2. Potravný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	2.3. Migračný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	V hniezdnom období (od 1. 5. do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na menej ako 10 % vhodných biotopov.	V hniezdnom období (od 1. mája do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na 10 - 30 % vhodných biotopov.	V hniezdnom období (od 1. mája do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na viac ako 30 % vhodných biotopov.
	3.2. Ohrozenie biotopu	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na menej ako 10 % plochy vhodných biotopov.	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na 10 - 30 % plochy vhodných biotopov.	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na viac ako 30 % plochy vhodných biotopov.

Tabuľka č. 54: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu strakoš obyčajný

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	1	3	3
	1.3. Veľkosť areálu	3	2	6
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	1	3	3
	2.2. Potravný biotop	1	2	2
	2.3. Migračný biotop	1	1	1
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	3	6
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				33
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				60

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 55: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu strakoš obyčajný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	55 %	

Zhodnotenie

Stav strakoša obyčajného v CHVÚ je celkovo hodnotený ako priemerný priaznivý (stupeň B), no toto hodnotenie je na dolnej hranici intervalu stupňa B. Pri ďalšom zhoršení stavu druhu môže jeho hodnotenie klesnúť na stupeň C – nepriaznivý.

1.6.3.1.19. Definovanie stavu druhu strakoš veľký v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje aktuálny výskyt **3 - 4 hniezdných párov** (dáta z monitoringu), čo predstavuje približne 1 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (500-1 000). Trend populácie strakoša veľkého je klasifikovaný ako mierny pokles. Priemerná hustota populácie je v oblastiach výskytu v otvorenej poľnohospodárskej krajine 0,32 párov/100 ha. Hniezdne páry sú rozptýlené v poľnohospodárskej krajine podľa kvality hniezdných a potravných biotopov. Biotopom je krajina s dostatkem zachovalých lúk, podmáčaných lúk, pasienkov s krami a soliternými stromami, stromoradiami v podhorských oblastiach CHVÚ. Hlavné biotopy strakoša veľkého sa nachádzajú v centrálnej časti CHVÚ Strážovské vrchy - v okolí obcí Čičmany, Zliechov, Valaská Belá, kde je krajina ovplyvnená tradičným ovčiarstvom a laznickým osídlením v minulosti, krajinná mozaika je pestrá s dostatkem rozptýlenej zelene. Napriek tomu, že rozloha biotopu je dostatočne veľká a stabilná pre dlhodobé prežívanie populácie strakoša veľkého, je dôležité sledovať, aby sa práve kvalita nezhoršovala intenzifikáciou poľnohospodárstva. Na niektorých lokalitách sa za posledné roky kvalita biotopov zhoršila v dôsledku zániku krajinných prvkov za účelom poľnohospodárskeho využívania, (napríklad výruby soliterných stromov, nevhodný manažment stromoradií a vetrolamov).

Tabuľka č. 56: Definovanie stavu druhu strakoš veľký

Kritéria hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ sa vyskytuje viac ako 15 hniezdných párov za obdobie 5 rokov.	V CHVÚ sa vyskytuje 5 - 15 hniezdných párov za obdobie 5 rokov.	V CHVÚ sa vyskytuje do 5 hniezdných párov, za obdobie 5 rokov.
	1.2. Populačný trend	Populácia za obdobie 5 rokov rastie o minimálne 20 %.	Populácia za obdobie 5 rokov je stabilná, alebo kolíše do 10 %.	Populácia sa za obdobie 5 rokov klesá o viac ako 10 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Hniezdne lokality sa nachádzajú na viac ako 30 % poľnohospodárskych pozemkov.	Hniezdne lokality sa nachádzajú na 10 až 30 % poľnohospodárskych pozemkov.	Hniezdne lokality sa nachádzajú na menej ako 10 % poľnohospodárskych pozemkov.

	1.4. Areálový trend	Počet obsadených hniezdných lokalít stúpa minimálne o 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených hniezdných lokalít je stabilný, alebo kolíše v rozsahu do 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených hniezdných lokalít klesá za obdobie 5 rokov o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Mozaikovitá poľnohospodárska krajina s rozptýlenou zeleňou pokrýva minimálne 50 % výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	Mozaikovitá poľnohospodárska krajina s rozptýlenou zeleňou pokrýva 30 - 50 % výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.	Mozaikovitá poľnohospodárska krajina s rozptýlenou zeleňou pokrýva menej ako 30 % výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ.
	2.2. Potravný biotop	Výmera TTP z celkovej rozlohy CHVÚ rastie o viac ako 10 % za 5 rokov.	Výmera TTP z celkovej rozlohy CHVÚ kolíše v rozsahu do 10 % za obdobie 5 rokov.	Výmera TTP z celkovej rozlohy CHVÚ klesá o viac ako 10 % za obdobie 5.
	2.3. Migračný biotop	Výmera TTP z celkovej rozlohy CHVÚ rastie o viac ako 10 % za 5 rokov.	Výmera TTP z celkovej rozlohy CHVÚ kolíše v rozsahu do 10 % za obdobie 5 rokov.	Výmera TTP z celkovej rozlohy CHVÚ klesá o viac ako 10 % za obdobie 5.
	3.1. Ohrozenie populácie	Na hniezdných lokalitách nebol zaznamenaný žiadny výrub stromov vhodných na hniezdenie za obdobie 5 rokov.	Na hniezdných lokalitách nebol zaznamenaný výrub hniezdných stromov a žiadny výrub stromov vhodných na hniezdenie v hniezdnom období za obdobie 5 rokov.	Na hniezdných lokalitách bol zaznamenaný výrub hniezdných stromov alebo výrub v hniezdnom období za obdobie 5 rokov.
ohrozenia	3.2. Ohrozenie biotopu	Podiel mozaikovitej poľnohospodárskej krajiny s rozptýlenou zeleňou rastie o viac ako 10 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ za 5 rokov.	Podiel mozaikovitej poľnohospodárskej krajiny s rozptýlenou zeleňou je stabilný, s výkyvmi do 10 % z výmery poľnohospodárskych pozemkov CHVÚ za 5 rokov.	Podiel mozaikovitej poľnohospodárskej krajiny s rozptýlenou zeleňou sa znížil o viac ako 10 % výmery poľnohospodárskych pozemkov v CHVÚ za 5 rokov.

Tabuľka č. 57: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu strakoš veľký

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	1	3	3
	1.2. Populačný trend	1	3	3
	1.3. Veľkosť areálu	1	2	2
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	1	3	3
	2.2. Potravný biotop	2	2	2
	2.3. Migračný biotop	2	2	2
O	3.1. Populácia	3	2	6

3.2. Biotop	2	3	6
Dosiahnuté body			31
Možný počet bodov			66

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 58: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu strakoš veľký

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
		47 %

Zhodnotenie

Na základe uvedených kritérií hodnotenia bol celkový stav druhu strakoš veľký klasifikovaný ako nepriaznivý - stupeň C.

1.6.3.1.20. Definovanie stavu druhu prepelica poľná v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje veľkosť populácie prepelice poľnej na **25 - 40 párov** (dáta z monitoringu), čo predstavuje približne 1 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (2 000-6 000). Trend populácie sa klasifikuje ako stabilný s maximálnou zmenou ± 20 %. Hustota populácie sa pohybuje v hlavných biotopoch od 0,48 do 0,8 páru/10 ha. Prepelica poľná sa vyskytuje v najvyšších hustotách v severnej časti CHVÚ (Súľovská kotlina, okolie obcí Bodina, Prečín, Vrchteplá) a v centrálnej časti CHVÚ v okolí Čičmian, Zliechova, Valaskej Belej, kde sa nachádza vysoký podiel zachovalých podhorských, podmáčaných, mokrých lúk a maloplošne obhospodarovanej ornej pôdy. V CHVÚ Strážovské vrchy sú biotopmi najmä extenzívne obhospodarované lúky, často s prítomnosťou rozptýlených krovín alebo ruderálnej vegetácie, vyskytuje sa tiež na kultúrnych kosných lúčach, v lucerne, obilných poliach alebo podmáčaných lúčach. Hlavnými oblasťami výskytu sú časti dolín s poľnohospodárskou krajinou v Strážovských a Súľovských vrchoch.

Tabuľka č. 59: Definovanie stavu druhu prepelica poľná

Kritéria hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ sa vyskytuje viac ako 100 volajúcich samcov za obdobie 5 rokov.	V CHVÚ sa vyskytuje 20 - 100 volajúcich samcov za obdobie 5 rokov.	V CHVÚ sa vyskytuje do 20 volajúcich samcov za obdobie 5 rokov.
	1.2. Populačný trend	Populácia za obdobie 5 rokov rastie o minimálne 20 %.	Populácia za obdobie 5 rokov je stabilná s výkyvmi do ± 20 %.	Populácia za obdobie 5 rokov klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Volajúce samce sú zaznamenané na viac ako 75 % poľnohospodárskych pozemkov počas 5 rokov.	Volajúce samce sú zaznamenané na 50 - 75 % poľnohospodárskych pozemkov počas 5 rokov.	Volajúce samce sú zaznamenané na menej ako 50 - 75 % poľnohospodárskych pozemkov počas 5 rokov.

	1.4. Areálový trend	Počet miest s volajúcimi samcami stúpa minimálne o 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet miest s volajúcimi samcami je stabilný, prípadne kľíže v rozsahu 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet miest s volajúcimi samcami klesá za obdobie 5 rokov o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Poloprirodzené a prirodzené lúky kosené 1x ročne zaberajú viac ako 30 % poľnohospodárskych pozemkov.	Poloprirodzené a prirodzené lúky kosené 1x ročne zaberajú 20 - 30 % poľnohospodárskych pozemkov.	Poloprirodzené a prirodzené lúky kosené 1x ročne zaberajú menej ako 20 % poľnohospodárskych pozemkov.
	2.2. Potravný biotop	Výmera TTP v CHVÚ rastie o viac ako 5 % za obdobie 5 rokov* ¹ .	Zmeny vo výmere TTP v CHVÚ nepresahujú 5 % za obdobie 5 rokov* ¹ .	Výmera TTP v CHVÚ klesá o viac ako 5 % za obdobie 5 rokov * ¹ .
	2.3. Biotopy počas migrácie	Počas obdobia migrácie (august – september) tvorí rozsah nevykosených plôch alebo iných bylenných porastov vyšších ako 30 cm, viac ako 10 % otvorenej krajiny.	Počas obdobia migrácie (august – september) tvorí rozsah nevykosených plôch alebo iných bylenných porastov vyšších ako 30 cm 5 - 10 % otvorenej krajiny.	Počas obdobia migrácie (august – september) je rozsah nevykosených plôch alebo iných bylenných porastov vyšších ako 30 cm menej ako 5 % otvorenej krajiny.
	3.1. Nepriame ohrozenie druhu	Viac ako 70 % lokalít je v čase hniezdenia (15.5. – 1.8.) bez agrotechnických a iných negatívnych zásahov, za obdobie 5 rokov * ² .	45 - 70 % lokalít je v čase hniezdenia(15.5. – 1.8.) bez agrotechnických a iných negatívnych zásahov, za obdobie 5 rokov* ² .	Menej ako 45 % lokalít je v čase hniezdenia bez agrotechnických a iných negatívnych zásahov, za obdobie 5 rokov * ² .
ohrozenia	3.2. Priame ohrozenie druhu	Viac ako 75 % lúk v CHVÚ je kosených spôsobom od stredu k okrajom alebo pásmi.	50 - 75 % lúk v CHVÚ je kosených spôsobom od stredu k okrajom alebo pásmi.	Menej ako 50 % lúk v CHVÚ je kosených od stredu k okrajom alebo pásmi.
	3.3. Deštrukcia hniezdných a potravných biotopov	Stav biotopu sa na lokalitách nezhoršil za obdobie 5 rokov * ³ .	Stav biotopu sa zhoršil na menej ako 30 % lokalít za obdobie 5 rokov* ³ .	Stav biotopu sa zhoršil na viac ako 30 % lokalít za obdobie 5 rokov * ³ .

*¹ K znížovaniu výmery TTP môže dôjsť jednak zastavaním, rozoraním, zalesnením a podobne. Je vhodné vychádzať z aktuálnych podkladov skutočného stavu napr. jednotiek LPIS (nie údajov podľa katastra, nakoľko stav katastra neodráža skutočný stav).

*² Najmä kosenie, intenzívna pasva, mulčovanie, hnojenie a iná činnosť ktorá by mohla spôsobiť priame usmrtenie mláďat alebo dospelých jedincov

*³ Zhoršenie stavu biotopu môže predstavovať – zalesnenie (prirodzené sukcesiou, alebo zámerné), zmena trvalého trávneho porastu na pasienok alebo ornú pôdu, zmena úhoru alebo prirodzenej lúky na intenzívne obhospodávaný trávny porast, vyrovnávanie medzí, odvodnenie a podobne. Naopak zlepšenie biotopu môže predstavovať premena časti ornej pôdy na trávny porast, zmena pasienka na kosnú lúku a podobne.

Tabuľka č. 60: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu prepelica poľná

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotopy počas migrácie	2	3	6
O	3.1. Nepriame ohrozenie druhu	1	3	3
	3.2. Priame ohrozenie druhu	1	2	2
	3.3. Deštrukcia hniezdných a potravných biotopov	2	3	6
Dosiahnuté body				47
Možný počet bodov				78

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 61: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu prepelica poľná

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	60 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia je druh prepelica poľná v celkovom hodnotení klasifikovaný v CHVÚ Strážovské vrchy do priaznivého stavu B – priemerný s hodnotou 60 %.

1.6.3.1.21. Definovanie stavu druhu krutihlav hnedý v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje výskyt **45 - 95 hniezdných párov** krutihlava hnedého (Karaska et al. 2015), čo predstavuje približne 2 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (2 500 - 4 000). Trend populácie je klasifikovaný ako stabilný so zmenou do 20 %. Priemerná hustota populácie je v oblastiach výskytu v otvorenej poľnohospodárskej krajine 0,32 - 0,48 páru/10 ha. Hniezdne páry sú rozptýlené v poľnohospodárskej krajine podľa vhodnosti potravných biotopov a hniezdných možností. Biotopom je zachovalá poľnohospodárska krajina s pestrou mozaikovitou štruktúrou s dostatkom rozptýlenej zelene (poľné lesíky, okraje lesov, brehové porasty a staré ovocné extenzívne obhospodarované sady a záhrady) s dostatkom stromových dutín a mravenísk. Ťažiskom výskytu týchto biotopov sú okraje lesných oblastí susediacich s otvorenou zachovalou poľnohospodárskou krajinou, najmä v nižších polohách do 600 m n. m. Rozšírený je rozptýlene po celom CHVÚ, okrem súvislých lesných komplexov. Typickým prostredím krutihlava hnedého sú extenzívne obhospodarované, opustené staré sady, vinice, záhrady, okraje redších listnatých lesov, poľné lesíky a brehové porasty s prítomnosťou dutinových stromov. Podmienkou je prítomnosť dostatočného množstva mravenísk ako zdroja potravy. Rozšírený je rovnomerne v otvorenej krajine CHVÚ okrem súvislejších komplexov lesov. Zastúpenie vhodných biotopov tvorí v CHVÚ malé percento. Pomerne pravidelne sa vyskytuje v Súľovských vrchoch a južných okrajoch CHVÚ, od Hornej Poruby juhozápadným smerom.

Tabuľka č. 62: Definovanie stavu druhu krutihlav hnedý

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Veľkosť populácie je vyššia ako 150 hniezdnych párov.	Veľkosť populácie dosahuje 50 - 150 hniezdnych párov.	Veľkosť populácie je nižšia ako 50 hniezdnych párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia stúpa za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.	Populácia je za obdobie 5 rokov stabilná alebo osciluje do ± 20 %.	Populácia klesá za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	70 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.
	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 20 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	2.2. Potravný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	2.3. Migračný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	V hniezdnom období (od 1. 5. do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na menej ako 10 % vhodných biotopov.	V hniezdnom období (od 1. mája do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na 10 - 30 % vhodných biotopov.	V hniezdnom období (od 1. mája do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na viac ako 30 % vhodných biotopov.
	3.2. Ohrozenie biotopu	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na menej ako 10 % plochy vhodných biotopov.	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na 10 - 30 % plochy vhodných biotopov.	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na viac ako 30 % plochy vhodných biotopov.

Tabuľka č. 63: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu krutihlav hnedý

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Migračný biotop	2	1	2
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	3	6
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				40
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				60

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 64: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu krutihlav hnedý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

Stav krutihlava hnedého v CHVÚ je hodnotený stupňom B - priemerný priaznivý.

1.6.3.1.22. Definovanie stavu druhu príhľaviar čiernohlavý v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje výskyt **40 - 65 hniezdných párov** príhľaviara čiernohlavého (dáta z monitoringu). CHVÚ nezahŕňa v súčasnom vymedzení hraníc dostatok vhodných biotopov pre druh, ich veľká časť sa nachádza mimo hranice CHVÚ. Preto je vhodné zvážiť pričlenenie niektorých lokalít priľahlých ku CHVÚ pri prípadnej optimalizácii hraníc. Trend populácie príhľaviara je klasifikovaný ako stabilný s maximálnou zmenou ± 20 %. Priemerná hustota populácie je v oblastiach výskytu v otvorenej poľnohospodárskej krajine 0,48 - 0,8 páru/10ha. Hniezdne páry sú rozptýlené v poľnohospodárskej krajine podľa dostupnosti hniezdných biotopov. Optimálnym biotopom druhu je zachovalá pestrá poľnohospodárska krajina s dostatkem remízok, kde nachádza vhodné miesta na hniezdenie a biotopy poskytujú dostatok hmyzu ako zdroja potravy. CHVÚ Strážovské vrchy zahŕňa len málo poľnohospodárskej krajiny, preto aj tento druh nie je v území príliš početný. Typickým prostredím je otvorená poľnohospodárska krajina s dostatkem remízok, na ktorých nachádza vyvýšené posedy z vegetácie na lov potravy. Využíva často ruderálne plochy, priekopy okolo poľných ciest, okrajové plochy ornej pôdy a trávne porasty zarastené burinou. Biotopy príhľaviara čiernohlavého sa v CHVÚ Strážovské vrchy vyskytujú rozptýlene v mozaikovitej poľnohospodárskej krajine. Druh je rozšírený mozaikovite v celom CHVÚ, okrem lesných oblastí. Najpočetnejší je v oblasti Čičmian, Zliechova, Valaskej Belej.

Tabuľka č. 65: Definovanie stavu druhu pŕhlviar čiernohlavý

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Veľkosť populácie je vyššia ako 120 hniezdných párov.	Veľkosť populácie dosahuje 40 - 120 hniezdných párov.	Veľkosť populácie je nižšia ako 40 hniezdných párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia stúpa za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.	Populácia je za obdobie 5 rokov stabilná alebo osciluje do ± 20 %.	Populácia klesá za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	70 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.
	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 20 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, remízok vegetácie sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, remízok vegetácie sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, remízok vegetácie sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	2.2. Potravný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, remízok vegetácie sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, remízok vegetácie sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, remízok vegetácie sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	2.3. Migračný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, remízok vegetácie sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, remízok vegetácie sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, remízok vegetácie sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	V hniezdnom období (od 1. 5. do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na menej ako 10 % vhodných biotopov.	V hniezdnom období (od 1. mája do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na 10 - 30 % vhodných biotopov.	V hniezdnom období (od 1. mája do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na viac ako 30 % vhodných biotopov.
	3.2. Ohrozenie biotopu	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na menej ako 10 % plochy vhodných biotopov.	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na 10 - 30 % plochy vhodných biotopov.	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na viac ako 30 % plochy vhodných biotopov.

Tabuľka č. 66: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu pŕhľaviar čiernohlavý

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Migračný biotop	2	1	2
O	3.2. Ohrozenie populácie	2	3	6
	3.3. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				40
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				60

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 67: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu pŕhľaviar čiernohlavý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

Stav pŕhľaviara čiernohlavého v CHVÚ je hodnotený ako priemerný priaznivý - stupeň B.

1.6.3.1.23. Definovanie stavu druhu hrdlička poľná v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje výskyt **80 - 120 hniezdných párov** hrdličky poľnej (dáta z monitoringu), čo predstavuje približne 5 % slovenskej hniezdnej populácie druhu. Trend populácie hrdličky je klasifikovaný ako stabilný so zmenou do 20 %. Priemerná hustota populácie dosahuje v oblastiach výskytu v otvorenej poľnohospodárskej krajine 0,32 páru/10 ha. Hniezdne páry sú rozptýlené v poľnohospodárskej krajine podľa vhodnosti biotopov. Biotopom je zachovalá poľnohospodárska krajina s pestrou mozaikovitou štruktúrou s dostatkom rozptýlenej zelene (krovité remízky, poľné lesíky, okraje lesov s vyvinutým krovitým prechodom, brehové porasty a staré ovocné extenzívne obhospodarované sady a záhrady). Ťažisko výskytu týchto biotopov sú južné okraje lesných oblastí susediace s otvorenou zachovalou poľnohospodárskou krajinou. Rozšírená je rozptýlene po celom CHVÚ, vyhýba sa súvislým lesom, je pomerne rovnomerne rozšírený v otvorenej krajine CHVÚ. Vystupuje do 1 300 m n. m.

Tabuľka č. 68: Definovanie stavu druhu hrdlička poľná

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia 1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Veľkosť populácie je vyššia ako 300 hniezdných párov.	Veľkosť populácie dosahuje 100 - 300 hniezdných párov.	Veľkosť populácie je nižšia ako 100 hniezdných párov.

	1.2. Populačný trend	Populácia stúpa za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.	Populácia je za obdobie 5 rokov stabilná alebo osciluje do ± 20 %.	Populácia klesá za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	70 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.
	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 20 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	2.2. Potravný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	2.3. Migračný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na 50 - 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov, NDV sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	V hniezdom období (od 1. 5. do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na menej ako 10 % vhodných biotopov.	V hniezdom období (od 1. mája do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na 10 - 30 % vhodných biotopov.	V hniezdom období (od 1. mája do 31.7.) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná (pasenie, zber húb a pod.) na viac ako 30 % vhodných biotopov.
	3.2. Ohrozenie biotopu	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na menej ako 10 % plochy vhodných biotopov.	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na 10 - 30 % plochy vhodných biotopov.	Zanechanie tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na viac ako 30 % plochy vhodných biotopov.

Tabuľka č. 69: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu hrdlička poľná

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6

	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Migračný biotop	2	1	2
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	3	6
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				40
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				60

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 70: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu hrdlička poľná

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

Stav hrdličky poľnej v CHVÚ je hodnotený ako priemerný priaznivý - stupeň B.

1.6.3.1.24. Definovanie stavu druhu žltouchvost hôrny v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa aktuálne odhaduje výskyt **30 - 50 hniezdných párov** žltouchvosta hôrneho (dáta z monitoringu), čo predstavuje prudký pokles oproti stavu z minulosti. Podobná zmena početnosti však bola zaznamenaná aj v iných územiach na Slovensku. Pokles o 20-50 % je spôsobený pravdepodobne zmenou a poškodzovaním biotopov, celkovým úbytkom druhu, negatívnymi zmenami na zimoviskách. Samostatnou príčinou poklesu nebude zánik hniezdných alebo potravných biotopov v Strážovských vrchoch (ale ani na Slovensku). Vzhľadom na pokračujúci pokles populácie vo viacerých krajinách západnej Európy (BirdLife 2004), je situácia obdobná ako u nás. Je možné predpokladať, že príčiny tejto situácie ležia aj na zimoviskách v subsaharskej Afrike, kde je veľmi intenzívne odlesňovanie (Hansen et al. 2013) a paralelne aj nelegálny lov migrujúceho vtáctva (predovšetkým Blízky východ). Biotopom žltouchvosta hôrneho v CHVÚ Strážovské vrchy sú **dubové bučiny, bučiny, menej jedľo-bučiny** (vo veku nad 80 -100 rokov) **s dostatkom dutinových stromov**. Tieto sú v CHVÚ Strážovské vrchy zachované v prírodných rezerváciách a v ochranných lesoch. Rozšírený je pomerne ostrovčekovite v lesnatej krajine, kde sa vyhába súvislým intenzívne obhospodarovaným lesným porastom, teda mladinám a porastom do 80-100 rokov bez zastúpenia starých porastov. Okrem toho sa vyskytuje jednotlivo v intravilánoch obcí s výskytom starých stromov s dutinami - záhrady, parky, extenzívne staré sady.

Tabuľka č. 71: Definovanie stavu druhu žltouchvost hôrny

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A - dobrý	B - priemerný	C - nepriaznivý
populácia 1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Hniezdna populácia je vyššia ako 500 párov.	Hniezdna populácia dosahuje 250 - 500 párov.	Hniezdna populácia je nižšia ako 250 párov.

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A - dobrý	B - priemerný	C - nepriaznivý
1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov je stabilná, s fluktuáciou do ± 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov klesá o viac ako 20 %.
1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	50 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 50 % tetrád kvadrátov DFS.
1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 20 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú lesy s prevahou drevín nad 100 rokov.	Menej ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú lesy s prevahou drevín nad 80 rokov.
	2.2. Potravný biotop	Lesy s prevahou drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Lesy s prevahou drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
	2.3. Biotop počas zimovania	Lesy s prevahou drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Lesy s prevahou drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie populácie	Podiel lesov nad 80 rokov za 5 rokov vzrástol o vyše 10 %.	Podiel lesov nad 80 rokov za 5 rokov poklesol o vyše 10 %.
	3.2. Ohrozenie biotopu	Bez veľkoplošnej formy podrastového hospodárskeho spôsobu v lesoch, pokles rozlohy lesov nad 80 rokov menej ako 5 %.	Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na viac ako 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy lesov nad 80 rokov viac ako 10 %.

Tabuľka č. 72: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu žltouchvost hôrny

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota / veľkosť populácie	1	3	3
	1.2. Populačný trend	1	3	3
	1.3. Veľkosť areálu	1	2	2

	1.4. Areálový trend	1	2	2
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotop počas zimovania	2	1	2
O	3.1. Ohrozenie populácie	2	2	4
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				28
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				57

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 73: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu žltochvost hôrny

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
		49 %

Zhodnotenie

Stav žltochvosta hôrneho v CHVÚ Strážovské vrchy je hodnotený stupňom C - nepriaznivý.

1.6.3.1.25. Definovanie stavu druhu muchár sivý v CHVÚ Strážovské vrchy

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu:

V CHVÚ sa odhaduje veľkosť populácie muchára sivého na **450 - 600 párov** (Karaska et al. 2015), čo predstavuje približne 1 % slovenskej hniezdnej populácie druhu (65 000- 150 000 párov). Trend populácie je aktuálne klasifikovaný ako stabilný s maximálnou zmenou \pm 20 %. Hustota populácie v hlavných biotopoch dosahuje priemerne 0,16 - 0,32 páru/10 ha. Rozptyl jedincov v území je viac-menej rovnomerný, v závislosti od vhodnosti biotopov. Najvyššie hustoty boli zistené v častiach CHVÚ, kde prevažujú listnaté dubové a bukové lesy nad 100 rokov s diferencovanou výškovou štruktúrou. Preferuje nižšie polohy. Využíva aj poľné lesíky, staré sady a záhrady s dutinovými stromami. Najpočetnejší je v oblastiach, kde sú najviac zastúpené dutinové stromy. Vyhýba sa smrekovým a borovicovým porastom, ako aj zapojeným rovnorodým porastom v rastovom štádiu mladiny až tenké kmeňoviny bez dostatku dutinových stromov. Taktiež využíva aj menšie skupiny starých stromov v otvorenej krajine (háje, staré sady, záhrady, parky, cintoríny, aleje).

Tabuľka č. 74: Definovanie stavu druhu muchár sivý

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý	
populácia	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	Hniezdna populácia je vyššia ako 1 000 párov.	Veľkosť hniezdnej populácie dosahuje 250 -1 000 párov.	Hniezdna populácia je nižšia ako 250 párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov je stabilná, s fluktuáciou do \pm 20 %.	Populácia resp. populačná hustota za 5 rokov klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS.	70 - 90 % tetrád kvadrátov DFS.	menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 20 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 20 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 20 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 100 rokov.	Viac ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.	Menej ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ zaberajú listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov.
	2.2. Potravný biotop	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
	2.3. Biotop počas zimovania	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú viac ako 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú 50 - 70 % rozlohy lesov nad 80 rokov.	Listnaté a zmiešané lesy s prevahou listnatých drevín nad 80 rokov s podielom mŕtveho dreva nad 20 m ³ /ha zaberajú menej ako 50 % rozlohy lesov nad 80 rokov.
ohrozenia	3.1. Populácia	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov vzrástol o vyše 10 %.	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov je za 5 rokov stabilný (tolerancia ± 10 %).	Podiel listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov za 5 rokov poklesol o vyše 10 %.
	3.2. Biotop	Bez veľkoplošnej formy podrastového hospodárskeho spôsobu v lesoch, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov menej ako 5 %.	Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na max. 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov 5 - 10 %.	Veľkoplošná forma podrastového hospodárskeho spôsobu na viac ako 10 % rozlohy lesov, pokles rozlohy starých listnatých a zmiešaných lesov nad 80 rokov viac ako 10 %.

Tabuľka č. 75: Zhodnotenie jednotlivých kritérií stavu druhu muchár sivý

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Populačná hustota/veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6

	1.3. Veľkosť areálu	3	2	6
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotop počas zimovania	2	1	2
O	3.1. Populácia	2	2	4
	3.2. Biotop	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				40
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				57

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 76: Celkové vyhodnotenie súčasného stavu druhu muchár sivý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
	70 %	

Zhodnotenie

Stav muchára sivého v CHVÚ Strážovské vrchy je hodnotený ako B - priemerný priaznivý.

1.6.3.2. Stav druhov vtákov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ a ich biotopov

Hodnotenie stavu vtákov vychádza predovšetkým z monitoringu vtáctva a stavu ich populácie v CHVÚ v r. **2010-2015**, ak nie je uvedené inak.

1.6.3.2.1. Sokol sťahovavý

Stav veľkosti populácie sokola sťahovavého sa podľa aktuálnej definície priaznivého stavu hodnotí stupňom A ako dobrý, priaznivý. V prípade populačného a areálového trendu je hodnotenie na stupni A, Ide o druh s mierne narastajúcou početnosťou obsadených teritórií. Celkový stav druhu je klasifikovaný stupňom **A – dobrý, priaznivý stav.**

1.6.3.2.2. Výr skalný

Stav veľkosti populácie, populačného a areálového trendu, veľkosti areálu, hniezdneho a potravného biotopu a biotopov dôležitých počas zimovania výra skalného sa podľa aktuálnej definície priaznivého stavu hodnotí na stupni B, ako priemerný priaznivý stav. Celkový stav druhu v území je tiež klasifikovaný stupňom **B – priemerný, priaznivý stav.**

1.6.3.2.3. Žlna sivá

Stav veľkosti populácie, populačného a areálového trendu, veľkosti areálu, hniezdneho a potravného biotopu a biotopov dôležitých počas zimovania sa podľa aktuálnej definície priaznivého stavu žlny sivej hodnotí na stupni B, ako priemerný priaznivý stav. Celkový stav žlny sivej v CHVÚ Strážovské vrchy je v súčasnosti hodnotený stupňom **B – priemerný, priaznivý stav.**

1.6.3.2.4. Orol skalný

V súčasnosti je stav populácie orla skalného odhadovaný na úrovni 4-5 párov v CHVÚ. Počet obsadených hniezdných teritórií neklesá za sledované obdobie. Tento stav je porovnateľný s vedeckým návrhom CHVÚ, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný s miernym

nárastom. Stav orla skalného v území je aktuálne klasifikovaný na stupni **A ako dobrý, priaznivý stav**.

1.6.3.2.5. *Bocian čierny*

V súčasnosti je stav populácie bociana čierneho odhadovaný na úrovni 12-16 párov na území CHVÚ. Tento stav je porovnateľný s vedeckým návrhom CHVÚ, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Celkový stav bociana čierneho v CHVÚ Strážovské vrchy je klasifikovaný stupňom **B – priemerný, priaznivý stav**.

1.6.3.2.6. *Včelár lesný*

Pri hodnotení stavu populácie včelára lesného v území odhadnutý na výskyt 30-40 hniezdných párov. Stav trendu populácie je hodnotený ako stabilný. Kvalita a stav hniezdných biotopov sa nezhoršil. Celkový stav včelára lesného v CHVÚ Strážovské vrchy je hodnotený stupňom **A – dobrý, priaznivý stav**.

1.6.3.2.7. *Hlucháň hôrny*

V prípade hlucháňa hôrneho je hodnotenie stavu populácie druhu v CHVÚ Strážovské vrchy najhoršie medzi druhmi, ktoré sú v území predmetom ochrany. Veľkosť populácie dosahuje 0 jedincov od r. 2014. Na základe tejto skutočnosti a kvalitatívneho zhoršenia stavu biotopov je celkový stav druhu v CHVÚ klasifikovaný ako **nepriaznivý – stupňom C**.

1.6.3.2.8. *Kuvik kapcavý*

Na základe aktuálneho monitoringu bol stav populácie určený na 10-15 párov. Tento stav je porovnateľný s vedeckým návrhom CHVÚ. Celkový stav kuvika kapcavého v CHVÚ Strážovské vrchy je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.9. *Lelek lesný*

Na základe aktuálneho monitoringu boli zistené v CHVÚ len jednotlivé výskyty lelka, s odhadom početnosti na 5-10 párov. Celkový stav druhu v CHVÚ Strážovské vrchy je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.10. *Chriaštel' poľný*

Stav populácie chriašteľa poľného je aktuálne odhadovaný na 30-40 párov, čo je porovnateľné s predošlými odhadmi, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Kvalita a stav hniezdných biotopov sa pozorovateľne nezhoršil. Avšak druh je ohrozovaný posúvaním termínov kosenia na lúkach do skorších dátumov a tiež nevhodným spôsobom kosenia, čo sa môže prejavovať na zmenách populácie s oneskorením. Celkový stav chriašteľa poľného v CHVÚ je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.11. *Ďateľ čierny*

V súčasnosti je stav populácie ďatľa čierneho odhadovaný na 75-110 párov. Tento stav je porovnateľný s predošlými odhadmi, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Celkový stav druhu je **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.12. *Ďateľ bielochrbtý*

V súčasnosti je stav populácie ďatľa bielochrbtého odhadovaný na 150-160 párov. Tento stav je porovnateľný s predošlými odhadmi, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Celkový stav ďatľa bielochrbtého v CHVÚ Strážovské vrchy je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.13. *Jariabok hôrny*

Hodnotenia aktuálneho stavu populácie poukázali na úroveň 20 – 25 párov. Stav populácie je hodnotený postupným poklesom najmä v dôsledku silného tlaku predátorov jariabka hôrneho, vrátane diviacej zveri, ktorej stav v území silne narastá. Celkový stav jariabka hôrneho v CHVÚ Strážovské vrchy je klasifikovaný stupňom **C - nepriaznivý**.

1.6.3.2.14. *Penica jarabá*

V súčasnosti je stav populácie penice jarabej odhadovaný na 30-40 párov. Tento stav je porovnateľný s predošlými odhadmi, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Celkový stav druhu v území je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý**.

1.6.3.2.15. *Ďateľ prostredný*

V súčasnosti je stav populácie ďatľa prostredného odhadovaný na 120 -150 párov. Tento stav je porovnateľný s predošlými odhadmi, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Celkový stav ďatľa prostredného v CHVÚ Strážovské vrchy je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.16. *Muchárik malý*

Hodnotenie stavu populácie preukázalo jej mierny pokles na úroveň 70 – 100 párov v rokoch 2010-2014, ako aj zhoršenie kvality biotopov. Celkový stav muchárika malého v CHVÚ je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.17. *Muchárik bielokrký*

V súčasnosti je stav populácie muchárika bielokrkého odhadovaný na 800-1 300 párov. Tento stav je porovnateľný s predošlými odhadmi, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Celkový stav muchárika bielokrkého v CHVÚ Strážovské vrchy je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.18. *Strakoš obyčajný*

V súčasnosti je stav populácie strakoša obyčajného odhadovaný na 300-400 párov. Tento stav je porovnateľný s predošlými odhadmi, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Sledovanie stavu biotopov druhu poukázalo na mierne zhoršenie v dôsledku poklesu ich rozlohy. Celkový stav strakoša obyčajného je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.19. *Strakoš veľký*

Pri hodnotení aktuálneho stavu populácie boli v území zistené 3-4 páry. Kvalita a stav hniezdnych biotopov sa pozorovateľne nezhoršil. Na základe nízkeho stavu populácie a nepriaznivého hodnotenia ostatných kritérií je aj celkový stav druhu v CHVÚ Strážovské vrchy klasifikovaný ako **nepriaznivý – stupňom C**.

1.6.3.2.20. *Prepelica poľná*

Hodnotenie aktuálneho stavu populácie poukázali na úroveň 25-40 párov. Stav populácie hodnotený ako stabilný. Kvalita a stav hniezdnych biotopov sa pozorovateľne nezhoršil. Avšak druh je ohrozovaný posúvaním termínov kosenia na lúkach do skorších dátumov a taktiež nevhodným spôsobom kosenia, čo sa môže prejaviť na zmenách populácie s oneskorením. Celkový stav prepelice poľnej v CHVÚ Strážovské vrchy je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.21. Krutihlav hnedý

V súčasnosti je stav populácie krutihlava hnedého odhadovaný na úrovni 45-90 párov. Tento stav je porovnateľný s predošlými odhadmi, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Celkový stav krutihlava v CHVÚ je klasifikovaný ako **B – priemerný priaznivý**.

1.6.3.2.22. Prhl'aviar čiernohlavý

V súčasnosti je stav populácie prhl'aviara čiernohlavého odhadovaný na 40- 65 párov. Tento stav je porovnateľný s predošlými odhadmi, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Celkový stav druhu v území je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý**.

1.6.3.2.23. Hrdlička poľná

Hodnotenie stavu populácie druhu na 80-120 párov. Stav kvality biotopov je pomerne priaznivý, pokiaľ sa zachová pestrá krajinná mozaika s nelesnou drevinovou vegetáciou. Celkový stav hrdličky poľnej v území je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.2.24. Žltouchvost hôrny

Hodnotenie stavu populácie druhu preukázalo jej pokles na úroveň 30-50 hniezdných párov, ako aj zhoršenie kvality biotopov. Tento stav je spôsobený o.i. celkovým poklesom populácie druhu na Slovensku. Na základe nepriaznivého vývoja populačných kritérií je aj celkový stav druhu v území klasifikovaný ako **C – nepriaznivý**.

1.6.3.2.25. Muchár sivý

V súčasnosti je stav populácie muchára sivého v CHVÚ Strážovské vrchy odhadovaný na 450 - 600 párov. Tento stav je porovnateľný s predošlými odhadmi, preto je stav trendu populácie hodnotený ako stabilný. Celkový stav muchára sivého v CHVÚ Strážovské vrchy je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý stav**.

1.6.3.3. Cieľový stav druhu

Cieľový stav druhu bol určený u jednotlivých druhov na základe významu druhu pre zachovanie populácie druhu na Slovensku, resp. v sústave CHVÚ, podľa dosiahnuteľnosti cieľu ako aj výnimočnosti daného druhu ako zástupcu danej taxonomickej skupiny.

1.6.3.3.1. Sokol sťahovavý

CHVÚ Strážovské vrchy sú najvýznamnejším územím pre ochranu sokola sťahovavého na Slovensku. Preto kvôli významu tohto územia pre jeho ochranu by malo byť cieľom **udržanie súčasného celkového priaznivého stavu na úrovni A – dobrý priaznivý stav**.

1.6.3.3.2. Výr skalný

Celkový priaznivý stav výra skalného v CHVÚ je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom na dôležitosť výra skalného ako významného predmetu ochrany v CHVÚ Strážovské vrchy celkovo je dôležité zabezpečiť udržanie početnosti populácie na minimálne 20 obsadených revírov a teda **zachovanie súčasného stavu v stupni B**.

1.6.3.3.3. Žlna sivá

Celkový priaznivý stav žlny sivej v CHVÚ Strážovské vrchy je v súčasnosti hodnotený stupňom B - priemerný priaznivý stav. Ochrana tohto druhu by mala mať vysokú prioritu, aj preto, že tento druh je významný pre tvorenie hniezdných dutín ďalších predmetov ochrany v CHVÚ Strážovské vrchy. Preto je cieľom opatrení pri manažmente územia **zlepšenie súčasného priaznivého stavu na úroveň A – dobrý priaznivý stav**.

1.6.3.3.4. Orol skalný

Súčasný odhad populácie orla skalného v CHVÚ Strážovské vrchy je 4-5 hniezdných párov, stav populácie je hodnotený ako stabilný. Celkovým cieľom pre ochranu tohto druhu by malo byť **udržanie** stavu populácie orla skalného v CHVÚ Strážovské vrchy a celkového **priaznivého stavu na stupni A**.

1.6.3.3.5. Bocian čierny

Súčasný odhad populácie bociana čierneho v CHVÚ Strážovské vrchy je 12-16 hniezdných párov, stav populácie je hodnotený ako stabilný. Celkovým cieľom pre ochranu tohto druhu by malo byť **minimálne udržanie celkového stavu v stupni B**.

1.6.3.3.6. Včelár lesný

Vzhľadom na veľký význam územia (vd'aka vhodnosti biotopov a rozľahlosti vhodných biotopov) je pre ochranu tohto druhu potrebné **zachovať súčasný priaznivý stav - A**.

1.6.3.3.7. Hlucháň hôrny

V čase vymedzovania sústavy CHVÚ na Slovensku bola celková populácia hlucháňa hôrneho v CHVÚ Strážovské vrchy odhadnutá na úrovni min. 5-6 kohútov. V súčasnosti v dôsledku prudkého poklesu hniezdna populácia druhu z CHVÚ Strážovské vrchy vymizla. Cieľom je **zvrátenie tohto stavu** a to prostredníctvom komplexných prípravných opatrení na ochranu a tvorbu jeho vhodného biotopu. O zvrátení stavu bude možné hovoriť vtedy, ak sa prirodzene navráti do územia hniezdna populácia hlucháňa hôrneho.

1.6.3.3.8. Kuvik kapcavý

Cieľom programu starostlivosti je zvýšiť populáciu druhu prostredníctvom opatrení na zachovanie vyššieho podielu starých porastov - nad 100 rokov (ochrane napomôžu aj opatrenia pre ďalšie lesné druhy, napríklad pre d'atľa čierneho). Cieľom programu starostlivosti je **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v stupni B**.

1.6.3.3.9. Lelek lesný

Na základe aktuálneho monitoringu bol stav druhu v území klasifikovaný ako priemerný priaznivý, **v stupni B**. Cieľom programu starostlivosti je tento stav **minimálne udržať**.

1.6.3.3.10. Chriaštel' poľný

Cieľom ochrany v území je udržanie a mierne zlepšenie stavu druhu s fluktuáciami v závislosti od poveternostných podmienok. Cieľom programu starostlivosti je teda minimálne **udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v území v stupni B**.

1.6.3.3.11. Ďateľ čierny

Vzhľadom na význam druhu pre ostatné dutinové hniezdiče pri tvorbe hniezdných dutín (kuvik kapcavý, d'ateľ bielochrbtý, muchárik malý, žltouchvost hôrny) je cieľom programu starostlivosti pre d'atľa čierneho **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v území v stupni B**.

1.6.3.3.12. Ďateľ bielochrbtý

Cieľom programu starostlivosti je **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v území v stupni B**.

1.6.3.3.13. Jariabok hôrny

Cieľom ochrany je zlepšenie súčasného stavu s fluktuáciami v závislosti od podmienok prostredia, t. j. **zlepšenie nepriaznivého stavu druhu v stupni C do stavu kategórie B – priemerný priaznivý stav.**

1.6.3.3.14. *Penica jarabá*

Cieľom opatrení je zachovanie minimálne súčasnej úrovne druhu v CHVÚ na úrovni 30-40 párov, alebo jej nárast a to prostredníctvom zachovávanía dostatočného porastu krovín a nelesnej vegetácie v poľnohospodárskej krajine a prostredníctvom opatrení, ktoré tlmia sukcesnú premenu krovitých strání na zapojený porast drevín. Cieľom programu starostlivosti je **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v území v stupni B.**

1.6.3.3.15. *Ďateľ prostredný*

Je dôležité zachovať početnosť tohto druhu minimálne na aktuálnej úrovni a zabrániť ďalšiemu poklesu populácie v dôsledku zhoršovania stavu jeho biotopov. Cieľom programu starostlivosti je teda **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v území v stupni B.**

1.6.3.3.16. *Muchárik malý*

Cieľom programu starostlivosti je zvýšiť početnosť a to prostredníctvom opatrení na zachovanie vyššieho podielu starých porastov (nad 100 rokov). Cieľom programu starostlivosti je aspoň **udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v území v stupni B.**

1.6.3.3.17. *Muchárik bielokrký*

Je dôležité zachovať početnosť tohto druhu minimálne na aktuálnej úrovni a zabrániť ďalšiemu poklesu populácie v dôsledku zhoršovania stavu hniezdneho biotopu druhu. Cieľom programu starostlivosti je teda **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v území v stupni B.**

1.6.3.3.18. *Strakoš obyčajný*

Cieľom opatrení je zachovanie minimálne súčasnej úrovne strakoša obyčajného v CHVÚ alebo jej nárast a to prostredníctvom zachovávanía dostatočného porastu krovín a nelesnej vegetácie v poľnohospodárskej krajine a prostredníctvom opatrení, ktoré sú zamerané pre iné poľnohospodárske druhy, ako je napríklad strakoš veľký. Cieľom programu starostlivosti je teda **aspoň udržanie aktuálneho priaznivého stavu v stupni B.**

1.6.3.3.19. *Strakoš veľký*

Cieľom opatrení je zlepšenie súčasného stavu strakoša veľkého v CHVÚ a to prostredníctvom zachovávanía dostatočného zastúpenia mokrých a podmáčaných lúk, mozaikovitých porastov krovín a nelesnej vegetácie v poľnohospodárskej krajine, t. j. **zlepšenie nepriaznivého stavu druhu v stupni C do stavu kategórie B – priemerný priaznivý.**

1.6.3.3.20. *Prepelica poľná*

Cieľom ochrany druhu prepelice v CHVÚ je udržanie alebo mierne zlepšenie tohto stavu s fluktuáciami v závislosti od poveternostných podmienok, pričom pre udržanie stavu prepelice primerane postačujú opatrenia uvedené pre chriašteľa poľného. Cieľom programu starostlivosti je teda **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v stupni B.**

1.6.3.3.21. *Krutihlav hnedý*

Cieľom opatrení je zachovanie súčasnej úrovne krutihlava hnedého v CHVÚ alebo jej nárast a to prostredníctvom zachovávanía dostatočného množstva dutinových stromov, mozaikovitého porastu drevinovej vegetácie v poľnohospodárskej krajine a prostredníctvom opatrení, ktoré sú zamerané aj pre iné poľnohospodárske druhy, ako je napríklad strakoš obyčajný, hrdlička poľná. Cieľom programu starostlivosti je **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v území v stupni B.**

1.6.3.3.22. Pŕhlaviar čiernohlavý

Cieľom opatrení je zachovanie súčasnej úrovne druhu v CHVÚ alebo jej nárast a to prostredníctvom zachovávanía dostatočného zastúpenia medzí, remízok, podmáčaných lúk a celkovo pestrej mozaikovitej štruktúry poľnohospodárskej krajiny. Cieľom programu starostlivosti je **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v stupni B.**

1.6.3.3.23. Hrdlička poľná

Cieľom opatrení je zachovanie súčasnej úrovne druhu v CHVÚ na úrovni 80-120 párov alebo jej nárast a to prostredníctvom zachovávanía dostatočného množstva stromov, mozaikovitého porastu drevinovej vegetácie v poľnohospodárskej krajine a prostredníctvom opatrení, ktoré sú zamerané aj pre iné poľnohospodárske druhy, ako je napríklad strakoš obyčajný a krutihlav hnedý. Cieľom programu starostlivosti je **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v území v stupni B.**

1.6.3.3.24. Žltochvost hôrneý

Cieľom programu starostlivosti je zastavenie poklesu populácie žltochvosta hôrneho v CHVÚ Strážovské vrchy a zvýšenie a udržanie jeho stavu (a to prostredníctvom opatrení v hniezdnych biotopoch, v lesných porastoch nad 80 rokov a v intravilánoch obcí), aby sa dosiahlo **zlepšenie stavu druhu zo stupňa C – nepriaznivý stav do stupňa B – priemerný priaznivý stav.**

1.6.3.3.25. Muchár sivý

Je dôležité zachovať početnosť tohto druhu minimálne na aktuálnej úrovni a zabrániť ďalšiemu poklesu populácie v dôsledku zhoršovania stavu hniezdného biotopu. Cieľom programu starostlivosti je preto **minimálne udržanie aktuálneho priaznivého stavu druhu v území v stupni B.**

1.6.3.4. Osobitné záujmy

1.6.3.4.1. Sokol sťahovavý

V prípade sokola sťahovavého, ako symbolu ohrozenosti a elegancie, verejnosť všeobecne akceptuje potrebu ochrany tohto druhu. Ochrana sokola sťahovavého tak nie je potrebná len ako predmetu ochrany CHVÚ, ale aj ako kultúrneho dedičstva. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo jeho hniezd. Ochranné zóny okolo hniezdnych stromov po individuálnom posúdení vyhlasuje orgán ochrany prírody rozhodnutím. Vymedzenie zón ochrany okolo hniezdisk sokola sťahovavého je už teraz predmetom vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z.. Mimo hniezdnych stromov, ak takéto porasty sú v rubnej dobe a tieto opatrenia nie sú uvedené v PSoL, je potrebné, aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. Taktiež pri ochrane môže dochádzať ku konfliktu s komunitou horolezcov, čo však je riešiteľné cez komunikáciu a usmerňovanie systémom výnimiek do určených lokalít.

1.6.3.4.2. Výr skalný

Ochrana výra skalného a jeho hniezdisk v Strážovských vrchoch sa týka skalných útvarov a neprístupných skalných masívov. Tu môže dochádzať ku konfliktu s komunitou horolezcov, čo však je riešiteľné cez komunikáciu a usmerňovaným systémom výnimiek do určených lokalít. Ochrana tohto druhu sa nedotýka iných záujmov verejnosti.

1.6.3.4.3. Žlna sivá

Vzhľadom na celkovo pozitívne vnímanie d'atľov verejnosťou je záujem na ich ochrane nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ ale aj pre zachovanie kultúrneho dedičstva. Pri ochrane žlny sivej môžu v CHVÚ vzniknúť konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdných stromov. Nakoľko ide len o jednotlivé stromy, sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou komunikáciou a v prípade obmedzenia bežného obhospodarovania cez náhrady. Väčším konfliktom môžu byť požiadavky na ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.4. Orol skalný

V prípade orla skalného ako symbolu ohrozenosti a symbolu slovenských hôr verejnosť všeobecne akceptuje potrebu ochrany tohto druhu. Ochrana orla skalného tak nie je potrebná len ako predmetu ochrany CHVÚ, ale aj ako kultúrneho dedičstva. Ochrana orla skalného môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo jeho hniezd, čo je už teraz predmetom vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z.. Tieto zóny po individuálnom posúdení vyhlasuje orgán ochrany prírody rozhodnutím.

1.6.3.4.5. Bocian čierny

Ochrana bociana čierneho je širokou verejnosťou vnímaná ako potrebná, keďže ide o vzácny druh. V prípade jeho ochrany nie sú iné priame osobitné záujmy na ochrane a využívaní tohto druhu, ktoré by boli v rozpore s cieľmi jeho ochrany. Ochrana bociana čierneho môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo hniezd bociana čierneho. Ako v prípade ďalších druhov je vykonávanie lesohospodárskej činnosti v blízkosti hniezd bociana čierneho riešené vo vyhláške MŽP SR č. 434/2009 Z. z.. Ochranné zóny okolo hniezdných stromov individuálnom posúdení vyhlasuje orgán ochrany prírody rozhodnutím. Bocian čierny je atraktívnym cieľom pre fotografy, čím vzniká potenciálny konflikt medzi fotografmi a ochranou prírody v blízkosti hniezdisk tohto druhu.

1.6.3.4.6. Včelár lesný

V prípade včelára lesného ako verejnosti neznámeho druhu neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Výnimočne v odôvodnených prípadoch môže pre ochranu včelára lesného vzniknúť požiadavka na vytvorenie zón ochrany okolo hniezda, pričom vykonávanie lesohospodárskej činnosti v blízkosti hniezd bociana čierneho riešené vo vyhláške MŽP SR č. 434/2009 Z. z. Tieto ochranné zóny po individuálnom posúdení vyhlasuje orgán ochrany prírody rozhodnutím a v prípade obmedzenia bežného obhospodarovania cez náhrady. V prípade včelára sa očakáva len minimálny počet žiadostí na vytvorenie ochranných zón.

1.6.3.4.7. Hlucháň hôrny

Ochrana hlucháňa hôrneho sa stretáva so záujmami poľovného využívania tohto druhu, keďže je v poľovníckej legislatíve zaradený ako zver. V dôsledku nízkej početnosti a takmer všeobecného úbytku tohto druhu na Slovensku, v súčasnosti vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 344/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o poľovníctve v znení neskorších predpisov nestanovuje dobu lovu pre hlucháňa hôrneho a ponecháva tento druh celoročne chránený. Ciele ochrany sú preto v súlade s rámcom poľovníckej legislatívy a spoločným cieľom je zvýšiť súčasnú nízku kritickú úroveň stavov

hlucháňa hôrneho. Toto však môže viesť ku konfliktu s lesným hospodárstvom v prípade nárokov na bezzásah nad rámec súčasného 5. stupňa ochrany alebo na zmenu obhospodarovania. Toto je v programe starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy riešené vymedzením lokalít na pasívny manažment v mape č. 6.5.4 (spolu 362,96 ha) a definovaním navrhovaných zásad a opatrení. V rozpore so záujmami hlucháňa hôrneho je rozvoj stredísk cestovného ruchu, napríklad lyžiarskych.

1.6.3.4.8. Kuvik kapcavý

V prípade kuvika kapcavého ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana kuvika kapcavého môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto potenciálny konflikt je riešiteľný vhodnou formou komunikácie.

1.6.3.4.9. Lelek lesný

Lelek lesný je veľmi nenápadný druh, preto vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia v prípade premeny sukcesne zarastajúcich pasienkov (pionierskymi drevinami ako borievka, lieska, borovica) na husto zapojený porast. Tento potenciálny konflikt je minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie.

1.6.3.4.10. Chriaštel' poľný

V prípade chriašteľa poľného ako verejnosti neznámeho druhu neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana chriašteľa poľného môže zasiahnuť do záujmov poľnohospodárstva a to napríklad posunutím termínu kosenia na neskorší termín. Takéto posunutie zároveň znamená zníženie kvality tráv, plodín získaných pri neskoršom kosení, a teda aj negatívny dopad na hospodárenie dotknutých subjektov. Tento konflikt je riešiteľný vhodnou formou komunikácie, resp. využitím iných nástrojov.

1.6.3.4.11. Ďateľ čierny

Vzhľadom na celkovo pozitívne vnímanie ďatľov verejnosťou existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ, ale aj pre zachovanie kultúrneho dedičstva. Pri ochrane ďatľa čierneho môžu v CHVÚ vzniknúť požiadavky na ochranu hniezdných stromov. Nakoľko ide len o jednotlivé stromy, sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou komunikáciou.

1.6.3.4.12. Ďateľ bielochrbtý

Vzhľadom na celkovo pozitívne vnímanie ďatľov verejnosťou existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ, ale aj pre zachovanie kultúrneho dedičstva. Pri ochrane ďatľa bielochrbtého môžu v CHVÚ vzniknúť požiadavky na ochranu hniezdných stromov. Jeho efektívna ochrana môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva, keďže v prípade tohto druhu požiadavky na jeho ochranu zahŕňajú ochranu vhodných porastov. Avšak zväčša ide o ochranné lesy.

1.6.3.4.13. Jariabok hôrny

Jariabok hôrny je v súčasnosti klasifikovaný ako poľovná zver s určenou dobou lovu. Táto doba lovu a minimálny záujem na love tohto druhu však spôsobuje, že súčasné nastavenie poľovníckej legislatívy a legislatívy ochrany prírody nie sú v rozpore s cieľmi ochrany stanovenými pre CHVÚ Strážovské vrchy. Stret záujmov môže vzniknúť pri obmedzení prikrmovania a vnadenia diviacej zveri. Diviaky a iné druhy (napr. krkavec, kuna, líška) majú veľký predačný tlak na druh najmä v reprodukčnom období. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov hospodárenia v prípade prevodu sukcesne zarastajúcich pasienkov (pionierskymi drevinami ako borievka, breza, lieska, jarabina, borovica) na husto zapojený porast a tiež pri požiadavke na ponechanie pionierskych drevín na rúbaniach v podiele min. 20 % rozlohy rúbane. Avšak pri požiadavke na zaradenie podielu pionierskych drevín do plánu obnovného

zastúpenia drevín a nie cieľového by nemalo dochádzať ku konfliktu, nakoľko to je v súlade s právnymi predpismi na úseku lesného hospodárstva.

1.6.3.4.14. *Penica jarabá*

V prípade penice jarabej ako verejnosti málo známeho druhu neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jej ochrany. Ochrana druhu sa môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárstva, keďže na svoje prežívanie potrebuje dostatok rozptýlenej nelesnej drevinovej (krovitej) vegetácie a niektoré preferované spôsoby hospodárenia (rozorávanie TTP, výruby remízok) spôsobujú zánik týchto krajinných prvkov, čo je v rozpore s topickými požiadavkami druhu. Konflikt záujmov môže nastať s lesným hospodárstvom pri zachovávaní bezlesia, teda obmedzenia zalesňovania xerothermných krovitých strání.

1.6.3.4.15. *Ďateľ prostredný*

Vzhľadom na celkovo pozitívne vnímanie ďateľov verejnosťou existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ, ale aj pre zachovanie kultúrneho dedičstva. Pri ochrane ďateľťa prostredného môžu v CHVÚ vzniknúť požiadavky na ochranu porastov s dutinovými stromami a mŕtvym drevom, ktoré sú riešiteľné. Zväčša ide o ochranné lesy.

1.6.3.4.16. *Muchárik malý*

V prípade muchárika malého, ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva, keďže požiadavky na ochranu tohto druhu zahŕňajú ochranu pôvodných listnatých alebo zmiešaných lesov s dostatkom dutinových stromov.

1.6.3.4.17. *Muchárik bielokrký*

V prípade muchárika bielokrkého, ako verejnosti málo známeho druhu, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto potenciálny konflikt je riešiteľný vhodnou formou komunikácie. Väčším konfliktom sú požiadavky na ochranu pôvodných listnatých alebo zmiešaných lesov (nad 80 rokov) s dostatkom dutinových stromov.

1.6.3.4.18. *Strakoš obyčajný*

V prípade strakoša obyčajného, ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Konflikty môžu vzniknúť pri požiadavkách na ponechanie dostatočnej rozlohy hniezdných biotopov, t. j. rozptýlených krovín na pasienkoch alebo líniových porastov nelesnej drevinovej vegetácie na okrajoch poľnohospodárskych pozemkov. Na niektorých lokalitách sa za posledné roky kvalita biotopov zhoršila v dôsledku zániku krajinných prvkov za účelom poľnohospodárskeho využívania, napríklad výruby solitérnych stromov, nevhodný manažment stromoradií a vetrolamov, čo je v rozpore s topickými požiadavkami druhu.

1.6.3.4.19. *Strakoš veľký*

V prípade strakoša veľkého, ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana strakoša veľkého sa môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárskeho sektoru, keďže druh na svoje prežívanie potrebuje dostatok stromovej zelene a vhodnej potravy vrátane hmyzu. Na niektorých lokalitách sa za posledné roky kvalita biotopov zhoršila v dôsledku zániku krajinných prvkov za účelom poľnohospodárskeho využívania, napríklad výruby solitérnych stromov, nevhodný manažment stromoradií a vetrolamov, čo je v rozpore s topickými požiadavkami druhu.

1.6.3.4.20. *Prepelica poľná*

Ochrana prepelice poľnej ako symbolu poľnohospodárskej krajiny vo verejnosti je záujmom nielen z dôvodu jej určenia ako predmetu ochrany v CHVÚ Strážovské vrchy, ale aj pre zachovanie kultúrneho dedičstva. Nakoľko ide o nenáročný druh, nie je predpoklad vzniku väčšieho konfliktu s hospodárskym využitím územia z dôvodu požiadavky na špeciálne opatrenia s výnimkou obmedzenia využívania chemických prípravkov na ochranu rastlín a posúvania termínov kosenia lúk.

1.6.3.4.21. *Krutihlav hnedý*

V prípade krutihlava hnedého ako nenápadného a verejnosti málo známeho druhu neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu sa môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárskeho sektoru, keďže na svoje prežívanie potrebuje dostatok stromovej zelene s dutinovými stromami a vhodnej potravy vrátane hmyzu (mraveniská). Na niektorých lokalitách sa za posledné roky kvalita biotopov zhoršila v dôsledku zániku krajinných prvkov za účelom poľnohospodárskeho využívania, napríklad rozorávanie TTP, veľkoplošné mulčovanie pasienkov - nedopaskov, výruby solitérných stromov, nevhodný manažment stromoradií a vetrolamov, čo je v rozpore s topickými požiadavkami druhu. Do konfliktu s hospodárskym využitím územia sa môže realizácia ochrany druhu dostať pri požiadavke obmedzenia využívania chemických prípravkov na ochranu rastlín - najmä insekticídov.

1.6.3.4.22. *Pŕhľaviar čiernohlavý*

V prípade pŕhľaviara čiernohlavého ako verejnosti neznámeho druhu neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana pŕhľaviara je dôležitá nielen z dôvodu jej určenia ako predmetu ochrany v CHVÚ Strážovské vrchy, ale aj ako symbolu zdravej poľnohospodárskej krajiny. Vzhľadom na to, že ide o nenáročný druh, nie je predpoklad vzniku väčšieho konfliktu s hospodárskym využitím územia z dôvodu požiadavky realizácie špeciálnych opatrení s výnimkou obmedzenia využívania chemických prípravkov a veľkoplošného mulčovania nedopaskov.

1.6.3.4.23. *Hrdlička poľná*

V prípade hrdličky poľnej, ako verejnosti málo známeho druhu, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu sa môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárskeho sektoru, keďže hrdlička poľná na svoje prežívanie potrebuje dostatok stromovej zelene. Na niektorých lokalitách sa za posledné roky kvalita biotopov zhoršila v dôsledku zániku krajinných prvkov za účelom poľnohospodárskeho využívania, napríklad rozorávanie TTP, výruby remízok, výruby solitérných stromov, čo je v rozpore s topickými požiadavkami druhu.

1.6.3.4.24. *Žltochvost hôrny*

V prípade žltochvosta hôrneho ako verejnosti neznámeho druhu neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana žltochvosta hôrneho môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto potenciálny konflikt je riešiteľný vhodnou formou komunikácie. Väčší konflikt sa predpokladá v súvislosti s požiadavkou na ochranu potravných a hniezdných biotopov.

1.6.3.4.25. *Muchár sivý*

Podobne ako žltochvost hôrny, aj muchár sivý je veľmi nenápadný a teda pre širokú verejnosť neznámy druh. Preto vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana muchára sivého môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, potenciálny konflikt je riešiteľný vhodnou formou komunikácie. Väčší konflikt sa predpokladá v súvislosti s požiadavkou na ochranu potravných a hniezdných biotopov.

1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území

Severná časť CHVÚ sa prekrýva s územím **Chránenej krajinnej oblasti Strážovské vrchy**, kde platí 2. stupeň ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. a je zároveň územím európskeho významu **SKUEV0256 Strážovské vrchy**. V južnej časti sa CHVÚ prekrýva s 3 ďalšími územiami európskeho významu: **SKUEV0274 Baské**, **SKUEV0275 Kňazí stôl**, **SKUEV0128 Rokoš**. Realizácia opatrení v CHVÚ je v súlade so záujmami ochrany biotopov a druhov, pre ktoré sú tieto ÚEV vymedzené.

V rámci národnej sústavy chránených území sa CHVÚ územne prekrýva s 26 ďalšími územiami:

- Národná prírodná rezervácia Súľovské skaly (5. stupeň ochrany) a ochranné pásmo národnej prírodnej rezervácie Súľovské skaly (4. stupeň ochrany),
- Národná prírodná rezervácia Manínska tiesňava (5. stupeň ochrany) a ochranné pásmo národnej prírodnej rezervácie Manínska tiesňava (4. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Kostolecká tiesňava (5. stupeň ochrany) a ochranné pásmo prírodnej rezervácie Kostolecká tiesňava (4. stupeň ochrany),
- Národná prírodná rezervácia Podskalský Roháč (5. stupeň ochrany),
- Národná prírodná rezervácia Vápeč (5. stupeň ochrany),
- Národná prírodná rezervácia Strážov (5. stupeň ochrany),
- Národná prírodná rezervácia Rokoš (5. stupeň ochrany),
- Národná prírodná rezervácia Bradlo (5. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Pod Homôľkou (4. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Smradľavý vrch (4. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Rysia (5. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Jankov vršok (5. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Jedlie (5. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Udrina (5. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Kňazí stôl (5. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Ľutovský Drieňovec (5. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Žihľavník (5. stupeň ochrany),
- Prírodná rezervácia Žrebíky (5. stupeň ochrany),
- Národná prírodná pamiatka Lánce (4. stupeň ochrany),
- Prírodná pamiatka Súľovský hrádok (4. stupeň ochrany),
- Prírodná pamiatka Prielom Nitrice (4. stupeň ochrany),
- Prírodná pamiatka Bosmany (5. stupeň ochrany),
- Prírodná pamiatka Prečínska skalka (5. stupeň ochrany),
- Prírodná pamiatka Zliechovský močiar (5. stupeň ochrany),
- Prírodná pamiatka Stará Bebrava (5. stupeň ochrany),
- Chránený areál Svarkovica (4. stupeň ochrany).

5. stupeň ochrany platí v rámci CHVÚ Strážovské vrchy na 2 762 ha (**4,71 %** z celkovej rozlohy CHVÚ), **4. stupeň ochrany** na 448,6 ha (**0,76 %**), **2. stupeň ochrany** platí na ploche 29 436,244 ha (**50, 17 %**) a 1. stupeň na rozlohe 26 026,156 ha (**44,36 %**). Prekryv CHVÚ Strážovské vrchy s inými chránenými územiami a územiami európskeho významu je mapovou prílohou č. 6.5.2.

V rámci CHVÚ sú evidované prvky **územného systému ekologickej stability**: provincionálne biocentrum Súľovské skaly, nadregionálne biocentrá Podhradská dolina, Podskalský Roháč, Vápeč, Maníny – Kostelec, Strážov, Rokoš – Nitrické vrchy, ktoré sú prepojené terestrickými biokoridormi nadregionálnej úrovne a pomerne hustá sieť regionálnych prvkov.

Okrem vyššie uvedených MCHÚ sa na území CHVÚ Strážovské vrchy nachádza aj 9 jaskýň (prírodných pamiatok), ktoré sa s CHVÚ Strážovské vrchy neprekrývajú (<http://uzemia.enviroportal.sk/>).

1.7. Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa

Lesné pozemky sú obhospodarované podľa programov starostlivosti o lesy (PSoL). Podrobnosti sú uvedené v tabuľke č. 77, č. 78, č. 79 a č. 80, údaje poskytl Národné lesnícke centrum v septembri 2018. Výber základných rámcových modelov hospodárenia pre hlavné identifikátory je v tab. č. 81 v časti 3.3. Porastová mapa je prílohou č. 6.5.3.

Tabuľka č. 77: Prehľad platných PSoL v CHVÚ Strážovské vrchy

Lesný celok (LC)	Platnosť PSoL	Výmera porastovej plochy v CHVÚ (ha)
ČIČMANY	2017 – 2026	1528,07
RAJECKO	2017 – 2026	1451,63
SÚĽOV	2017 – 2026	2425,89
MAGURA - I	2019 – 2028	1688,79
NITRIANSKE PRAVNO - I	2019 – 2028	64,46
LESY OBCE NITRIANSKE	2019 – 2028	16,72
KŠINNÁ	2012 – 2021	4964,59
OPATOVÁ	2012 – 2021	1360,70
SLATINA NAD BEBRAVOU	2012 – 2021	5955,37
BELUŠA	2013 – 2022	4710,74
ILAVA	2013 – 2022	4413,96
PREČIN	2013 – 2022	6099,58
NITRIANSKE RUDNO	2015 – 2024	2994,64
UHROVEC	2015 – 2024	1499,81
VALASKÁ BELÁ	2015 – 2024	6695,72
VESTENICE	2015 – 2024	2980,01
TURIE	2015 – 2024	831,08
Spolu		49 681,76

Tabuľka č. 78: Zastúpenie kategórií lesa v CHVÚ Strážovské vrchy

Kategória lesa	Písmeno kategórie	ha	%
H		33 607,96	67,63
O	a	8 708,31	17,53
	d	7 094,28	14,28
	spolu	15 802,59	31,81
U	c	85,24	0,18
	d	122,16	0,25
	e	63,81	0,13
	spolu	271,21	0,56
Spolu		49 681,76	100

Legenda: H – lesy hospodárske; O – lesy ochranné – subkategórie: a - lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, ako sú najmä sutiny, strže, strmé svahy so súvislo vystupujúcou materskou horninou, nespevnené štrkové nánosy, rašeliniská, mokrade a inundačné územia vodných tokov; d - ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy; U – lesy osobitného určenia – subkategórie: c - prímestské a ďalšie lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou alebo rekreačnou funkciou; d - v uznaných zverníkoch a samostatných bažantniciach; e - v chránených územiach a na lesných pozemkoch s výskytom biotopov európskeho významu alebo chránených druhov.

Porastová plocha zaberá 97,5 % lesných pozemkov, 2,5 % lesného pôdneho fondu sú plochy bez lesných porastov.

Tabuľka č. 79: Zastúpenie drevín v porastoch CHVÚ Strážovské vrchy

Drevina	BK	SM	BO	DZ	SC	JH	BC	HB	JS	CR	JD
%	63,9	12,1	10,3	3,4	2,4	1,8	1,3	1,1	0,9	0,8	0,4
Drevina	BR, DP, DL, JP, MK, JK		LM, DG, JL, OS, BX, JX, CS, LV, JM, AG, VB, BH, BP, OC, VV, VJ, JB, SP, VK, TI, OV, TB, TC, TX								
%	0,1 – 0,5		< 0,1								

Legenda - dreviny: AG-agát biely, BH-brest horský, BK- buk lesný, BC-borovica čierna, BO- borovica lesná, BP-brest poľný, BR-breza previsnutá, BX-jarabina brekyňová, CS-čerešňa vtáčia, CR-dub cerový, DG-duglaska tisolistá, DL-dub letný, DZ- dub zimný, DP-drieň obyčajný, HB-hrab obyčajný, JB-jarabina vtáčia, JD-jedľa biela, JH-javor horský, JL-jelša lepkavá, JM-javor mliečny, JP-javor poľný, JS-jaseň štíhly, JK-jaseň mannový, JX-jelša sivá, LM-lipa malolistá, LV-lipa veľkolistá, MK-jarabina mukyňová, OC-orech čierny, OV-orech vlašský, OS-topoľ osikový, SC-smrekovec opadavý, SM-smrek obyčajný, SP-smrek pichľavý, TB-topoľ biely, TC-topoľ čierny, TI-topoľ „I-214“, TX-tis obyčajný, VJ-borovica hladká, VB-vrba biela, VF-vrba krehká, VV-vrba hlavová, VK-vrba krovitá (krovité druhy)

Tabuľka č. 80: Veková štruktúra lesných porastov v CHVÚ Strážovské vrchy

Vek v rokoch	0	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-160	161-210
Zastúpenie v %	0,2	6,9	13,7	11,8	15,5	18,7	16,4	11,1	3,8	1,9

2. SOCIOEKONOMICKÉ POMERY (VYUŽÍVANIE ÚZEMIA A JEHO OKOLIA), POZITÍVNE A NEGATÍVNE FAKTORY

2.1. Historický kontext

V prvej polovici 20. storočia sa otvorená krajina okolo ľudských sídel v území Strážovských vrchov využívala **maloroľníckym spôsobom**. V krajine pokrývke prevládali pásové políčka, teda krajinná štruktúra bola mozaikovitá a pomerne pestrá. Na pastvu sa využívali sklonité svahy s plytšími pôdami. Kosienky boli tiež v odľahlejších polohách. Napriek menej dôraznej **kolktivizácii** došlo aj v Strážovských vrchoch na väčšine miest k rozsiahlemu sceleniu pôvodných drobných políčok do veľkých lánov a k likvidácii nelesnej stromovej vegetácie. Príkladmi takýchto miest je okolie Zliechova, Čičmian, Súľova, Bodinej Hornej Poruby, Omšenia, sčasti Valaskej Belej. Takéto scelenie prispelo na niektorých miestach k zhoršeniu hniezdnych podmienok pre strakoša obyčajného, strakoša veľkého, krutihlava hnedého, prhľaviara čiernohlavého, penice jarabej, hrdličky poľnej v dôsledku odstránenia drevinovej nelesnej vegetácie, avšak aj po scelení ostali často poľnými kultúrami v dôsledku horších klimatických podmienok trávne porasty, v dôsledku čoho ostali zachované vhodné podmienky pre chrašťaľa poľného.

Jednou zo zásadných zmien v nedávnej minulosti (v období r. 1950-2000) bolo **ukončenie pastvy, kosenia a opustenie políčok, prípadne aj časté následné cielené zalesňovanie alebo sukcesné zarastenie** týchto políh lesom na niektorých menej dostupných lokalitách najmä na sklonitých a kamenistých svahoch, tiež na lokalitách vo vyšších polohách. Takto sa zväčšili vhodné biotopy pre niektoré druhy ako napríklad jariabok hôrny. Naopak sukcesné zarastenie v pokročilej fáze negatívne vplýva predovšetkým na druhy ako chrašťaľ poľný, penica jarabá, prhľaviar čiernohlavý, strakoš obyčajný, hrdlička poľná.

Aj napriek spomínaným zmenám využívania poľnohospodárskej krajiny Strážovských vrchov si však územie zachovalo **pomerne pestrý mozaikovitý charakter s vysokou biodiverzitou**.

2.2. Stručný opis aktuálneho stavu

Poľnohospodárstvo

V rámci CHVÚ Strážovské vrchy sa podľa evidencie LPIS aktívne **poľnohospodársky využíva 6 306,71 ha** poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje takmer 15 % z celkovej výmery CHVÚ. Z tejto plochy je 611,54 ha využívaných ako orná pôda, čo predstavuje takmer 10 (10,1) % z celkovej využívanej plochy. Trvalé trávnaté porasty sú na výmere 5 689,88 ha, čo predstavuje 90 % z celkovej využívanej plochy. Záhrady sú obhospodarované na výmere 3,74 ha a sady na výmere 1,55 ha. Pôda, na ktorej obhospodarovanie nie je bližšie špecifikované a zatiaľ nie je poľnohospodársky využívaná, má výmeru 229,98 ha.

Lesné hospodárstvo

Lesné pozemky zaberajú 84,67 % výmery CHVÚ. Približne 32 % zastúpenie ochranných lesov v CHVÚ sa významne podieľa aj na výmere porastov nad 100 rokov (viac ako 33 %). V drevinovej skladbe síce prevažujú stanovištne vhodné druhy, avšak zastúpenie smreka obyčajného je vyššie ako by malo byť v 2. – 5. vegetačnom stupni.

Rekreácia a šport

Ťažiskovými aktivitami sú letná a zimná turistika. Letné aj zimné **turistické trasy** sú vybudované najmä v oblasti **Súľovských skál, Manínskej tiesňavy, Pružiny**. **Zimné športy** sú sústredené v CHVÚ do menších lyžiarskych stredísk v **Čičmanoch, Zliechove**. Vznik nových veľkých stredísk a nových foriem turizmu sa podľa územného plánu nepredpokladá.

Poľovníctvo a rybárstvo

V CHVÚ Strážovské vrchy je evidovaných **42 poľovných revírov a zasahuje do jeleních poľovných oblastí J III. Strážovská hornatina J VIII. Malá Fatra a J II. Bebrava.**

Rybárska činnosť je vykonávaná podľa zákona č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a podľa jeho vykonávacej vyhlášky

Ťažba nerastných surovín

V CHVÚ je evidované **prieskumné územie Trenčianske Teplice** pre termálne podzemné vody a **Rajec – Vidošová** pre dolomit vhodný na chemicko-technologické spracovanie. V rámci CHVÚ sú využívané výhradné ložiská s určeným **dobývacím priestorom Podlužany – lom Medzná I. (PD Podlužany)** s ťažbou dolomitu a **Beluša (Kameňolomy CS s.r.o. Žilina)** s ťažbou vápenca. V okolí Pružiny a Mojtína sa nachádzajú **chránené ložiskové územia pre vápenec**, kde sa s ťažbou neuvažuje. Najvýznamnejšie lomy sú Butkov pri Ladcoch, lomy pri Mojtíne a pri Mníchovej Lehote, v Rožňových Miticiach, pri Nitrianskom Rudne, v Uhrovci, pri Valaskej Belej, Gápľi (dnes časti Valaskej Belej) a Tužine.

Vodné hospodárstvo

Prevažná časť CHVÚ je zároveň **chránenou vodohospodárskou oblasťou Strážovské vrchy**. V južnej časti sú vyhlásené povodia vodárenských tokov Tužina a Nitrica. V rámci územia sú rozsiahle pásma hygienickej ochrany podzemných zdrojov vody. Do západnej časti zasahuje **ochranné pásmo 2. a 3. stupňa prírodného liečivého zdroja Trenčianske Teplice**, v južnej časti okrajovo zasahuje ochranné pásmo 2. stupňa prírodného zdroja minerálnych stolových vôd **Trenčianske Mitice**. V okolí CHVÚ sú situované prírodné liečivé zdroje **Rajecké Teplice** a **Nimnica** a ich ochranné pásma. **Geotermálne vody** sú využívané **v Bojniciach, Trenčianskych Tepliciach, Rajci a Belušských Slatinách**.

Ďalšie využitie

V CHVÚ sa nenachádzajú výrobné podniky, skládky odpadov v prevádzke ani iné zdroje znečisťovania. Prevádzkovaná skládka tuhého komunálneho odpadu miestneho významu sa nachádza západne od CHVÚ v lokalite Lieskovec – Dubnica nad Váhom. V širšom okolí CHVÚ sa nachádza verejné civilné letisko Žilina a neverejné športové letiská Prievidza, Považská Bystrica, Dubnica nad Váhom - Slavica. Severovýchodne od CHVÚ sa realizuje **výstavba D1 v úseku Hričovské Podhradie – Dubná Skala**, južne od CHVÚ je v príprave **rýchlostná cesta R2 úsek Pravotice – Nováky**.

Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

Pamiatky a objekty významné z hľadiska **kultúrno-historického dedičstva** sú sústredené najmä **v Čičmanoch** (pamiatková rezervácia ľudovej architektúry, národopisné expozície, tradičné folklórne podujatia) aj v ďalších obciach vo vnútri a po obvode územia (**Jablonové, Predmier, Súľov – Hradná, Lietava, Rajecké Teplice, Rajec, Pružina, Nitrianske Pravno**). V okolí územia sú **pútnické miesta Rajecké Teplice a Rajecká Lesná – Frivald**.

2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany

2.3.1. Návrh zásad a opatrení pre jednotlivé predmety ochrany

Návrh zásad a opatrení vychádza z **hodnotenia stavov jednotlivých druhov** vyhotovených ŠOP SR v r. **2010-2015** a **odporúčaní navrhnutých expertmi** v danom hodnotení, ako **aj z odporúčaných opatrení vo vedeckých publikáciách**.

Návrh zásad a opatrení pre jednotlivé druhy je tu uvedený v celom rozsahu nutných opatrení pre udržanie optimálnej populácie dotknutých druhov. Vzhľadom na to, že opatrenia a biotopové nároky jednotlivých druhov si často v rôznom rozsahu protirečia, bolo potrebné tieto opatrenia zosúladiť. Preto taxatívne uvedené opatrenia pre jednotlivé druhy boli nižšie zoskupené pre skupiny druhov, ktoré sú prioritou ochrany vo vyčlenených ekologicko-

funkčných priestoroch (EFP). Návrh týchto finálnych opatrení (ktoré sa odporúčajú na realizáciu) v EFP však musí brať v úvahu nároky jednotlivých druhov, preto sú uvádzané v plnom rozsahu.

2.3.1.1. Návrh zásad a opatrení pre sokola sťahovavého

Na udržanie stavu sokola sťahovavého na stupni A priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- zabezpečiť monitoring všetkých obsadených hniezd (minimálne 3 návštevy do roka na každom hniezde) na začiatku hniezdenia v období toku (koniec februára, prvá polovica marca), uprostred hniezdenia (apríl – máj) a po vyletení mláďat (v závislosti od zasadnutia samice na znášku, spravidla začiatkom júna),
- v odôvodnených prípadoch a mimo lokalít v 5. stupni ochrany zabezpečiť, na základe rozhodnutia orgánu ochrany prírody, vylúčenie akýchkoľvek aktivít na hniezdnych lokalitách a to v období rozmnožovania (od 1. februára do 15. júla) vo vonkajšej časti ochrannej zóny; vo vnútornej časti ochrannej zóny hniezdného stromu možno opatrenia na ochranu lesa vykonať len výnimočne, mimo obdobia hniezdenia, so súhlasom organizácie ochrany prírody; polomer vonkajšej časti ochrannej zóny je 100-300 m a polomer vnútornej časti je 100 m,
- najmä v čase hniezdenia vylúčiť alebo obmedziť skalolezeckú činnosť, športovo rekreačnú činnosť, lesohospodársku činnosť, ktorá by viedla k rušeniu hniezdniaceho vtáctva, turistické chodníky, ohniská a. i. vo vzdialenosti 500 m okolo hniezd,
- odstrániť z okolia hniezda istiace body (v súčinnosti s miestnym horolezeckým klubom) v lokalitách s celoročným zákazom vykonávať skalolezeckú činnosť,
- vylúčiť paragliding v hniezdnom období do 500 m od hniezda,
- hlavne v okolí hniezd, potravných biotopov a iných kolíznych bodov zabezpečiť stĺpy 22 kV elektrického vedenia ochrannými prvkami a nadvzdušné vedenia signalizačnými zariadeniami, prípadne ich umiestniť pod zem; v prípade nových preferovať typovo a konštrukčne vhodné stĺpy alebo umiestnenie pod zem,
- inštalovať umelé hniezda iba v krajných prípadoch nevhodného bralného biotopu (napr. zatekanie do hniezda pod násadu), ktoré pár aj napriek tomu obsadil na nevhodnom mieste a ktoré neposkytuje lepšie alternatívne hniezdne možnosti,
- odstrániť ohniská na hniezdnych bralách a pod nimi v okruhu min. 200 m od hniezda,
- realizovať preventívne opatrenia na zabránenie neoprávneného vjazdu na terénnych motocykloch a štvorkolkách do blízkosti hniezd,
- realizovať ekovýchovné aktivity na propagáciu ochrany druhu a zlepšenie informovanosti cieľových skupín (majitelia a správcovia pozemkov, horolezci) a širokej verejnosti (prednášky, letáky, plagáty, DVD zo stráženia kamerovým systémom atď.).

2.3.1.2. Návrh zásad a opatrení pre výra skalného

Na udržanie stavu výra na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- hlavne v okolí hniezd, potravných biotopov a iných kolíznych bodov zabezpečiť stĺpy 22 kV elektrického vedenia ochrannými prvkami a nadvzdušné vedenia signalizačnými zariadeniami, prípadne ich umiestniť pod zem; v prípade nových preferovať typovo a konštrukčne vhodné stĺpy alebo umiestnenie pod zem,
- v odôvodnených prípadoch a mimo lokalít v 5. stupni ochrany zabezpečiť, na základe rozhodnutia orgánu ochrany prírody, vylúčenie akýchkoľvek aktivít na hniezdnych lokalitách a to v období rozmnožovania (od 1. februára do 31. júla) vo vonkajšej časti ochrannej zóny; vo vnútornej časti ochrannej zóny hniezdného stromu možno opatrenia na ochranu lesa vykonať len výnimočne, mimo obdobia hniezdenia, so súhlasom organizácie ochrany prírody; polomer vonkajšej časti ochrannej zóny je 300 m a polomer vnútornej časti je 100 m,

- zabezpečiť (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody) ochranu starých redších porastov na strmých stráňach s potvrdeným výskytom výra v minulosti,
- ponechať remízky, vetrolamy a skupiny stromov na trvalých trávnatých porastoch,
- vylúčiť umelé zalesňovanie trvalých trávnatých porastov,
- podporovať extenzívnu formu hospodárenia na poľnohospodárskej pôde, podporovať celkovo obhospodarovanie krajiny, zachovať alebo rozširovať mozaikovitosť krajinnej štruktúry,
- zamedziť chemizácii prostredia, vrátane aplikácie pesticídov a ďalších látok negatívne ovplyvňujúcich potravný reťazec a potenciálne ovplyvňujúcich priamo alebo nepriamo úspešnosť hniezdenia a životaschopnosť populácie,
- zabezpečiť monitoring populácie,
- v prípade teritórií v kameňolomoch vylúčiť ťažbu a minimalizovať návštevnosť a vyrušovanie v hniezdnom období, taktiež ponechať kameňolomy na samovývoj bez umelej rekultivácie po ukončení ťažby,
- komunikovať so skalolezcami a usmerňovať ich prostredníctvom výnimiek na určené lokality, kde majú dovolené skalolezecké aktivity bez toho, aby ohrozovali hniezdenie výra,
- realizovať ekovýchovné a osvetové aktivity pre cieľové skupiny a verejnosť.

2.3.1.3. Návrh zásad a opatrení pre žlnu sivú

Na udržanie stavu žlny sivej na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- zabezpečiť udržiavanie súčasného podielu⁵ starých listnatých a zmiešaných lesov s dominanciou listnatých drevín nad 80 rokov, členitých lesných okrajov a príľahlých nelesných plôch bohatých na mraveniská,
- vylúčiť veľkoplošnú formu podrastového hospodárskeho spôsobu v listnatých a zmiešaných lesoch s dominanciou listnáčov,
- zabezpečiť dodržiavanie obnovného zastúpenia drevín zodpovedajúceho zastúpeniu drevín podľa modelov hospodárenia v lesoch,
- ponechávať dutinové stromy - prípadne pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne lesohospodárske zásahy (odkôrnenie nastojato), a stojace odumreté stromy v porastoch, ako aj mŕtve drevo v objeme min.10 m³/ha,
- zabezpečiť v lesných porastoch po ukončení (obnovnej a i.) ťažby ponechanie aspoň 5 stojacich stromov na 1 ha na dožitie a takisto ponechanie zlomov, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov,
- zabezpečiť ponechávanie remízok a skupín stromov na trvalých trávnatých porastoch,
- na nelesných plochách s výskytom mravenísk nepoužívať mulčovanie namiesto kosenia, ale pasenie, pri veľmi zarastenom stave pasienka je vhodné jednorazové pomulčovanie (avšak s ponechaním okrajov), pravidelné mulčovanie je nežiadúce,
- zabrániť zalesňovaniu trvalých trávnatých porastov,
- podporovať prírode blízke obhospodarovania lesa.

2.3.1.4. Návrh zásad a opatrení pre orla skalného

Na udržanie stavu orla skalného je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- zabezpečiť každoročný monitoring populácie druhu v CHVÚ s dohľadom všetkých obsadených hniezd,
- v odôvodnených prípadoch mimo lokalít v 5. stupni ochrany zabezpečiť na základe rozhodnutia orgánu ochrany prírody vylúčenie akýchkoľvek aktivít na hniezdných lokalitách vo vonkajšej časti ochrannej zóny v období rozmnožovania (od 1. februára do

⁵ podľa kategorizácie v tab. č. 80

31. augusta), vo vnútornej časti ochrannej zóny hniezdneho stromu možno opatrenia na ochranu lesa vykonať len výnimočne, mimo obdobia hniezdenia, so súhlasom organizácie ochrany prírody; polomer vonkajšej časti ochrannej zóny je 100 – 500 m a polomer vnútornej časti je 100 m,

- pri vyhotovení a zmene PSoL prijať opatrenia, ktoré zabezpečia v CHVÚ dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich rovnomerné rozmiestnenie v území,
- hlavne v okolí hniezd, lovných biotopov a iných kolíznych bodov zabezpečiť stĺpy 22 kV elektrického vedenia ochrannými prvkami a nadvzdušné vedenia signalizačnými zariadeniami, prípadne ich umiestniť pod zem; v prípade nových preferovať typovo a konštrukčne vhodné stĺpy alebo umiestnenie pod zem,
- rôznymi opatreniami (ekovýchova, medializácia pytliactva) vplývať na relevantné skupiny v záujme minimalizácie priameho prenasledovania,
- pri územnom rozvoji regiónu usmerňovať urbanizáciu tak, aby sa minimalizoval jej vplyv na znižovanie plochy lovísk.

2.3.1.5. Návrh zásad a opatrení pre bociana čierneho

Na udržanie súčasného stavu populácie bociana čierneho resp. jeho zlepšenie je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- zabezpečiť ochranu porastov nad 100 rokov a ich fragmentov v dostatočnej rozlohe v blízkosti vhodných lovísk;
- pri vyhotovení a zmene PSoL prijať opatrenia, ktoré zabezpečia v CHVÚ dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich rovnomerné rozmiestnenie v území, resp. v blízkosti lovísk;
- v odôvodnených prípadoch a mimo lokalít v 5. stupni ochrany zabezpečiť, na základe rozhodnutia orgánu ochrany prírody, vylúčenie akýchkoľvek aktivít na hniezdných lokalitách a to v období rozmnožovania (od 1. marca do 31. augusta) vo vonkajšej časti ochrannej zóny; vo vnútornej časti ochrannej zóny hniezdneho stromu možno opatrenia na ochranu lesa vykonať len výnimočne, mimo obdobia hniezdenia, so súhlasom organizácie ochrany prírody; polomer vonkajšej časti ochrannej zóny je 300 m a polomer vnútornej časti je 100 m,
- zabrániť vyrušovaniu hniezdiacich bocianov čiernych inými aktivitami (napr. turistický ruch, fotografovanie a iné) prostredníctvom vhodných opatrení (upozornením, strážením alebo utajením hniezdných lokalít a pod.);
- zamedziť stavbe malých vodných elektrární so strmými brehmi;
- zamedziť odvodňovaniu mokradí, v rámci územnoplánovacích a iných dokumentov požadovať zachovanie mokradí a vhodnej štruktúry krajiny vrátane mokradí, lúk a pasienkov,
- zvýšiť kontrolu a dodržiavanie predpisov na úseku ochrany prírody, vodného a odpadového hospodárstva, najmä v súvislosti so zasypávaním mokradí,
- realizovať ekovýchovné aktivity pre miestne obyvateľstvo, zamerané na ochranu druhu a mokradí.

2.3.1.6. Návrh zásad a opatrení pre včelára lesného

Na udržanie stabilného stavu populácie včelára lesného resp. jeho zlepšenie je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- pri vyhotovení a zmene PSoL prijať opatrenia, ktoré zabezpečia v CHVÚ dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich rovnomerné rozmiestnenie v území, resp. v blízkosti lovísk;
- monitoring populácie na celom území s cieľom lokalizácie hniezdisk a maximálneho počtu hniezd,
- v odôvodnených prípadoch a mimo lokalít v 5. stupni ochrany zabezpečiť, na základe rozhodnutia orgánu ochrany prírody, vylúčenie akýchkoľvek aktivít na hniezdných lokalitách a to v období rozmnožovania (od 1. marca do 31. augusta) vo vonkajšej časti

ochrannej zóny; vo vnútornej časti ochrannej zóny hniezdneho stromu možno opatrenia na ochranu lesa vykonať len výnimočne, mimo obdobia hniezdenia, so súhlasom organizácie ochrany prírody; polomer vonkajšej časti ochrannej zóny je 300 m a polomer vnútornej časti je 100 m,

- hlavne v okolí hniezd, lovných biotopov a iných kolízných bodov zabezpečiť stĺpy 22 kV elektrického vedenia ochrannými prvkami a nadvzdušné vedenia signalizačnými zariadeniami, prípadne ich umiestniť pod zem; v prípade nových preferovať typovo a konštrukčne vhodné stĺpy alebo umiestnenie pod zem,
- rôznymi opatreniami (ekovýchova, medializácia pytliactva) vplývať na relevantné skupiny v záujme minimalizácie priameho prenasledovania,
- spolupracovať s veľkými užívateľmi pôdy (poľnohospodárske podniky) pri používaní pesticídov hlavne v lokalitách s výskytom hniezdisk.

2.3.1.7. Návrh zásad a opatrení pre hlucháňa hôrneho

Pre návrat hlucháňa hôrneho do Strážovských vrchov je potrebné uskutočniť, v zmysle schváleného programu záchrany hlucháňa hôrneho (ŠOP SR, 2018), maximálne vhodné opatrenia na zvrátenie nepriaznivého stavu tohto druhu prostredníctvom zachovania a vhodného manažmentu jeho potenciálnych biotopov. **Opatrenia pre návrat hlucháňa hôrneho**, ktoré prinášajú zlepšenie podmienok pre mnohé lesné druhy - predmety ochrany v CHVÚ, sú:

- zabezpečiť pasívny manažment (bezzásah) na časti lokalít v súvislejších lesných porastoch (bučiny a jedľobučiny), t. j. porastoch nad 120 rokov so zakmenením 0,5-0,7 s rozlohou v jednotkách minimálne 1 km²; lokality sú vymedzené v mapovej prílohe č. 6.5.4.;
- aktívny manažment na ďalších lokalitách, kde je potrebné upraviť porasty s potenciálom pre šírenie hlucháňa hôrneho vhodnými lesovýchovnými opatreniami (presvetlenie porastov, zvýšenie rôznorodosti, obohatenie štruktúry o mŕtve drevo, zakmenenie znížiť minimálne na 0,7 na kľúčových lokalitách), v mladých ihličnatých lesných porastoch cielene upraviť výchovné zásahy do porastu tak, aby sa už v počiatočných výchovných štádiách vytvorili vhodné základy pre štrukturovanie porastu spĺňajúce nároky hlucháňa hôrneho,
- na lokalitách so zaznamenaným výskytom hlucháňa hôrneho (tokaniská, hniezdiská) bezodkladne zastaviť akékoľvek antropické aktivity,
- v lokalitách s biotopmi vhodnými pre hlucháňa hôrneho vylúčiť výstavbu lyžiarskych stredísk a zamedziť aj inej fragmentácii týchto lokalít,
- eliminovať zvýšený tlak predátorov (napr. zrušiť prikrmovanie a vnadenie diviacej zveri v celom ekologicko-funkčnom priestore s výskytom biotopov hlucháňa hôrneho), zber lesných plodov, vyrušovanie turistami, vjazd motoriek, štvorkoliek a snežných skútrov;
- monitorovať početnosť, pohlavnú a vekovú štruktúru populácie a negatívne javy,
- v lesných porastoch s aktívnym manažmentom (lesohospodárske zásahy) a výskytom biotopov vhodných pre hlucháňa hôrneho uprednostňovať skupinový výber stromov do 0,2 ha, ktorého aplikáciou sa dosahuje vhodná vekovo-priestorová štruktúra lesa vyhovujúca vysokým ekologickým nárokom hlucháňa hôrneho.

2.3.1.8. Návrh zásad a opatrení pre kuvika kapcavého

Na udržanie súčasného stavu druhu je potrebné realizovať **nasledovné opatrenia**:

- pri vyhotovení a zmene PSoL uplatňovať a zapracovať opatrenia pre zachovanie súčasného podielu⁵ porastov nad 80 rokov a pre udržanie vhodnej štruktúry,
- v biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu kuvika kapcavého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody),

- v lesných porastoch ponechať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stojacich stromov na 1 ha na dožitie a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých lesných porastov,
 - ponechávať stromy s hniezdnymi dutinami, prípadne pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne lesohospodárske zásahy (odkôrnenie nastojato), ako aj stojace odumreté stromy v porastoch a mŕtve drevo v objeme min.10 m³/ha,
 - podporovať prírode blízke obhospodarovanie lesa.
- Ochrane druhu napomôžu aj opatrenia pre ďalšie lesné druhy, napríklad pre d'atľa čierneho.

2.3.1.9. Návrh zásad a opatrení pre lelka lesného

Na udržanie súčasného stavu druhu je potrebné realizovať **nasledovné opatrenia:**

- vylúčiť používanie pesticídov na lokalitách výskytu lelka lesného, v odôvodnených prípadoch používať⁶ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>) v danom roku,
- zamedziť premene sukcesne zarastajúcich pasienkov (pionierskymi drevinami ako borievka, lieska, borovica) na nelesných pozemkoch na husto zapojený porast drevín.

2.3.1.10. Návrh zásad a opatrení pre chriašteľa poľného

Na udržanie chriašteľa poľného na úrovni stabilného populačného trendu je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia:**

- v rámci stavebných konaní zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít a navrhovať náhradné riešenia (napr. kompenzácie v podobe náhradných lokalít, kde sa zlepšia podmienky pre hniezdenie chriašteľa, napríklad odstránenie zárastu krovín),
- priamo na hniezdiskách je kľúčové presunúť termín kosby až po 31. júli a zabezpečiť kosenie zo stredu ku krajom,
- vylúčiť aplikáciu chemických prípravkov a biologických hnojív vrátane hnojovice v dobe od 20. apríla do konca augusta, v odôvodnených prípadoch používať⁴ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>) v danom roku,
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej štruktúry krajiny vrátane medzí a úhorov,
- realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre farmárov a traktoristov o správnom spôsobe kosenia,
- zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody v čase kosby so zameraním na zachovanie trávnych porastov
- v prípade ďalšieho poklesu populácií využiť cielenú ochranu hniezdisk s využitím ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. a vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z.

2.3.1.11. Návrh zásad a opatrení pre d'atľa čierneho

Na udržanie, resp. zlepšenie stavu d'atľa čierneho je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia:**

- zabezpečiť zachovanie súčasného podielu⁵ lesov nad 80 rokov a ich vhodnej štruktúry;
- zabezpečiť ochranu súvislých lesných porastov nad 100 rokov s nižším zakmenením;
- znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú podrastovú formu obnovy porastov maloplošnou formou a presadzovať prírode blízke hospodárenie v lesoch,

⁶ zákon č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov; vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 488/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zásadách a opatreniach na ochranu zdravia ľudí, zdrojov pitnej vody, včiel, zveri, vodných a iných necieľových organizmov, životného prostredia a osobitných oblastí pri používaní prípravkov na ochranu rastlín.

- ponechávať zistené hniezdne stromy na dožitie - prípadne pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne lesohospodárske zásahy (odkôrnenie nastojato), a stojace odumreté stromy v porastoch a mŕtve drevo v objeme min.10 m³/ha,
- ponechávať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stromov/ha na dožitie a takisto zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov, ako potenciálne hniezdne a potravné miesta,
- zabezpečiť, aby na hniezdiskách v hniezdnom období boli vylúčené lesohospodárske zásahy a lesohospodárske práce, obzvlášť ak ide o izolované fragmenty 100 a viac ročných porastov,
- uplatňovať a zapracovať tieto opatrenia do PSoL.

2.3.1.12. Návrh zásad a opatrení pre d'atľa bielochrbtého

Na udržanie, resp. zlepšenie stavu d'atľa bielochrbtého je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu d'atľa bielochrbtého, v CHVÚ Strážovské vrchy,
- v biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu d'atľa bielochrbtého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody), ide hlavne o porasty staršie ako 100 rokov, rozlohou rádovo v km² a viac;
- ponechávať zistené hniezdne, dutinové a odumreté stojace stromy na dožitie a celkovo ponechávať mŕtve drevo v objeme min.10 m³/ha; v odôvodnených prípadoch pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne lesohospodárske zásahy (odkôrnenie nastojato),
- ponechávať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stromov/ha na dožitie ako potenciálne hniezdne a potravné miesta a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov,
- zabezpečiť, aby na hniezdiskách v hniezdnom období boli vylúčené lesohospodárske zásahy a lesohospodárske práce, obzvlášť, ak ide o izolované fragmenty 80 a viac ročných porastov,
- znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú formu obnovy porastov maloplošnou formou a uprednostňovať prírode blízke lesné hospodárenie,
- uplatňovať a zapracovať tieto opatrenia do PSoL.

2.3.1.13. Návrh zásad a opatrení pre jariabka hôrneho

Na zlepšenie súčasného stavu druhu je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- pri vyhotovení a zmene PSoL presadzovať a uplatňovať čo najvyššie zastúpenie pionierskych druhov drevín pre potreby jariabka hôrneho,
- prostredníctvom pestovateľských zásahov dosiahnuť zníženie zakmenenia na 0,7 (v hospodárskych lesoch), resp. nižšie (v ostatných kategóriách lesov),
- na lesných rúbaniach ponechávať minimálne 20 % pokryvnosti prirodzeného výskytu pionierskych drevín, ako je lieska, jarabina, breza (obnovné zastúpenie drevín),
- sledovať vplyv negatívnych faktorov na výskyt a početnosť druhu na jednotlivých lokalitách,
- znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú formu obnovy porastov maloplošnou formou a uprednostňovať prírode blízke lesné hospodárenie,
- výchovné a obnovné zásahy v jarnom období (apríl – jún) minimalizovať na nevyhnutnú mieru,
- vylúčiť prikrmovanie diviakov v oblastiach s výskytom jariabka hôrneho, znížiť početnosť diviaka na normované kmeňové stavy a na tejto úrovni ju udržiavať, zvýšiť odlov kuny a líšky, prípadne zdefinovať ich minimálny odlov,
- odstrániť nelegálne skládky, ktoré slúžia ako miesta zberu potravy pre krkavcovité vtáky.

2.3.1.14. Návrh zásad a opatrení pre penicu jarabú

Na zachovanie resp. zlepšenie stavu penice jarabej sú potrebné tieto **manažmentové opatrenia**:

- vylúčiť aplikáciu chemických prípravkov a biologických hnojív vrátane hnojovice v dobe od 20. apríla do konca augusta, v odôvodnených prípadoch používať⁶ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>) v danom roku,
- zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) solitérne stromy,
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej mozaikovitej krajiny vrátane medzí a úhorov,
- podporovať tradičné mozaikové využívanie poľnohospodárskej pôdy,
- zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody v súvislosti s výrubom drevín rastúcich mimo lesa,
- zamedziť zalesňovaniu xerothermných krovitých strání,
- vhodne tmiť sukcesnú premenu jej hniezdných biotopov na súvislý drevinový porast, ideálne obnovením extenzívnej pastvy.

2.3.1.15. Návrh zásad a opatrení pre d'atľa prostredného

Na udržanie, resp. zlepšenie stavu d'atľa prostredného je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- zabezpečiť zachovanie súčasného podielu⁵ lesov nad 80 rokov a ich vhodnej štruktúry;
- zabezpečiť ochranu lesných porastov nad 100 rokov s nižším zakmenením,
- znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú podrastovú formu obnovy porastov maloplošnou formou a uprednostňovať prírode blízke lesné hospodárenie,
- ponechávať zistené hniezdne stromy na dožitie - prípadne pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne lesohospodárske zásahy (odkôrnenie nastojato), stojace odumreté stromy v porastoch a mŕtve drevo v objeme min.10 m³/ha,
- ponechávať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stromov/ha na dožitie ako potenciálne hniezdne a potravné miesta; ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov;
- zabezpečiť, aby na hniezdiskách v hniezdnom období boli vylúčené lesohospodárske zásahy a lesohospodárske práce, obzvlášť ak ide o izolované fragmenty 80 a viac ročných porastov;
- uplatňovať a zapracovať tieto opatrenia do PSoL.

2.3.1.16. Návrh zásad a opatrení pre muchárika malého

Na zlepšenie súčasného stavu muchárika malého je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- zabezpečiť ochranu vhodných biotopov, t. j. riedkych lesov, podhorských a horských bučín, jedľobučín vo veku nad 100 rokov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu muchárika malého, v CHVÚ Strážovské vrchy,
- v biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu muchárika malého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody),
- v prípade obnovnej ťažby využívať menšie obnovné prvky s výmerou do 0,2 ha, využívať zásady prírode blízkeho lesného hospodárenia, ak to umožňujú stanovištné podmienky,
- ponechávať dutinové a stojace odumreté stromy,
- v porastoch ponechávať na dožitie zdravé stromy (min. 5 stromov na 1 ha) a zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov;
- zabezpečiť klud na jeho hniezdiskách v hniezdnom období, obzvlášť ak ide o posledné fragmenty optimálnych biotopov.

2.3.1.17. Návrh zásad a opatrení pre muchárika bielokrkeho

Na udržania súčasného stavu muchárika bielokrkeho je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu muchárika bielokrkeho, v CHVÚ Strážovské vrchy,
- zabezpečiť ochranu lesných porastov nad 100 rokov s nižším zakmenením,
- v prípade obnovnej ťažby využívať menšie obnovné prvky s výmerou do 0,2 ha, využívať zásady prírody blízkeho lesného hospodárenia, ak to umožňujú stanovištné podmienky,
- uplatňovať a zapracovať tieto opatrenia do PSoL.

2.3.1.18. Návrh zásad a opatrení pre strakoša obyčajného

Cieľom opatrení na zachovanie minimálne súčasnej úrovne strakoša obyčajného v CHVÚ na úrovni 300-400 párov, alebo jej nárast by malo byť zachovávanie dostatočného porastu krovín a nelesnej vegetácie v poľnohospodárskej krajine a realizácia opatrení, ktoré sú zamerané pre iné poľnohospodárske druhy, ako je napríklad strakoš veľký (*Lanius excubitor*).

2.3.1.19. Návrh zásad a opatrení pre strakoša veľkého

Na zlepšenie stavu strakoša veľkého je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- vylúčiť aplikáciu chemických prípravkov a biologických hnojív vrátane hnojovice v dobe od 20. apríla do konca augusta, v odôvodnených prípadoch používať⁴ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/> v danom roku,
- zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia a na lov,
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej mozaikovitej krajiny vrátane medzí a úhorov,
- podporovať tradičné mozaikové využívanie poľnohospodárskej pôdy najmä ako pasienky a kosné lúky,
- zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody v súvislosti s výrubom drevín rastúcich mimo lesa,
- v prípade ďalšieho poklesu populácií využiť cieleňú ochranu hniezdisk s využitím ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. a vyhlášky MŽP SR č. 434/2011 Z. z.

2.3.1.20. Návrh zásad a opatrení pre prepelicu poľnú

Na udržanie prepelice poľnej na úrovni stabilného populačného trendu je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- vylúčiť aplikáciu chemických prípravkov a biologických hnojív vrátane hnojovice v dobe od 20. apríla do konca augusta, v odôvodnených prípadoch používať⁴ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, v danom roku,
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej štruktúry krajiny vrátane medzí a úhorov,
- zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody v čase kosby so zameraním na zachovanie trávnatých porastov,
- v rámci stavebných konaní zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít a navrhovať náhradné riešenia (kompenzácie v podobe náhradných lokalít, kde sa zlepšia podmienky pre hniezdenie druhu, napríklad odstránenie zárastu krovín),

- realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre farmárov a traktoristov o správnom spôsobe kosenia.

2.3.1.21. Návrh zásad a opatrení pre krutihlava hnedého

Na udržanie súčasného stavu krutihlava hnedého je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- zamedziť výrubu starých a dutinových stromov v poľnohospodárskej krajine,
- zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) solitérne stromy ako budúcich miest hniezdenia,
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej mozaikovitej krajiny vrátane medzí a úhorov,
- podporovať tradičné mozaikové využívanie poľnohospodárskej pôdy najmä ako pasienky a kosné lúky,
- zamedziť veľkoplošnému mulčovaniu pasienkov,
- zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody v súvislosti s výrubom drevín rastúcich mimo lesa.

2.3.1.22. Návrh zásad a opatrení pre prhľaviara čiernohlavého

Na udržanie súčasného stavu prhľaviara čiernohlavého je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- vylúčiť aplikáciu chemických prípravkov a biologických hnojív vrátane hnojovice v dobe od 20. apríla do konca augusta, v odôvodnených prípadoch používať⁴ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>) v danom roku,
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej mozaikovitej krajiny vrátane medzí a úhorov,
- podporovať tradičné mozaikové využívanie poľnohospodárskej pôdy.

2.3.1.23. Návrh zásad a opatrení pre hrdličku poľnú

Na udržanie súčasného stavu hrdličky poľnej je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- vylúčiť aplikáciu chemických prípravkov a biologických hnojív vrátane hnojovice v dobe od 20. apríla do konca augusta, v odôvodnených prípadoch používať⁴ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>) v danom roku,
- zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia,
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej mozaikovitej krajiny vrátane medzí a úhorov,
- podporovať tradičné mozaikové využívanie poľnohospodárskej pôdy najmä ako pasienky a kosné lúky,
- zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody v súvislosti s výrubom drevín rastúcich mimo lesa.

2.3.1.24. Návrh zásad a opatrení pre žltochvosta hôrneho

Na zlepšenie súčasného stavu žltochvosta hôrneho je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- pri vyhotovení a zmene PSoL uplatniť a zapracovať opatrenia na ochranu vhodných biotopov, t. j. dubín, bučín a jedľobučín vo veku nad 100 rokov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu žltochvosta hôrneho, v CHVÚ Strážovské vrchy,

- zabezpečiť legislatívne, resp. medzinárodnými dohovormi ochranu druhu na zimoviskách a počas migrácie, t. j. zabrániť odlesňovaniu a nelegálnemu odchytu do sietí počas migrácie,
- v biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu žltochvosta hôrneho, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody), t.j. zabezpečiť ochranu vhodných biotopov - riedkych lesov, podhorských a horských bučín, jedľobučín nad 100 rokov, aj mimo súčasného 5. stupňa ochrany;
- v intravilánoch s výskytom žltochvostov lesných obzvlášť starostlivo dbať na udržanie biotopov druhu, t. j. zabezpečiť ochranu starých drevín v záhradách, resp. parkov, podporovať ošetrovanie stromov namiesto ich výrubu, v prípade obcí, ktoré nemajú kapacity na právomoci v ochrane drevín, je potrebné, aby si právomoc ochrany drevín opätovne vyhradili okresné úrady,
- pri spracovaní kalamít ponechávať na dožitie aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov,
- v intravilánoch zabezpečiť dostatočné hniezdne možnosti napr. vyvesovaním polobúdok pre ich hniezdenie,
- zabezpečiť klud na jeho hniezdiskách v hniezdnom období (vylúčenie lesohospodárskych zásahov a lesohospodárskych prác), obzvlášť ak ide o posledné fragmenty optimálnych biotopov.

2.3.1.25. Návrh zásad a opatrení pre muchára sivého

Na udržanie súčasného stavu muchára sivého je potrebné realizovať nasledovné **manažmentové opatrenia**:

- zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu muchára sivého, v CHVÚ Strážovské vrchy,
- v prípade obnovnej ťažby využívať menšie obnovné prvky s výmerou do 0,2 ha, využívať zásady prírody blízkeho lesného hospodárenia,
- ponechávať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, aspoň 5 stromov/ha a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov; vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami;
- zabezpečiť ochranu lesných biotopov, t. j. starých listnatých až zmiešaných lesov nad 100 rokov,
- uplatňovať a zapracovať tieto opatrenia do PSoL,
- v intravilánoch s výskytom muchárov sivých obzvlášť starostlivo dbať na udržanie biotopov druhu, t. j. zabezpečiť ochranu starých drevín v záhradách, resp. parkoch.

2.3.2. Členenie územia na ekologicko-funkčné priestory (EFP)

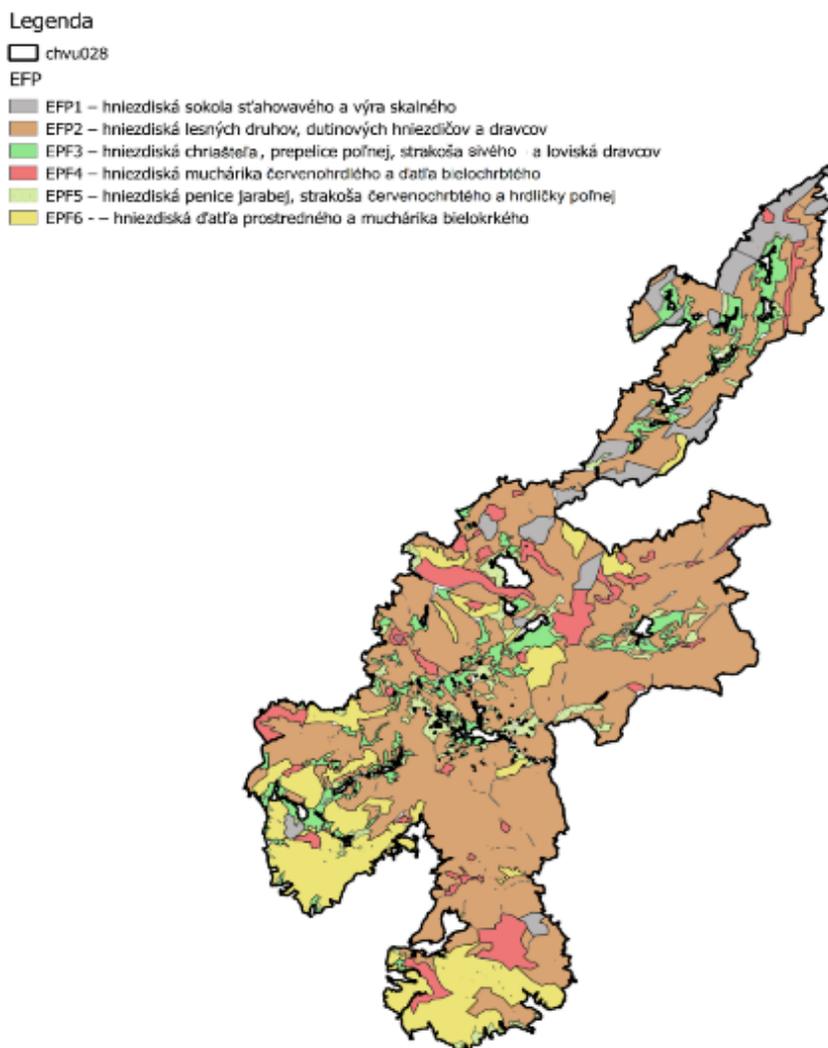
Predmetom ochrany v CHVÚ Strážovské vrchy je **25 vtáčích druhov**. Pre ich ochranu vzhľadom na vyššie uvedené cieľové stavy boli na základe odporúčaní expertov a vedeckých dát navrhnuté zásady opatrení. Mnohé z týchto opatrení sú podobné, na druhej strane sa však viaceré opatrenia vzájomne vylučujú. Aj druhy, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ, sa nevyskytujú rozptýlene po celom území, ale väčšinou vo väzbe na konkrétny biotop, štruktúru krajiny alebo lokalitu. Preto bolo nutné rozčleniť CHVÚ Strážovské vrchy pri návrhu opatrení na **6 ekologicko-funkčných priestorov (EFP)**, kde sa návrhy opatrení prispôbia druhom, ktorých ochrana bude v danom EFP prioritou. Zároveň sa tak zabezpečí, aby prijaté opatrenia mohli efektívne priniesť výsledky. Ide o tieto EFP:

- EFP1 – hniezdiská sokola sťahovavého a výra skalného (výmera 3 344 ha),
- EFP2 – hniezdiská lesných druhov, dutinových hniezdičov a dravcov (výmera 35 146 ha),
- EFP3 – hniezdiská chriašteľa, prepelice poľnej, strakoša veľkého a loviská dravcov (výmera 4 123,9 ha),
- EFP4 – hniezdiská muchárika malého a datľa bielochrbtého (výmera 3 978 ha)

- EFP5 – hniezdiská penice jarabej, strakoša obyčajného a hrdličky poľnej (výmera 2 756 ha),
- EFP6 – hniezdiská d'atľa prostredného a muchárika bielokrkeho (výmera 8 897 ha).

Prehľadná mapa je v obrázku č. 1, podrobnejšie zobrazenie je mapovou prílohou č. 6.4.

Obrázok č. 1 Členenie CHVÚ Strážovské vrchy na ekologicko-funkčné priestory

2.3.2.1. Návrh zásad a opatrení v EFP1 – hniezdiská sokola sťahovavého a výra skalného

EFP1 – hniezdiská sokola sťahovavého a výra skalného je vyčlenený na lokalitách, ktoré predstavujú ich dôležité reprodukčné – hniezdne lokality: Súľovské skaly, Manínska tiesňava, Podskalský Roháč, Stráne, Rohatín, Rokoš, Smradľavý vrch, Sokolie, Svrčinovec.

Prevažujúcim druhom pozemku v EFP1 sú v súčasnosti lesné pozemky (99 % rozlohy celého EFP), zvyšok tvoria trvalé trávne porasty (1 %).

Zásady opatrení v EFP1 vychádzajú predovšetkým z podobných topických nárokov sokola sťahovavého a výra skalného, pre ktorých ochranu je toto EFP prioritne vyčlenené. Opatrenia realizované v tomto území však budú prínosom aj pre ochranu lesných druhov. Pre zlepšenie podmienok druhov, ktorých ochrana je v EFP1 prioritou je potrebné realizovať nasledovné **opatrenia:**

- vylúčiť stavbu nových elektrických vedení v tomto EFP a jeho okolí (do 5 km od hranice CHVÚ) alebo ich umiestniť pod zem,

- hlavne v okolí hniezd, potravných biotopov a iných kolíznych bodov zabezpečiť stĺpy 22 kV elektrického vedenia ochrannými prvkami a nadvzdušné vedenia signalizačnými zariadeniami, prípadne ich umiestniť pod zem; v prípade nových preferovať typovo a konštrukčne vhodné stĺpy alebo umiestnenie pod zem,
- v spolupráci so subjektmi cestovného ruchu usmerniť pohyb návštevníkov mimo hniezdnych lokalít,
- zabezpečiť (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody) v prípade potreby vymedzenie ochranných zón okolo hniezd sokola sťahovavého a na zistených lokalitách výskytu výra skalného ochranu hniezdnych lokalít, a to kameňolomov, porastov na strmých stráňach a okolitých lesných porastov v prípade stromových alebo zemných hniezd,
- najmä v čase hniezdenia vo vzdialenosti 500 m okolo hniezd sokola sťahovavého vylúčiť alebo obmedziť skalolezeckú činnosť, športovo rekreačnú činnosť (turistické chodníky, ohniská), a ďalšie (budovanie, údržba a oprava lesnej dopravnej siete, vykonávanie lesníckych a lesníckotechnických meliorácií, sústreďovanie dreva a jeho odvoz),
- vylúčiť vstup motorových vozidiel mimo existujúcej cestnej siete (v súčinnosti s obhospodarovateľom),
- zabezpečiť monitoring populácie výra skalného,
- zabezpečiť monitoring všetkých obsadených hniezd sokola sťahovavého,
- zabezpečiť v prípade potreby rozhodnutím orgánu ochrany prírody ochranu starých redších porastov na strmých stráňach s potvrdeným výskytom výra v minulosti, resp. v súčasnosti a ponechať ich bez zásahu,
- v prípade hniezdenia druhov v kameňolomoch vylúčiť ťažbu a minimalizovať návštevnosť a vyrušovanie v hniezdom období, taktiež ponechať kameňolomy na samovývoj, bez umelej rekultivácie po ukončení ťažby,
- ponechať remízky, vetrolamy a skupiny stromov na trvalých trávnatých porastoch,
- vylúčiť umelé zalesňovanie trvalých trávnatých porastov,
- podporovať extenzívnu formu hospodárenia na poľnohospodárskej pôde a celkovo obhospodarovanie krajiny, zachovať alebo rozširovať mozaikovitosť (rôznorodosť, štruktúru krajiny s rôznorodými, menšími krajinnými prvkami) krajinnej štruktúry,
- zamedziť veľkoplošnej aplikácii pesticídov, herbicídov a ďalších látok negatívne ovplyvňujúcich potravný reťazec a potenciálne ovplyvňujúcich priamo alebo nepriamo úspešnosť hniezdenia a životaschopnosť populácie,
- realizovať ekovýchové a osvetové aktivity medzi cieľovými skupinami (napr. majitelia a správcovia pozemkov a pod.) a medzi širokou verejnosťou.

2.3.2.2. Návrh zásad a opatrení v EFP2 – hniezdiská lesných druhov, dutinových hniezdičov a dravcov

EFP2 – hniezdiská lesných druhov, dutinových hniezdičov a dravcov je vyčlenený na rozsiahlejších lesných porastoch za účelom ochrany dutinových hniezdičov, hniezdisk dravcov a ostatných lesných druhov. Tento EFP pokrýva väčšinu CHVÚ (Strážovské vrchy aj Súľovské vrchy), južne začína pri obci Omastiná a severne končí pri obci Paština Závada. Ide o lesný EFP s menej vhodnou štruktúrou lesa vzhľadom na nároky viac citlivých druhov. Približne polovica výmery EFP2 je v 1. stupni, rovnako polovica v 2. stupni ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z.

Prioritou ochrany v EFP2 sú predovšetkým druhy bocian čierny, jariabok hôrny, lelek lesný, orol skalný, kuvik kapcavý, muchár sivý, d'ateľ čierny, včelár lesný, žlna sivá, žltouchvosť hôrny a hlucháň hôrny. Pre zlepšenie podmienok pre tieto druhy je potrebné realizovať nasledovné **opatrenia:**

- zabezpečiť udržiavanie listnatých a zmiešaných lesov, ako aj ich rozmiestnenie v území, s dôrazom na zachovanie súčasného podielu lesov⁵ nad 80 rokov, zabezpečiť vhodnú

- vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu vyššie uvedených druhov vtákov;
- zabezpečiť ochranu posledných súvislých porastov horských a podhorských bučín a jedľobučín nad 100 rokov;
 - znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú formu obnovy porastov maloplošnou, uprednostňovať prírode blízke lesné hospodárenie,
 - uplatňovať a zapracovať čo najvyššie zastúpenie pionierskych drevín pre potreby hlucháňa hôrneho a jariabka hôrneho;
 - prostredníctvom pestovateľských zásahov dosiahnuť zníženie zakmenenia na 0,7 (v hospodárskych lesoch), resp. nižšie (v ostatných kategóriách lesov),
 - v biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu hlucháňa hôrneho, žltochvosta hôrneho, ďatľa bielochrbtého, muchárika malého a kuvika kapcavého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody),
 - pri spracúvaní náhodnej ťažby ponechávať na dožitie zdravé stromy, aspoň 5 stromov na 1 ha (ktoré vo výške 120 cm dosahujú priemer minimálne 30 cm), zlomy a odumreté stromy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých lesných porastov,
 - vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami, prípadne pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne lesohospodárske zásahy (odkôrnenie nastojato);
 - ponechávať v lese mŕtve drevo v objeme min.10 m³/ha;
 - pri vyhotovení a zmene PSoL uplatňovať a zapracovať opatrenia pre ochranu vyššie uvedených druhov vtáctva, ktoré sú predmetom ochrany v EFP2,
 - vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach a z lesných komunikácií v prípade jej napadnutia podkôrnym alebo drevokazným hmyzom a okrem použitia chemických prípravkov na ochranu prirodzeného zmladenia a lesných kultúr pred škodami spôsobenými raticovou zverou; pričom v týchto prípadoch je možné použiť⁴ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/> v danom roku,
 - v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií, dôsledne posúdiť ich vplyv na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, ak neexistuje riziko významného negatívneho dopadu,
 - zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok pre kuvika kapcavého v porastoch nad 40 rokov tak, aby spolu na 1 km² porastoch vo veku 41-100 rokov boli umiestnené minimálne jedna až dve búdky pre tento druh,
 - podporiť ostatné dutinové hniezdiče (napr. žltochvost hôrny) inštaláciou rozmerovo vhodných búdok v počte minimálne 2 búdky na 1 km² lesa,
 - zabezpečiť v prípade potreby vymedzenie ochranných zón okolo hniezd dravcov a bociana čierneho tak, že vo vonkajšej časti zóny bude úplné obmedzenie lesohospodárskych zásahov v hniezdnom období a vo vnútornej časti ochrannej zóny hniezdného stromu možno opatrenia na ochranu lesa vykonať len výnimočne, mimo obdobia hniezdenia, so súhlasom organizácie ochrany prírody. Vnútorná časť ochrannej zóny by mala mať polomer 100 metrov (v závislosti od nárokov druhov) a vonkajšia časť zóny od 100 do 300-500 metrov okolo hniezdného stromu. Tieto zóny by sa mali vyhlásovať pre ochranu hniezd orla skalného, včelára lesného, bociana čierneho a kuvika kapcavého, po individuálnom posúdení rozhodnutím orgánu ochrany prírody;
 - vylúčiť prikrmovanie diviacej zveri, znížiť početnosť diviaka na normované kmeňové stavy a na tejto úrovni ju udržiavať, zvýšiť odlov kuny a líšky, prípadne zadefinovať ich minimálny odlov,
 - odstrániť nelegálne skládky, ktoré lákajú krkavce, zabezpečiť monitoring predmetov ochrany, u vzácnejších druhov všetkých hniezdisk, u ostatných vybranej vzorky hniezdisk,
 - riešiť problematiku nelegálneho zberu lesných plodov, vyrušovania turistami, vjazdu motoriek, štvorkoliek a snežných skútrov,
 - vylúčiť vstup motorových vozidiel mimo existujúcej cestnej siete (v súčinnosti s obhospodarovateľom),

- zabezpečiť monitoring a kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody v rámci predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny,
- vylúčiť stavbu nových VVN a VN vzdušných elektrických vedení, ktoré by mali negatívny vplyv na predmety v tomto EFP a jeho okolí do 5 km od hranice CHVÚ,
- vylúčiť zásahy do mokradí vrátane ich zalesňovania a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí,
- usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby nevyrušovalo a neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení,
- realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre vybrané cieľové skupiny o význame CHVÚ a dôležitosti zmeny prístupu k hospodáreniu v CHVÚ.

Na lokalitách s aktuálnym alebo historickým výskytom hlucháňa hôrneho sa, v zmysle schváleného programu záchrany hlucháňa hôrneho (ŠOP SR, 2018), navrhuje:

- pasívny manažment (bezzásah) na časti lokalít v súvislejších lesných porastoch (bučiny a jedľobučiny, t. j. porastoch nad 120 rokov s nižším zakmenením s rozlohou v jednotkách rádovo km² a viac; lokality s navrhovaným pasívnym manažmentom na výmere 362,96 ha⁷ sú špecifikované v mapovej prílohe č. 6.5.4,
- aktívny manažment na ďalších lokalitách, kde je potrebné upraviť porasty s potenciálom pre šírenie hlucháňa hôrneho vhodnými lesovýchovnými opatreniami (presvetlenie porastov, zvýšenie rôznorodosti, obohatenie štruktúry o mŕtve drevo, zakmenenie znížiť minimálne na 0,7 na kľúčových lokalitách), v mladých ihličnatých lesných porastoch cielene upraviť výchovné zásahy do porastu tak, aby sa už v počiatočných výchovných štádiách vytvorili vhodné základy pre štrukturovanie porastu spĺňajúce podmienky hlucháňa hôrneho,
- všeobecne, na zistených lokalitách so zaznamenaným výskytom hlucháňa hôrneho (tokaniská, hniezdiská, pozorovanie sliepok vodiacich kuriatka) bezodkladne zastaviť akúkoľvek lesohospodársku činnosť,
- na lokalitách výskytu hlucháňa hôrneho vylúčiť výstavbu lyžiarskych stredísk a zamedziť aj inej fragmentácii týchto lokalít.

2.3.2.3. Návrh zásad a opatrení v EFP3 – hniezdiská chriašteľa poľného, prepelice poľnej, strakoša veľkého a loviská dravcov

EFP3 – hniezdiská chriašteľa, prepelice poľnej, strakoša veľkého a loviská dravcov je určený na ochranu poľnohospodárskych druhov vtáctva a zabezpečenie vhodnej trofickkej základne pre dravce a bociany čierne hniezdiace v CHVÚ. Ide väčšinou o extravilány obcí Súľov, Záskanie, Hradná, Bodina, Prečín, Počarová, Mojtín, Podmalenica, Zliechov, Valaská Belá, Horná Poruba, Kameneč, Čičmany, Čierna Lehota, Slatina nad Bebravou, Slatinka nad Bebravou, Trebichava, Timoradza, Ľutov a Marušina.

Prioritou ochrany v EFP3 sú predovšetkým druhy chriašteľ poľný, strakoš veľký, prepelica poľná, pŕhľaviar čiernohlavý a loviská bociana čierneho, orla skalného, včelára lesného a výra skalného. Pre zlepšenie a udržanie podmienok pre tieto druhy je potrebné realizovať nasledovné **opatrenia**:

- zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov v tomto EFP vhodnou formou na významnej časti EFP (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy,
- za týmto účelom presadzovať aj vhodné nastavenie dotácií v rámci poľnohospodárskej politiky na národnej a európskej úrovni,
- vylúčiť zmenu trvalých trávnych porastov na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie trvalého trávneho porastu (okrem umelo založeného v rámci jeho obnovy)

⁷ ide o výmeru vybraných vhodných biotopov hlucháňa hôrneho identifikovaných podľa aktuálnych údajov; pričom táto môže byť doplnená na základe nových údajov alebo na základe aktualizovanej dokumentácie ochrany prírody a krajiny

- a presadzovať zachovanie trvalých trávnych porastov aj v rámci územnoplánovacej dokumentácie,
- podporovať kosenie trvalých trávnych porastov od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu do kraja, alebo od kraja ku kraju; vylúčiť kosenie od kraja do stredu,
 - vylúčiť kosenie a mulčovanie na určených hniezdných lokalitách chriašteľa poľného,
 - usmerniť aplikáciu chemických prípravkov a biologických hnojív vrátane hnojovice v dobe od 20. apríla do konca augusta a hnojovice od 20. apríla do 15. augusta, v odôvodnených prípadoch používať⁴ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>) v danom roku,
 - v rámci stavebných konaní (ako aj v procese EIA a súvisiacich konaniach) zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít predmetov ochrany (hniezdisk chriašteľa poľného, strakoša veľkého) a navrhovať náhradné riešenia,
 - v prípade ďalšieho poklesu populácií chriašteľa poľného využiť cieľnú ochranu hniezdisk s využitím ustanovení zákona č. 543/2002 Z.z. a vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z.z.,
 - zachovávať dostatočné porasty krovín a stromovej vegetácie na hniezdných lokalitách strakoša obyčajného,
 - zachovať a podľa potreby aj vysadiť vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia a lovu strakoša veľkého a dravcov,
 - v rámci územnoplánovacích a iných dokumentov požadovať zachovanie mokradí,
 - v prípade investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií, dôsledne posúdiť ich vplyv na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, že neexistuje riziko významne negatívneho vplyvu na predmety ochrany,
 - zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení právnych predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny, vrátane kontroly dodržiavania podmienok kosby so zameraním na zachovanie trvalých trávnych porastov,
 - hlavne v okolí hniezd, potravných biotopov a iných kolíznych bodov zabezpečiť stĺpy 22 kV elektrického vedenia ochrannými prvkami a nadvzdušné vedenia signalizačnými zariadeniami, prípadne ich umiestniť pod zem; v prípade nových preferovať typovo a konštrukčne vhodné stĺpy alebo umiestnenie pod zem,
 - vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí,
 - realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre vybrané cieľové skupiny o význame CHVÚ a dôležitosti zmeny prístupu k hospodáreniu v CHVÚ.

2.3.2.4. Návrh zásad a opatrení v EFP4 – hniezdiská d'atľa bielochrbtého a muchárika malého

EFP4 – hniezdiská d'atľa bielochrbtého a muchárika malého je vyčlenený na rozsiahlejších lesných porastoch za účelom ochrany dutinových hniezdičov a ostatných lesných druhov. Je v lokalitách Melková a Jankov výšok, Rokoš, Malá Homoľa, Suchý vrch, Cvingel, Udrina, Lukovec, Žihľavník, s.p.r. Rysia, Homôľka, Suchá Hora, Vápeč, Ostrý vrch, Čičerman, Javorina, Strážov, Gábrišské vrchy, Diamami, Hrubá Kečka, Svrčinovec, Rohatín, Rohatá skala, Ostrá Malenica, Čierny vrch, Šibeničná, hrebeň Súľovskej Kečky, Holý vrch a Brada.

Ide o EFP s najväčším podielom lesa (prevažne bučín a jedľobučín). Väčšinou ide už o vyhlásené rezervácie s 5. stupňom ochrany prírody a porasty v kategórii ochranných lesov. Podľa členenia na druhy pozemkov je prevažujúcim pozemkom v tomto EFP lesný pozemok (100 % z celkovej rozlohy EFP). Lesy v tomto EFP pokrývajú celkovú plochu 3 978 ha a najväčšie zastúpenie tu majú lesy vo veku nad 80 rokov.

Prioritou ochrany v EFP4 sú predovšetkým druhy d'ateľ bielochrbtý, muchárik malý, žltouchvosť hôrny. Pre zlepšenie ich podmienok je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu ďatľa bielochrbtého, muchárika malého a žltochvosta hôrneho, v CHVÚ Strážovské vrchy,
- v biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu ďatľa bielochrbtého, muchárika malého a žltochvosta hôrneho, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody), t. j. okrem už v súčasnosti realizovaného bezzásahového režimu v porastoch s platným 5. stupňom ochrany, zabezpečiť bezzásah aj v územiach mimo 5. stupňa ochrany (predbežný súhlas bol získaný na lokality s plochou 260,28 ha), keďže ide o veľmi citlivé druhy na kvalitu hniezdných biotopov - vyžadujú porasty s pôvodným drevinovým zložením s výskytom mŕtveho dreva nad 20 m³/ha (podstatná časť lesných porastov mimo 5. stupňa ochrany je v kategórii ochranné lesy); toto sa zabezpečí v súvislejších porastoch starších ako 120 rokov rozhodnutím orgánu ochrany prírody, pričom neštátne subjekty (na výmere takmer 180 ha) dali predbežný súhlas s bezzásahom v prípade náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania;
- vylúčiť veľkopošnú formu podrastového hospodárskeho spôsobu a uplatniť maloplošnú alebo jednotlivý výber,
- ponechávať stromy a zlomy, ktoré nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov pre ostatné lesné porasty, s osobitým dôrazom na ponechanie tých, ktoré vo výške 120 cm dosahujú priemer minimálne 30 cm, podporovať ponechanie mŕtveho dreva v objeme min. 10 m³/ha;
- zabezpečiť monitoring predmetov ochrany, vybranej vzorky hniezdisk,
- zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení právnych predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny,
- vylúčiť stavbu nových elektrických vedení v tomto EFP a jeho okolí (do 5 km od hranice CHVÚ) alebo ich umiestniť pod zem,
- realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre vybrané cieľové skupiny vrátane miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a dôležitosti zmeny prístupu k hospodáreniu v CHVÚ.

2.3.2.5. Návrh zásad a opatrení v EFP5 – hniezdiská penice jarabej, strakoša obyčajného a hrdličky poľnej

EFP5 – hniezdiská penice jarabej, strakoša obyčajného a hrdličky poľnej je vyčlenený za účelom ochrany uvedených druhov a ostatných druhov charakteristických štruktúr poľnohospodárskej krajiny. Je v lokalitách Lúky pod Súľovskými skalami, Minarčík, Hradná, Kostolec, Manínek, Bodiná, Prečín, Počarová, úpätie Veľkej skaly, Hnútie, Mojtín, Zliechov, Košecké Rovné, Čičmany, Priečna, Javorina, Horná Poruba, Dolná poruba, Štefanec, Okolné lazy Valaskej Belej, Čavoj, Omšenie, Šípkov, Čierna Lehota, Trebichava, Timoradza, Ľutov, Suché, Horné Vestenice, Dolné Vestenice, Nitrianske Sučany.

Prioritou ochrany v EFP5 sú predovšetkým druhy penica jarabá, strakoš obyčajný, hrdlička poľná, krutihlav hnedý. Pre zlepšenie a udržanie podmienok pre tieto druhy je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- vylúčiť zmenu trvalého trávneho porastu na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie trvalého trávneho porastu a zapracovať zachovanie trvalých trávnych porastov aj v rámci územnoplánovacej dokumentácie,
- vylúčiť mulčovanie v určených hniezdných lokalitách,
- vylúčiť aplikáciu chemických prípravkov a biologických hnojív v dobe od 20. apríla do konca augusta a hnojovice od 20. apríla do 15. augusta, v odôvodnených prípadoch používať⁴ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>) v danom roku,
- zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdných lokalitách vybraných druhov,
- zachovať solitérne stromy, stromy s dutinami ako potenciálne miesta hniezdenia hrdličky poľnej, krutihlava hnedého a iných druhov, a v prípade potreby vysadiť nové stromy pre zabezpečenie udržateľného potenciálu hniezdných možností,

- zamedziť zalesňovaniu xerothermných krovitých strání,
- zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov v tomto EFP vhodnou formou na významnej časti EFP a zabrániť úplnému opusteniu poľnohospodárskej pôdy,
- vhodne tmiť sukcesnú premenu jej hniezdnych biotopov na les, ideálne obnovením extenzívnej pastvy,
- v rámci územnoplánovacích a iných dokumentov požadovať zachovanie mokradí,
- zabezpečiť monitoring predmetov ochrany,
- zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania právnych predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny, so zameraním na zachovanie trvalých trávnych porastov.

2.3.2.6. Návrh zásad a opatrení v EFP6 – hniezdiská d'atľa prostredného a muchárika bielokrkeho

EFP6 – hniezdiská d'atľa prostredného a muchárika bielokrkeho je vyčlenený na rozsiahlejších lesných porastoch za účelom ochrany dutinových hniezdičov a ostatných lesných druhov. Je umiestnený vo väčších celkoch: Knaží stôl, Baské, Rokoš, Rokošské predhorie, Javorinka, Pružina, Močiarna.

Ide o EFP s najväčším podielom listnatých lesov a to v pásme dubín až dubových bučín.

Prioritou ochrany v EFP6 sú predovšetkým druhy d'ateľ prostredný, muchárik bielokrký, muchár sivý. Pre zlepšenie podmienok pre tieto druhy je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu d'atľa prostredného, muchárika bielokrkeho a muchára sivého,
- pri vyhotovení a zmene PSoL uplatňovať a zapracovať opatrenia pre zachovanie súčasného podielu⁵ lesov nad 80 rokov,
- zabezpečiť ochranu posledných dielcov a súvislých porastov dubovo-bukových, bukovo-dubových a dubových lesov nad 100 rokov;
- znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú formu obnovy porastov maloplošnou formou a uprednostňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch,
- v biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu d'atľa bielochrbtého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody),
- ponechávať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stromov/ha na dožitie ako potenciálne hniezdne miesta,
- ponechávať v lese odumreté stromy, zlomy, ktoré nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov pre ostatné lesné porasty, s osobitým dôrazom na ponechanie tých, ktoré vo výške 120 cm dosahujú priemer minimálne 30 cm, podporovať celkovo ponechanie mŕtveho dreva v objeme min. 10 m³/ha,
- vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami, prípadne pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne lesohospodárske zásahy (odkôrnenie nastojato);
- vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach a z lesných komunikácií v prípade jej napadnutia podkôrnym alebo drevokazným hmyzom a okrem použitia chemických prípravkov na ochranu prirodzeného zmladenia a lesných kultúr pred škodami spôsobenými raticovou zverou; pričom v týchto prípadoch je možné použiť⁴ len prípravky z aktuálneho Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/> v danom roku,
- podporiť ostatné dutinové hniezdiče (žltouchvosť hôrny) inštaláciou rozmerovo vhodných búdok v počte minimálne 2 búdky na 100 ha lesa,
- zabezpečiť v prípade potreby vymedzenie ochranných zón okolo hniezd dravcov a bociana čierneho tak, že vo vonkajšej časti ochrannej zóny bude úplné obmedzenie lesohospodárskych zásahov v hniezdnom období a vo vnútornej časti ochrannej zóny

hniezdneho stromu možno opatrenia na ochranu lesa vykonať len výnimočne, mimo obdobia hniezdenia, so súhlasom organizácie ochrany prírody. Vnútorňá časť zóny by mala mať polomer 100 metrov (v závislosti od nárokov druhov) a vonkajšia časť zóny od 100 do 300-500 metrov okolo hniezdneho stromu. Tieto zóny by sa mali vyhlasovať pre ochranu hniezd orla skalného, včelára lesného a bociana čierneho rozhodnutím orgánu ochrany prírody,

- zabezpečiť monitoring predmetov ochrany a vybranej vzorky hniezdisk,
- zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania právnych predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny,
- uplatňovať a zapracovať uvedené opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novo vypracúvaných PSoL,
- vylúčiť stavbu nových VVN a VN vzdušných elektrických vedení, ktoré by mali negatívny vplyv na predmety ochrany v tomto EFP a jeho okolí do 5 km od hranice CHVÚ,
- hlavne v okolí hniezd, potravných biotopov a iných kolíznych bodov zabezpečiť stĺpy 22 kV elektrického vedenia ochrannými prvkami a nadvzdušné vedenia signalizačnými zariadeniami, prípadne ich umiestniť pod zem; v prípade nových preferovať typovo a konštrukčne vhodné stĺpy alebo umiestnenie pod zem,
- realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre vybrané cieľové skupiny o význame CHVÚ a dôležitosti zmeny prístupu k hospodáreniu v CHVÚ.

3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory

Do roku 2048 boli stanovené nasledovné dlhodobé ciele ochrany:

1. Zachovať súčasný stav druhov kuvik kapcavý⁸, muchárik malý⁹, ďateľ bielochrbtý¹⁰, ďateľ čierny¹¹, bocian čierny¹², výr skalný¹³, prepelica poľná¹⁴, chriaštel poľný¹⁵, prhlaviar čiernohlavý¹⁶, hrdlička poľná¹⁷, strakoš obyčajný¹⁸, penica jarabá¹⁹, krutihlav hnedý²⁰, lelek lesný²¹, muchár sivý²², ďateľ prostredný²³ a muchárik bielokrký²⁴ na úrovni B priaznivého stavu, zachovať súčasný stav druhov orol skalný²⁵, sokol sťahovavý²⁶ a včelár lesný²⁷ na úrovni A priaznivého stavu.
2. Zlepšiť súčasný stav druhu žlna sivá²⁸ z úrovne B na úroveň A priaznivého stavu, zlepšiť nepriaznivý stav druhov jariabok hôrny²⁹, žltochvost hôrny³⁰ a strakoš veľký³¹ na úroveň B priaznivého stavu zvrátením poklesu a zlepšením stavu populácie týchto druhov a zvrátiť stav extincie druhu hlucháň hôrny³².
3. Zabezpečiť adresný právny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Strážovské vrchy pre zefektívnenie ochrany v území.
4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.

Podrobnejšia špecifikácia, v ktorých EFP budú ciele realizované, je uvedená v časti 3.4, v **tabuľke č. 82**.

Limitujúce a modifikujúce faktory (z hľadiska plnenia dlhodobých cieľov)

Vnútorne prírodné faktory

-
- ⁸ Tab. č. 23: Definovanie stavu druhu kuvik kapcavý
⁹ Tab. č. 47: Definovanie stavu druhu muchárik malý
¹⁰ Tab. č. 35: Definovanie stavu druhu ďateľ bielochrbtý
¹¹ Tab. č. 32: Definovanie stavu druhu ďateľ čierny
¹² Tab. č. 14: Definovanie stavu druhu bocian čierny
¹³ Tab. č. 5: Definovanie stavu druhu výr skalný
¹⁴ Tab. č. 59: Definovanie stavu druhu prepelica poľná
¹⁵ Tab. č. 29: Definovanie stavu druhu chriaštel poľný
¹⁶ Tab. č. 65: Definovanie stavu druhu prhlaviar čiernohlavý
¹⁷ Tab. č. 68: Definovanie stavu druhu hrdlička poľná
¹⁸ Tab. č. 53: Definovanie stavu druhu strakoš obyčajný
¹⁹ Tab. č. 41: Definovanie stavu druhu penica jarabá
²⁰ Tab. č. 62: Definovanie stavu druhu krutihlav hnedý
²¹ Tab. č. 26: Definovanie stavu druhu lelek lesný
²² Tab. č. 74: Definovanie stavu druhu muchár sivý
²³ Tab. č. 44: Definovanie stavu druhu ďateľ prostredný
²⁴ Tab. č. 50: Definovanie stavu druhu muchárik bielokrký
²⁵ Tab. č. 11: Definovanie stavu druhu orol sklaný
²⁶ Tab. č. 2: Definovanie stavu druhu sokol sťahovavý
²⁷ Tab. č. 17: Definovanie stavu druhu včelár lesný
²⁸ Tab. č. 8: Definovanie stavu druhu žlna sivá
²⁹ Tab. č. 38: Definovanie stavu druhu jariabok hôrny
³⁰ Tab. č. 71: Definovanie stavu druhu žltochvost hôrny
³¹ Tab. č. 56: Definovanie stavu druhu strakoš veľký
³² Tab. č. 20: Definovanie stavu druhu hlucháň hôrny

Významným vnútorným prírodným faktorom, ktorý negatívne vplýva na populáciu druhov a dlhodobý cieľ č. 1 a predovšetkým na jariabka hôrneho, sú **extrémny počasia**.

U druhov ako jariabok hôrny a hlucháň hôrny je dôležité, aby v čase vodenia mláďat nedochádzalo k vpádu chladného vzduchu a intenzívnym snehovým zrážkam. Vzhľadom na globálnu zmenu klímy však dochádza k nástupu jarného oteplenia skôr ako v minulosti, a teda aj k skoršiemu nástupu hniezdenia. Napriek tomu sa však aj v neskorších týždňoch hniezdenia opakujú vlny s chladnejším počasím a často aj s napadnutím vysokej vrstvy snehu, ktorá môže byť pre prežitie mláďat kurovitých vtákov kritická. Opakovanie týchto nepriaznivých poveternostných podmienok môže prispieť k poklesu populácie, ak je úspešnosť hniezdenia minimálna. Pre minimalizovanie tohto vplyvu je preto nevyhnutné udržiavanie populácie na dostatočne veľkej úrovni (a teda aj dostatočne rozsiahlych vhodných biotopov), ktorá bude odolná voči niektorým sezónam s nižšou mierou hniezdnej úspešnosti.

Extrémny počasia vplývajú menšou mierou aj na ostatné druhy (*Crex crex*, *Coturnix coturnix*), teda na dosiahnutie cieľa 2. Pre minimalizovanie tohto vplyvu je nevyhnutné udržiavanie populácie druhov na dostatočne veľkej úrovni a teda aj dostatočne rozsiahlych vhodných biotopov s vhodnou formou obhospodarovania. Dostupnosť potravy (hmyz) môžu extrémny počasia zasiahnuť u druhov (*Pernis apivorus*, *Muscicapa striata*, *Ficedula parva*, *Ficedula albicollis*). Nástup chladných období v jarnom období môže spôsobiť malú reprodukciu blanokrídlovcov - potrava včelára lesného a taktiež aj čiastočne rozvoj početnosti hmyzu v korunovom priestore stromov. Pre minimalizovanie tohto vplyvu je vhodné udržiavanie populácie druhov na dostatočne veľkej úrovni a teda aj dostatočne rozsiahlych vhodných biotopov.

Vnútorným prírodným faktorom s dopadom na lesné druhy je aj **pôsobenie škodlivých činiteľov v lese**.

Tými sú napríklad vetrové polomy potenciálne negatívne ovplyvňujúce dosiahnutie cieľov 2 a 3. V prípade, ak sú vetrové polomy na väčšej ploche, môžu mať negatívny dosah na hniezdiská niektorých dravcov, ktorým môžu zaniknúť dostupné hniezdne biotopy. Hoci to v CHVÚ Strážovské vrchy zatiaľ nie je významný problém, na zníženie rizika je dôležité, aby pri hospodárení v lese boli porasty dostatočne štrukturované a minimalizované rovnoveké kultúry. Tým sa podarí vplyv na porasty a teda aj na hniezdiská druhov značne obmedziť. Problémom môže byť vznik vetrových polomov v hniezdnom období spôsobujúci zmarenie hniezdenia. Jeho minimalizácia je možná vhodným štrukturovaním porastov, ako aj udrжанím populácií druhov na dostatočne veľkej úrovni, aby dokázala prekonať aj roky s nižšou hniezdnou úspešnosťou. Väčším problémom môže byť veľkoplošné spracovanie takýchto kalamít, kedy dochádza k úplnému zániku hniezdných biotopov nielen pre dravce a kurovité, ale aj pre ostatné druhy naviazané na lesné prostredie.

Pre minimalizovanie uvedených rizík je veľmi dôležité zachovať aspoň niektoré biotopy druhov, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ. Takými možnosťami je pri kalamitnej ťažbe ponechávať zdravé stromy (ich skupiny) alebo zlomy, ktoré nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov pre okolité porasty, ideálne v počte aspoň 5 jedincov na hektár na dožitie (v prípade zdravých stromov). Takýto zásah zníži dosah na niektoré hniezdiče, ktoré sa dokážu dočasne prispôbiť aj životu na polomoch, ak ostanú zachované hniezdne stromy (ďateľ čierny, kuvik kapcavý a iné). Zároveň je však nutné ponechávať aj súvislejšie fragmenty biotopov bez zásahu.

Vnútornými prírodnými faktormi, ktoré negatívne vplývajú na populáciu druhov a dlhodobý cieľ č. 1 je **sukcesia**.

Sukcesia vo veľmi pokročilom štádiu predstavuje zánik biotopov (vytvorením dokonalého zápoja drevín) pre strakoša obyčajného, penicu jarabú a krutihlava hnedého. Obzvlášť v stredných polohách dochádza k opúšťaniu pôdy a následnému zarastaniu lesom, ktorý už nie je vhodný pre spomínané druhy ako hniezdisko. Minimalizovanie tohto vplyvu je najväčším problémom práve na málo dostupných plochách, opustených pasienkoch a strmých stráňach.

Vyžaduje väčšie motivovanie poľnohospodárov pre udržanie extenzívneho hospodárenia na pôde vhodným nastavením dotácií.

Sukcesia môže byť problémom aj pre dosiahnutie cieľov pre druhy prepelica poľná, chriaštel poľný, včelár lesný. Naopak pre druhy strakoš veľký, strakoš obyčajný, penica jarabá, hrdlička poľná nástup niektorých sukcesných štádií je prospešný. Pre jariabka hôrneho je nástup sukcesie sprevádzaný rastom pionierskych drevín vo vyšších polohách územia (napr. pasienky nadväzujúce na les) taktiež prospešný.

Vnútorne človekom podmienené faktory

Splnenie dlhodobých cieľov 1-4 môže byť značne limitované, alebo modifikované viacerými človekom podmienenými faktormi.

Na populácie, ktoré sú predmetmi ochrany v CHVÚ, môže limitujúco vplývať **poľnohospodárstvo**. V tomto ohľade je dôležité predovšetkým **opúšťanie pôdy, rozorávanie trvalých trávnych porastov a zmena plodín**. Všetky uvedené zmeny v poľnohospodárskej praxi vedú k zníženiu dostupnosti hniezdnych biotopov pre predmety ochrany, ako je napríklad chriaštel poľný, prepelica poľná, ale aj k zníženiu dostupnosti potravy pre dravce, ako aj pre iné druhy. Z tohto pohľadu je obzvlášť problematická intenzifikácia hospodárenia vedúca k rozorávaniu trvalých trávnych porastov, zmene preferovaných plodín a veľkoplošnému pestovaniu hustosiatych plodín, ako napríklad repka, ktoré značne limitujú dostupnosť potravy, a vedú buď k zníženiu hniezdnej úspešnosti, alebo priamo k opusteniu niektorých hniezdnych teritórií. Je preto veľmi dôležité monitorovať dôsledky týchto zmien v území a zasadzovať sa za také nastavenie dotácií pre poľnohospodárov, ktoré ich bude motivovať k poľnohospodárstvu šetrnému k prírode v rámci CHVÚ a zároveň aj dostatočne motivovať, aby nedochádzalo k opúšťaniu pôdy.

Limitujúcim faktorom môže byť aj **lesné hospodárenie** obzvlášť vo vzťahu k dosiahnutiu cieľa 2 a to zlepšiť súčasný stav hlucháňa hôrneho. Využívanie hospodárskych lesov, kde sa vyskytuje, môže mať pre prítomnosť hlucháňa hôrneho fatálne následky, ak nezostane zachovaný dostatočný rozsah biotopov s vhodnou štruktúrou. Obzvlášť problematické sú lesy s vysokým zakmenením ako aj rovnoveké. Spracovanie porastov poškodenými škodlivými činiteľmi na veľkých plochách môže byť značne limitujúce aj pre ďalšie druhy pre dosiahnutie cieľov 1 a 2. Je preto veľmi dôležité pri plánovanej obnove lesa vhodne štrukturovať porasty a pri náhodných ťažbách ponechávať na dožitie zdravé stromy podľa minimálnych nárokov druhov, prípadne zlomy ako hniezdne podmienky. Pri zohľadnení ekologických nárokov druhov je možné skĺbiť hospodárenie v lese a to aj náhodnú ťažbu tak, aby sa minimalizoval negatívny dopad na uvedené dlhodobé ciele.

V prípade CHVÚ Strážovské vrchy dochádza aj k **rýchlej urbanizácii územia**. V dôsledku toho sa rozširujú mnohé obce, často na úkor aluviálnych mokradí, trávnych porastov a dochádza tak aj k ohrozeniu hniezdisk vtáctva. Preto je dôležité, aby rozvoj osídlenia bol usmerňovaný podľa územných plánov, tie prešli pri schvaľovaní procesom posúdenia dopadov na predmety ochrany aby sa minimalizovali zmeny v schvaľovaných územných plánoch ako aj pri zmenách a doplnkoch už schválených územných plánov.

Pre realizáciu ochranných opatrení je dôležité zachovanie **podpory verejnosti pre ochranu prírody** ako takú. Podpora verejnosti môže značne na území CHVÚ Strážovské vrchy variovať v závislosti od celkovej socio-ekonomickej situácie, od spôsobu presadzovania opatrení ochrany prírody a od celkového informovania o ochrane prírody a hodnotách územia. V prípade zhoršenia ekonomickej situácie sa na prioritnejšie pozície vnímania dôležitosti ochrany prírody dostanú iné sociálno-ekonomické aspekty života spoločnosti. V takejto situácii je ťažšie hľadať podporu verejnosti na presadzovanie efektívnejšej ochrany prírody a minimalizovať tak dosah tohto faktoru. Tento dosah sa dá minimalizovať tým, že sa dlhodobo poukazuje na význam ochrany prírody nielen z pohľadu ekonomického, ale celkového prínosu pre kvalitu života (zachovanie lesov pre ochranu pred povodňami ako aj vhodných mikroklimatických podmienok a pod.). Rovnako ako celková ekonomická situácia (v prípade jej negatívneho vývoja) môže zhoršiť vnímanie verejnosti aj nedostatočná komunikácia s verejnosťou pri prijímaní opatrení pre ochranu prírody. Na minimalizovanie tohto faktora je

veľmi dôležité vždy v predstihu pred prijatím opatrení o nich rokovať s dotknutými obcami, vlastníkmi, užívateľmi, prípadne aj občianskymi združeniami a iniciatívami. Takýto inkluzívny prístup v konečnom dôsledku nemusí viesť len k vysvetľovaniu potrieb opatrení prijatých pre ochranu prírody a nájdenia optimálneho spôsobu ich realizácie (teda skĺbenie požiadaviek dotknutých vlastníkov, obcí, iných subjektov a ochrany prírody), ale môže viesť aj k nájdeniu nových osôb ochotných aktívne pomáhať ochrane prírody a tak prispieť pozitívne k naplneniu všetkých dlhodobých cieľov.

Vonkajšie prírodné faktory

Na dlhodobé ciele 1,2,3 vplýva aj viacero vonkajších prírodných faktorov. Niektoré z nich nie je možné ovplyvniť na národnej úrovni, resp. vôbec. Preto ich je potrebné vziať do úvahy pri hodnotení populácií aj v samotnom CHVÚ Strážovské vrchy pre prípad, ak tieto faktory majú dosah na populácie v CHVÚ.

Spomedzi vonkajších prírodných faktorov majú na naše populácie dopad poveternostné podmienky – **extrémy počasia na migračných trasách a zimoviskách**. V prípade druhov ako bocian čierny, prepelica poľná, chriaštel poľný, strakoš obyčajný, žltouchvosť hôrny, muchárik malý, muchárik bielokrký, muchár sivý, krutihlav hnedý, hrdlička poľná a včelár lesný nie je pre zachovanie populácií týchto druhov dôležité len udržanie vhodných podmienok na hniezdenie v samotnom CHVÚ. Takmer rovnako dôležitú rolu hrajú aj podmienky na zimoviskách a migračných trasách. V prípade suchých rokov vedúcich k nedostatku potravy na zimoviskách tak môže byť mortalita uvedených druhov vyššia a môže viesť aj k nižšiemu obsadeniu revírov po návrate zo zimovísk. Na minimalizovanie tohto vplyvu je potrebné udržiavať biotopy uvedených druhov v dobrej kvalite za účelom zvýšenia hniezdnej úspešnosti, ktorá bude kompenzovať potenciálne straty na zimoviskách a migračných trasách v dôsledku poveternostných extrémov.

Medzi vonkajšími prírodnými faktormi hrá významnú rolu **globálna zmena klímy**. Táto vedie už v súčasnosti k posunu areálu rozšírenia niektorých vtáčích druhov a ovplyvňuje aj druhovú skladbu biotopov. Rovnako aj prípadné zmeny v zrážkových pomeroch (ich pokles) sa môžu negatívne dotknúť niektorých druhov (napríklad chriašteľa poľného). Dosah globálnej zmeny klímy môžu čiastočne minimalizovať aj politické opatrenia prijaté na globálnej úrovni. Vzhľadom na prírodné hodnoty, ktoré môže Slovensko stratiť, je potrebné pokračovať v posilnení medzinárodných záväzkoch na zmiernenie dôsledkov zmeny klímy a na posilnenie adaptačných schopností chránených území.

Vonkajším prírodným faktorom veľmi významne vplývajúcim na populácie pôvodných druhov vtáctva je **šírenie nepôvodných invázných druhov šeliem** a ostatných živočíchov. V CHVÚ Strážovské vrchy bol zistený zatiaľ len psík medvedíkovitý (*Nyctereutes procyonoides*), zatiaľ mimo citlivých lokalít výskytu kurovitých vtákov - jariabka hôrneho. Vzhľadom na potenciálne negatívne dopady na dosiahnutie cieľov ochrany, a to obzvlášť cieľa 2, je potrebné výskyt psíka medvedíkovitého monitorovať v celom CHVÚ a v prípade jeho zistenia zabezpečiť eradikáciu výskytu.

Vonkajšie človekom podmienené faktory

Viacere antropické faktory s pôvodom mimo CHVÚ Strážovské vrchy môžu tiež významne prispieť k horšiemu ako očakávanému naplneniu dlhodobých cieľov starostlivosti o CHVÚ.

Stavba nových **investičných zámerov za hranicami CHVÚ**. Je potrebné pozorne monitorovať investičné zámery nielen v samotnom CHVÚ, ale aj v priľahlom okolí, kde môžu investičné zámery vytvoriť závažné riziká pre naplnenie cieľov. Pre ich odvrátenie alebo minimalizovanie je nutné využívať nástroje, vrátane procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA).

V prípade cieľov 1 a 2 hrá významnú rolu aj ochrana biotopov sťahovavých druhov na zimoviskách a migračných trasách, ako aj samotných druhov počas migrácie a zimovania. **Odlesňovanie, intenzifikácia poľnohospodárstva na zimoviskách a nelegálny lov počas migrácie** pritom predstavujú jedno z hlavných rizík pre sťahovavé druhy. Nelegálny lov počas

migrácie sa týka predovšetkým krajín v okolí Stredomoria ako je Turecko, Cyprus, Libanon a Egypt. Nelegálnym lovom tu nie sú ohrozené len bežné druhy, ale aj mnohé vzácne druhy, migrujúce bociany, dravce. Vzhľadom na nestabilnú politickú situáciu v týchto krajinách je možné očakávať, že u ďalekých migrantov zimujúcich v Afrike sa tento nelegálny lov môže aj významne podpísať na negatívnom trende predmetného druhu aj v samotnom CHVÚ. Na minimalizovanie pôsobenia tohto faktoru je tak potrebné zabezpečiť vhodné podmienky na hniezdenie druhov v CHVÚ za účelom zvýšenia hniezdnej úspešnosti. Podobne ťažko ovplyviteľným procesom je aj proces odlesňovania v subsaharskej Afrike vplyvajúci negatívne na dostupnosť zimovísk žltochvosta hôrneho, ako aj intenzifikácia poľnohospodárstva v týchto krajinách. Preto je veľmi dôležité zabezpečiť podmienky na hniezdenie a posilniť plnenie medzinárodných dohovorov na úseku ochrany prírody a krajiny. Na naplnenie cieľov 1, 2 a 3 môže negatívne pôsobiť aj celková nepriaznivá **ekonomická a sociálna situácia v Európe**. V prípade nepriaznivého vývoja ekonomiky prioritou môžu byť iné opatrenia, a teda aj celkové vnímanie ochrany prírody ako priority sa môže posunúť na nižšie úrovne a sťažiť tak dosiahnutie dlhodobých cieľov. Na minimalizovanie dosahu tohto vplyvu je potrebné systematicky upozorňovať na prínosy zachovanej prírody, ktoré poskytujú služby spoločnosti nezávisle od ekonomickej situácie (napr. vodozadržná schopnosť zachovalých lesov, pričom zachovalé lesy sú dôležité aj pre prežitie predmetov ochrany a pod.).

3.2. Stanovenie operatívnych cieľov v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory

1. Zachovať súčasný stav druhov kuvik kapcavý, muchárik malý, d'ateľ bielochrbtý, bocian čierny, výr skalný, prepelica poľná, chriaštel' poľný, príhľaviar čiernohlavý, hrdlička poľná, strakoš obyčajný, penica jarabá, krutihlav hnedý, lelek lesný, muchár sivý, d'ateľ prostredný a muchárik bielokrký na úrovni B priaznivého stavu, zachovať súčasný stav druhov orol skalný, sokol sťahovavý a včelár lesný na úrovni A priaznivého stavu

- 1.1. Zvýšiť a udržať úroveň populácie druhu kuvik kapcavý na priemernej úrovni minimálne 18 obsadených revírov.
- 1.2. Zvýšiť a udržať populáciu muchárika malého minimálne na úrovni 150 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.
- 1.3. Zvýšiť a udržať populáciu d'atľa bielochrbtého minimálne na úrovni 170 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.
- 1.4. Zvýšiť a udržať populáciu d'atľa čierneho minimálne na úrovni 120 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.
- 1.5. Zvýšiť a udržať populáciu bociana čierneho na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených revírov.
- 1.6. Zvýšiť a udržať populáciu výra skalného na priemernej úrovni minimálne 23 obsadených revírov.
- 1.7. Zvýšiť a udržať populáciu prepelice poľnej na minimálnej úrovni 40 volajúcich samcov.
- 1.8. Zvýšiť a udržať populáciu chriašteľa poľného na minimálnej úrovni 40 volajúcich samcov.
- 1.9. Udržať populáciu príhľaviara čiernohlavého priemerne na úrovni minimálne 53 párov udržaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.
- 1.10. Udržať populáciu hrdličky poľnej priemerne na úrovni minimálne 100 párov udržaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.
- 1.11. Udržať populáciu strakoša obyčajného priemerne na úrovni minimálne 350 párov udržaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.

- 1.12. Udržať populáciu penice jarabej priemerne na úrovni minimálne 35 párov udržaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.
 - 1.13. Udržať populáciu krutihlava hnedého priemerne na úrovni minimálne 70 párov.
 - 1.14. Udržať populáciu lelka lesného priemerne na úrovni minimálne 9 párov.
 - 1.15. Udržať populáciu muchára sivého minimálne na úrovni 550 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.
 - 1.16. Udržať populáciu d'atľa prostredného minimálne na úrovni 135 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.
 - 1.17. Udržať populáciu muchárika bielokrkeho minimálne na úrovni 1050 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.
 - 1.18. Udržať populáciu orla skalného na minimálnej úrovni 5 obsadených revírov.
 - 1.19. Udržať populáciu sokola sťahovavého na minimálnej úrovni 14 obsadených revírov.
 - 1.20. Udržať populáciu včelára lesného na minimálnej úrovni 40 obsadených revírov.
- 2. Zlepšiť súčasný stav druhu žlna sivá z úrovne B na úroveň A priaznivého stavu, zlepšiť nepriaznivý stav druhov jariabok hôrny, žltochvost hôrny a strakoš veľký na úroveň B priaznivého stavu zvrátením poklesu a zlepšením stavu populácie týchto druhov a zvrátiť stav extincie druhu hlucháň hôrny.**
- 2.1. Zvýšiť a udržať populáciu žlny sivej na úrovni minimálne 200 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.
 - 2.2. Zvýšiť a udržať úroveň populácie druhu jariabok hôrny na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených revírov.
 - 2.3. Zvýšiť a udržať populáciu žltochvosta hôrneho minimálne na úrovni 250 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.
 - 2.4. Zvýšiť a udržať populáciu strakoša sivéhostrakoša veľkého na priemernej úrovni minimálne 6 obsadených revírov.
 - 2.5. Zvrátiť nulový stav populácie druhu hlucháň hôrny prostredníctvom komplexných prípravných opatrení na ochranu a tvorbu vhodného biotopu.
 - 2.6. Obmedziť dostupnosť potravy pre druhy predujúce jariabka hôrneho a hlucháňa hôrneho na lokalitách ich výskytu a v bezprostrednom okolí a znížiť riziko predácie týchto druhov.
- 3. Zabezpečiť adresný právny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Strážovské vrchy a pre zefektívnenie ochrany v území.**
- 3.1. Na základe monitoringu druhov, ak je relevantné, spracovať a prerokovať návrh všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa vyhlasuje CHVÚ Strážovské vrchy.
 - 3.2. Vyhodnotiť adresnosť právneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrhy nových právnych predpisov.
- 4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.**
- 4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.
 - 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov a užívateľov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.

Podrobnejšia špecifikácia, v ktorých EFP budú ciele realizované, je uvedená v časti 3.4, v tabuľke č. 82.

3.3. Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy

Základné rozhodnutia a ciele hospodárenia sú spracované pre lesné porasty podľa identifikátorov v modeloch hospodárenia. Kompletný výstup platných modelov pre jednotlivé programy starostlivosti o lesy (PSoL) je súčasťou Všeobecnej časti PSoL pre jednotlivé lesné celky (LC). Kombináciou identifikátorov na území CHVÚ vzniká celkovo niekoľko sto modelov. V tabuľke na nasledujúcich stranách sú uvedené základné rámce vybrané z modelov s najväčším zastúpením v CHVÚ.

V súčasnosti uplatňované rámcové modely hospodárenia zohľadňujú druh chráneného územia, ako aj stupeň ochrany prírody. Špecifické prípady podľa nárokov druhov vtáctva, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ Strážovské vrchy, je možné riešiť dohodou o úprave hospodárenia v lesných porastoch s obhospodarovateľom (odborným lesným hospodárom) pri vyhotovení nového PSoL alebo pri zmene PSoL, prípadne v rámci kompetencií orgánu ochrany prírody (formou rozhodnutia).

Rubné doby, obnovné doby a cieľové drevinové zastúpenie sú optimalizované najmä s ohľadom na kategóriu lesa, drevinovú skladbu a stanovištné podmienky danej lesnej oblasti. Konštrukcia modelov umožňuje reagovať aj na zhoršený zdravotný stav, keďže výrazne zvýšený stupeň ohrozenia porastu umožňuje znížiť rubnú dobu, prípadne upraviť obnovnú dobu. Hospodárske spôsoby uvedené v modeloch hospodárenia sú maximálne prípustnou formou obnovy lesa a zmena na jemnejšie formy je v právomoci odborného lesného hospodára (OLH), ktorý ich uplatní formou úpravy PSoL, v rámci plnenia tohto programu starostlivosti po predchádzajúcej dohode vlastníkov pozemkov a orgánmi štátnej správy ochrany prírody a krajiny resp. poverenou organizáciou, o spôsobe realizácie tohto programu starostlivosti a kompenzáciách dotknutých subjektov.

Dominantný hospodársky spôsob je podrastový, hlavne jeho maloplošná forma. V odôvodnených prípadoch v rámci zákona modely hospodárenia umožňujú aj použitie kombinácie podrastového a holorubného hospodárskeho spôsobu. V ochranných lesoch je navrhovaná obnova účelovým hospodárskym spôsobom. V maloplošných chránených územiach s 5. stupňom ochrany sa pri modeloch hospodárenia uplatňujú identifikátory: spôsob obhospodarovania – bez zásahu (v PSoL uvádzaný ako: „b“) s obnovnou dobou uplatňovanou pri porastoch v bezzásahovom režime (v PSoL uvádzaný ako: „98“). Na ostatných lokalitách, kde je v rámci záujmu predmetov ochrany daného územia vhodný bezzásahový režim, tento sa operatívne uplatní v rámci už vyššie spomínanej úpravy aktuálne platných PSoL odborným lesným hospodárom s adekvátnou kompenzáciou. Pri vyhotovení alebo zmene dotknutých PSoL budú požiadavky ochrany prírody zapracované priamo v ich súčasťiach a to v opise porastov a pláne hospodárskych opatrení.

Tabuľka č. 81: Základné rámce z Modelov hospodárenia pre hlavné identifikátory

Lesná oblasť	Pod-oblasť	Kategória	Tvar	Spôsob obhosp.	Písmeno kategórie	HSLT	Porastový typ	SOP	Rubná doba	Obnovná doba	Hosp. spôsob	Hosp. spôsob	Cieľové drevinové zloženie									
													DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%
25	A	H	V			202	30	1	130	30	PH		DB	30-50	BK	10-20	BO	10-30	cr	15-30	ol	10-25
25	A	H	V			302	28	1	120	30	MH		BK	55-80	db	0-20	bo	5-20	ol	5-20	sc	0-10
25	A	H	V			302	30	1	120	30	PH		BK	55-80	db	0-20	bo	5-20	ol	5-20	sc	0-10
25	A	H	V			302	62	1	130	30	MP	VP	BK	55-80	db	0-20	bo	5-20	ol	5-20	sc	0-10
25	A	H	V			302	63	1	110	30	MP		BK	55-80	db	0-20	bo	5-20	ol	5-20	sc	0-10
25	A	H	V			302	66	1	130	30	MP	VP	BK	55-80	db	0-20	bo	5-20	ol	5-20	sc	0-10
25	A	H	V			302	71	1	130	30	HP		BK	55-80	db	0-20	bo	5-20	ol	5-20	sc	0-10
25	A	H	V			302	91	1	130	30	MP	VP	BK	55-80	db	0-20	bo	5-20	ol	5-20	sc	0-10
25	A	H	V			302	97	1	130	30	MP	VP	BK	55-80	db	0-20	bo	5-20	ol	5-20	sc	0-10
25	A	H	V			305	62	1	130	30	MP	VP	BK	50-75	db	5-20	bo	10-20	oi	0-10	ol	0-20
25	A	H	V			305	71	1	130	30	HP	M	BK	50-75	db	5-20	bo	10-20	oi	0-10	ol	0-20
25	A	H	V			310	30	1	120	30	PH		BK	55-80	db	5-20	oi	10-30	ol	5-20		0-0
25	A	H	V			310	62	1	120	30	MP	VP	BK	55-80	db	5-20	oi	10-30	ol	5-20		0-0
25	A	H	V			310	71	1	120	30	HP		BK	55-80	db	5-20	oi	10-30	ol	5-20		0-0
25	A	H	V			311	62	1	110	30	MP	VP	BK	45-70	db	5-20	oi	10-30	ol	10-30		0-0
25	A	H	V			311	66	1	120	30	MP	VP	BK	45-70	db	5-20	oi	10-30	ol	10-30		0-0
25	A	H	V			402	18	1	90	30	PH		BK	60-80	cl	5-20	oi	10-25		0-0		0-0
25	A	H	V			402	30	2	130	30	PH		BK	60-80	cl	5-20	oi	10-25		0-0		0-0
25	A	H	V			402	62	1	130	30	MP	VP	BK	60-80	cl	5-20	oi	10-25		0-0		0-0
25	A	H	V			402	70	1	120	30	HP	M	BK	60-80	cl	5-20	oi	10-25		0-0		0-0
25	A	H	V			402	71	1	130	30	HP		BK	60-80	cl	5-20	oi	10-25		0-0		0-0

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

25	A	H	V		402	97	1	13	30	M	VP	BK	60-80	cl	5-20	oi	10-25		0-0		0-0
25	A	H	V		405	62	1	13	30	M	VP	BK	60-85	oi	15-30	cl	0-20		0-0		0-0
25	A	H	V		410	18	1	10	30	PH		BK	60-85	oi	10-30	cl	5-20		0-0		0-0
25	A	H	V		410	30	1	12	30	PH		BK	60-85	oi	10-30	cl	5-20		0-0		0-0
25	A	H	V		410	62	1	12	30	M	VP	BK	60-85	oi	10-30	cl	5-20		0-0		0-0
25	A	H	V		410	70	1	11	30	HP		BK	60-85	oi	10-30	cl	5-20		0-0		0-0
25	A	H	V		410	71	1	12	30	HP		BK	60-85	oi	10-30	cl	5-20		0-0		0-0
25	A	H	V		410	97	2	12	30	M	VP	BK	60-85	oi	10-30	cl	5-20		0-0		0-0
25	A	H	V		411	18	1	10	30	PH		BK	60-85	oi	15-30	cl	10-20		0-0		0-0
25	A	H	V		411	62	1	12	30	M	VP	BK	60-85	oi	15-30	cl	10-20		0-0		0-0
25	A	H	V		411	70	1	11	30	HP		BK	60-85	oi	15-30	cl	10-20		0-0		0-0
25	A	H	V		411	71	1	12	30	HP		BK	60-85	oi	15-30	cl	10-20		0-0		0-0
25	A	H	V		411	97	2	12	30	M	VP	BK	60-85	oi	15-30	cl	10-20		0-0		0-0
25	A	H	V		416	62	1	13	30	M	VP	BK	60-80	cl	10-25	oi	10-30		0-0		0-0
25	A	H	V		416	70	2	11	30	HP		BK	60-80	cl	10-25	oi	10-30		0-0		0-0
25	A	H	V		416	71	2	13	30	HP		BK	60-80	cl	10-25	oi	10-30		0-0		0-0
25	A	H	V		511	18	1	11	30	PH	HP	BK	50-75	cl	5-20	oi	10-30		0-0		0-0
25	A	H	V		511	62	1	13	30	M	VP	BK	50-75	cl	5-20	oi	10-30		0-0		0-0
25	A	H	V		511	70	1	12	30	HP		BK	50-75	cl	5-20	oi	10-30		0-0		0-0
25	A	H	V		511	71	1	13	30	HP		BK	50-75	cl	5-20	oi	10-30		0-0		0-0
25	A	H	V		516	70	1	12	30	HP		BK	50-75	cl	10-25	oi	10-30		0-0		0-0
25	A	O	V	a	101	37	1	25	99	M		DB	50-80	ol	20-45	bo	0-20		0-0		0-0
25	A	O	V	a	201	28	1	23	99	M		DB	30-60	BO	15-30	ol	10-25	cl	5-20	sc	0-10
25	A	O	V	a	201	30	1	25	99	M		DB	30-60	BO	15-30	ol	10-25	cl	5-20	sc	0-10
25	A	O	V	a	201	34	5	23	99	M		DB	30-60	BO	15-30	ol	10-25	cl	5-20	sc	0-10
25	A	O	V	a	301	28	1	25	99	M		BK	50-80	db	0-20	ol	10-20	oi	15-30		0-0
25	A	O	V	a	301	30	1	23	99	M		BK	50-80	db	0-20	ol	10-20	oi	15-30		0-0
25	A	O	V	a	301	62	1	23	99	M		BK	50-80	db	0-20	ol	10-20	oi	15-30		0-0
25	A	O	V	a	301	66	2	23	99	M		BK	50-80	db	0-20	ol	10-20	oi	15-30		0-0

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

25	A	O	V		a	301	71	1	23	99	M		BK	50-80	db	0-20	ol	10-20	oi	15-30		0-0
25	A	O	V		a	401	62	1	23	99	M		BK	60-90	cl	5-25	oi	5-20	ol	0-15		0-0
25	A	O	V		a	401	71	2	23	99	M		BK	60-90	cl	5-25	oi	5-20	ol	0-15		0-0
25	A	O	V		a	417	62	1	23	99	M		BK	50-80	CL	20-40	oi	0-20		0-0		0-0
25	A	O	V		a	417	97	5	23	99	M		BK	50-80	CL	20-40	oi	0-20		0-0		0-0
25	A	O	V		d	292	28	1	25	99	M		DB	30-60	BO	15-30	ol	10-25	cl	0-20	sc	0-5
25	A	O	V		d	292	30	1	25	99	M		DB	30-60	BO	15-30	ol	10-25	cl	0-20	sc	0-5
25	A	O	V		d	392	62	1	23	99	M		BK	60-80	db	0-15	ol	5-20	oi	10-25		0-0
25	A	O	V		d	392	71	2	23	99	M		DB	30-60	BO	15-30	ol	10-25	cl	0-20	sc	0-5
25	A	O	V		d	492	62	1	23	99	M		BK	60-90	cl	10-30	oi	0-20		0-0		0-0
25	A	O	V		d	492	71	1	23	99	M		BK	60-90	cl	10-30	oi	0-20		0-0		0-0
25	A	O	V		d	492	97	2	23	99	M		BK	60-90	cl	10-30	oi	0-20		0-0		0-0
25	A	O	V		d	496	62	1	23	99	M		BK	60-80	cl	10-20	oi	0-20		0-0		0-0

Vysvetlivky: Lesné oblasti: 25 – Strážovské vrchy, Súľovské vrchy; Lesné podoblasti: 25A-Strážovské vrchy, Kategória lesa: H-les hospodársky, O-les ochranný, U-les osobitného určenia; Tvar lesa: V-les vysoký; Spôsob obhospodarovania lesa: b-bez zásahu, t- trvalo etážový porast, v-výberkový porast; Písmeno kategórie (lesa osobitného určenia): a-lesy v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, b-kúpeľné lesy, c-rekreačné lesy, f-lesy na zachovanie genetických zdrojov; Hospodársky súbor porastových typov (HSLT): 101-extrémne vápencové dúbavy, 201-extrémne vápencové bukové dúbavy, 202-Svieže vápencové bukové dúbavy, 292-svieže vápencové bukové dúbavy, 301-extrémne vápencové dubové bučiny, 302-svieže vápencové dubové bučiny, 305-kyslé dubové bučiny, 310- vieže dubové bučiny, 311-živné dubové bučiny, 392-svieža vápencová dubová bučina, 401-extrémne vápencové bučiny, 402- svieže vápencové bučiny, 405-kyslé bučiny, 410-svieže bučiny, 411-živné bučiny, 416-kamenité bučiny s lipou, 417-kyslé dubové boriny, 492-Svieže vápencové bučiny, 496-Kamenité bučiny s lipou (Ochranného rázu), 511-živné jedľové bučiny, 516- Kamenité jedľové bučiny; Porastový typ: 18-bukové smrečiny, 28-boriny, 30-boriny s listnácami, 34-bukové dubiny semenného pôvodu, 37-dubiny s ihličnanmi, 62-bučiny semenného pôvodu, 63-bučiny-nepravé kmeňoviny, 66-dubové bučiny semenného pôvodu, 70-smrekové bučiny, 71-bučiny s ihličnanmi, 91- hrabové bučiny semenného pôvodu, 97-bučiny s cennými listnácami.; Stupne ochrany prírody (SOP): stupne podľa zákona č. 543/2002 Z.z.; Rubná doba: čísla sú roky; Obnovná doba: čísla sú roky; Hospodársky spôsob: MH-maloplošný holorub, MP-maloplošný podrastový, UV-účelový výber, PH-, HP-; Dreviny: BK-buk lesný, BO-borovica lesná, CL-cenné listnaté dreviny, DB-dub letný, SC-smrekovec opadavý.

3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich plnenie, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia.

Opatrenia na dosiahnutie operatívnych cieľov sú spracované v tabuľke s vyznačením lokality a priority. Z navrhovaných opatrení sú nasledovné už upravené:

- všeobecne – v § 4 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z.:
„(2) ak činnosť uvedená v odseku 1 (Každý je pri vykonávaní činnosti, ktorou môže ohroziť, poškodiť alebo zničiť rastliny alebo živočíchy, alebo ich biotopy, povinný postupovať tak, aby nedochádzalo k ich zbytočnému úhynu alebo k poškodzovaniu a ničeniu) vedie k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie, štátny orgán ochrany prírody a krajiny (ďalej len „orgán ochrany prírody“) túto činnosť po predchádzajúcom upozornení obmedzí alebo zakáže;“
- na 50,17 % výmery CHVÚ Strážovské vrchy platí 2. stupeň ochrany, kde sa podľa § 13 zákona č. 543/2002 Z. z. vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody okrem iného na:
 - i. likvidáciu existujúcich trvalých trávnych porastov s výnimkou činnosti povolennej podľa osobitných predpisov,
 - ii. výstavbu lesných ciest a zväžnic,
 - iii. pasenie, napájanie, preháňanie a nocovanie hospodárskych zvierat na voľných ležoviskách, ako aj ich ustajnenie mimo stavieb alebo zariadení pri veľkosti stáda nad tridsať veľkých dobytčích jednotiek, umiestnenie košiara, stavby a iného zariadenia na ich ochranu,
 - iv. aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti na súvislej ploche väčšej ako 2 ha,
 - v. budovanie a vyznačenie turistického chodníka, náučného chodníka, bežeckej trasy, lyžiarskej trasy, cyklotrasy alebo mototrasy,
- zakazuje:
 - i. vjazd a státie s motorovým vozidlom, motorovou trojkolkou, motorovou štvorkolkou, snežným skútrom alebo záprahovým vozidlom, najmä vozom, kočom alebo saňami, na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty a miestnej komunikácie, parkoviska, čerpaciej stanice, garáže, továrenského, staničného alebo letištného priestoru,
 - ii. vjazd a státie s bicyklom na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie, účelovej komunikácie a vyznačenej cyklotrasy.
- na približne 0,76 % výmery CHVÚ Strážovské vrchy, ktorá je aktuálne v 4. stupni ochrany, je podľa § 15 zákona č. 543/2002 Z. z. zakázané:
 - i. ťažiť drevnú hmotu holorubným hospodárskym spôsobom,
 - ii. aplikovať chemické látky a hnojivá,
 - iii. rozorávať existujúce trvalé trávne porasty a rúbať drevinu,
 - iv. zbierať nerasty alebo skameneliny,
 - v. zasiahnuť do lesného porastu a poškodiť vegetačný a pôdny kryt,
 - vi. stavať lesnú cestu alebo zväžnicu,
 - vii. zriadiť poľovnícke zariadenie alebo rybochovné zariadenie,
 - viii. chytať, usmrtiť alebo loviť živočicha.
- na približne 4,71 % výmery CHVÚ Strážovské vrchy, ktorá je aktuálne v 5. stupni ochrany, je podľa § 16 zákona č. 543/2002 Z. z. zakázané:
 - i. zasiahnuť do lesného porastu a poškodiť vegetačný a pôdny kryt,
 - ii. stavať lesnú cestu alebo zväžnicu,

- iii. zriadiť poľovnícke zariadenie alebo rybochovné zariadenie,
 - iv. osvetľovať bežeckú trať, lyžiarsku trať alebo športový areál,
 - v. rušiť pokoj a ticho,
 - vi. chytať, usmrtiť alebo loviť živočícha,
 - vii. meniť stav mokrade alebo koryto vodného toku, najmä ich úpravou, zasypávaním, odvodňovaním, ťažbou tŕstia, rašeliny, bahna a riečneho materiálu okrem vykonávania týchto činností v koryte vodného toku jeho správcom v súlade s osobitným predpisom, 18a)
 - viii. umiestniť stavbu.
- podľa § 2 ods. 1 vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Strážovské vrchy, sa za **činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany chráneného vtáčieho územia**, považujú nasledovné činnosti:
- a) vykonávanie lesohospodárskej činnosti v blízkosti hniezda orla skalného, sokola sťahovavého, bociana čierneho, včelára lesného, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia³³,
 - b) mechanizované kosenie trvalých trávnych porastov a porastov ďatelinovín iným spôsobom, ako od stredu do okrajov od 1. mája do 30. júna,
 - c) realizovanie rekultivácie kameňolomu, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia.
- podľa § 2 ods. 2 vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Strážovské vrchy sa za **zákazané činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany chráneného vtáčieho územia**, považujú nasledovné činnosti:
- a) uskutočňovanie horolezeckých výstupov alebo skalolezeckých výstupov od 1. marca do 30. júna v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej v prílohe č. 2,
 - b) uskutočňovanie športových, turistických a iných verejnosti prístupných aktivít a podujatí od 1. marca do 30. júna v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej v prílohe č. 3,
 - c) budovanie turistických chodníkov, cyklotrás alebo táborísk od 1. marca do 30. júna v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej v prílohe č. 3.
- Mapa častí CHVÚ Strážovské vrchy s uvedenými zakázanými činnosťami je prílohou č. 6.5.1.

Ostatné nižšie uvedené opatrenia navrhnuté v programe starostlivosti sú organizačno-riadiacim rámcom pre implementáciu ustanovení právnych predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny v zmysle definície programu starostlivosti ako dokumentácie ochrany prírody a požiadaviek Európskej komisie na určenie merateľných cieľov ochrany a opatrení na ich dosiahnutie. Niektoré opatrenia vyžadujú dodatočné finančné prostriedky. Ak dôjde v dôsledku opatrení ochrany prírody k obmedzeniu bežného obhospodarovania pozemkov, vlastník pozemku má za podmienok podľa § 61 zákona č. 543/2002 Z. z. nárok na náhradu.

Tabuľka č. 82: Zoznam navrhovaných opatrení v CHVÚ Strážovské vrchy

Vysvetlivky k tabuľke: CHVÚ – Chránené vtáčie územie Strážovské vrchy, EFP – ekologicko-funkčný priestor, Z – zákon č. 543/2002 Z. z., V – vyhláška MŽP SR č. 434/2009 Z. z., PS – program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019 – 2048, PRV – Program rozvoja vidieka

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
Operatívny cieľ č. 1.1. Zvýšiť a udržať úroveň populácie druhu kuvik kapcavý na priemernej úrovni minimálne 18 obsadených revírov.			
1.1.1.	Pri vyhotovení a zmene PSoL uplatňovať a zapracovať opatrenia pre zachovanie súčasného podielu ⁵ porastov nad 80 rokov a pre udržanie vhodnej štruktúry.	CHVÚ	PS

³³ Podľa § 9 ods. 16 zákona č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (s účinnosťou od 1. 10. 2013) ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používajú slová „obvodný úrad životného prostredia“, rozumie sa tým „okresný úrad“.

1.1.2.	V biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu kuvika kapcavého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody).	EFP2 EFP4 EFP6	Z, PS
1.1.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	EFP1 EFP2 EFP4 EFP6	Z, PS
1.1.4.	V lesných porastoch ponechať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby minimálne 5 stojacich stromov na 1 ha na dožitie a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov.	EFP2 EFP4 EFP6	PS
1.1.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok.	EFP2 EFP6	PS
1.1.6.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSoL.	CHVÚ	Z
1.1.7.	Na lokalitách hlucháňa hôrneho zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa hôrneho ako predpoklad aj pre ochranu kuvika kapcavého.	EFP2	Z
1.1.8.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie kuvika kapcavého.	EFP2	Z, V, PS
1.1.9.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území.	EFP1 EFP4	PS
Operatívny cieľ č. 1.2. Zvýšiť a udržať populáciu muchárika malého minimálne na úrovni 150 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopu druhu s dôrazom lesné porasty nad 100 rokov.			
1.2.1.	Zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu muchárika malého, v CHVÚ Strážovské vrchy.	EFP2 EFP4 EFP6	PS, V, Z
1.2.2.	V biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu muchárika malého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody).	EFP2 EFP4	Z, PS
1.2.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	EFP1 EFP2 EFP4 EFP6	Z, PS
1.2.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami; ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, aspoň 5 stromov na 1 ha a zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov.	EFP2 EFP4 EFP6	Z, PS
1.2.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSoL.	EFP2 EFP4 EFP6	Z
1.2.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky muchárika malého.	EFP4	Z, V
1.2.7.	V prípade obnovnej ťažby využívať menšie obnovné prvky s výmerou do 0,2 ha, využívať zásady prírode blízkeho lesného hospodárenia.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 1.3. Zvýšiť a udržať populáciu d'atľa bielochrbtého minimálne na úrovni 170 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopu druhu s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.			

1.3.1.	Zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu ďatľa bielochrbtého v CHVÚ Strážovské vrchy.	CHVÚ	PS, V, Z
1.3.2.	V biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu ďatľa bielochrbtého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody). Zabezpečiť ochranu posledných fragmentov a súvislých porastov horských a podhorských bučín a jedľobučín nad 100 rokov.	CHVÚ	Z, PS
1.3.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	CHVÚ	Z, PS
1.3.4.	Ponechávať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stromov/ha a na dožitie ako potenciálne hniezdne a potravné miesta a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov; vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami; v odôvodnených prípadoch pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne hospodárske opatrenia (odkôrnenie nastojato).	EFP2 EFP6	Z, PS
1.3.5.	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia do PSoL.	EFP2 EFP6	Z
1.3.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie ďatľa bielochrbtého.	EFP4	Z, V
1.3.7.	Znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú formu obnovy porastov maloplošnou formou a uprednostňovať prírode blízke lesné hospodárenie.	EFP4	PS
Operatívny cieľ č. 1.4. Zvýšiť a udržať populáciu ďatľa čierneho minimálne na úrovni 120 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopu druhu s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.			
1.4.1.	Zabezpečiť zachovanie súčasného podielu ⁵ porastov nad 80 rokov a ich vhodnej štruktúry a ochranu súvislých lesných porastov nad 100 rokov s nižším zakmenením.	CHVÚ	PS
1.4.2.	Ponechať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stromov/ha na dožitie a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov; vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	CHVÚ	PS
1.4.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	CHVÚ	Z, PS
1.4.4.	Znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú formu obnovy porastov maloplošnou formou a uprednostňovať prírode blízke lesné hospodárenie.	EFP2 EFP4 EFP6	PS
1.4.5.	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia do PSoL.	EFP2 EFP6	Z
1.4.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie ďatľa čierneho.	EFP2	Z, V
1.4.7.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území.	EFP2	PS
Operatívny cieľ č. 1.5. Zvýšiť a udržať populáciu bociana čierneho na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených revírov.			

1.5.1.	Zabezpečiť monitoring vybranej vzorky hniezdných okrskov bociana čierneho každoročne a každoročne dohľadávať hniezda v porastoch ohrozených ťažbou.	EFP2 EFP6	Z, V
1.5.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky.	CHVÚ	PS
1.5.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	CHVÚ	Z, V
1.5.4.	Zabezpečiť, aby v CHVÚ bol dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich rovnomerné rozmiestnenie v území, resp. v blízkosti lovísk.	CHVÚ	PS
1.5.5.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	EFP2 EFP6 EFP3	Z
1.5.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	CHVÚ	Z
1.5.7.	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSoL alebo pri zmene PSoL.	EFP2 EFP6	Z
1.5.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, vo vybraných úsekoch zvážiť ich umiestnenie pod zem.	CHVÚ	Z, PS
1.5.9.	Vylúčiť negatívne zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	EFP3 EFP5	Z
1.5.10.	Usmerniť fotografovanie bocianov čiernych v blízkosti ich hniezdisk.	EFP2 EFP6	PS
Operatívny cieľ č. 1.6. Zvýšiť a udržať populáciu výra skalného na priemernej úrovni minimálne 23 obsadených revírov.			
1.6.1.	Zabezpečiť v prípade potreby vyhlásenie ochrannej zóny v okolí hniezda výra skalného.	EFP1	Z, PS
1.6.2.	V prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich vplyv na predmet ochrany.	EFP1 EFP3	Z
1.6.3.	Zabezpečiť (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody) ochranu starých redších porastov na strmých stráňach s potvrdeným výskytom výra v minulosti.	EFP1 EFP3	Z, PS
1.6.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring celej populácie výra skalného.	EFP1	Z, V
Operatívny cieľ č. 1.7. Zvýšiť a udržať populáciu prepelice poľnej na minimálnej úrovni 40 volajúcich samcov.			
1.7.1.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	EFP3 EFP5	PS, Z
1.7.2.	Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu k okraju, alebo od okraja k okraju. Vylúčiť kosenie od okraja do stredu.	EFP3 EFP5	PS, V
1.7.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	EFP3 EFP5	PS
1.7.4.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách.	EFP3 EFP5	PS, Z

1.7.5.	V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásy o šírke 5-10 m.	EFP3 EFP5	PS
1.7.6.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prepelice poľnej.	EFP3	Z, V
Operatívny cieľ č. 1.8. Zvýšiť a udržať populáciu chriašteľa poľného na minimálnej úrovni 40 volajúcich samcov.			
1.8.1.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	EFP3 EFP5	PS, Z
1.8.2.	Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu k okraju, alebo od okraja k okraju. Vylúčiť kosenie od okraja do stredu.	EFP3 EFP5	PS, V
1.8.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	EFP3 EFP5	PS
1.8.4.	Vylúčiť kosenie a mulčovanie na hniezdných lokalitách určených príslušným orgánom ochrany prírody.	EFP3 EFP5	PS, Z
1.8.5.	V rámci stavebných konaní (ako aj v procese EIA a súvisiacich konaniach) zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít.	EFP3 EFP5	Z
1.8.6.	V prípade ďalšieho poklesu populácií chriašteľa poľného využiť cielenú ochranu hniezdisk s využitím ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. a vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z..	EFP3 EFP5	Z, V
1.8.7.	Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	EFP3 EFP5	PS, Z
1.8.8.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách.	EFP3 EFP5	PS, Z
1.8.9.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie chriašteľa poľného.	EFP3	Z, V
Operatívny cieľ č. 1.9. Udržať populáciu prhl'aviara čiernohlavého priemerne na úrovni minimálne 53 párov udržaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.			
1.9.1.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	EFP3	PS
1.9.2.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti vylúčiť použitie chemických látok na hniezdných lokalitách.	EFP3	Z, PS
1.9.3.	V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásy o šírke 10 m.	EFP3 EFP5	PS
1.9.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prhl'aviara čiernohlavého.	EFP3	Z, V
Operatívny cieľ č. 1.10. Udržať populáciu hrdličky poľnej priemerne na úrovni minimálne 100 párov udržaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.			
1.10.1.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť	EFP5	Z, PS

	používanie hnojív a chemických látok na hniezdnych lokalitách.		
1.10.2.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	EFP3 EFP5	PS
1.10.3.	Zachovávať dostatočné porasty krovín, solitérnych stromov a stromoradií na hniezdnych lokalitách.	EFP3 EFP5	Z
1.10.4.	Zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia.	EFP3 EFP5	Z
1.10.5.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie hrdličky poľnej.	EFP5	Z, V
Operatívny cieľ č. 1.11. Udržať populáciu strakoša obyčajného priemerne na úrovni minimálne 350 párov udrzaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.			
1.11.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie strakoša obyčajného.	EFP5	Z, V
1.11.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	EFP3 EFP5	PS, Z
1.11.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	EFP3 EFP5	PS
1.11.4.	Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdnych lokalitách.	EFP3 EFP5	Z
1.11.5.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdnych lokalitách.	EFP5	Z, PS
Operatívny cieľ č. 1.12. Udržať populáciu penice jarabej priemerne na úrovni minimálne 35 párov udrzaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.			
1.12.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie penice jarabej.	EFP5	Z, V
1.12.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	EFP3 EFP5	PS, Z
1.12.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání.	EFP5	PS
1.12.4.	Zabezpečiť tlmenie sukcesie krovitých porastov, tak aby dosahovali optimálnu štruktúru a štádium sukcesie nebolo príliš pokročilé a to pravidelným mozaikovitým mulčovaním, preriedovaním súvislých krovitých zárastov.	EFP5	PS
1.12.5.	Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdnych lokalitách v poľnohospodárskej krajine.	EFP3 EFP5	Z
1.12.6.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdnych lokalitách.	EFP3 EFP5	Z, PS
Operatívny cieľ č. 1.13. Udržať populáciu krutihlava hnedého priemerne na úrovni minimálne 70 párov.			
1.13.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie krutihlava hnedého.	EFP5	Z, V
1.13.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	EFP3 EFP5	PS, Z

1.13.3.	Zachovávať všetky staré a dutinové stromy, solitérne stromy a stromoradia v poľnohospodárskej krajine.	EFP3 EFP5	Z
1.13.4.	Podľa potreby vysadiť solitérne stromy ako zabezpečenie potenciálnych hniezdných stromov do budúcnosti (najmä na rozsiahlych otvorených plochách TTP, OP vzniknutých počas kolektívizácie).	EFP3 EFP5	PS
1.13.5.	Zachovávať dostatočné porasty drevín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine.	EFP3 EFP5	Z
1.13.6.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	EFP3 EFP5	Z, PS
Operatívny cieľ č. 1.14 Udržať populáciu lelka lesného priemerne na úrovni minimálne 9 párov.			
1.14.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie lelka lesného.	EFP2	Z, V
1.14.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	CHVÚ	Z, PS
1.14.3.	Zamedziť úspešnému zarastaniu pasienkov na nelesných pozemkoch na husto zapojený porast drevín.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 1.15 Udržať populáciu muchára sivého minimálne na úrovni 550 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopu druhu s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.			
1.15.1.	Zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu muchára sivého, v CHVÚ Strážovské vrchy; zabezpečiť ochranu vhodných biotopov, t. j. starých listnatých a zmiešaných lesov nad 100 rokov.	EFP2 EFP4 EFP6	PS
1.15.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov; vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	CHVÚ	PS
1.15.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	CHVÚ	Z, PS
1.15.4.	Pri obnovnej ťažbe využívať menšie obnovné prvky s výmerou do 0,2 ha, využívať zásady prírody blízkeho lesného hospodárenia.	EFP2 EFP6	PS
1.15.5.	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia do PSoL.	EFP2 EFP6	Z
1.15.6.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie muchára sivého.	EFP2 EFP6	Z, V
Operatívny cieľ č. 1.16. Udržať populáciu d'atľa prostredného minimálne na úrovni 135 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopu druhu s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.			
1.16.1.	Zabezpečiť zachovanie súčasného podielu ⁶ lesov nad 80 rokov a ich vhodnej štruktúry ako biotopov d'atľa prostredného; zabezpečiť ochranu lesných porastov nad 100 rokov s nižším zakmenením.	CHVÚ	PS
1.16.2.	Ponechávať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stromov/ha na dožitie ako potenciálne hniezdne a potravné miesta a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov;	EFP3	PS, Z

	vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami, prípadne pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne lesohospodárske zásahy (odkôrnenie nastojato).		
1.16.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	EFP2 EFP3	Z, PS
1.16.4.	Znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú formu obnovy porastov maloplošnou formou a uprednostňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch.	EFP2 EFP3	Z
1.16.5.	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia do PSoL.	EFP3	Z
1.16.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie ďatľa prostredného.	EFP2 EFP3	Z, V
Operatívny cieľ č. 1.17. Udržať populáciu muchárika bieločrkeho minimálne na úrovni 1050 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopu druhu s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.			
1.17.1.	Zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu muchárika bieločrkeho, v CHVÚ Strážovské vrchy.	CHVÚ	PS
1.17.2.	Ponechať pri spracovaní kalamít na dožitie zdravé stromy, aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov.	CHVÚ	PS
1.17.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	CHVÚ	Z, PS
1.17.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	EFP6	Z, PS
1.17.5.	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia do PSoL.	EFP2 EFP6	Z
1.17.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchárika bieločrkeho.	EFP6	Z
Operatívny cieľ č. 1.18. Udržať populáciu orla skalného na minimálnej úrovni 5 obsadených revírov.			
1.18.1.	Zabezpečiť monitoring všetkých hniezdných okrskov orla skalného každoročne a každoročne dohľadávať hniezda v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov.	EFP1 EFP2	Z, V
1.18.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných stromových hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky.	EFP1 EFP2	PS
1.18.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	EFP1 EFP2	Z, V
1.18.4.	Zabezpečiť, aby v CHVÚ bolo dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich rovnomerné rozmiestnenie v území.	CHVÚ	PS
1.18.5.	Dôsledne posúdiť vplyv investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	EFP1 EFP2 EFP3	Z
1.18.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	EFP1 EFP3	Z

1.18.7.	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSoL alebo pri zmene PSoL.	EFP2 EFP6	Z
1.18.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, vo vybraných úsekoch zvážiť ich umiestnenie pod zem.	CHVÚ	Z, PS
1.18.9.	Usmerniť fotografovanie orlov skalných v blízkosti ich hniezdisk.	EFP1 EFP2	PS
Operatívny cieľ č. 1.19. Udržať populáciu sokola sťahovavého na minimálnej úrovni 14 obsadených revírov.			
1.19.1.	Zabezpečiť monitoring všetkých obsadených hniezdných teritórií (3 návštevy do roka na každom hniezde) na začiatku hniezdenia v období toku, uprostred hniezdenia a po vyletení mláďat.	EFP1	Z
1.19.2.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	EFP1	Z, V
1.19.3.	Najmä v hniezdnom období vo vzdialenosti 500 m okolo hniezd vylúčiť skalolezeckú činnosť, športovo rekreačnú činnosť, turistické chodníky, ohniská, paragliding.	EFP1	PS, Z, V
1.19.4.	Dôsledne posúdiť vplyv investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	EFP1	Z
1.19.5.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	EFP1	Z
1.19.6.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, vo vybraných úsekoch zvážiť ich umiestnenie pod zem.	EFP1	Z, PS
1.19.7.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území.	EFP1	PS
Operatívny cieľ č. 1.20. Udržať populáciu včelára lesného na minimálnej úrovni 40 obsadených revírov.			
1.20.1.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybraných hniezdných okrskov včelára lesného.	EFP2 EFP6	Z, V
1.20.2.	V okolí vybraných hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	EFP2 EFP6	Z, V
1.20.3.	Pri vyhotovení a zmene PSoL prijať opatrenia, ktoré zabezpečia v CHVÚ dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich rovnomerné rozmiestnenie v území, resp. v blízkosti lovísk.	CHVÚ	PS
1.20.4.	Dôsledne posúdiť vplyv investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	EFP2 EFP6 EFP3	Z
1.20.5.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	CHVÚ	Z
1.20.6.	Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese novovypracovaných PSoL.	EFP2 EFP6	Z
1.20.7.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	EFP3 EFP5	PS, Z
1.20.8.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy.	EFP3 EFP5	PS

1.20.9.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, vo vybraných úsekoch zväžiť ich umiestnenie pod zem.	CHVÚ	Z, PS
1.20.10.	Vylúčiť negatívne zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	EFP3 EFP5	PS, Z
1.20.11.	Usmerniť fotografovanie včelára lesného v blízkosti hniezdisk.	EFP2 EFP6	PS
Operatívny cieľ č. 2.1. Zvýšiť a udržať populáciu žlny sivej na úrovni minimálne 200 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopu s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.			
2.1.1.	Zabezpečiť uržiavanie podielu starých listnatých a zmiešaných lesov s domináciou listnatých drevín nad 80 rokov, členitých lesných porastov a príslušných nelesných plôch bohatých na mraveniská; podporovať prírode blízke lesné hospodárenie.	CHVÚ	PS
2.1.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	CHVÚ	Z, PS
2.1.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami; ponechávať stojace odumreté stromy v porastoch a mŕtve drevo v objeme min. 10 m ³ /ha.	EFP2 EFP6	Z, PS
2.1.4.	Zabezpečiť ponechávanie remízok a skupín stromov na trvalých trávnatých porastoch; na nelesných plochách s výskytom mravenísk uprednostniť pasenie, vo veľmi zarastenom stave len jednorázové mulčovanie.	EFP2	PS
2.1.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSoL.	EFP2 EFP6	Z
2.1.6.	Na lokalitách hlucháňa hôrneho zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa hôrneho ako predpoklad aj pre ochranu žlny sivej.	EFP2	PS, Z
2.1.7.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie žlny sivej.	EFP2	Z, V
Operatívny cieľ č. 2.2. Zvýšiť a udržať úroveň populácie druhu jariabok hôrneho na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených revírov.			
2.2.1.	Kontrolovať dodržiavanie právnych predpisov ochrany prírody a usmernenie hospodárskych činností na obsadených lokalitách, najmä z dôvodu obmedzenia vyrušovania, ale aj za účelom podpory vhodného manažmentu.	EFP1 EFP2 EFP6	Z
2.2.2.	Pri vyhotovení a zmene PSoL presadzovať a uplatňovať čo najvyššie zastúpenie pionierskych druhov drevín pre potreby jariabka hôrneho.	CHVÚ	PS
2.2.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	EFP1 EFP2 EFP4 EFP6	Z, PS
2.2.4.	Prostredníctvom pestovateľských zásahov dosiahnuť zníženie zakmenenia na 0,7 (v hospodárskych lesoch), resp. nižšie (v ostatných kategóriách lesov).	EFP2	PS
2.2.5.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie jariabka hôrneho.	EFP2	Z

2.2.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSoL.	EFP2 EFP6	Z
2.2.7.	Zabezpečiť doplnenie vhodných druhov drevín (bobuľonosné, breza, jelša, jarabina) ich výsadbou a zabezpečiť ochranu mravenísk.	EFP2	PS
2.2.8.	Vylúčiť prikrmovanie diviakov v oblastiach s výskytom jariabka hôrneho, znížiť početnosť diviaka na normované kmeňové stavy a na tejto úrovni ju udržiavať, zvýšiť odlov kuny a líšky, prípadne zadať ich minimálny odlov.	EFP2 a okolie	PS
2.2.9.	Odstrániť nelegálne skládky, ktoré slúžia ako miesta zberu potravy pre krkavcovité vtáky.	EFP2 EFP3 EFP5 a okolie	PS
2.2.10	Vylúčiť vstup motorových vozidiel mimo existujúcej cestnej siete (v súčinnosti s obhospodarovateľom).	EFP1 EFP4	Z, PS
Operatívny cieľ č. 2.3. Zvýšiť a udržať populáciu žltochvosta hôrneho minimálne na úrovni 250 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopu druhu s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.			
2.3.1.	Pri vyhotovení a zmene PSoL uplatňovať a zapracovať opatrenia na ochranu vhodných biotopov, t. j. dubín, bučín a jedľobučín vo veku nad 100 rokov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu žltochvosta hôrneho, v CHVÚ Strážovské vrchy.	CHVÚ	PS
2.3.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	EFP1 EFP6 EFP2 EFP4	Z, PS
2.3.3.	Zabezpečiť každoročne monitoring vybranej vzorky hniezdnych lokalít žltochvosta hôrneho.	EFP2 EFP4 EFP6	Z, V
2.3.4.	Pri spracovaní kalamít ponechávať na dožitie aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov.	CHVÚ	PS
2.3.5.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	EFP2 EFP6	Z, PS
2.3.6.	Podporiť hniezdne podmienky pre žltochvosta hôrneho vyvesením búdok.	EFP2 EFP6 EFP4	PS
2.3.7.	V biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu žltochvosta hôrneho, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody).	EFP4	PS, V, Z
2.3.8.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSoL.	EFP2 EFP6	Z
Operatívny cieľ č. 2.4. Zvýšiť a udržať populáciu strakoša veľkého na priemernej úrovni minimálne 6 obsadených revírov.			
2.4.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie strakoša veľkého.	EFP3	Z, V
2.4.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	EFP3 EFP5	PS, Z

2.4.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	EFP3 EFP5	PS
2.4.4.	Zachovávať dostatočné porasty krovín, solitérnych stromov a stromoradií na hniezdných lokalitách.	EFP3 EFP5	PS
2.4.5.	Zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia a lovu strakoša veľkého.	EFP3 EFP5	Z
Operatívny cieľ č. 2.5. Zvrátiť nulový stav populácie druhu hlucháň hôrny prostredníctvom komplexných prípravných opatrení na ochranu a tvorbu vhodného biotopu.			
2.5.1.	Vo vybraných porastoch (mapová príloha č. 6.5.4) vylúčiť lesohospodárske a iné zásahy do lesných porastov.	EFP2 vybrané lokality	Z, PS
2.5.2.	Vylúčiť vykonávanie lesohospodárskej činnosti od 01.03. do 30.06. (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody).	EFP2 vybrané lokality	PS, Z
2.5.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	CHVÚ	Z, PS
2.5.4.	V lesných porastoch s aktívnym manažmentom (lesohospodárske zásahy) a výskytom hlucháňa hôrneho uprednostňovať jednotlivý výber stromov, ktorého aplikáciou sa dosahuje vhodná vekovo-priestorová štruktúra lesa vyhovujúca vysokým ekologickým nárokom hlucháňa hôrneho.	CHVÚ vybrané lokality	PS
2.5.5.	V mladých lesných porastoch cielene upraviť výchovné zásahy do porastu tak, aby sa už v počiatočných výchovných štádiách vytvorili vhodné základy pre štruktúrovanie porastu spĺňajúce nároky hlucháňa hôrneho (heterogénne porasty, zakmenenie maximálne 0,7 a pod.).	EFP2 vybrané lokality	PS
2.5.6.	Ponechávať v maximálnej miere mŕtve drevo.	EFP2	PS
2.5.7.	Pre obnovu porastov vypracovať projekty obnovy podľa nárokov hlucháňa hôrneho.	EFP2 vybrané lokality	PS, Z
2.5.8.	Vylúčiť výstavbu lyžiarskych stredísk, ďalších lesných ciest a zväznic a zamedziť ďalšej fragmentácii územia.	EFP2 vybrané lokality	Z, PS
2.5.9.	Zabezpečiť monitoring všetkých tokanísk hlucháňa hôrneho.	EFP2 vybrané lokality	Z, V
2.5.10.	Zabezpečiť prieskum negatívnych faktorov vplývajúcich na početnosť hlucháňa hôrneho za účelom upresnenia vhodných manažmentových opatrení.	EFP2 vybrané lokality	PS
2.5.11.	Eliminovať zvýšený tlak predátorov (napr. zrušiť prikrmovanie a vnadenie diviacej zveri v celom ekologicko-funkčnom priestore s výskytom biotopov hlucháňa hôrneho), zber lesných plodov, vyrušovanie turistami, vjazd motoriek, štvorkoliek a snežných skútrov.	EFP2 vybrané lokality	PS, Z
2.5.12.	Vylúčiť stavbu nových elektrických vedení a existujúce ošetriť prvkami pre zabránenie kolízií s vtáctvom alebo ich umiestniť pod zem.	EFP2 vybrané lokality	Z, PS

2.5.13.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody, usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území.	EFP2	Z, PS
2.5.14.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSoL.	EFP2 vybrané lokality	Z
Operatívny cieľ č. 2.6. Obmedziť dostupnosť potravy pre druhy predujúce jariabka hôrneho a hlucháňa hôrneho na lokalitách ich výskytu a v bezprostrednom okolí a znížiť riziko predácie týchto druhov.			
2.6.1.	Vylúčiť prikrmovanie poľovnej zveri zrninami a znížiť (udržiavať) početnosť diviakov na normované kmeňové stavy, zvýšiť odlov kuny a líšky.	EFP2 EFP6 a okolie	PS
2.6.2.	Odstrániť nelegálne skládky, ktoré slúžia ako miesta zberu potravy pre krkavcovité vtáky.	EFP3 EFP5 a okolie	PS
2.6.3.	Monitorovať výskyt diviaka na lokalitách hlucháňa hôrneho a jariabka hôrneho.	EFP1 EFP2	Z, V
Operatívny cieľ č. 3.1. Na základe monitoringu druhov, ak je relevantné, spracovať a prerokovať návrh všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa vyhlasuje CHVÚ Strážovské vrchy.			
3.1.1.	Zhodnotiť zoznam zakázaných činností a predmety ochrany podľa vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z. z hľadiska cieľov ochrany druhov.	CHVÚ	PS
3.1.2.	Ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nového právneho predpisu..	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 3.2. Vyhodnotiť adrešnosť právneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrhy nových právnych predpisov.			
3.2.1.	Vyhodnotiť či sektorové právne predpisy umožňujú realizáciu navrhovaných opatrení.	CHVÚ	PS
3.2.2.	Ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nových právnych predpisov.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.			
4.1.1.	Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality.	CHVÚ	PS
4.1.2.	Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu vplyvu na predmety ochrany.	CHVÚ	Z
4.1.3.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a neviedlo k zmareniu hniezdení.	CHVÚ	PS
4.1.4.	Usmerniť návštevnosť na hniezdiskách vtáctva mimo citlivých lokalít. Vybudovať preto vhodnú infraštruktúru (zábrany na vjazd motorových vozidiel, záchytné menšie parkoviská a prístupové náhradné chodníky na menej citlivé lokality a pod.).	CHVÚ	PS, V
4.1.5.	Na vhodných miestach vybudovať pozorovateľne vtáctva, náučný chodník, fotokryty a úkryty (drobné	CHVÚ	PS, V

	útulne) pre turistov za účelom usmernenia návštevnosti územia.		
4.1.6.	Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť.	CHVÚ	PS, V
4.1.7.	Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchové aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ.	CHVÚ a okolie	PS
4.1.8.	Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o území a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	CHVÚ	PS
4.1.9.	Vhodnou formou propagovať prírodné hodnoty CHVÚ Strážovské vrchy v zahraničí s cieľom zvýšenia počtu návštevníkov využívajúcich mäkké formy cestovného ruchu.	CHVÚ	PS
4.1.10.	Realizovať rôzne ekovýchové a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.).	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov a užívateľov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.			
4.2.1.	Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, rybárov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o alternatívnom hospodárení v CHVÚ.	CHVÚ	PS
4.2.2.	Spolupracovať so správcami tokov a vodných plôch pri zabezpečovaní ochrany mokradí a tečúcich vôd ako významných lovisk bociana čierneho a hniezdisk ostatných druhov vtákov.	EFP4 EFP5 EFP6	PS
4.2.3.	Spolupracovať so správcami elektrických rozvodných sietí na prekládkach hniezd bociana bieleho a pri ošetrovaní prvkami zabraňujúcimi kolíziám vtáctva.	CHVÚ	PS, Z
4.2.4.	Zabezpečiť dostatočnú informovanosť vlastníkov a užívateľov pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV a pod.).	CHVÚ	PS
4.2.5.	Využiť primeranú formu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania alebo finančný príspevok podľa zákona č. 543/2002 Z. z..	CHVÚ	PS

Aktivity na realizáciu navrhovaných opatrení

Tabuľka č. 83: Aktivita „Ochrana hniezd a hniezdných stromov výberových vtáčích druhov“

1. Názov a kód aktivity	SKCHVU028-01 Ochrana hniezd a hniezdných stromov výberových vtáčích druhov
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1.; 1.2.; 1.3.; 1.4.; 1.5.; 1.6.; 1.15.; 1.16.; 1.17.; 1.18.; 1.19.; 1.20.; 2.1.; 2.3.;
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.1.4.; 1.2.4.; 1.3.4.; 1.4.4.; 1.5.3.; 1.6.1.; 1.15.4.; 1.16.4.; 1.17.4.; 1.18.3.; 1.19.2.; 1.20.2.; 2.1.3.; 2.3.5.;
4. Stručný popis aktivity	Lokalizácia hniezd a hniezdných (dutinových) stromov a následné vyhlasovanie ochranných zón okolo aktívnych hniezd, ponechávanie dutinových stromov na dožitie a iné zmeny obhospodarovania.

5. Detailnejší popis aktivít	Dohľadavanie hniezdných a dutinových stromov, hniezd, monitoring a zabezpečenie ochrany hniezdisk zmenou obhospodarovania a kontrolou.
6. Priorita	vysoká
7. Miesto realizácie	EFP2, EFP4
8. Obdobie realizácie	Každoročne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR (vyhlasovanie ochranných pásiem, kontrola dodržiavania ochranných opatrení), organizácia aktívna v ochrane prírody (lokalizácia hniezd a dutinových stromov, kontrola dodržiavania ochranných opatrení)
10. Odhadované výdavky / rok	110 580 € / rok v rokoch 2019 - 2023
11. Predpokladaný zdroj financovania	Štátny rozpočet Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, vlastné zdroje ŠOP SR
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení sezóny

Tabuľka č. 84: Aktivita „Zníženie mortality vtákov na elektrických vedeniach“

1. Názov a kód aktivity	SKCHVU028-02 Zníženie mortality vtákov na elektrických vedeniach
2. Príslušný operatívny cieľ	1.5.; 1.18.; 1.19.; 1.20.; 2.5.;
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.5.8.; 1.18.8.; 1.19.6.; 1.20.9.; 2.5.12.;
4. Stručný popis aktivity	Zmapovanie kolíznych bodov a následná inštalácia zábran proti zosadaniu, resp. kolízii s vtáctvom na doteraz takto neošetrených vzdušných elektrických vedeniach. V prípade finančných prostriedkov umiestnenie tejto infraštruktúry pod zem.
5. Detailnejší popis aktivít	Na základe monitoringu a podnetov identifikácia kolíznych úsekov elektrického vedenia i stĺpov. Tak ako dosiaľ v súčinnosti so subjektom prevádzkujúcim tieto zariadenia určenie krokov na postupné ošetrenie všetkých elektrických vedení v identifikovaných úsekoch s cieľom, aby na tieto vedenia/stĺpy vtáky nezosadali ani nenarážali do vedenia.
6. Priorita	stredná
7. Miesto realizácie	EFP2
8. Obdobie realizácie	Pribežne
9. Zodpovednosť	Subjekt prevádzkujúci príslušné elektrické vedenie
10. Odhadované výdavky / rok	3 000 € v rokoch 2019 - 2048
11. Predpokladaný zdroj financovania	Subjekty prevádzkujúce elektrické vedenia
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení sezóny

Tabuľka č. 85: Aktivita „Zvýšenie hniezdných príležitostí výberových vtáčích druhov“

1. Názov a kód aktivity	SKCHVU028-03 Zvýšenie hniezdných príležitostí výberových vtáčích druhov
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1.; 1.5.; 1.13.; 1.18.; 2.3.; 2.4.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.1.5.; 1.5.2.; 1.13.4; 1.18.2.; 2.3.6.;2.4.5

4. Stručný popis aktivity	Oprava jestvujúcich a budovanie umelých hniezd, inštalácia vtáčích búdok. Výsadba vhodných drevín na hniezdiskách krutihlava a strakoša veľkého.
5. Detailnejší popis aktivít	V prvých rokoch realizácie PS o CHVÚ bude vyvesených približne 140 vhodných búdok pre dutinové hniezdiče na lokalitách s menšími hniezdnymi príležitosťami. Tieto búdky pre dutinové hniezdiče (kuvik, muchárik, d'atle, žltochvosty) budú udržiavané každých 5 rokov. Okrem toho budú udržiavané a opravované nestabilné hniezda bocianov čiernych a dravcov a na miestach, kde došlo k pádu hniezda alebo jeho likvidácii, alebo kde sa vyskytujú hniezdne páry bez známeho hniezdiska budú umiestnené hniezdne podložky. V biotopoch s výskytom krutihlava a strakoša veľkého budú vysadené vhodné dreviny pre podporu hniezdných príležitostí a vhodnej štrukturovanosti hniezdných biotopov.
6. Priorita	vysoká
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	Priebežne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR, organizácia aktívna v ochrane prírody, vlastník/ užívateľ územia
10. Odhadované výdavky / rok	3 920 € / rok v r. 2019 - 2023, od r. 2024 – 500 € / rok
11. Predpokladaný zdroj financovania	Štátny rozpočet MŽP SR, vlastné zdroje ŠOP SR
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa z projektu, neskôr záverečná správa z každoročného monitoringu hniezdných príležitostí

Tabuľka č. 86: Aktivita „Zlepšenie stavu hniezdných biotopov výberových vtáčích druhov“

1. Názov a kód aktivity	SKCHVU028-04 Zlepšenie stavu hniezdných biotopov výberových vtáčích druhov
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1.; 1.2.; 1.3.; 1.4.; 1.6.; 1.7.; 1.8.; 1.12.; 1.15.;1.16.; 1.17.; 1.18.; 1.20.; 2.1.;2.2.; 2.3.; 2.5.; 2.6.;
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.1.1; 1.1.6.; 1.2.5.; 1.2.7.; 1.3.5.; 1.3.7.; 1.4.1.; 1.4.5.; 1.5.4.; 1.5.7.; 1.5.9.; 1.5.16.; 1.7.2.; 1.7.5.; 1.8.2.; 1.8.4.; 1.8.7.; 1.12.4.; 1.15.1.; 1.15.5.; 1.16.1.; 1.16.5.; 1.17.1.; 1.17.5.; 1.18.4.; 1.18.7.; 1.20.3.; 1.20.6.; 1.20.10.; 2.1.1.; 2.1.5.; 2.2.2.; 2.2.6.; 2.2.9.; 2.3.1.; 2.3.8.; 2.5.5., 2.6.2.;
4. Stručný popis aktivity	Opatrenia zamerané na zlepšenie stavu hniezdných biotopov v lesných porastoch pre predmety ochrany CHVÚ. Manažment mokradí a rašelinísk (zlepšenie vodného režimu, odstránenie náletu), usmernenie lesohospodárskej činnosti, usmernenie využívania krajiny, odstránenie čiernych skládok, manažment biotopov poľných druhov vtáctva.
5. Detailnejší popis aktivít	Spolupráca s vlastníkmi a užívateľmi za účelom usmernenia lesohospodárskej činnosti (v prípade potreby vyhlásenie ochranných zón v okolí hniezd vrátane úpravy hospodárenia a zapracovania

	relevantných opatrení do PSoL, optimalizovanie obnovy lesa pre ochranu hlucháňa a pod.); podpora extenzívneho využívania PPF (pasenie, kosenie) v prospech dotknutých druhov. Náhrada za obmedzenie bežného obhospodarovania, napr. zmluvná starostlivosť v prípade zmeny aktívneho bežného obhospodarovania alebo finančný príspevok. Dôjde k odstráneniu nelegálnych skládok na miestach, kde tieto skládky atrahujú krkavcovité vtáky a tým zvyšujú mieru predácie. V prípade potreby bude vypracovaný návrh zmeny PSoL za tieto účely v dotknutých územiach. Na mokradiach dôjde k stavbe stavidiel, obnovy zdevastovaných mokradí za použitia techniky.
6. Priorita	vysoká
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	Pribežne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR, organizácia aktívna v ochrane prírody, vlastník/ užívateľ územia
10. Odhadované výdavky / rok	1 000 € v r. 2019 (prípravné práce, vrátane presnej identifikácie lokalít a obmedzení), 87 754 € /rok v rokoch 2020 – 2048
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy, štátny rozpočet MŽP SR a MV SR, vlastné zdroje ŠOP SR
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa z projektu, neskôr záverečná správa z každoročného monitoringu hniezdisk a potrebných zásahov.

Tabuľka č. 87: Aktivita „Zvýšenie kontrolnej činnosti v oblasti ochrany prírody“

1. Názov a kód aktivity	SKCHVU028-05 Zvýšenie kontrolnej činnosti v oblasti ochrany prírody
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1.; 2.2.; 2.3.; 1.2.; 2.5.; 1.3.; 2.1.; 1.4.; 1.5.; 1.6.; 1.7.; 1.8.; 2.4.; 1.18.; 1.19.; 1.20.; 1.9.; 1.10.; 1.11.; 1.12.; 1.13.; 1.14.; 1.15.; 1.16.; 1.17.; 4.1.;
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.1.1.; 1.1.2.; 1.1.3.; 1.1.7.; 1.1.9.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3.; 2.2.4.; 2.2.10.; 2.3.1.; 2.3.2.; 2.3.4.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.7.; 2.5.3.; 2.5.8.; 1.3.2.; 1.3.3.; 1.3.7.; 2.1.1.; 2.1.2.; 2.1.3.; 2.1.4.; 2.1.6.; 1.4.1.; 1.4.2.; 1.4.3.; 1.6.1.; 1.6.3.; 1.5.4.; 1.5.5.; 1.5.6.; 1.5.10.; 1.7.2.; 1.7.4.; 1.8.2.; 1.8.4.; 1.8.5.; 1.8.6.; 1.8.8.; 1.18.3.; 1.18.4.; 1.18.5.; 1.18.6.; 1.18.9.; 1.19.2.; 1.19.3.; 1.19.4.; 1.19.5.; 1.19.7.; 1.20.2.; 1.20.3.; 1.20.4.; 1.20.5.; 1.20.11.; 1.9.2.; 1.10.4.; 1.12.5.; 1.12.6.; 1.13.6.; 1.14.2.; 1.15.1.; 1.15.2.; 1.15.3.; 1.16.1.; 1.16.2.; 1.16.3.; 1.17.1.; 1.17.2.; 1.17.3.; 4.1.2.; 4.1.3.;
4. Stručný popis aktivity	Zvýšenie kontrolnej činnosti dodržiavania platných právnych predpisov v oblasti ochrany prírody, vrátane opatrení v ochranných pásmach okolo hniezd, zákazov vjazdov do lesa, zberu lesných plodov, dodržiavania podmienok vydaných rozhodnutí.
5. Detailnejší popis aktivít	Usmernenie návštevnosti v lokalitách s vyšším stupňom ochrany, hlavne z dôvodu ochrany citlivých druhov vtáctva, či ochrany hniezdisk vtáctva a ich

	bezprostredného okolia. Okrem toho kontrola dodržiavania platných predpisov, a ďalšie kontrolné opatrenia na minimalizovanie či vylúčenie zhoršenia stavu predmetov ochrany.
6. Priorita	stredná
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	Každoročne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR
10. Odhadované výdavky / rok	1 300 € / rok v r. 2019 – 2048
11. Predpokladaný zdroj financovania	Vlastné zdroje ŠOP SR
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Správy z kontrolnej činnosti, prípadne záverečná správa po ukončení sezóny

Tabuľka č. 88: Aktivita „Optimalizácia chovu a lovu poľovnej zveri“

1. Názov a kód aktivity	SKCHVU028-06 Optimalizácia chovu a lovu poľovnej zveri
2. Príslušný operatívny cieľ	2.2.; 2.6.;
3. Príslušné opatrenie pre druhy	2.2.8.; 2.6.1.;
4. Stručný popis aktivity	Fotopasce, ďalekohľady, podklady pre úpravu plánu lovu a chovu, poľovnícke potreby.
5. Detailnejší popis aktivít	Cieľom je doplniť údaje o predácii na lesné kury a iné druhy vtáctva zverou a následne na základe zhodnotenia týchto údajov vypracovať podklady pre úpravu plánu lovu a chovu. Aktivita sa bude realizovať v spolupráci s dotknutými poľovnými združeniami za účelom minimalizácie predácie lesných kúr.
6. Priorita	stredná
7. Miesto realizácie	EFP1, EFP2
8. Obdobie realizácie	R. 2018 – 2021
9. Zodpovednosť	Užívateľ príslušného poľovného revíru, ŠOP SR
10. Odhadované výdavky / rok	2 000 € v trojročných intervaloch
11. Predpokladaný zdroj financovania	Vlastné zdroje ŠOP SR
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení sezóny.

Tabuľka č. 89: Aktivita „Monitoring populácií vtákov a negatívnych faktorov naň pôsobiacich“

1. Názov a kód aktivity	SKCHVU028-07 Monitoring populácií vtákov a negatívnych faktorov naň pôsobiacich
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1.; 2.2.; 2.3.; 1.2.; 2.5.; 1.3.; 2.1.; 1.4.; 1.5.; 1.6.; 1.7.; 1.8.; 2.4.; 1.18.; 1.19.; 1.20.; 1.9.; 1.10.; 1.11.; 1.12.; 1.13.; 1.14.; 1.15.; 1.16.; 1.17.;
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.1.8.; 2.2.5.; 2.3.3.; 1.2.6.; 2.5.14.; 1.3.6.; 2.1.7.; 1.4.6.; 1.6.4.; 1.5.1.; 1.7.6.; 1.8.9.; 2.4.1.; 1.18.1.; 1.19.1.; 1.20.1.; 1.9.4.; 1.10.5.; 1.11.1.; 1.12.1.; 1.13.1.; 1.14.1.; 1.15.6.; 1.16.6.; 1.17.6.;

4. Stručný popis aktivity	Monitorovanie výberových vtáčích druhov, ich biotopov a negatívnych faktorov naň pôsobiacich
5. Detailnejší popis aktivít	Monitoring bude u vzácnejších druhov zabezpečený každoročne – zber údajov o ich celej populácii a u druhov s vyššou populáciou (desiatky jedincov a vyššie) vybranými metódami na dostatočne veľkej vzorke populácie (pre reprezentatívne určenie trendu a veľkosti populácie monitorovaných druhov). Okrem toho bude monitorovaný súbor faktorov vplyvujúcich na vtáctvo, vrátane stavu lesných porastov (charakteristík dôležitých pre odhad stavu hniezdných a potravných biotopov predmetov ochrany).
6. Priorita	stredná
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	Pribežne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR, organizácia aktívna v ochrane prírody
10. Odhadované výdavky / rok	3 000 € / rok v r. 2019-2023 a v r. 2029, 2039 a 2048, v ostatných rokoch 500 € / rok
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy, štátny rozpočet MŽP SR, vlastné zdroje ŠOP SR
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu, údaje zapísané do databáz príjemcu projektu

Tabuľka č. 90: Aktivita „Zvýšenie povedomia a zlepšenie vzťahu obyvateľstva k CHVÚ“

1. Názov a kód aktivity	SKCHVU028-08 Zvýšenie povedomia a zlepšenie vzťahu obyvateľstva k CHVÚ
2. Príslušný operatívny cieľ	1.7.; 1.8.; 2.4.; 1.20.;1.9.; 1.10.; 1.11.; 1.12.; 1.13.; 4.1.; 4.2.;
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.7.1.; 1.7.3.; 1.8.1.; 1.8.3.; 2.4.2.; 2.4.3.; 2.4.4.; 2.4.5.; 1.20.7.; 1.20.8.; 1.9.1.; 1.10.1.; 1.10.2.; 1.10.3.; 1.11.2.; 1.11.3.; 1.11.4.; 1.12.2.; 1.12.3.; 1.12.4.; 1.12.5.; 1.13.2.; 1.13.3.; 1.13.4.; 1.13.5.; 4.1.1.; 4.1.4.; 4.1.5.; 4.1.6.; 4.1.7.; 4.1.8.; 4.1.9.; 4.1.10.; 4.2.1.; 4.2.2.; 4.2.4.; 4.2.5.;
4. Stručný popis aktivity	Ekovýchové aktivity (budovanie náučných chodníkov, vydávanie tlačovín, realizácia podujatí, web stránka a pod.). Poradenská činnosť pre vlastníkov/užívateľov pozemkov kvôli podpore získania financií za obmedzenie užívania z dôvodu ochrany prírody.
5. Detailnejší popis aktivít	Na vybraných lokalitách bude vybudovaná vhodná infraštruktúra pre pozorovanie vtáctva (informačné tabule, pozorovateľňa, prípadne fotokryty, náučných chodníkov),vydané tlačoviny na zvýšenie povedomia o CHVÚ medzi laickou aj odbornou verejnosťou (knižky, brožúrky a i.), pravidelne sa budú uverejňovať aktuality z územia aj v regionálnych periodikách. Okrem toho bude zabezpečená poradenská činnosť pre vlastníkov/užívateľov pozemkov za účelom získania financií za obmedzenie užívania z dôvodu ochrany prírody, alebo zabezpečenia zmluvnej

	starostlivosti alebo iného zabezpečenia realizácie aktivít v prospech ochrany vtáctva v CHVÚ.
6. Priorita	nízka
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	Každoročne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR, organizácia aktívna v ochrane prírody
10. Odhadované výdavky / rok	3 000 € / rok v r. 2019 – 2023, od r. 2024 – 500 €/rok
11. Predpokladaný zdroj financovania	Vlastné zdroje ŠOP SR
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu, údaje zapísané do databáz príjemcu projektu

Tabuľka č. 91: Aktivita „Prehodnotenie vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z. a v prípade potreby aj návrh nového všeobecne záväzného právneho predpisu vyhlasujúceho CHVÚ Strážovské vrchy“

1. Názov a kód aktivity	SKCHVU028-09 Prehodnotenie vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z. a v prípade potreby aj návrh nového všeobecne záväzného právneho predpisu vyhlasujúceho CHVÚ Strážovské vrchy
2. Príslušný operatívny cieľ	2.3.; 1.2.; 1.3.;
3. Príslušné opatrenie pre druhy	2.3.7.; 1.2.1; 1.3.1.;
4. Stručný popis aktivity	Na základe monitoringu vtáctva a zhodnotenia faktorov na neho vplyvajúcich bude prehodnotená vyhláška MŽP SR č. 434/2009 Z. z. a ak je relevantné, vypracovaný a prerokovaný návrh nového všeobecne záväzného predpisu, ktorým sa vyhlasuje CHVÚ Strážovské vrchy.
5. Detailnejší popis aktivít	Zhodnotí sa opodstatnenosť zahrnutia tých častí do CHVÚ, kde sa dnes z prirodzených príčin nevyskytujú predmety ochrany a navrhne pričlenenie častí priliehajúcich k CHVÚ s výskytom predmetov ochrany (napr. penice jarabej, strakoša obyčajného), ako aj potreba úpravy zákazových činností. Ak bude relevantné, súčasťou aktivity bude návrh a prerokovanie tohto návrhu právneho predpisu.
6. Priorita	stredná
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	2019 - 2023
9. Zodpovednosť	ŠOP SR
10. Odhadované výdavky / rok	2 000 € / rok v r. 2019 – 2023
11. Predpokladaný zdroj financovania	Štátny rozpočet MŽP SR
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Správa po ukončení kalendárneho roku

Tabuľka č. 92: Aktivita „Získanie pozemkov so zachovalými biotopmi pre výberové vtáčie druhy s navrhovaným bezzásahovým režimom do správy ŠOP SR alebo využitie iných ekonomických nástrojov podľa zákona č. 543/2002 Z. z. “

1. Názov a kód aktivity	SKCHVU028-10 Získanie pozemkov so zachovalými biotopmi pre výberové vtáče druhy s navrhovaným bezzásahovým režimom do správy ŠOP SR alebo využitie iných finančných nástrojov podľa zákona č. 543/2002 Z. z.
2. Príslušný operatívny cieľ	4.2.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	4.2.5
4. Stručný popis aktivity	Aktivity na zabezpečenie výkupu, zámeny, prenájmu pozemkov s výskytom vzácnejších predmetov ochrany, resp. zmluvnej starostlivosti či finančného príspevku a finančnej náhrady.
5. Detailnejší popis aktivít	Nákup počítača a vypracovanie zmlúv, zameranie pozemkov pre uplatnenie finančných nástrojov na pozemkoch s výskytom hlucháňa hôrneho a iných vzácných druhov, na ktorých sa plánuje realizovať bezzásahový režim. Do úvahy pripadajú aj mokradňové lokality, na ktorých sa plánuje realizácia manažmentu a revitalizačných opatrení. Informovanie vlastníkov a užívateľov pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území.
6. Priorita	stredná
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	Pribežne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR
10. Odhadované výdavky / rok	2 290 € / rok v r. 2019 – 2023, od r. 2024 – 500 € / rok
11. Predpokladaný zdroj financovania	Štátny rozpočet MŽP SR
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení aktivity.

Tabuľka č. 93: Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2019 – 2034)

Kód projektu	Názov projektu	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok
		(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
SKCHVU028-01	Ochrana hniezd a hniezdných stromov výberových vtáčích druhov	110 580	110 580	110 580	110 580	110 580	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU028-02	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
SKCHVU028-03	Zvýšenie hniezdných príležitostí výberových vtáčích druhov	3 920	3 920	3 920	3 920	3 920	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU028-04	Zlepšenie stavu hniezdných biotopov výberových vtáčích druhov	1 000	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754
SKCHVU028-05	Zvýšenie kontrolnej činnosti v oblasti ochrany prírody	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
SKCHVU028-06	Optimalizácia chovu a lovu poľovnej zveri	2 000	0	0	2 000	0	0	2 000	0	0	2 000	0	0	2 000	0	0	2 000
SKCHVU028-07	Monitoring populácií vtákov a negatívnych faktorov naň pôsobiach	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	500	500	500	500	500	3 000	500	500	500	500	500
SKCHVU028-08	Zvýšenie povedomia a zlepšenie vzťahu obyvateľstva k CHVÚ	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU028-09	Prehodnotenie vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z. a v prípade potreby aj návrh nového všeobecne záväzného právneho predpisu vyhlasujúceho CHVÚ Strážovské vrchy	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU028-10	Získanie pozemkov so zachovalými biotopmi pre výberové vtáčie druhy s navrhovaným bezzásahovým režimom do správy ŠOP SR alebo využitie iných ekonomických nástrojov podľa zákona č. 5432002 Z. z.	2 290	2 290	2 290	2 290	2 290	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
Spolu (€)		132 090	216 844	216 844	218 844	216 844	94 054	96 054	94 054	94 054	96 054	96 554	94 054	96 054	94 054	94 054	96 054

Tabuľka č. 94: Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2035 – 2048)

Kód projektu	Názov projektu	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Spolu (€)
		(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	
		2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2019-48
SKCHVU028-01	Ochrana hniezd a hniezdnych stromov výberových vtáčích druhov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	552 900
SKCHVU028-02	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	90 000
SKCHVU028-03	Zvýšenie hniezdnych príležitostí výberových vtáčích druhov	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	32 100
SKCHVU028-04	Zlepšenie stavu hniezdnych biotopov výberových vtáčích druhov	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	87 754	2 545 866
SKCHVU028-05	Zvýšenie kontrolnej činnosti v oblasti ochrany prírody	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	39 000
SKCHVU028-06	Optimalizácia chovu a lovu poľovnej zveri	0	0	2 000	0	0	2 000	0	0	2 000	0	0	2 000	0	0	20 000
SKCHVU028-07	Monitoring populácií vtákov a negatívnych faktorov naň pôsobiach	500	500	500	500	3 000	500	500	500	500	500	500	500	500	3 000	35 000
SKCHVU028-08	Zvýšenie povedomia a zlepšenie vzťahu obyvateľstva k CHVÚ	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	27 500
SKCHVU028-09	Prehodnotenie vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z. a v prípade potreby aj návrh nového všeobecne záväzného právneho predpisu vyhlasujúceho CHVÚ Strážovské vrchy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10 000
SKCHVU028-10	Získanie pozemkov so zachovalými biotopmi pre výberové vtáčie druhy s navrhovaným bezzásahovým režimom do správy ŠOP SR alebo využitie iných ekonomických nástrojov podľa zákona č. 5432002 Z. z.	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	23 950
Spolu (€)		94 054	94 054	96 054	94 054	96 554	96 054	94 054	94 054	96 054	94 054	94 054	96 054	94 054	96 554	3 376 316

Tabuľka č. 95: Prehľad odhadovaných výdavkov na realizáciu programu starostlivosti a predpokladaných zdrojov financovania (roky 2019-2034)

Zdroj financovania	Rok realizácie programu starostlivosti / suma v €															
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Vlastné zdroje ŠOP SR ³⁴	10 310	7 310	7 310	9 310	7 310	2 800	4 800	2 800	2 800	4 800	5 300	2 800	4 800	2 800	2 800	4 800
Štátny rozpočet MŽP SR ³³	6 700	29 215	29 215	29 215	29 215	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867
Štátny rozpočet MV SR ³³	110 580	129 967	129 967	129 967	129 967	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387
Európske štrukturálne a investičné fondy ³⁵	1 500	47 352	47 352	47 352	47 352	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Iné zdroje ³⁶	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Spolu	132 090	216 844	216 844	218 844	216 844	94 054	96 054	94 054	94 054	96 054	96 554	94 054	96 054	94 054	94 054	96 054

Tabuľka č. 96: Prehľad odhadovaných výdavkov na realizáciu programu starostlivosti a predpokladaných zdrojov financovania (roky 2035-2048)

Zdroj financovania	Rok realizácie programu starostlivosti / suma v €														
	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2019-2048
Vlastné zdroje ŠOP SR ³³	2 800	2 800	4 800	2 800	5 300	4 800	2 800	2 800	4 800	2 800	2 800	4 800	2 800	5 300	135 050
Štátny rozpočet MŽP SR ³³	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	68 867	1 845 235
Štátny rozpočet MV SR ³³	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	19 387	1 115 123
Európske štrukturálne a investičné fondy ³⁴	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	190 908
Iné zdroje ³⁵	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	90 000
Spolu	94 054	94 054	96 054	94 054	96 554	96 054	94 054	94 054	96 054	94 054	94 054	96 054	94 054	96 554	3 376 316

³⁴ Financovanie bude zabezpečené v rámci rozpočtu verejnej správy na jednotlivé rozpočtové obdobia (roky)

³⁵ Vrátane spolufinancovania zo štátneho rozpočtu a oprávnených žiadateľov

³⁶ Ide hlavne o zdroje subjektov prevádzkujúcich elektrické vedenia

4. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI

Tabuľka č. 97: Zoznam dlhodobých a operatívnych cieľov a opatrení programu starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy, ich indikátorov a spôsobov overenia

	Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
Dlhodobé ciele				
1.	Zachovať súčasný stav druhov kuvik kapcavý, muchárik malý, ďateľ bielochrbtý, ďateľ čierny, bocian čierny, výr skalný, prepelica poľná, chriaštel' poľný, pŕhľaviar čiernohlavý, hrdlička poľná, strakoš obyčajný, penica jarabá, krutihlav hnedý, lelek lesný, muchár sivý, ďateľ prostredný a muchárik bielokrký na úrovni B priaznivého stavu, zachovať súčasný stav druhov orol skalný, sokol sťahovavý a včelár lesný na úrovni A priaznivého stavu.	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
2.	Zlepšiť súčasný stav druhu žlna sivá z úrovne B na úroveň A priaznivého stavu, zlepšiť nepriaznivý stav druhov jariabok hôrny, žltouchovosť hôrny a strakoš veľký na úrovni B priaznivého stavu zvrátením poklesu a zlepšením stavu populácie týchto druhov a zvrátiť stav extincie druhu hlucháň hôrny.	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
3.	Zabezpečiť adresný právny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Strážovské vrchy a upraviť hranice CHVÚ Strážovské vrchy pre zefektívnenie ochrany v území.	Prehodnotenie právneho rámca a v prípade potreby, návrh a prerokovanie nového právneho predpisu	Prehodnotenie, záznamy z rokovaní.	Plní sa / Plní sa čiastočne / Neplní sa
4.	Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.	Počet návštevníkov vybraných lokalít (prichádzajúcich za účelom jej spoznania)	Monitoring návštevníkov raz ročne	Plní sa (ak rastie) / Neplní sa (ak stagnuje či klesá)
Operatívne ciele				
1.1.	Zvýšiť a udržať úroveň populácie druhu kuvik kapcavý na priemernej úrovni minimálne 18 obsadených revírov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.2.	Zvýšiť a udržať populáciu muchárika malého minimálne na úrovni 150 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

1.3.	Zvýšiť a udržať populáciu ďatľa bielochrbtého minimálne na úrovni 170 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.4.	Zvýšiť a udržať populáciu ďatľa čierneho minimálne na úrovni 120 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.5.	Zvýšiť a udržať populáciu bociana čierneho na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených revírov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.6.	Zvýšiť a udržať populáciu výra skalného na priemernej úrovni minimálne 23 obsadených revírov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.7.	Zvýšiť a udržať populáciu prepelice poľnej na minimálnej úrovni 40 volajúcich samcov.	Zistený počet volajúcich samcov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.8.	Zvýšiť a udržať populáciu chriašťaťa poľného na minimálnej úrovni 40 volajúcich samcov.	Zistený počet volajúcich samcov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.9.	Udržať populáciu pŕhľaviara čiernohlavého priemerne na úrovni minimálne 53 párov udržaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.10.	Udržať populáciu hrdličky poľnej priemerne na úrovni minimálne 100 párov udržaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.11.	Udržať populáciu strakoša obyčajného priemerne na úrovni minimálne 350 párov udržaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.12.	Udržať populáciu penice jarabej priemere na úrovni minimálne 35 párov udržaním biotopov druhu vo vhodnom stave a v dostatočnej rozlohe.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.13.	Udržať populáciu krutihlava hnedého priemerne na úrovni minimálne 70 párov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.14.	Udržať populáciu lelka lesného priemerne na úrovni minimálne 9 párov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.15.	Udržať populáciu muchára sivého minimálne na úrovni 550 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

1.16.	Udržať populáciu dätľa prostredného minimálne na úrovni 135 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.17.	Udržať populáciu muchárika bielokrkeho minimálne na úrovni 1050 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.18.	Udržať populáciu orla skalného na minimálnej úrovni 5 obsadených revírov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.19.	Udržať populáciu sokola sťahovavého na minimálnej úrovni 14 obsadených revírov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.20.	Udržať populáciu včelára lesného na minimálnej úrovni 40 obsadených revírov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.1.	Zvýšiť a udržať populáciu žlny sivej na úrovni minimálne 200 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.2.	Zvýšiť a udržať úroveň populácie druhu jariabok hôrny na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených revírov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.3.	Zvýšiť a udržať populáciu žltochvosta hôrneho minimálne na úrovni 250 párov zachovaním alebo dosiahnutím priaznivých podmienok biotopov s dôrazom na lesné porasty nad 100 rokov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.4.	Zvýšiť a udržať populáciu strakoša veľkého na priemernej úrovni minimálne 6 obsadených revírov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.5.	Zvrátiť nulový stav populácie druhu hlucháň hôrny prostredníctvom komplexných prípravných opatrení na ochranu a tvorbu vhodného biotopu.	Zistený počet kohútov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.6.	Obmedziť dostupnosť potravy pre druhy predujúce jariabka hôrneho a hlucháňa hôrneho na lokalitách ich výskytu a v bezprostrednom okolí a znížiť riziko predácie týchto druhov.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontrol	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
3.1.	Na základe monitoringu druhov ak je relevantné, spracovať a prerokovať návrh nového všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa vyhlasuje CHVÚ Strážovské vrchy.	Prehodnotenie právneho predpisu a v prípade potreby, návrh a prerokovanie nového právneho predpisu	Prehodnotenie, záznamy z rokovaní.	Plní sa / Plní sa čiastočne / Neplní sa

3.2.	Vyhodnotiť adresnosť právneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrhy nových právnych predpisov.	Vyhotovená štúdia, prípadne návrhy úpravy legislatívy a ich prerokovanie	Dodaná štúdia analyzujúca legislatívne limity ochrany predmetov ochrany. Právne úpravy v prospech predmetov ochrany	Plní sa (ak je vypracovaná štúdia a ak sú potrebné úpravy legislatívy, ak sú prijaté) / Neplní sa (ak nie je vypracovaná štúdia alebo ak nie sú prijaté potrebné úpravy legislatívy)
4.1.	Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.	Počet návštevníkov lokality (prichádzajúcich za účelom jej spoznania)	Monitoring návštevníkov raz ročne	Plní sa (ak rastie) / Neplní sa (ak stagnuje či klesá)
4.2.	Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov a užívateľov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.	Počet obyvateľov podieľajúcich sa na praktickej ochrane vtáctva	Správy z aktivít praktickej ochrany vtáctva	Plní sa / Neplní sa
Opatrenia				
1.1.1.	Pri vyhotovení a zmene PSoL uplatňovať a zapracovať opatrenia pre zachovanie súčasného podielu ⁵ porastov nad 80 rokov a pre udržanie vhodnej štruktúry.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.1.2.	V biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu kuvika kapcavého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody).	Počet kontrol v CHVÚ, rozhodnutí orgánu ochrany prírody	Záznamy z kontroly,	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.1.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.4.	V lesných porastoch ponechať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby minimálne 5 stojacich stromov na 1 ha na dožitie a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov.	Počet kontrol v CHVÚ, rozhodnutí orgánu ochrany prírody	Záznamy z kontroly, stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok.	Počet vyhotovených búdok	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.1.6.	Zapracovať relevantné opatrenia do PSoL.	Počet jednotiek priestorového rozdelenia lesa (JPRL) so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.1.7.	Na lokalitách hlucháňa hôrneho zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa hôrneho ako predpoklad aj pre ochranu kuvika kapcavého.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.1.8.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie kuvika kapcavého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.1.9.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.2.1.	Zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu	Rozloha vhodných lesných porastov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

	muchárika malého, v CHVÚ Strážovské vrchy			
1.2.2.	V biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu muchárika malého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody).	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami; ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, aspoň 5 stromov na 1 ha a zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.2.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky muchárika malého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.2.7.	V prípade obnovnej ťažby využívať menšie obnovné prvky s výmerou do 0,2 ha, využívať zásady prírode blízkeho lesného hospodárenia.	Rozloha lesných porastov/počet JPRL s uplatnením zásad prírode blízkeho lesného hospodárenia.	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.3.1.	Zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu datľa bielochrbtého v CHVÚ Strážovské vrchy.	Rozloha vhodných lesných porastov.	Zhodnotenie raz za päť	Plní sa / neplní sa
1.3.2.	V biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu datľa bielochrbtého, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody). Zabezpečiť ochranu posledných fragmentov a súvislých porastov horských a podhorských bučín a jedľobučín nad 100 rokov.	Výmera vhodných biotopov/počet JPRL s vhodnými biotopmi.	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.3.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.4.	Ponechávať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stromov/ha na dožitie ako potenciálne hniezdne a potravné miesta a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov; vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami; v odôvodnených prípadoch pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne hospodárske opatrenia (odkômenie nastojato).	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.5.	Uplatňovať a zpracovať relevantné opatrenia do PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

1.3.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie datľa bielochrbtého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.3.7.	Znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú formu obnovy porastov maloplošnou formou a uprednostňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch.	Rozloha lesných porastov s vhodným spôsobom obhospodarovania	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.4.1.	Zabezpečiť zachovanie súčasného podielu ⁵ porastov nad 80 rokov a ich vhodnej štruktúry a ochranu súvislých porastov nad 100 rokov s nižším zakmenením.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80/100 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.4.2.	Ponechať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stromov/ha na dožitie a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov; vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.4.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticidov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.4.	Znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkoplošnú formu obnovy porastov maloplošnou formou a uprednostňovať prírode blízke lesné hospodárenie.	Rozloha lesných porastov s vhodným spôsobom obhospodarovania	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.4.5.	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia do PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.4.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie datľa čierneho.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.4.7.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.5.1.	Zabezpečiť monitoring vybranej vzorky hniezdnych okrskov bociana čierneho každoročne a každoročne dohľadávať hniezda v porastoch ohrozených ťažbou.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.5.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky.	Počet hniezd s vykonanými zásahmi	Správy a záznamy z opráv	Plní sa (ak boli opravené nestabilné hniezda) / neplní sa (ak hniezda s nutnou opravou neboli opravené)
1.5.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / neplní sa
1.5.4.	Zabezpečiť, aby v CHVÚ bol dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich rovnomerné rozmiestnenie v území, resp. v blízkosti lovísk.	Rozloha vhodných biotopov, zistený počet párov.	Zhodnotenie raz za 5 rokov	Plní sa / neplní sa
1.5.5.	Dôsledne posúdiť vplyv investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.5.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.5.7.	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

	novovypracovaných PSoL alebo pri zmene PSoL.			
1.5.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, vo vybraných úsekoch zvážiť ich umiestnenie pod zem.	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu/ kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá)/ neplní sa (ak dĺžka stagnuje alebo rastie)
1.5.9.	Vylúčiť negatívne zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne/ neplní sa priebežne
1.5.10	Usmerniť fotografovanie bocianov čiernych v blízkosti ich hniezdisk.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne/ neplní sa priebežne
1.6.1.	Zabezpečiť v prípade potreby vyhlásenie ochrannej zóny v okolí hniezda výra skalného.	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / neplní sa
1.6.2.	V prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich vplyv na predmet ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.3.	Zabezpečiť (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody) ochranu starých redších porastov na strmých stráňach s potvrdeným výskytom výra v minulosti.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.6.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring celej populácie výra skalného.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.7.1.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.7.2.	Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu k okraju, alebo od okraja k okraju. Vylúčiť kosenie od okraja do stredu.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.7.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	Rozloha pôdy vhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá)/ neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
1.7.4.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.7.5.	V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásy o šírke 5-10 m.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.7.6.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prepelice poľnej.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.8.1	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.8.2.	Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu k okraju, alebo od okraja k okraju. Vylúčiť kosenie od okraja do stredu..	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

1.8.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	Rozloha pôdy vhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá)/ neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
1.8.4.	Vylúčiť kosenie a mulčovanie na hniezdných lokalitách určených príslušným orgánom ochrany prírody.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská, príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.8.5.	V rámci stavebných konaní (ako aj v procese EIA a súvisiacich konaniach) zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská, príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.8.6.	V prípade ďalšieho poklesu populácií chriašteľa poľného využiť cieleňú ochranu hniezdisk s využitím ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. a vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z..	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská, príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.8.7.	Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.8.8.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.8.9.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie chriašteľa poľného.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.9.1.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	Rozloha pôdy vhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá)/ neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
1.9.2.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti vylúčiť použitie chemických látok na hniezdných lokalitách.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.3.	V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásy o šírke 10 m.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská, príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.9.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prhlaviara čiernohlavého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.10.1	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používanie hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.10.2	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	Rozloha pôdy vhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá)/ neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
1.10.3	Zachovávať dostatočné porasty krovín, solitérnych stromov a stromoradií na hniezdných lokalitách.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.10.4	Zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

1.10.5	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie hrdličky poľnej.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.11.1	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie strakoša obyčajného.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.11.2	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.11.3	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	Rozloha pôdy vhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá)/ neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
1.11.4	Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdných lokalitách.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.11.5	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.12.1	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie penice jarabej.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.12.2	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.12.3	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.12.4	Zabezpečiť tlmenie sukcesie krovitých porastov, tak aby dosahovali optimálnu štruktúru a štádium sukcesie nebolo príliš pokročilé a to pravidelným mozaikovitým výrubom, preriedovaním súvislých krovitých zárastov.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.12.5	Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.12.6	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.13.1	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie krutihlava hnedého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.13.2	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.13.3	Zachovávať všetky staré a dutinové stromy, solitérne stromy a stromoradia v poľnohospodárskej krajine.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.13.4	Podľa potreby vysadiť solitérne stromy ako zabezpečenie potenciálnych hniezdných stromov do budúcnosti (najmä na rozsiahlych otvorených plochách)	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

	TTP, OP vzniknutých počas kolektivizácie).			
1.13.5	Zachovávať dostatočné porasty drevín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.13.6	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.14.1	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie lelka lesného.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
1.14.2	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.14.3	Zamedziť sukcesnému zarastaniu pasienkov na nelesných pozemkoch na husto zapojený porast drevín.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.15.1	Zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu muchára sivého, v CHVÚ Strážovské vrchy; zabezpečiť ochranu vhodných biotopov, t. j. starých listnatých a zmiešaných lesov nad 100 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.15.2	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov; vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.15.3	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.15.4	Pri obnovnej ťažbe využívať menšie obnovné prvky s výmerou do 0,2 ha, využívať zásady prírody blízkeho lesného hospodárenia.	Rozloha lesných porastov/počet JPRL s uplatnením zásad prírody blízkeho lesného hospodárenia.	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.15.5	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia do PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa priebežne / plní sa čiastočne / neplní sa priebežne
1.15.6	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchára sivého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.16.1	Zabezpečiť zachovanie súčasného podielu ⁵ lesov nad 80 rokov a ich vhodnej štruktúry ako biotopov ďatľa prostredného; zabezpečiť ochranu lesných porastov nad 100 rokov s nižším zakmenením.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

1.16.2	Ponechávať po ukončení (obnovnej a i.) ťažby aspoň 5 stromov/ha na dožitie ako potenciálne hniezdne a potravné miesta a takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov; vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami, prípadne pre zachovanie dutinových stromov realizovať sanitárne lesohospodárske zásahy (odkômenie nastojato).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.16.3	Vylúčiť aplikáciu insekticidov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.16.4	Znižovať plochu obnovných prvkov, nahrádzať veľkopošnú formu obnovy porastov malopošnou formou a uprednostňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch.	Rozloha lesných porastov s vhodným spôsobom obhospodarovania	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.16.5	Zpracovať relevantné opatrenia do PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.16.6	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie datľa prostredného.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta).
1.17.1	Zabezpečiť vhodnú vekovú a drevinovú štruktúru porastov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu muchárika bielokrkého, v CHVÚ Strážovské vrchy.	Rozloha vhodných lesných porastov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.17.2	Ponechať pri spracovaní kalamít na dožitie zdravé stromy, aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.17.3	Vylúčiť aplikáciu insekticidov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská, príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.17.4	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.17.5	Uplatňovať a zpracovať relevantné opatrenia do PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.17.6	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchárika bielokrkého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.18.1	Zabezpečiť monitoring všetkých hniezdných okrskov orla skalného každoročne a každoročne dohľadávať hniezda v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

1.18.2	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných stromových hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky.	Počet hniezd s vykonanými zásahmi.	Správy a záznamy z opráv	Plní sa (ak boli opravené hniezda) / neplní sa (ak hniezda s nutnou opravou neboli opravené).
1.18.3	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	Počet vyhlásených ochranných zón.	Rozhodnutia úradov	Plní sa / neplní sa
1.18.4	Zabezpečiť, aby v CHVÚ bol dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich rovnomerné rozmiestnenie v území.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.18.5	Dôsledne posúdiť vplyv investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská, príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.18.6	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.18.7	Uplatňovať a zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSoL alebo pri zmene PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.18.8	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, vo vybraných úsekoch zväžiť ich umiestnenie pod zem.	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak dĺžka stagnuje alebo rastie)
1.18.9	Usmerniť fotografovanie orlov skalných v blízkosti ich hniezdisk.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.19.1	Zabezpečiť monitoring všetkých obsadených hniezdných teritórií (3 návštevy do roka na každom hniezde) na začiatku hniezdenia v období toku, uprostred hniezdenia a po vyletení mláďat.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.19.2	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / neplní sa
1.19.3	Najmä v hniezdnom období vo vzdialenosti 500 m okolo hniezd vylúčiť skalolezeckú činnosť, športovo rekreačnú činnosť, turistické chodníky, ohniská, paragliding.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.19.4	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.19.5	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.19.6	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, vo vybraných úsekoch zväžiť ich umiestnenie pod zem..	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak dĺžka stagnuje alebo rastie)
1.19.7	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.20.1	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybraných hniezdných okrskov včelára lesného.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

1.20.2	V okolí vybraných hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	Počet vyhlásených ochranných zón.	Rozhodnutia úradov	Plní sa / neplní sa
1.20.3	Pri vyhotovení a zmene PSoL prijať opatrenia, ktoré zabezpečia v CHVÚ dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich rovnomerné rozmiestnenie v území, resp. v blízkosti lovísk.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.20.4	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.20.5	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.20.6	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese novovypracovaných PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.20.7	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.20.8	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy.	Rozloha pôdy vhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
1.20.9	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, vo vybraných úsekoch zvážiť ich umiestnenie pod zem.	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak dĺžka stagnuje alebo rastie)
1.20.10.	Vylúčiť negatívne zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.20.11.	Usmerniť fotografovanie včelára lesného v blízkosti hniezdisk.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.1.1.	Zabezpečiť urziavanie podielu starých listnatých a zmiešaných lesov s domináciou listnatých drevín nad 80 rokov, členitých lesných porastov a príahlych nelesných plôch bohatých na mraveniská; podporovať prírode blízke lesné hospodárenie.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov a zachovanie iných uvedených biotopov.	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.1.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticidov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami; ponechávať stojace odumreté stromy v porastoch a mŕtve drevo v objeme min. 10 m ³ /ha.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.4.	Zabezpečiť ponechávanie remízok a skupín stromov na trvalých trávnatých porastoch; na nelesných plochách s výskytom mravenísk uprednostniť pasenie, vo veľmi zarastenom stave len jednorázové mulčovanie.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.1.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

2.1.6.	Na lokalitách hlucháňa hôrneho zabezpečiť ochranu biotopov podľa nárokov hlucháňa hôrneho ako predpoklad aj pre ochranu žľny sivej.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.1.7.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie žľny sivej.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.2.1	Kontrolovať dodržiavanie právnych predpisov ochrany prírody a usmernenie hospodárskych činností na obsadených lokalitách, najmä z dôvodu obmedzenia vyrušovania, ale aj za účelom podpory vhodného manažmentu.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.2.	Pri vyhotovení a zmene PSoL presadzovať a uplatňovať čo najvyššie zastúpenie pionierskych druhov drevín pre potreby jariabka hôrneho.	Rozloha vhodných lesných porastov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.2.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticidov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.4.	Prostredníctvom pestovateľských zásahov dosiahnuť zníženie zakmenenia na 0,7 (v hospodárskych lesoch), resp nižšie (v ostatných kategóriách lesov).	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.2.5.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie jariabka hôrneho.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.2.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSoL.	Schválené PSoL	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.2.7.	Zabezpečiť doplnenie vhodných druhov drevín (bobuľonosné, breza, jelša, jariabina) ich výsadbou a zabezpečiť ochranu mravenísk.	Počet vysadených drevín/plocha vysadených drevín; zakladanie nových mravenísk/ zmena obhospodarovania	Záznamy/správy z realizácie	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.2.8.	Vylúčiť prikrmovanie diviakov v oblastiach s výskytom jariabka hôrneho, znížiť početnosť diviaka na normované kmeňové stavy a na tejto úrovni ju udržiavať, zvýšiť odlov kuny a líšky, prípadne zadefinovať ich minimálny odlov.	JKS diviakov lesných v dotknutých revíroch	Každoročné zhodnotenie	Plní sa (ak počet klesá) / neplní sa (ak je počet stabilný alebo rastie)
2.2.9.	Odstrániť nelegálne skládky, ktoré slúžia ako miesta zberu potravy pre krkavcovité vtáky.	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.2.10	Vylúčiť vstup motorových vozidiel mimo existujúcej cestnej siete (v súčinnosti s obhospodarovateľom).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.3.1.	Pri vyhotovení a zmene PSoL uplatňovať a zapracovať opatrenia na ochranu vhodných biotopov, t. j. dubín, bučín a jedľobučín vo veku nad 100 rokov, predovšetkým na existujúcich a potenciálnych lokalitách výskytu žltochvosta hôrneho, v CHVÚ Strážovské vrchy.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 100 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

2.3.2.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.3.	Zabezpečiť každoročne monitoring vybranej vzorky hniezdnych lokalít žltouchvosta hôrneho.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.3.4.	Pri spracovaní kalamít ponechávať na dožitie zdravé stromy aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy, ak nie sú zdrojom šírenia hmyzích škodcov do okolitých porastov.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.3.5.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	Počet hniezdnych stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.3.6.	Podporiť hniezdne podmienky pre žltouchvosta hôrneho vyvesením búdok.	Počet zrealizovaných projektov vyhotovenia búdok	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.3.7.	V biotopoch, ktoré sú dôležité pre ochranu žltouchvosta hôrneho, prijať opatrenia na obmedzenie alebo zákaz ťažby na nevyhnutnú dobu (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody).	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.3.8.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.4.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie strakoša veľkého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.4.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.4.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany.	Rozloha pôdy vhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
2.4.4.	Zachovávať dostatočné porasty krovín, solitérnych stromov a stromoradií na hniezdnych lokalitách.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.4.5.	Zachovať (prípadne podľa potreby aj vysadiť) vyššie solitérne stromy ako potenciálne miesta hniezdenia a lovu strakoša veľkého.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.1.	Vo vybraných porastoch (mapová príloha č. 6.5.4) vylúčiť lesohospodárske a iné zásahy do lesných porastov.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.2.	Vylúčiť vykonávanie lesohospodárskej činnosti od 01.03. do 30.06. (napr. rozhodnutím orgánu ochrany prírody).	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.3.	Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch, s výnimkou uvedenou pre jednotlivé EFP.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.4.	V lesných porastoch s aktívnym manažmentom (lesohospodárske zásahy) a výskytom hlucháňa hôrneho uprednostňovať jednotlivý	Rozloha vhodných lesných porastov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

	výber stromov, ktorého aplikáciou sa dosahuje vhodná vekovo-priestorová štruktúra lesa vyhovujúca vysokým ekologickým nárokom hlucháňa hôrneho.			
2.5.5.	V mladých lesných porastoch cielene upraviť výchovné zásahy do porastu tak, aby sa už v počiatočných výchovných štádiách vytvorili vhodné základy pre štrukturovanie porastu spĺňajúce nároky hlucháňa hôrneho (heterogénne porasty, zakmenenie maximálne 0,7 a pod.).	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.5.6.	Ponechávať v maximálnej miere mŕtve drevo.	Množstvo ponechaného mŕtveho dreva.	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.5.7.	Pre obnovu porastov vypracovať projekty obnovy podľa nárokov hlucháňa hôrneho.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.5.8.	Vylúčiť výstavbu lyžiarskych stredísk, ďalších lesných ciest a zväžnic a zamedziť ďalšej fragmentácii územia.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.5.9.	Zabezpečiť monitoring všetkých tokanísk hlucháňa hôrneho.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.5.10	Zabezpečiť prieskum negatívnych faktorov vplyvujúcich na početnosť hlucháňa hôrneho za účelom upresnenia vhodných manažmentových opatrení.	Počet kontrol na lokalitách výskytu hlucháňa hôrneho.	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.11	Eliminovať zvýšený tlak predátorov (napr. zrušiť prikrmovanie a vnadenie diviacej zveri v celom ekologicko-funkčnom priestore s výskytom biotopov hlucháňa hôrneho), zber lesných plodov, vyrušovanie turistami, vjazd motoriek, štvorkolek a snežných skútrov.	Počet kontrol v CHVÚ	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.12	Vylúčiť stavbu nových elektrických vedení a existujúce ošetriť prvkami pre zabránenie kolízií s vtáctvom alebo ich umiestniť po zem.	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak dĺžka stagnuje alebo rastie)
2.5.13	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody a usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.14	Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSoL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSoL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.6.1	Vylúčiť prikrmovanie poľovnej zveri zrninami a znížiť (udržiavať) početnosť diviakov na normované kmeňové stavy, zvýšiť odlov kuny a líšky.	Jednotný kmeňový stav (JKS) diviakov lesných v dotknutých revíroch	Každoročné zhodnotenie	Plní sa (ak počet klesá) / neplní sa (ak je počet stabilný alebo rastie)
2.6.2.	Odstrániť nelegálne skládky, ktoré slúžia ako miesta zberu potravy pre krkavcovité vtáky.	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

Program starostlivosti o CHVÚ Strážovské vrchy na roky 2019-2048

2.6.3.	Monitorovať výskyt diviaka na lokalitách hlucháňa hôrneho a jariabka hôrneho.	JKS diviakov lesných v dotknutých revíroch	Každoročné zhodnotenie	Plní sa (ak počet klesá) / neplní sa (ak je počet stabilný alebo rastie)
3.1.1.	Zhodnotiť zoznam zakázaných činností a predmety ochrany podľa vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z. z hľadiska cieľov ochrany druhov.	Vykonaná analýza efektívnosti vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z., prehodnotenie, prípadne počet štúdií	Zhotovené štúdie, analýza	Plní sa / neplní sa
3.1.2.	Ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nového právneho predpisu.	Pripravený a prerokovaný návrh právneho predpisu.	Ukončené prerokovanie návrhu, záznamy z rokovaní.	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
3.2.1.	Vyhodnotiť, či sektorové právne predpisy umožňujú realizáciu navrhovaných opatrení.	Vykonaná analýza relevantných právnych predpisov.	Zhotovené štúdie, analýza	Plní sa / neplní sa
3.2.2.	Ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nových právnych predpisov.	Pripravený a prerokovaný návrh právneho predpisu.	Ukončené prerokovanie návrhu, záznamy z rokovaní.	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.1.1.	Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality.	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.2.	Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu vplyvu na predmety ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
4.1.3.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
4.1.4.	Usmerniť návštevnosť na hniezdiskách vtáctva mimo citlivých lokalít. Vybudovať preto vhodnú infraštruktúru (zábrany na vjazd motorových vozidiel, záchytné menšie parkoviská a prístupové náhradné chodníky na menej citlivé lokality a pod.).	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.1.5.	Na vhodných miestach vybudovať pozorovateľne vtáctva, náučný chodník, fotokryty a úkryty (drobné útulne) pre turistov za účelom usmernenia návštevnosti územia.	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / neplní sa
4.1.6.	Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť.	Počet exkurzií	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.7.	Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchové aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ.	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.8.	Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o území a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	Počet titulov publikácií a článkov	Výtlačky publikácií a článkov, film.	Plní sa / neplní sa

4.1.9.	Vhodnou formou propagovať prírodné hodnoty CHVÚ Strážovské vrchy v zahraničí s cieľom zvýšenia počtu návštevníkov využívajúcich mäkké formy cestovného ruchu.	Počet titulov publikácií a článkov, workshopov, prednášok a stretnutí	Výtlačky publikácií a článkov, prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.10	Realizovať rôzne ekovýchovné a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu vtáctva obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.).	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2.1.	Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, rybárov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o alternatívnom hospodárení v CHVÚ.	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.2.2.	Spolupracovať so správcami tokov a vodných plôch pri zabezpečovaní ochrany mokradí a tečúcich vôd ako významných lovisk bociana čierneho a hniezdisk ostatných druhov vtákov.	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.2.3.	Spolupracovať so správcami elektrických rozvodných sietí na prekládkach hniezd bociana bieleho a pri ošetrovaní vedení prvkami zabraňujúcimi kolíziám vtáctva.	Počet zrealizovaných projektov/stanovísk k zviditeľňovaniu vedení	Správy z realizácie projektov/stanoviská	Plní sa /plní sa čiastočne/ neplní sa
4.2.4.	Zabezpečiť dostatočnú informovanosť vlastníkov a užívateľov pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV ³⁷ a pod.).	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2.5.	Využiť primeranú formu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania alebo finančný príspevok podľa zákona č. 543/2002 Z. z..	Počet zrealizovaných zámen pozemkov	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa

³⁷ Program rozvoja vidieka

5. POUŽITÉ PODKLADY A ZDROJE INFORMÁCIÍ

- Aymí, R., Gargallo, G. and de Juana, E. 2015. Barred Warbler (*Sylvia nisoria*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), *Handbook of the Birds of the World Alive*, Lynx Edicions, Barcelona.
- Baptista, L.F., Trail, P.W., Horblit, H.M., Boesman, P. and Sharpe, C.J. 2015. European Turtle-dove (*Streptopelia turtur*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), *Handbook of the Birds of the World Alive*, Lynx Edicions, Barcelona.
- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2009-2013 dostupné na <http://www.beiss.sk/>
- Cleere, N. and Christie, D.A. 2013. European Nightjar (*Caprimulgus europaeus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), *Handbook of the Birds of the World Alive*, Lynx Edicions, Barcelona.
- Collar, N. 2015. Common Stonechat (*Saxicola torquatus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), *Handbook of the Birds of the World Alive*, Lynx Edicions, Barcelona.
- Collar, N. and Christie, D.A. 2015. Common Redstart (*Phoenicurus phoenicurus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), *Handbook of the Birds of the World Alive*, Lynx Edicions, Barcelona.
- Danko, Š. Lelek obyčajný/lelek lesný. 2002. In: DANKO, Štefan; DAROLOVÁ, Alžbeta; KRIŠTÍN, Anton, et al. Rozšírenie vtákov na Slovensku. Bratislava : Veda, 2002. Autor druhu Štefan Danko. ISBN 80-224-0714-3. Kapitola Lelek obyčajný / Lelek lesný, s. 381 - 382.
- Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. 2002. Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda. Bratislava. 688 s.
- Databáza hydrogeologických a geotermálnych vrtov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/hgvrtvy/>
- de Juana, E. and Kirwan, G.M. 2012. Western Capercaillie (*Tetrao urogallus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), *Handbook of the Birds of the World Alive*, Lynx Edicions, Barcelona
- de Juana, E. a Kirwan, G.M. 2013. Hazel Grouse (*Bonasa bonasia*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) 2013. Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona. Demko, M. (2001). Program záchrany kriticky ohrozeného druhu chrapkáč poľný (*Crex crex*) na území Slovenska. ŠOP SR, Banská Bystrica.
- Demko, M 2002. Prepelica poľná In: DANKO, Štefan; DAROLOVÁ, Alžbeta; KRIŠTÍN, Anton, et al. *Rozšírenie vtákov na Slovensku*. Bratislava : Veda, 2002. ISBN 80-224-0714-3. s. 227 – 229.
- Gúgh, J., Trnka, A., Karaska, D., Ridzoň, J., 2015: Zásady ochrany európsky významných druhov vtákov a ich biotopov. Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica, 333 str.
- Holt, D.W., Berkley, R., Deppe, C., Enríquez Rocha, P., Petersen, J.L., Rangel Salazar, J.L., Segars, K.P. & Wood, K.L. 1999a. Boreal Owl (*Aegolius funereus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) 2014. Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona.
- Hraško, J., Linkeš, V., Šály, R., Šurina, B., 1993. Pôdna mapa Slovenska, Bratislava: Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy
- Hudec, K. 1983: Fauna ČSSR. Ptáci 3/I. — Academia, Praha.
- Hudec, K, Šťastný K (1994): Fauna ČR a SR, Ptáci, 2. přepracované a doplněné vydání. Academia, Praha.
- Hudec, K. Šťastný K. (eds) 2005: Fauna ČR. Ptáci – Aves, díl II/1. Academia, Praha
- Huntley B., Green R.E., Collingham Y.C., Willis S.G. 2007: A Climatic Atlas of European Breeding Birds. – Durham University/RSPB/Lynx, UK.

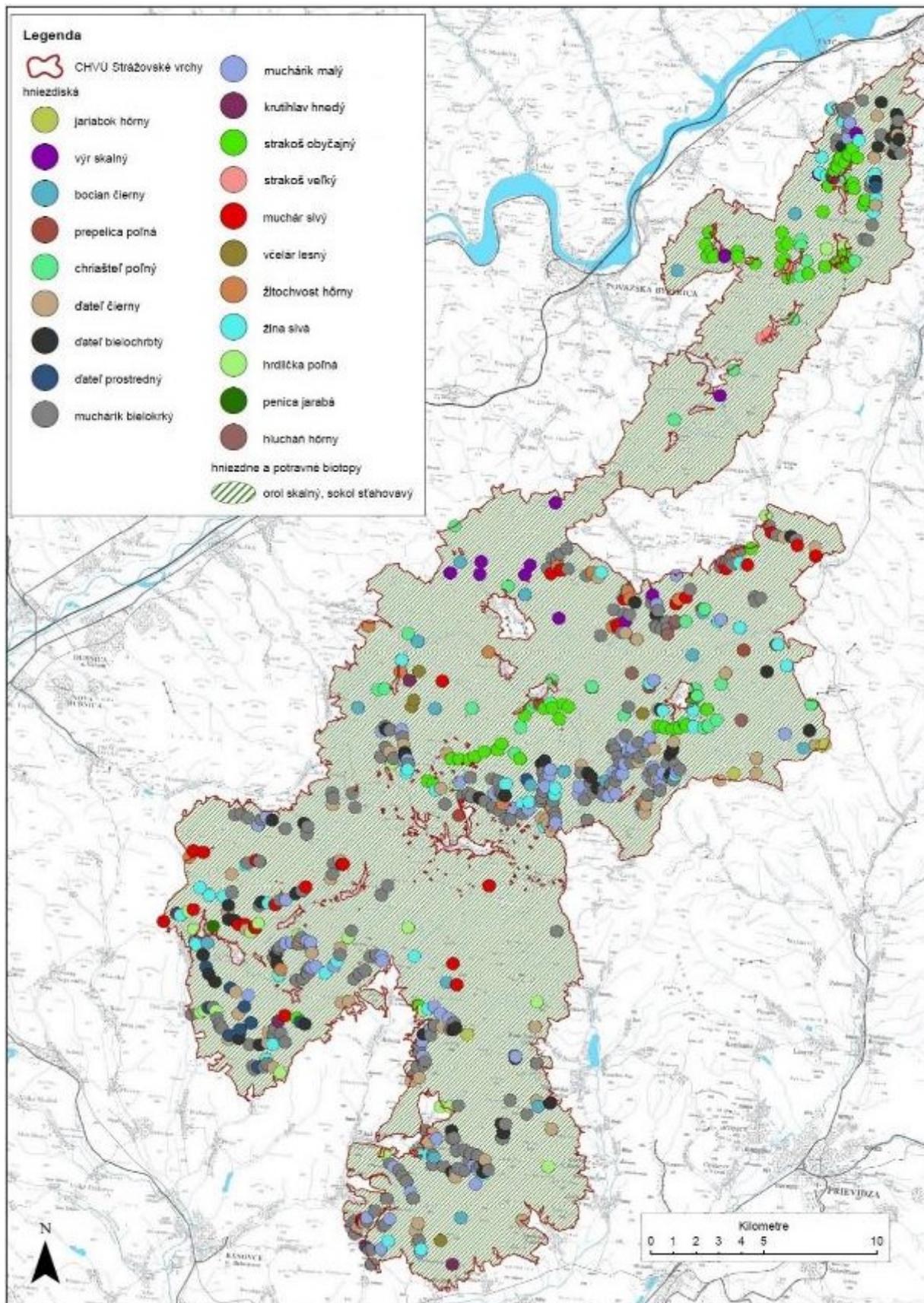
- Karaska D. 2002. Bocian čierny. In: DANKO, Štefan; DAROLOVÁ, Alžbeta; KRIŠTÍN, Anton, et al. Rozšírenie vtákov na Slovensku. Bratislava: Veda, 2002. ISBN 80-224-0714-3. s. 99 – 101.
- Karaska D & Cichocki W 2014: Hniezdne rozšírenie vtáctva Oravy [Birds distribution of Orava region]. Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko, Bratislava
- Karaska, D, Danko, Š. 2002. Včelár obyčajný. In: DANKO, Štefan; DAROLOVÁ, Alžbeta; KRIŠTÍN, Anton, et al. Rozšírenie vtákov na Slovensku. Bratislava : Veda, 2002. ISBN 80-224-0714-3. s. 166 - 167.
- Karaska, D., Trnka, A., Krištin, A., Ridzoň, J., 2015: Chránené vtáčie územia Slovenska. Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica, 380 s.
- Krištin, A. 2002a. Penica jarabá. In: Danko, Š., Darolová, A., Krištin, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.
- Krištin, A. 2002b. Pŕhľaviar čierohlavý. In: Danko, Š., Darolová, A., Krištin, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.
- Krištin, A. 2002c. Hrdlička poľná. In: DANKO, Štefan; DAROLOVÁ, Alžbeta; KRIŠTÍN, Anton, et al. *Rozšírenie vtákov na Slovensku*. Bratislava : Veda, 2002. ISBN 80-224-0714-3.
- Krištin, A. Kropil, R. 2002. Muchárik bielokrký. In: DANKO, Štefan; DAROLOVÁ, Alžbeta; KRIŠTÍN, Anton, et al. Rozšírenie vtákov na Slovensku. Bratislava : Veda, 2002. ISBN 80-224-0714-3. s. 531 - 532.
- Kropil, R. Tesár čierny/ďateľ čierny. 2002. In: DANKO, Štefan; DAROLOVÁ, Alžbeta; KRIŠTÍN, Anton, et al. Rozšírenie vtákov na Slovensku. Bratislava : Veda, 2002. ISBN 80-224-0714-3. s. 399-401
- Kropil, R. 2002b. Žltouchvost hôrny / Žltouchvost lesný. In: DANKO, Štefan; DAROLOVÁ, Alžbeta; KRIŠTÍN, Anton, et al. *Rozšírenie vtákov na Slovensku*. Bratislava : Veda, 2002. Autor druhu Rudolf Kropil. ISBN 80-224-0714-3. s. 469 - 470.
- Mapový portál Štátnej ochrany prírody a krajiny, Banská Bystrica, 2014 dostupné na <http://maps.sopsr.sk/mapy/map.html>
- McGowan, P.J.K., de Juana, E. and Boesman, P. 2013. Common Quail (*Coturnix coturnix*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), *Handbook of the Birds of the World Alive*, Lynx Edicions, Barcelona.
- Miklós, L., 2002. Atlas krajiny Slovenskej republiky. I. vyd., Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia
- Orta, J., Kirwan, G.M., Boesman, P., Garcia, E.F.J., Marks, J.S. 2015. Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. a de Juana, E. (eds.) 2015. *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona.
- Pačenovský, S., Chrašč, P., Repel, M. 2012. Nesting by the Eurasian eagle owl (*Bubo bubo*) in a nest of the whitetailed eagle (*Haliaeetus albicilla*). *Slovak Rapt J* (6).s. 37–40.
- Pavlík, Š. 2002a. Ďateľ prostredný. In: Danko, Š., Darolová, A., Krištin, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.
- Pavlík, Š. 2002b. Krutohlav obyčajný/krutihlav hnedý. In: DANKO, Štefan; DAROLOVÁ, Alžbeta; KRIŠTÍN, Anton, et al. *Rozšírenie vtákov na Slovensku*. Bratislava : Veda, 2002. ISBN 80-224-0714-3. s. 393 - 395.
- Pivarčí, M., Kropitz, P., 1998. Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja, Banská Bystrica: Urkea s.r.o. v znení zmien a doplnkov č. 1 až 4
- Polák, P., Saxa, A. (eds.), 2005: Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736 pp.
- Prehľad výhradných ložísk a ložísk nevyhradených nerastov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/loziska/>
- Program záchrany hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus* Linnaeus, 1758) na roky 2018-2022. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Banská Bystrica, 2018
- Register evidencie navrhovaných, určených, blokovaných a zrušených prieskumných území, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/pu/>

- Register zaevidovaných skládok odpadov na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/skladky/>
- Register zdokumentovaných svahových deformácií na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/zosuvy/>
- Saniga, M. 2002. Jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.) 2002. Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.
- SOS/BirdLife Slovensko. 2013. Metodika dlhodobého systematického monitoringu výberových druhov vtákov v chránených vtáčích územiach. Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica. 180 s.
- Šotnár K. 2007: Tree nesting of Eagle Owl (*Bubo bubo*) in Prievidza district. — Slovak Raport Journal 1: 59–60
- Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny dostupný na <http://uzemia.enviroportal.sk/>
- Šťastný, K. a Hudec, K. a (2011). Sylvia nisoria – Penice vlašská. In: Ptáci – Aves. Fauna ČR, díl 3/I. Academia, Praha.
- Taylor, B. 2006a. Red-breasted Flycatcher (*Ficedula parva*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona.
- Taylor, B. 2006b. Collared Flycatcher (*Ficedula albicollis*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from http://www.hbw.com/node/59049_on_30_March_2015).
- Taylor, B. 2006c. Spotted Flycatcher (*Muscicapa striata*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds.) 2014. Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona.
- Taylor, B. & de Juana, E. 2014. Corncrake (*Crex crex*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona.
- Vass, D., 1988. Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR, Bratislava: Geologický ústav Dionýza Štúra
- Výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
- White, C.M., Christie, D.A., de Juana, E. & Marks, J.S. 2015. Peregrine Falcon (*Falco peregrinus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) 2015. Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona. dostupné na: <http://www.hbw.com/node/53247>.
- Winkler, H., Christie, D. 2002a. Black Woodpecker (*Dryocopus martius*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Winkler, H., Christie, D.A. 2002b. White-backed Woodpecker (*Dendrocopos leucotos*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), *Handbook of the Birds of the World Alive*, Lynx Edicions, Barcelona.
- Winkler, H., Christie, D.A. 2015. Grey-faced Woodpecker (*Picus canus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) 2015. Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona.
- Winkler, H., Christie, D.A. and Kirwan, G.M. 2015. Eurasian Wryneck (*Jynx torquilla*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), *Handbook of the Birds of the World Alive*, Lynx Edicions, Barcelona
- Yosef, R. and International Shrike Working Group. 2008. Lesser Grey Shrike (*Lanius minor*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Yosef, R., International Shrike Working Group and Christie, D.A. 2012. Red-backed Shrike (*Lanius collurio*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.

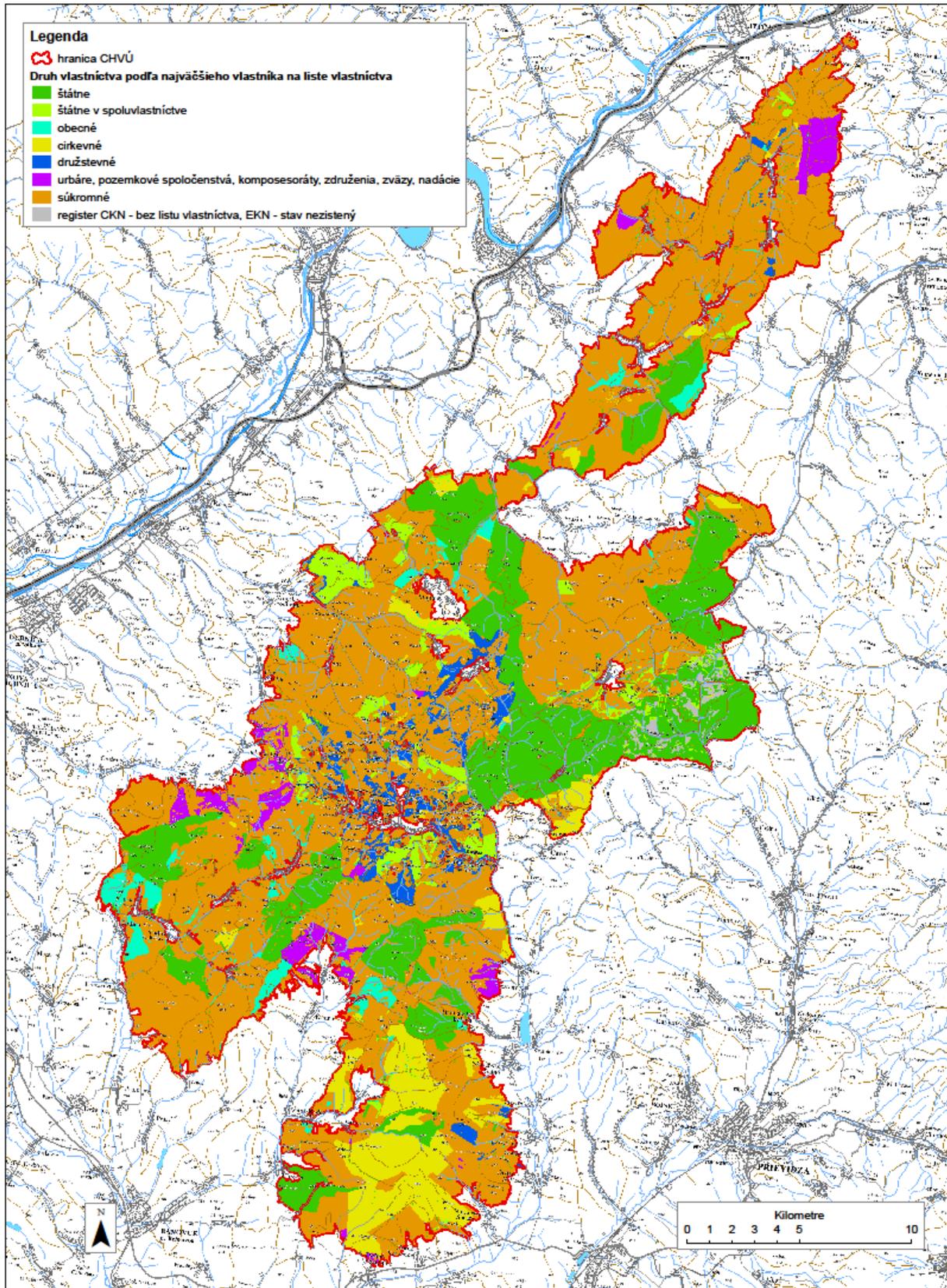
- Zuna-Kratky T 2003: Hnízdění výra velkého (*Bubo bubo*) v nížinných lužních lesích v SV Rakousku [Nesting of eagle-owl (*Bubo bubo*) in lowlands of riparian forests in the north-east of Austria]. *Crex* 20: 41–47.

6. PRÍLOHY

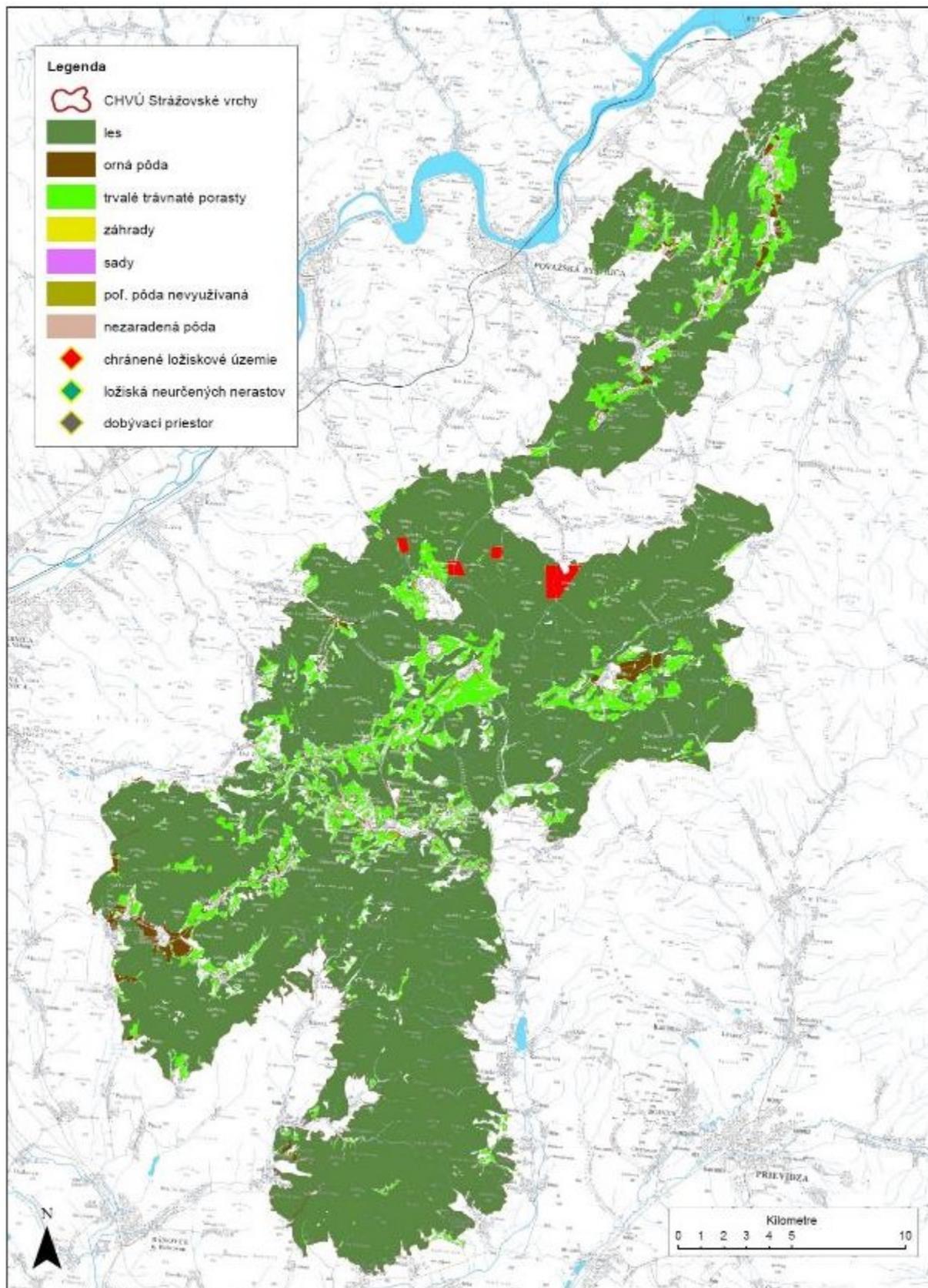
6.1. Mapa predmetov ochrany CHVÚ Strážovské vrchy

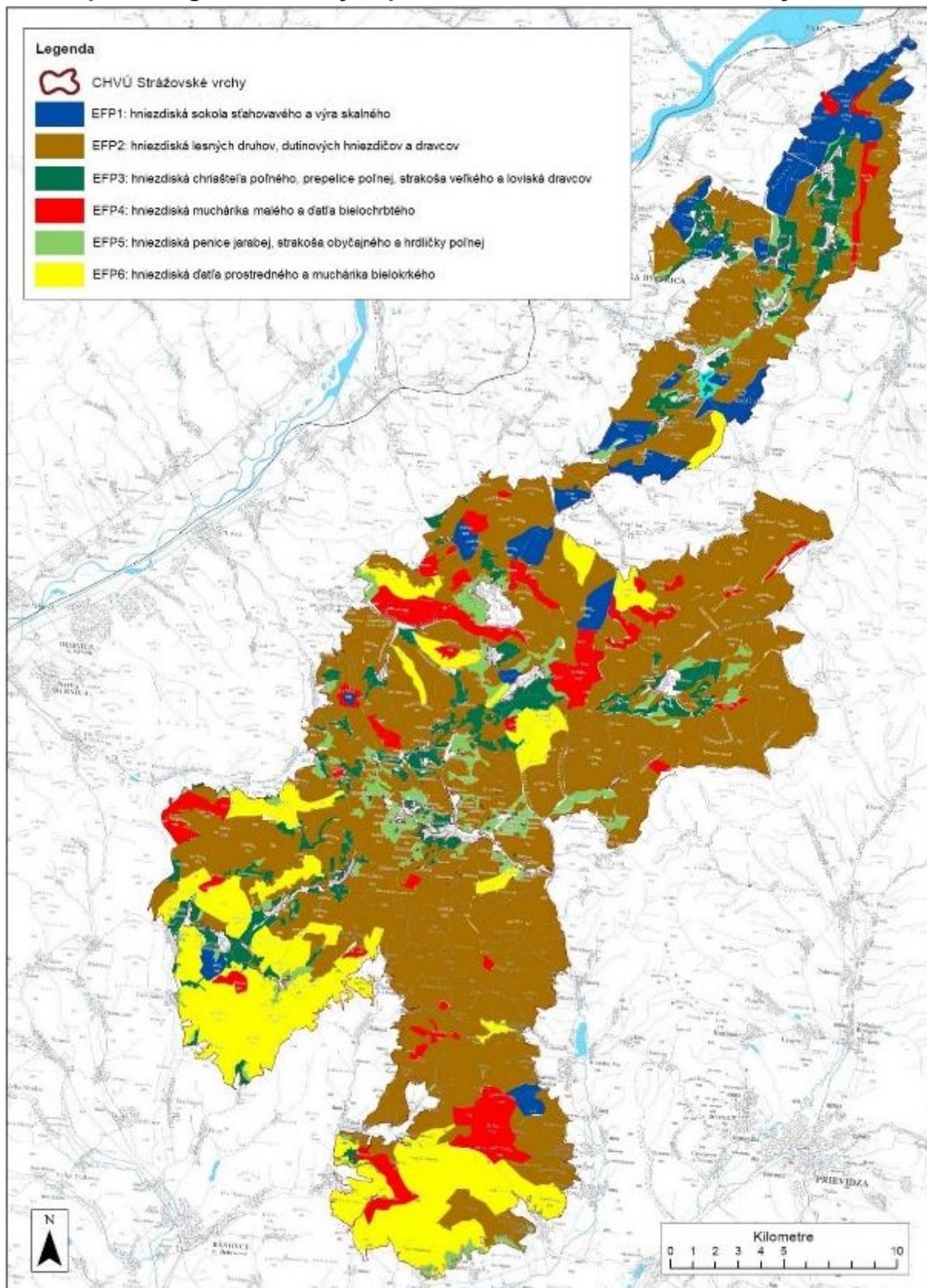
6.2. Mapa identifikácie vlastnícko – užívateľských vzťahov CHVÚ Strážovské vrchy

6.3. Mapa využitia územia CHVÚ Strážovské vrchy

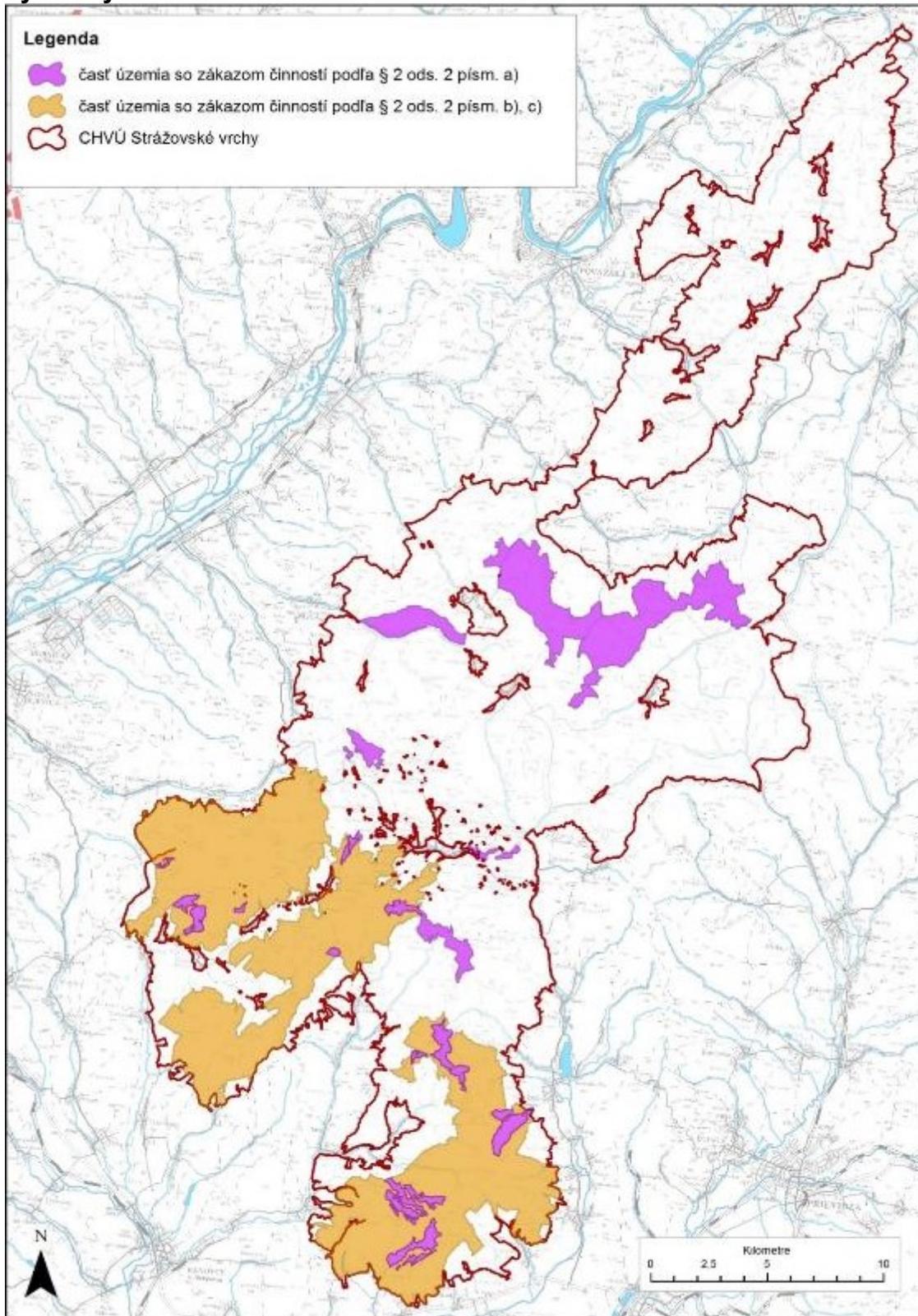

6.4. Mapa ekologicko funkčných priestorov CHVÚ Strážovské vrchy

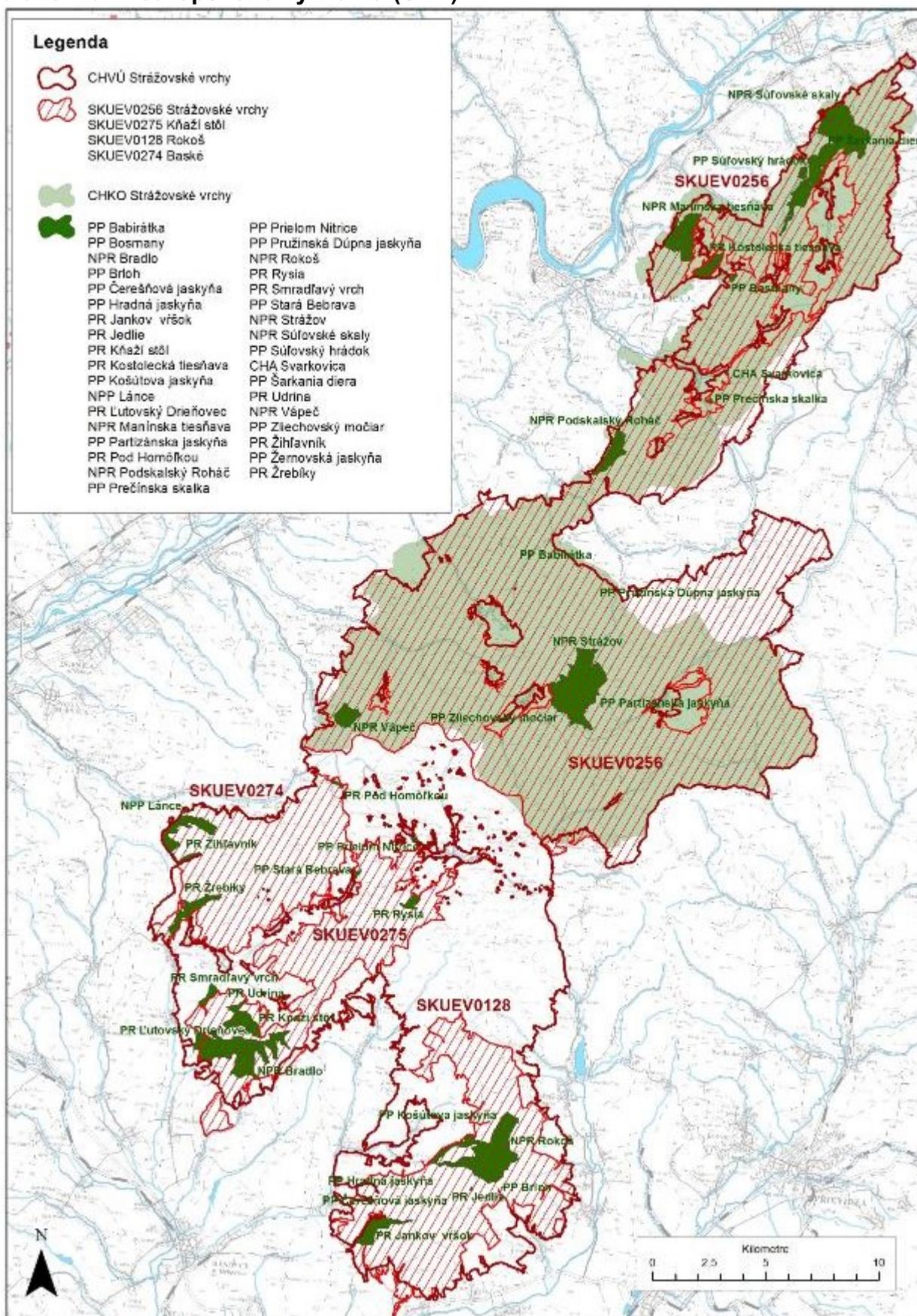
6.5. Iná dokumentácia³⁸

6.5.1. Mapa častí CHVÚ Strážovské vrchy so zakázanými činnosťami podľa vyhlášky MŽP SR č. 434/2009 Z. z..

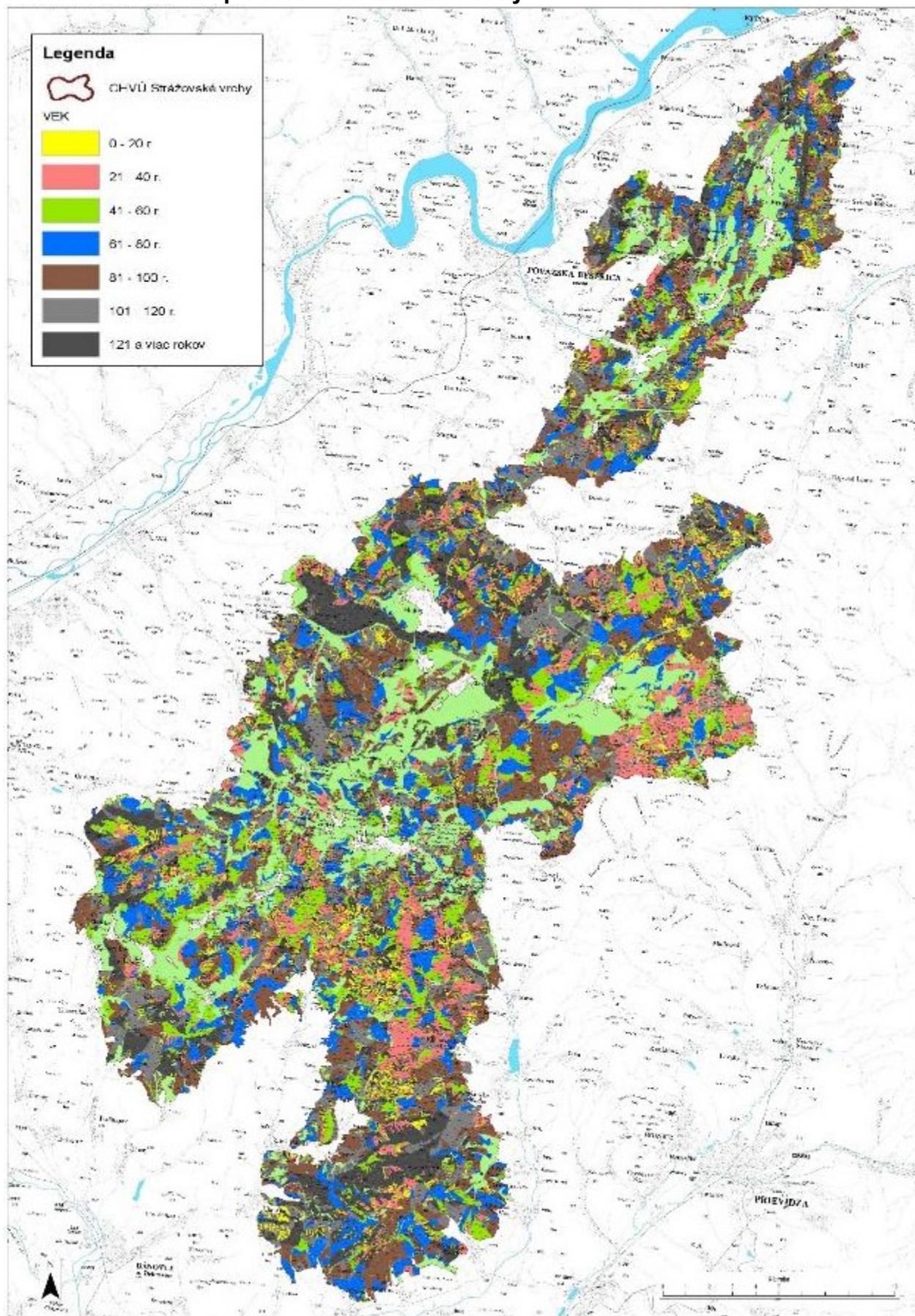

³⁸ V zmysle prílohy č. 18 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z. je prílohou č. 6.5 Mapa zón. Nakoľko CHVÚ Strážovské vrchy nie je zónované, táto mapa sa nevyhotovuje.

6.5.2 Mapa prekryvu CHVÚ Strážovské vrchy s chránenými územiaми a územiaми európskeho významu (ÚEV)

6.5.3. Porastová mapa CHVÚ Strážovské vrchy

6.5.4. Mapa časti CHVÚ Strážovské vrchy s vyznačením JPRL pre navrhovaný bezzásah (hlucháň hôrny).

